

Deniz BİLGİN

BULUT YAĞMURU

Kobanê siperlerinde direniş hikayeleri

Deniz BİLGİN

BULUT YAĞMURU

Kobanê siperlerinde direniş hikayeleri

Mezopotamya Yayınları

Bulut Yağmuru
Kobanê siperlerinde direniş hikayeleri

Deniz BİLGİN

Newaya Jin gazetesinin katkılarıyla
Kapak resmi: Bülent Kılıç/AFP

Birinci baskı: **Eylül 2018**
ISBN: 978-3-941012-17-2

Mezopotamien Verlag und Vertrieb GmbH
Gladbacher Str. 407 B
41460 Neuss/Deutschland
Tel.: +49 213 14069093
Web: <http://www.pirtuk.eu>
e-mail: mezop@hotmail.de / info@pirtuk.eu

*Bedenlerimiz bedel olacak elbet
bulutsuz, masmavi göğün müjdesi için
olsun be yoldaşım!*

*Güneşin zaptı yakın değil
güneşi zaptettik artık
şafak bizim artık*

*Türküümüz uzun uzun çalıyor
dağlar halaya durmuş
çocuklarımız deli tüzgar gibi
bak;*

*köylerden horoz sesi bile geliyor
ve bayrağımız bulutlara rengini vermiş
gökkuşağı değil Kürdistan'ı çevreleyen
adı Yeni Yaşam bunun
özgürlük senin olsun be yoldaşım!*

Atakan Mahir

*Kürdistan topraklarında özgürlük için çarpışırken,
toprağa düşen tüm umut yollarına minnet,
özlem ve sevgiyle...*

Kitap üzerine birkaç söz

Meksikalı yazar Carlos Fuentes, “İnsanın ilk yürüdüğü sahil dir özgürlük. O özgürlüğün adı cennetti. Adım adım yitirdik onu. Adım adım yeniden ele geçireceğiz. Ölüme rağmen özgürlük varolacak. Onun adı dilden dile dolaşacak. Şarkılar söylenecek. Aşklar da yeniden canlanacak. O özgürlüğün hayali kurulacak. O özgürlük arzulanacak. Özgürlüğün için savaş!” diye yazmıştı.

Bu kitap da, Kobanê’de özgürlüğü uğruna kendinden vazgeçenlerin öykülerini anlatıyor. Bu küçük şehir, direnişi ile dünyanın sıgabildiği bir yer haline geldi. Ortadoğu halklarının başına bela edilen DAİŞ’in vahşetinden insan kadar topraklar, ağaçlar, sular, bilcümle börtü böcek zarar gördü. Bu vahşete karşı da Kürdistan insanı ve doğası bir olarak direndi. Onlarla birlikte dünyanın dört bir yanından iyi insanlar direndi. Kobanê, bize dünyanın iyi insanları birleşirlerse kötülüğün yenilebileceğini gösterdi. Kobanê için mücadele eden herkese minnettarız. Bu kitap da onlar için yazıldı. Kitabın ikinci bölümünde, Kobanê şehir merkezinde yaşanan 134 günlük direnişin her gününe bir hikaye yazıldı. Şehir merkezinde ve dünyanın dört bir yanında bu direnişe katılanların hikayelerini de kapsıyor. Kitabın birinci bölümünde ise, bu direnişe giden yolun hikayeleri yer alıyor.

Öykülerin tamamı gerçek olaylara dayanıyor. Öykülerin yazımında direnişte yer alanlarla yapılan röportajlar, savaşın yaşandığı alanlarda alınan notlar, gözlemler, gazete, ajans ve televizyonlarda çıkan haberler, görüntüler, yazılar, belgeseller ile kentteki arşiv belgeleri de dahil birçok yardımcı materyal esas alındı.

Bu kitabın hazırlanmasına katkı sunan tüm insanlara, topraklara, dağlara, ağaçlara, kuşlara, sulara saygıyla...

I. BÖLÜM

Rüyadan önce

Zamena'nın tabletleri

Ve birinci tabletin ilk cümlesi çözüldü: “Ben senim. Beni gördüğün, sözlerimi okuduğun her zamandayım. Geçmiş dediğin bugündür artık. Uzak zamanların sakinleri, hikayemi anlarsanız kendinizi tanırırsınız.”

İlk tablet çözüldükten sonra bilindi her şey. İki nehir arasında yaşayan kadınların, gökyüzünü okuyarak yeryüzüne hayatı çizdiği zamanlardı. Çizdiği diyorum, çünkü o zamanlar hayat ile sanat birdi. Yaşanan hayat taşlara çizilirdi, taşlara çizilen hayat sanat olurdu.

Henüz çöl yoktu. Buğday ve yıldız zamanıydı. Kadınların buğday başaklarından bilgiye ulaştığı zamanlardı. Çöküşe dair kelimeler yoktu, tüm kelimeler yaratılışa çıkıyordu.

Kuzeyden güneye, batıdan doğuya refahını bilge kadınların korduğu ve nesilden nesile taşıdığı bilgiye borçlu olan Hurri ülkesinin Urkeş şehrinde bir kadın yaşardı.

Ve birinci tabletin son cümlesi çözüldüğünde o kadın bilindi:

“Ben Hurri ülkesinden Zamena. Zamanın kaybolmayan yerindeyim, iki ırmak arasında gözünüzün değdiği her yerde. Urkeş sarayında kral Tıpkış ile kraliçe Uqnıtum'un çocuklarına ve şehrin çocuklarına bilgiyi öğretiyorum.”

Xabur nehrinin vadisine bakıyordu Urkeş. Zamena ise kuzey

gögündeki yıldız nehrine bakıp Dicle ile Fırat'ı düşünüyordu. Zamana, çocuklara hayatı öğretiyor, sonsuz göğün yer ile olan bağıını anlatıyordu. Xabur suyunun kaynağının çıktığı dağların yönünü gösteriyordu. Zamana, çocuklara ülkeyi anlatıyor; binlerce yıllık duraklarını, taşın yumuşaklığını, toprağın bereketini, ilk buğday başaklarının olgunlaşmasını, ağaçları, dağları, ırmakları... Irmaklar arasındaki toprakları, ırmakların kaynağı olan kuzeydeki cenneti anlatıyordu. Orada ağaçlarla kaplı yüksek dağlar, dağlardan akan çağlayanlar, ırmaklar vardı. Ülkenin bilgisinin, bereketinin kaynağı da oradaki cennetti. Kuzeyin suları güneyin tarlalarını beslerdi.

Cennetin hikayesini anlatıyor Zamana, “Oradan öğrendiğimiz bilgiyle ülkemizi kurduk. Yaşamımızı binlerce yıl sürdürüp geliştirmemiz için yeterince bilgiye sahibiz. Ama dağı incitmeden yapmalıyız bunu. Dağı incitirsek tanrı ve tanrıcaları kızdırırız. Büyüklerimiz o cenneti yeryüzüne de yaymamızı istiyor.”

Zamana, hayatı yıldızlardan okuyabilenlerin sırrını taşıyordu. Urkeş'in bilgi taşıyıcısı kadınlarıyla birlikte, her bildiğini kil tabletlere yazıyordu, resmediyordu.

“Gelecekteki çocuklarımız bilgisiz kalmamalı. Bilgisiz kalırlarsa yeryüzü karanlık olur. İnsan körleşir ve felaketler çağı başlar” di-yordu.

Tanrıçalara ve tanrılara minnetini göstermek için tapınağa gidip, tapınak taşının etrafına buğday tanelerinden döküyordu. Sözlerini taşlara fısıldıyor, soluğu dolanıyordu taşların arasında. Sevgiyle dokunuyordu taşlara, Urkeş'in hikayelerini onlar taşıyacaktı geleceğe. Urkeş için hikayeler değerli hazinelerdi. Büyüklerinin onlara bıraktığı hikayeleri, sözler ve taşlar yoluyla geleceğe taşımak bir görevdi. Zamana, çocuklara taşları sevmelerini öğütlüyordu.

“Taşları takip edin, onların seslerini dinleyin. Dokunun, elinize dokunanları hissedeceksiniz. Onlara hikayenizi anlatın. Sizi taşıyacaklar, zaman uzağımızda değil, unutmayın.”

Ve ikinci tablet çözüldüğünde başladı savaş. Onun söylediklerini duymadı kimse, görmedi taşlara çizilmiş suretini. Çocukların ellerini tutarak, o uzak denilen geçmiş günümüze taşıdığını kimse göremedi. Buğdayın topraklarına düştüğünde çocuklar ve kadınlar, Zamana taşlardan sesleniyordu.

“Dün gece tanrıça Hepat rüyama geldi, elimi tuttu. Korkma dedi, senin ülkenin bilgisi hep yaşayacak. Buğday tarlalarının, toprakların altında saklayacağım. Ülke çöle dönüştüğünde, tohum yeşermediğinde senin elini tutacaklar, o kadınlar doğacaklar.”

Zamena'nın son tableti henüz çözülmedi. Onun hikayeleri, Rojava toprakları boyunca tepeciklerin altından duyulmayı bekliyor. Onun ruhu dolanıyor, bir yanı çöle bir yanı dağa bakan topraklar boyunca. Zamena'nın tabletlerine gün ışığı vurduğunda ve çözül-
düğünde taşların dili, o zaman tanyacağız onu. Ve anlayacağız hiç-
bir zaman uzak değil.

**Hurrilerin önemli bir kenti olan Urkeş, Rojava'nın Amûdê kenti topraklarında yer alıyor.*

Nisêbînî Febronia

Nisêbîn ile Qamişlo arasında sınırlar çizilmeden çok önceydi. Toprağa düşen kadın bedenlerinden ağaçların yeşerdiği, acıyan insanın kuşa dönüştüğü, ağacın dile geldiği zamanlardı. Henüz bozulmamıştı büyü yeryüzünün. Mezopotamya'nın diğer şehirleri gibi Nisêbîn de, her renkten ve inançtan insanın bulunduğu bir yerdi. Burada Hristiyanlığı benimsemiş olan Asuriler, Romalı askerlerin baskılarına maruz kalıyordu. Şehirde kendini tanrıya adan elli kadının yaşadığı bir manastır vardı. Genç Febronia da, iki yaşından beri teyzesinin yönettiği bu manastırda yaşıyordu. Genç bir kadın olduğunda bilgeliği, güzelliği ve alçakgönüllüğü ile herkesin dikkatini çekmeye başladı. Tüm kadınlar onu tanır, bilgisinden yararlanmak için onun yanına giderlerdi.

Febronia'nın yirmi yaşına bastığı MS. 304 yılının bir haziran gününde, Roma askerlerinin şehre geleceği duyuldu. Şehirdeki tüm Hristiyanlar dağlara sığındı. Manastırda yaşayan kadınlar da aha-
liyle birlikte dağlara gitti. Febronia, çocukluğundan beri suyunu içtiği, ekmeğini yediği manastırı bırakıp gitmeyeceğini söyledi. Yaşlı teyzesi ve bir arkadaşı da onunla birlikte kaldı.

Şehre gelen Roma İmparatorunun kardeşi Selenos ve yeğeni Lysimachos'un ilk gittikleri yerlerden biri de kadınların yaşadığı manastır oldu. Kapıları kırarak içeri girdiler. Selenos, iki yaşlı kadının arkalarına alarak korumaya çalıştığı genç kadını gördü. Febronia'nın istavroz çıkararak, tanrının evine böyle giremeyeceklerini söylemesi Selenos'u sinirlendirmeye yetti. Artık yaşlı kadınları hiç görmüyordu, gözü Febronia'nın üzerindeydi.

Selenos, parmağını ona doğru uzatarak, "Sen, cezalandırılmadan bir tek şartla kurtulabilirsin. Beni baban olarak kabul et, kralın oğlu yeğenim Lysimachos ile evlen. Çeyiz getiremeyeceğin için korkma. Malımdan yeterince sana vereceğim. Dünyanın en mutlu kadını olacaksın" dedi.

Febronia, "Ölümlü bir adamla yaşamayı hiç düşünmedim. Çocukluğumdan beri burada tanrıyılayım. Çeyizim cennetin krallığı, damadım ise ölümsüz. Zamanınızı boşa harcamayın" diye cevap verdi.

Selenos, bu cevaba çok kızdı. Askerlerine, Febronia'yı tutuklama emri verdi. Febronia'nın boynuna demirden bir boyunduruk taktılar, ellerini bağladılar. Teyzesi, elleri bağlı yeğenine sarılıp ağladığında, Febronia ağlamamasını, onun için dua etmesini istedi.

Şehir ahalisinin gözleri önünde Febronia'ya işkence yaparak göturdüler. Febronia'nın kanı, sırtına vurdukları kırbaç darbelerinden dolayı yol boyunca ayak bastığı her yere döküldü.

Febronia'yı bugünkü Qamişlo'nin Himo köyüne getirip bir demire bağladılar. Selenos, manastırda yaptığı teklifi yineledi. Febronia, kendini İsa Mesih'e adadığını, hiçbir tehdidin kendisini korkutmayacağını söyledi.

Selenos, askerlerine "Üzerindeki elbiseleri yırtıp atın. Utanç içinde ağlamaktan başka çaresi kalmasın" diye emir verdi.

Askerler üzerindeki elbiseleri parçalarken Febronia, "Utanması gereken ben değilim. İnsanlara inançlarından dolayı zulüm ettiğin için asıl utanması gereken sensin" dedi.

Kırbaçlanmaktan vücudunun her yerinde derin yaralar açıldı. Önce göğüslerini kestiler, sonra ellerini; dişlerini çektiler. Febronia kalbindeki inanca sığınarak dua etti. Türlü işkenceler denediler ama Febronia inancından vazgeçmedi. Sonunda Febronia'nın parçalanmış bedenini ateşe verdiler.

Teyzesi manastıra kapanıp dua ederken, şehirdeki tüm kadınlar da Febronia için yas tuttu. Onun için yas tutan kadınlar, bir süre sonra Febronia'nın kanının döküldüğü yerlerde ağaçların filizlendiğini farketti. Birinci ağaç Nisêbîn'deki manastırın önünde, ikincisi Febronia'nın yakıldığı Himo köyünde, üçüncüsü ise iki yerin arasında. O günden bu yana azize olarak kabul edilen Nisêbînli Febronia'nın adı Hristiyanlar arasında yaygınlaştı. Himo köyünde onun adıyla bir manastır inşa edildi. Manastırın bahçesindeki ağaç ise çevredeki tüm kadınların dilek ve dua ağacı oldu.

Nar ağacı

1915 yılının temmuzunda bir kafile Kobanê topraklarına doğru yürüyordu. Tepelerinde güneş, tüm yakıcılığıyla onlara eşlik ediyordu. Erkekler, kadınlar, çocuklar, yaşlılar... Arkalarında büyük toz bulutları bırakacak kadar hızlı değildi yürüyüşleri. Adımlarının kaldırdığı toz zerrecikleri elbiselerine, tenlerine yapışıp kalıyordu. Bir tek zerrecikler ve tepedeki güneş onları terketmedi, yürüyüşü bitirebilenler için de bitiremeyenler için de.

On beş yaşındaki Sultan, erkek kardeşi Yeprad ve küçük kızkardeşi Peri ile kafilenin en arkasında yol almaya çalışıyordu. İkisinin ellerinden tutmuş ardından sürüklüyordu. Henüz on yaşına basmış olan Peri'nin narin bedeni yola dayanamamıştı. Açlık ve susuzluktan bitap düşmüştü. Sultan, doğum gününde Peri'ye büyük bir pasta yapacaktı. Şimdi bir ölüm yolculuğunda onu ardından sürüklüyordu. Tüm ailenin üzerine titrediği Peri'nin bir tek kanatları eksikti.

Sultan'ın parlayan yüzü de toz içindeydi, siyah gözlerinin ferisi sönmüştü. Sultan ile kardeşlerinin üzerindeki elbiseler paramparçaydı. Yüzleri solmuştu. On gündür aç susuz yürüyorlardı. Kafileden hiç kimse daha ne kadar yürüyeceklerini bilmiyordu. Güney çöllerini geçtikten sonra onlar için güzel yerler hazırlandığını söylemişlerdi. Ya öleceklerdi ya yürüyeceklerdi. Evleri, dükkanları, eşyaları, anılarıyla birlikte tüm yaşamları bir anda geride kalmıştı.

Üzerine alabildikleri değerli eşya ve paraları da, yollarını kesen Kürt milisler tarafından yağmalanmıştı.

Sultan, tüm bu olanlara bir neden bulmak istiyordu. Neden bu yola mecbur bırakılmışlardı? Yoksa bu yol mezarları mıydı, her adımda birinin düşüp yokluğa karıştığı uzun bir mezar mı çizilmişti onlara. Kader dedikleri bu muydu? Çatlamış dudakları birbirine değerken ağrıdı. “Meryem” diye fısıldadı, annesine seslenir gibi yardıma çağırdı. Göğe dönüp yakıcı güneşe yakardı, yere dönüp toza yakardı.

Osmanlı askerlerinin eline geçen annesiyle babasını düşündü. Bunca yükü niye bana bıraktınız. Hep birlikte ölseydik, böyle azar azar ölmektense bir anda ölseydik, diye söylendi.

Peri, artık yürüyemez hale geldi. Sultan onu sırtladı. Biraz git-tikten sonra ikisi birlikte ancak Peri’nin boyunda olan nar ağacının yanında yere yığıldılar. Yanlarından geçenler, “Kızım sakın durma, ne olursa olsun yürümeye devam et” dediler cılız sesleriyle. Kim-senin kendini taşıyacak gücü yoktu, bırakalım başka birini taşımak, var olan bir iki parça elbiselerini de yolda atmışlardı. Yere oturanın artık kalkamayacağını bildikleri için yola devam edebilenler hiç durmuyordu.

Sultan, Peri sırtına yaslanmış halde yerde birkaç dakika öylece kaldı. Sonra Peri’nin başını dikkatlice küçük ağacın gölgesine yer-leştirdi. Baygın mıydı, uyuyor muydu bilmiyordu. Birkaç kez “Peri Peri” diye seslendi. Peri’de hiçbir kıpırdanma yoktu, nefesi zayıfla-mıştı. Bir Peri’ye baktı, bir yanbaşıyla boynunu bükmüş erkek kar-deşine baktı. Bu yaşında niye ağır yüklere mecbur edilmişti. Peri ile kalıp ölmeli miydi, kardeşini alıp yürümeli miydi? Ya orada üçü bir-likte ölecek ya da kardeşini alıp yoluna devam edecekti. Medet umar gibi hâlâ birkaç kırmızı çiçeği parlayan nar ağacına baktı.

Aniden yerinden kalktı, ağaçtan bir çiçek kopardı, Peri’nin kal-binin üzerine koydu. Alnından öptü. Kardeşinin elini tutup yola devam etti. Hem yürüdü hem ağladı. Yaşlı gözlerle dönüp dönüp arkasına baktı. Nar ağacının görüntüsü silinene dek ardına bak-maya devam etti.

Herkes Sultan’ın kardeşi Yeprad ile bozkırları aşarak, Kobanê’nin Şêran köyüne ulaştığını sandı. Daha sonra orada evlendi-

ğini, çocuk ve torun sahibi olduğunu, mutlu bir yaşam geçirdiğini, yaşlı bir kadın olarak yatağında huzur içinde gözlerini kapadığını bildi. Yeprad'ın ise ülkesi Ermenistan'a dönüp orada yeni bir yaşam kurduğu sanıldı. Oysa bazen herkesin gördüğü, gerçeğin kendisi değildi.

Sultan, ölümcül yürüyüşe koyulduğu on beş yaşından gözlerini yumduğu yetmiş beş yaşına dek, altmış yıl hep yürüdü. Bu Sultan'ın kendisine verdiği cezaydı, ömrü boyunca her gün aynı yolu yeniden yürümek ve sonunda hiçbir yere ulaşamamak... Her gün zorluklar içinde yürüdüğü yol, nar ağacının altında son buluyordu. Hiçbir zaman tamamlayamadı yolu. Nar ağacının altında yüzü gölgede uyuyan Peri'yi seyretti. Peri, kalbinin üzerinde parlayan nar çiçeğiyle hep çocuk kaldı. Sultan ile Peri'nin üzerinde hâlâ aynı parçalanmış elbiseler, tozla kaplanmış yüzlerinde aynı yakarış.

Nar ağacı da hep aynı boydaydı. Bazen kırmızı parlak çiçeklerle doluyordu. Bazen çiçekler meyveye dönüşüyordu. Sonra kocaman kırmızı narlar çatlıyor, binlerce tane ağacın çevresine saçılıyordu. Binlerce nar tanesi, güneye, kuzeye doğru yayılıyordu. Sarı bozkırlar tanelerden kan kırmızıya kesiyordu. Sultan ile Peri, bir kan deryası içinde mi yoksa binlerce nar tanesi içinde mi kalıyordu...

Sultan'ın, Şêran köyündeki evinde, nar çiçeklerinin süslediği çarşafın örtüldüğü yatağında son nefesini verdiğini sandı herkes. Yalnız değildi, çevresinde eşi, çocukları, torunları vardı, dediler. Oysa Sultan, son nefesini de nar ağacının altında verdi. Kalbinin üzerinde nar çiçeği olan Peri'nin yanına uzandı. Başı gölgeye sığmadı, yüzüne yakıcı bir güneş vuruyordu. Peri'nin küçük elini tuttu öptü, göğsünün üzerine koydu. Sultan ile Peri, nar ağacının altında...

Sediqa'nın şarkısı

Roja'va'nın Endîwer köyünde yaşayan Sediqa'nın gözleri, sınırın öbür tarafındaki Cûdî dağında. O doğmadan çok önce çizilen sınır ile öbür tarafta kalan dağ. Çocukluğunda yaşlıların parmak ile gösterip masallar anlattığı, yakınlığına rağmen onlardan çok uzakta olan dağın eteğinden yeşil bir nehir akıyor. Kuzeyden kaçaklar geldiğinde, genç insanlar ansızın vurulduğunda, yaşlılar kıyamet kopacak derdi. Sediqa da sanırdı ki Nuh'un gemisi, uzun zaman önce indiği Cûdî dağından inecek, az aşağıda akan Dicle nehrinde yeniden yüzmeye başlayacak. Koşacaklardı nehre doğru. Onca hayvanın alındığı gemiye nasıl sığacaklardı diye düşünüp üzülmüştü. Sediqa büyüdü, Cûdî hep gözlerinin ucunda kaldı, ne gemi indi ne de kıyamet koptu. Sediqa, sınırlarla bölünen bir ülkeyi tanıdı.

Ona, yirminci yüzyılın başında yaşanan birinci dünya savaşından sonra dört devlet arasında bölüştürülen Kürdistan ülkesini anlatıldılar. Binlerce yıldır o topraklarda birlikte yaşayan halklara sorulmadan araya sınırlar çizilmiş, tel örgüler konulmuş, aradaki tarlalara mayınlar biçilmişti. Sınırlar sadece boş arazilerin arasına konulmamıştı, şehirler, köyler ortadan bölünmüştü. O şehirlerde, köylerde aileler, akrabalar bölünmüş, bir kardeş bir devletin sınırları içinde, diğer kardeş de öbür devletin sınırları içinde kalmıştı. Birbirlerinin seslerini duyan aile üyelerinin, akrabaların yan yana gelmesi ancak pasaport, vize, devlet dairelerinde uzun uğraşılara bağlanmıştı. Böyle sınırları hayatında ilk defa gören insanlar, mayınlarla parçalanmaları, silahlarla vurulanları görünce tanıyabilmişti.

Sediqa, hikayeyi dinleyince toprakların, şehirlerin, köylerin, evlerin arasına konulan sınırları anladı da, bir nehrin ikiye bölünmesini anlamadı bir türlü. Sediqa için zaman, Dicle nehrinin sınırla bölündüğü yerde durdu. Anasız, babasız akrabalarında eziyetle büyüyen Sediqa, kimsesizliğine alıştı. Henüz çocuk yaşta evlen-dirilmesine, eşi olan yaşlı adamın şiddetine alıştı. Ellerinden alınarak Arap aşiretlere verilen kendi topraklarında ırgat olmaya alıştı. Ama yıllar yılı akan bir nehrin ortasına sınır konulmasına alışmadı. Rüyalarında nehir ile konuştu, şarkılarını ona söyledi. Uzun vakitler kıyısında oturarak Dicle suyunu dinledi. Sediqa,

Dicle'den kızkardeşi gibi bahsetti. Sediqa, yaşadıklarını ezgiye dönüştürdüğünde, karşıdakiler hangisinin acısını, ayrılığını, kim-sesizliğini dinlediklerini ayırt edemediler.

Sediqa, bu zamanlardan birinde sınırın öbür yanında tarlasını süren çiftçiye bakarak, şarkı söyledi.

*“Wele kurko delal cottarîko lo cotkatilo
Ezê, dilê mino ser te direj kim lo were viro,
Ezê dilê minê cotê memikê min rêbenê
ji berê cotê te çêtiro...”*

*(Çiftçi, çift katili güzel oğlan,
Gönlümü önüne sana sereyim, gel
Göğsümün çiftindeki yüreğim yalnız
Ama senin çiftinden güzeldir)*

Sediqa bitirince, duymazdan geliyormuş gibi görünen çiftçi, tarla sürmeyi bırakıp ona döndü ve şarkıyla cevap verdi:

*“Wele keçikê dînê
yek ji min be lê yek ji te be
Wêla kê ne li ser soz û qirara xwe be,
bi mirada dilê xwe şa nebe
Wêla keçikê dînê
lawikê min xeyidê wek dirîyan
Ezîzê dilê mino kete ser rêka lo pişt xaniya
Wele ne ji şerma bav û birakan bana
minî veğerandina bi henakan lo bi qeydiya
Ezîzê dilê mino wekî dil hebandin
Çi gel e, çi Kurmanc e...”*

*(Ah deli kız,
Bir benden bir senden olsun
Sözünde, kararında durmayan muradına ermesin
Ah deli kız,
Benim oğlan küstü bir diken gibi
Gönlümün azizi*

*Evlerinin arkasındaki yola düştü
Babadan, kardeşlerden utanmasaydım
Onu yolundan çevirecektim kahkahalarla
Gönlümün azizi de gönlünü verdi
Hem halktır hem Kurmanc'tır o)*

Endîwerli Sediqa ile sınırın ötesindeki Cizreli çiftçi, saatlerce şarkıyla söyleşti. Sediqa ile adını bilmediği çiftçi, nehri ortadan bölen sınırı şarkıyla aştı. Sesleri Dicle suyuna karıştı, Dicle'nin akışı onlara ezgi oldu. Sediqa ile Cizreli çiftçi birbirini hiç tanımadı, görmedi, konuşmadı. Ama onlar doğmadan çizilen sınır, aynı dili konuşmalarına, aynı kültür ile yaşamalarına, aynı şarkıları söylemelerine, aynı duygularla dünyaya bakmalarına engel olamadı.

Sediqa hâlâ Cûdî dağına bakarak, Dicle suyuna şarkılar söylüyor. Onu duyan Cizreliler, Cûdî dağının zirvesindeki beyaz bulutlardan hâleler örüyor kınalı saçlarına...

Hesen Salih'in kişisel tarihi

Rojava Kürtleri, 1963 yılının bir haziran sabahında uyandıklarında görünmez olduklarını farkettiler. Bu durum, Serêkaniyê şehrindeki Hesen Salih sayesinde keşfedildi. Hesen Salih, yeni doğan çocuğunu kaydetirmek için nüfus dairesine gittiğinde, dairede çalışanlar onu ne gördü, ne de duydu. Oysa diğer insanlarla konuşuyorlardı. Yanılmış olacağını düşünerek tüm masaları, hatta binadaki odaları dolaştı. Ama masaların ardında oturanlardan hiçbiri yüzüne bile bakmadı. Geri eve gitti, akrabasına komşusuna anlattı. Olay yayıldııkça yayıldı.

Çeşitli denemelerden sonra şehirdeki devlet kurumları ve memurlarının sadece Kürtleri görmediğini anladılar. Kendilerinden şüpheye düştüler. Masallardaki gibi sihir yapılmış da, tüm Kürtler bir anda görünmez olmuştu sanki. Birbirlerine sordular, dokundular. Bedenleri duruyordu, sesleri duyuluyordu.

Sokaklara düşüp kendilerini aradılar. Tanıdıkları olanlar, başka şehirlere haber salıp durumu anlattı. Hatta diğer şehirlerden bazı

Kürtler, hem görünmezliği anlamak hem de meraktan Serêkaniyê'ye geldi.

Tesadüf müydü bilinmez ama görünmezlik olayının çözülmesi yine Hesên Salih ile başladı. Devletin memurları, askerlerle birlikte ilk Hesên Salih'in evine geldiler. Onları içeri buyur edip çay ikram etti. Çaylarını içip Hesên Salih'e bir kağıt uzattılar. Kağıtta, Hesên Salih ve ailesinin artık Suriye vatandaşı olmadığı, mülk edinme hakkı olmadığı için topraklarına da el konulduğu yazıyordu. Memurlar ve askerler, ailenin kimliklerini, mal varlıklarını alıp gittiler. Askerlerin silahları altında Hesên Salih'e konuşma hakkı bile verilmedi.

Hesên Salih'in evinde yaşananlar şehre yayılınca anlaşıldı ki Kürtler devlet kayıtlarından silinmişti. Binlerce yıldır yaşadıkları topraklarında yarısı 'Ajnabi' yani yabancı, yarısı da 'Maktumin' yani kaçak olmuştu. Aynı olaylar, diğer Kürt şehirlerine de yayıldı: Dêrik, Qamişlo, Amûdê, Heskê, Dirbêsiyê, Girkê Legê...

Kürtler, birlikte savaşçı devleti kurdukları için yapılan yanıltıcı dönüşleceğine inanırken, ülkeyi yöneten Baas rejimi, 'tek dil tek millet' dedi. Kürtler adına siyasi faaliyet yürüten kişiler tutuklandı. Üst rütbeliler de olmak üzere ordudaki Kürtler ile devlet dairelerinde çalışan Kürtlerin işine son verildi. Mesele kimliği elinden alınan birkaç yüz bin Kürt'ü aştı, daha çetin günler başladı.

Hesên Salih de bundan payını aldı. Bir devlet dairesindeki çaycılık işini kaybedince sadece evinde çaldığı sazını alarak, düğünlerde, eğlencelerde şarkı söylemeye başladı. Ancak Baas rejiminin Kürtlere dönük uygulamaları dillerine kadar uzadı. Kürtçe konuşmak, yazmak, eğitim yapmak, şarkı söylemek yasaklandı. Tüm Kürt şehirlerinin ismi değiştirilerek, Arapça isimler konuldu.

Hesên Salih de bir düğünde Kürtçe şarkı söylediği için gözaltına alındı, sazına da el konuldu. İki hafta Serêkaniyê'de tutulduktan sonra Halep'e götürüldü. Orada bir ay yeraltındaki gözaltı merkezinde, beş ay da şehrin dışındaki cezaevinde tutuklu kaldı. Altı ay iki hafta sonra evine dönmek için otobüs terminaline gitti. Ama kimliği olmadığı için bilet satın alamadı. O günü ve geceyi sokakta geçirdikten sonra ertesi gün bir Kürt'ün yardımıyla bilet alıp şehrine dönebildi.

Hesen Salih, akraba ve tanıdıklara, devletin artık Kürtlere karşı olduğunu ve bunun için de 'Arap Kemerî' adlı bir plan yaptığını söyledi. Cezaevinde birlikte kaldığı Kürt siyasetçilerinin anlattıklarını onlara da anlattı. Arap Kemerî'nin fikir babası, Hesekê bölgesinde emniyet müdürlüğü yapan Talip El Hilal adında Arap bir askerdî.

Hesen Salih'in anlattıkları, sonraki yıllarda uygulandı. Kürt bölgesi rejimin askerleri tarafından yönetilmeye başlandı. Sınır ile kuzeydeki akrabalarından uzaklaştırılan Kürtler ikinci bir sınıra mecbur bırakıldı. Dêrik'ten Serêkaniyê'ye sınır hattı boyunca ve Kürt şehirleri arasına Raqqa ve Halep'ten getirilen Arap aşiretleri yerleştirildi. Kürtlerden alınan iki milyon hektar toprağın bir milyonu bu Arap aşiretleri, bir milyonu da rejim askerleri arasında bölüştürüldü.

Toprakları, mal mülkleri ellerinden alınan ve fakirleşen Kürtler, başka yerlere göçertildi. Kimliği olmayanların yeniden mülk edinme, eğitim görme, eğitim görse dahi diploma alma hakları yoktu. Böylece iş bulma, evlenme, boşanma, seyahat etme gibi bir insana yaşamak için gerekli olan her şey Kürtler için zorlaştırıldı.

Bu plana karşı çıkan ve mücadele eden Kürtler de, sıkıyönetim kurallarına tabii tutuldu, tutuklandı, kimi gözaltında kaybedildi. Rojava Kürtleri için ufak tefek karşı çıkışlar haricinde uzun bir suskunluk dönemi başladı.

Kürtler, 2004 yılında Baas rejimine karşı ilk büyük ayaklanmayı yaptı. Hesen Salih, suskunluğun çatlatıldığı o gösterilere, 71 yaşında bir ihtiyar olarak katıldı. Bu ayaklanma, Rojava Kürtleri için bir dönüm noktası oldu. Kürtlerin hak ve özgürlük mücadelesi, kesintisiz bir şekilde 2012'de özerkliklerini ilan edene kadar sürdü. Hesen Salih, özerklik ilanından on gün sonra yatağından kalkamadı. Torunu Raşan'dan bir bardak su istedi. Raşan'ın yardımıyla doğrulup suyunu içti. 79 yaşında huzurla gözlerini çoğu baskıyla geçen hayata yummadan önce son sözünü söyledi: "Gözlerim arkada kalmayacak. Artık kimse Kürtleri yıkamaz."

Cumo'nun cinleri

Serêkaniyê'de başlayan 'Arap Kemerî' projesi, Rojava'nın doğusundaki tüm şehirlerde uygulandı. Kürtlerin toprakları alınarak Arap aşiretlere ve ailelere paylaştırıldı. Rojava'nın batısında Girê Spî'den sonra sıra Kobanê köylerine geldi.

Kobanê'nin Girê Spî'ye yakın köylerinden olan Axbeş'in toprakları da Arap aşiretlere verildi. Ancak Kobanê'nin kadim eşkiyası Cumoyê Alamik, kimsenin topraklarına el koyamayacağını söyledi. Rejim askerlerinin, aileleri topraklarına getirdiği gün önlerine çıktı.

"Bu topraklar bize dedelerimizden kaldı. Kimsenin bu köylüleri aç perişan bırakmaya hakkı yok" dedi.

Askerlerden biri, "Sen de kimsin, çekil yolumuzdan. Devlet emrine karşı gelemezsin" diye bağırды.

"Ben bu toprakların sahibiyim, kendimi bildim bileli ekip biçerim. Bu yaştan sonra nereye gideyim. Siz çekin gidin buradan" diyerek, elindeki tapuları gösterdi.

Asker silahını Cumo'ya doğrultarak, "Bu kağıtların hiçbir anlamı yok. Daha anlamadın mı? Bu aileler buraya yerleşecek. Hiçbirinizin itiraz hakkı yok" diye yineledi.

"Bu haksızlığı ben değil bu topraklar, tepeler, kuşlar da kabul etmez. Elbet bu devran döner. Bu yaptıklarınız yanınıza kalmayacak. Benim adım da Cumo'ysa bu iş burada bitmez." Cumo, son sözünü söyledikten sonra oradan uzaklaştı. Sonraki günlerde Arap aileler, Cumo'nun arazisinde çadırlara yerleşerek, evlerini yapmaya başladı. Kimi, köydeki boş evlere yerleşti.

Cumo ise askerlerle tartıştığı günün ertesinde sabah erkenden Kobanê kaymakamıyla görüşmeye gitti. Kaymakamın odasına girip selam verdi. Başını masadaki evraktan kaldırmayan kaymakamdan ses çıkmayınca geçip koltuğa oturdu.

Kaymakam, aniden başını kaldırıp, "Sen kimsin, ben otur demeden oturuyorsun. Ahlaksız bir insansın, çık dışarı" diye bağırды.

Cumo, "Ahlaksız olan ben değilim sensin. İnsan gibi sana selam verdim ama selamımı almadın. Oturdum, çünkü bu koltuk babanın koltuğu değil, halkındır. Seni muhatap alıp görüşmeye gelmem

de hataydı” dedi ve çıktı. Kapıdan çıkar çıkmaz bir daha devlet memurlarının makamına çıkmamaya yemin etti. Kaymakam ile yaşadığı kavga- dan sonra uzun bir zaman Cumo’yu gören olmadı. Adeta sır olup gitti.

Cumo’nun toprağına yerleşen Arap aileler de o günden sonra gün yüzü görmedi. Tarlalara gittiklerinde kim olduğunu göremedikleri birileri onlara ateş ediyordu. Mermiler, kafalarının üzerinden kenarından geçiyordu. Korkup evlerine giriyorlardı. Aynı şey günün farklı saatlerinde tekrar etti. Bir gölge her zaman onların yanıbaşındaydı. Toprak altına döşenen bombalar, arazide otlanan hayvanlarda patladı.

Arap ailelerin geceleri kaldıkları evin etrafından tuhaf sesler gelmeye başladı. Evlerin etrafında karanlığın içinden beyazlar içinde hayalet gibi bir şeyler çıkıp kayboluyordu. Bazen tarlaların ortasında ateş ya da parlak ışıklar yanıyordu. Tuhaf olaylar o kadar sıklaştı ki artık evin ve tarlaların cinler tarafından ele geçirildiğini düşünmeye başladılar.

Arap aileler askerlere haber verince, Cumo’nun bunu yaptığını düşünerek onu aramaya koyuldular. Ama Cumo’yu ne gören vardı, ne de duyan. Hiçbir yerde izine rastlanmamıştı, sanki yer yarılmış da Cumo içinde kaybolmuştu. Tarlaların etrafında da insana dair hiçbir iz yoktu.

Axbeş köyünde cinlerin gezdiğine dair hikayeler, çevre köylerde anlatılmaya başlandı. Bu cin hikayeleri, Kobanê’ye oradan Arap aşiretlerin yerleştirildiği her yere yayıldı. Yayıldığı her yerde biraz daha eklendi, Axbeş köyü ve çevresinde uzun yıllardır aynı olayların yaşandığı anlatıldı.

Aylar geçmesine rağmen aynı tuhaf olaylar devam edince Axbeş köyüne yerleşen Arap aileler teker teker köyü terketmeye başladı. Son aile de köyü bırakıp gittikten bir iki hafta sonra cin hikayeleri de kesildi. Köylülerin hepsi topraklarını yeniden ekip biçmeye başladı. Kobanê’nin güneyindeki topraklar Arap aşiretlere dağıtılmasına rağmen, Axbeş’teki olaylardan sonra doğu tarafında toprakların dağıtılması durdu. Devletin Arap Kemerı projesi, başladığından beri ilk defa ciddi anlamda sekteye uğradı.

Aylarca kayıplara karışan Cumo, bir akşamüstü çıkıp geldi. Ço-

cukları ve torunlarıyla topraklarında yaşamayı sürdürdü. Cin hikayelerini anlatanlara gülümseyerek, “Demek bu toprakların cinleri de bu haksızlığı kabul etmedi” diye cevap veriyordu. Bin dokuz yüz yılında doğan Cumo, yeryüzünde yüzyılını doldurduğu yıl yaşamını yitirdi.

Cumoyê Alamik hâlâ kendi topraklarında, Axbeş'teki evinin az ötesinde sonsuz uykusunda.

Şêran'ın aslanları

Kobanê'nin Şêran köyünde Emine, sabahın ilk ışıklarına dua ediyordu. Binlerce yıllık medeniyetleri altında saklayan sarı tepelere bakıp, köylerine adını veren aslanları düşünüyordu. Yeryüzünde halklar korkunç savaşlarla birbirini kırarken, sarı tepelerin altında kadim medeniyetlerden kalan parçalar içiçe geçmişti.

Onlarca yıl önce Şêran'ın altında Aramilerin yaşadığı Hadatu şehri bulunduğunda, her bir parçası dünyanın başka ülkesine götürüldü. Sadece uzun zamandır köylülerin kendilerinden bir parça olarak gördüğü siyah taşlardan yapılma iki aslan kaldı. Biri ayakta, diğeri ise oturur halde olan iki siyah aslan. Tam olarak hangi dönemden kaldıkları bilinmeyen binlerce yıllık aslanlar Şêranlılar için köyün koruyucularıydı.

Emine'nin çocukluğu da aslanlarla oynayarak geçti. Yerdeki aslanın üzerine oturup saatlerce vakit geçirirdi. Köy halkı, misafirlere gururla aslanları gösterirdi. Kimsenin aklına ton ağırlığındaki aslanların götürüleceği gelmezdi.

1980'li yıllarda bir sabah Şêranlılar uyandıklarında aslanlar yoktu. Bu köy halkı için bir felaketin habercisiydi. Günlerce köy meydanında toplanıp ne yapacaklarını düşündüler. Köyde huzursuzluk baş gösterdi. Şêranlıların feryadı, sekiz kilometre uzaklıktaki Kobanê'ye, oradan da başka şehirlere yayıldı.

Günler sonra devlet askerleri geldi ve aslanları geri getireceklerini söylediler. O zaman köy halkı, aslanları kimin götürdüğünü anladı. Bir süre sonra askerler köye iki aslan getirdi. Ama ne renkleri ne de biçimleri Şêran aslanlarına benzemiyordu. Demirden ve

betondan yapılma iki sahte aslandı. Binlerce yıllık Şêran aslanları da, Raqqa'daki Rashid Bahçeleri'ne konulmuştu. Köy halkı, bunu sindiremese de devletin baskısıyla çığlığını içine gömdü. Ama sonrasında köyde bulunan her tarih parçasını gelenlere göstermek yerine toprağa gömdüler, evlerini, bir daha talan edilmesin diye tarihin üzerine kurdular.

Kobanê aslanlarının binlerce yıllık yaşam hikayesi vardı. Birkaç dakikalık da ölüm...

DAİŞ, Raqqa'yı ele geçirdiğinde ilk yaptığı aslanları buldozerlerle parçalamak oldu. Onca savaş gören topraklarda binlerce yıl yaşayan aslanlar, bir anda yok oldu.

Köyün girişine konulan sahte aslanların da her gün bir parçası döküldü. Onlar da DAİŞ Kobanê'ye saldırdığında yıkıldı.

Emine, köye gelenlere Hadatu'yu ve eski medeniyetleri anlatırken, fısıltıyla konuşuyor. Birilerinin köyden tarihi çalmasından korkuyor hâlâ...

**Şêran, Kürtçe'de aslanların yurdu anlamına gelir.*

Kürdistan'ı arayan deliler

2 Temmuz Pazartesi 1979

Riha'dan çıkan bir yolcu, gecenin karanlığında güneye doğru yürüyordu. Kayıp ülkeyi ayıran sınırın üzerinde yarım ay parlıyordu. Temmuz sıcağı, Suruç ovasını boydan boya yakarken, onun yüreğinde başka bir ateş yanıyordu. Aklı düşüncelerinin fırtınası altındayken, yüreği geride kalan arkadaşlarındaydı.

Zorunluluktan doğan bu yürüyüş, karanlık ve uzun bir yolun başlangıcıydı. O da el yordamıyla karanlıkta yolunu arıyordu. Etrafları dört bir yandan sarılmışken, bir yıl önce kurdukları partinin yaşaması bu yola bağlıydı. Sağ salım sınırı aşıp öbür tarafa geçebilecek miydi.

Gökte parlayan yıldızlara baktı, hayatı ve insanı düşündü. "İnsan da derinliklerinde nelerin saklı olduğunu bilmediğimiz bir evren gibi" dedi fısıltıyla. Ona öncülük yapan Cenî, arkasına dönüp bir

şey mi var, diye sordu. Yoktu. Farkına varmamıştı ama demek sesli düşünmüştü.

Yürürken ovanın sıcaktan çatlamış toprağını ayaklarının altında hissetti. Derin bir nefes aldı ve toprağın sesini dinledi. Topraklar mı çoraklaşmıştı sadece. Hayat, insanın ruhu, bedeni, aklı çoraklaştırılmıştı. Bu toprakların kördüğümünü çözmek gerek. Önce insanın çoraklaşmış ruhunu yeşertmek gerek, toprağı, derindeki özgürlük çılgınlığını o zaman duyabilirler.

Öncü Cenî'nin fısıltıyla sınıra geldiklerini söylemesi, Yolcu'yu kendine getirdi. Türk askerlerinin silahlarla nöbet tuttuğu sınır kulelerine baktı. Cenî, biraz ilerleyerek silahlı bir gölgeyle konuştu, ona bir şeyler uzattı. Ardından Yolcu'yu ve arkadaşını bıraktığı yere geldi, "Bundan sonra benim ayağımı bastığım yere basın, dikkat edin her taraf mayın" dedi. Tel örgüyü geçip, mayınlı araziden Cenî'nin adımlarını takip ederek geçtiler. Sınırın ötesi Kobanê topraklarıydı.

Kazika köyünün dışında Ehmed, bir traktörle Kuzey'den gelenleri bekliyordu. Hep birlikte traktörün kasasına binip, Kobanê şehrine doğru yola koyuldular. Sohbet ederlerken Cenî, askerın sınırı geçmek için kişi başına 250 Lira aldığını söyledi. Yolcu, "O asker devletini 250 Lira'ya sattığını bilmiyor" dedi. Hep birlikte güldüler.

Yolcu, o gece Kobanê şehrine misafir oldu. Ertesi gün arkadaşı Seydalî, onu Elpelur köyündeki kardeşi Xalid'in evine götürdü. Xalid ile eşi Şemsê, evlerine gelen misafiri kapıda karşıladı.

Seydalî, "Arkadaşım misafirimizdir. Kim sorarsa amcamızdır deyin. Ne kadar isterse kalabilir burada. Saygıda kusur etmeyin" deyip gitti. Taştan örölmüş iki göz odadan birini gelen misafire ayırdılar.

Kobanêliler için misafir değerliydi. Evlerini, ekmeklerini onunla paylaştılar.

Şemsê, akşama kadar ev işlerinin ardından koşturup duruyordu. Xalid ise tarlada çalışıyordu. Misafirleri de bazen Xalid ile birlikte tarlaya gidip yardım ediyordu. Yolcu'nun davranışları, saygısı, bilgisi onlara güven vermişti. Kısa zamanda evlerinin bir parçası olarak kabul etmişlerdi onu. Şemsê ekmek yaptığında ya da çamaşır yıkadığında bebeğı ağılıyordu beşikte. Yolcu, gidip beşığı sallıyor, ona ninni söylüyordu.

Şemsê, ev işlerinde eşi Xalid'in kendisine yardım ettiğini görmemişti. Çocuk ve ev işleri kadınlara aitti. Ama evlerine gelen gençler, ona sofrayı kurmada yardım ediyor, ağlayan bebeğe bakıyorlardı. Hayatında gördüğü erkeklerden farklı davranıyorlardı.

Yolcu, bazen evde bazen evin önündeki dut ağacının altında saatlerce kitap okudu. Dut ağacının altında zamanı adımladı. Geçmişe baktı, geleceği düşündü. Taşlardan örülü odada zamanın izlerini aradı. Dut ağacının altında arkadaşlarıyla kuzeyin topraklarına baktı, geleceği çizdi dut yapraklarına.

"Zamanı gelecek, döneceğiz. Çoğalarak döneceğiz, bıraktığımız izleri takip ederek gelecekler. Özgürlük bir düş değil arkadaşlar. Bir tohum ektik, onu beslemeliyiz. Adım adım ilerleyeceğiz. Saadece buna inanın" dedi.

Köye kuzeyden bir devrimcinin geldiği duyulunca Şemsê'nin evine geliş gidişler arttı. Dut ağacının altında kitap okuyan, sık sık onu görmeye gelen arkadaşlarıyla hararetli tartışmalara girişen Yolcu köyde yaşayanların dikkatini çekmişti. Nasıl insanlardı. Kavga edip bir an sonra gülüyorlardı. Şaşkınlıkla onların tartışmalarını izliyorlardı. Her soruya verecek cevapları vardı. Köyün çocğundan yaşlısına kadar herkese saygıyla davranır, konuşurlardı. Köyün ahalisi akıl sır erdiremedi köylerine gelen bu gençlere ama sempati duymaktan da alıkoymadılar kendilerini.

Kuzeyden bazı gençlerin Kobanê'ye geldiği kulaktan kulağa fısıltılarla yayıldı. Her duyan bir yorum yaptı.

"Duydun mu, kuzeyden gençler gelmiş, Kürdistan'ı arıyorlar-mış."

"He he Kürdistan nerede, deli bunlar deli."

"Şişşt o kelimeyi kullanmayın, yerin kulağı var. Neyi arıyorlarsa arasınlar size ne."

"Hiç bilmediğimiz şeyler anlatıyorlar, farklılar biraz."

Bir gün Yolcu, dut ağacının altında otururken köyün yaşlıları onu ziyaret etti. Birlikte çay içtiler, sohbet ettiler. Yolcu onlara tarihlerini anlattı.

Yaşlılardan biri, "Siz kuzeyden geliyorsunuz. Ama bizim çocuklarımız niye devrim için kuzeye gidiyor" diye sordu.

Yolcu, gülümsedi, gözleri sararmış bozkırlara dalarken, "Biliyor

musunuz, devrimin esası ilk burada Kobanê’de olacak, bunu zamanı gelince göreceksiniz” diye cevap verdi.

Yaşlılar, onun cevabını pek anlamadılar ama hep birlikte kafalarını salladılar. Bu yüzden neden diye de sormadılar. Konu kapandı, yaşlılar evine döndü.

Yolcu, Elpelur köyünde kırk gün kaldıktan sonra yoluna devam etti. Yürüyeceği zorlu bir yolu vardı.

O köyden çıktıktan bir hafta sonra, Şemsê’nin komşusu Şadiye, elinde bir dergi sayfası koşarak evine geldi. Şemsê onu nefes nefese görünce önce kötü bir şey olmasından korktu.

Şadiye konuşmıyordu, sadece elindeki sayfayı Şemsê’ye uzatıp gözleriyle işaret etti.

Şemsê, sayfayı alıp bakınca fotoğraftaki kişiyi hemen tanıdı. Evlerinde kırk gün boyunca kalan misafirdi. Ama okuma-yazması olmadığı için ne yazdığını bilmiyordu. Onu da Şadiye tamamladı:

“Sizin misafiriniz kimdi biliyor musun?”

“...”

“Önder Apo!”

Kobanê’nin ilk kadın gerillası

Eyno kalbini dinledi, suskun bir deniz gibiydi, hiç kıpırtı yoktu. Bu sevgi değil, dedi. Bu topraklarda sevgiye henüz yer yok. Çevresindeki evliliklere baktı, içinden kaçıp çok uzaklara gitmek geliyordu. Kadın olmanın, kadın olarak doğmanın tüm ağırlığını geride bırakmak istiyordu. Ama hep duvarlara çarpıyordu. Kobanê’nin çevresindeki sarı tepeciklere bakıp, ötelere nasıl bir dünyanın olduğunu merak ediyordu. Oralarda nasıl hayatlar vardı. Her yerde kadınların hayatı böyle zor muydu? Bilmek istiyordu.

Eyno, düğün kararının verildiği gün Miştenur tepesindeki Kızlar Mağarası’na doğru yola çıktı. Aslında mağaraya gitmeye de yolda karar verdi. Öyle hızlı yürüdü ki nefes nefese kaldı. Mağaraya doğru çıkan yolu tırmanırken, kapısında oturan birinin varlığını farketti. Biraz daha yaklaşınca, mağaranın kapısındaki pembe çiçekli zakkumun hemen dibinde yaşlı bir kadın gördü. Kurumuş

otların üzerinde oturmuş, başını sağ elinin avucuna dayamıştı. Yüzü, geçirdiği yıllardan değil de acıdan buruşmuş gibiydi. Eyno iyice yaklaşıp ona kadar onu izledi. Ardından pozisyonunu değiştirmeden, “Ne arıyorsun güzel kız?” diye sordu yaşlı kadın. Eyno yanılmıştı, onu izlemiyordu. Kadının bakışları birini bekliyormuş gibi uzaklara kilitlenmişti.

“Hiiiç hiçbir şey, dolaşıyorum” diye cevap verdi.

“Sevgiyi mi arıyorsun” dedi yaşlı kadın, yanındaki kuru otlara elini değdirerek otur anlamında işaret etti. Eyno, biraz da şaşkınca kadının yanına oturdu. Mağaranın kapısı arkalarındaydı.

Kadın, ona dönerek, yumuşak bir ses tonuyla konuşmaya başladı: “Bana iyi bak, bir şey hatırlatıyor mu sana. Acıyı mı hatırlatıyor yoksa sevgiyi mi? Acılarımı anlatacağım kelimeler yasak, o kadar çok acıyı içime gömdüm ki artık taşıyacak gücüm yok. Yalnızım. Sen gitmeye cesaret edemediğin, o kelimeleri getirmediğin için acıdan yüzüm bu hale geldi.”

“Beni tanıyorsun ama sen de beni suçluyorsun. Ne yapabiliyim ki!”

“Beni tanıyamadın değil mi. Ben senim. Yüzümde geleceğini göremedin mi. Gitmeye korkuyor musun?”

“Korkmuyorum, ama bir kadın o kadar uzakta tek başına erkeklerin içinde nasıl yaşayabilir, sonra arkamdan ne derler. Kötü yola düştü derler.”

“Her gün yavaş yavaş öldüreceksin beni, yani kendini. Bir evin içinde parça parça... İncinerek, pişmanlıkla savaşıyor...”

Kadın birden ortadan kayboldu. Eyno bir gürültüyle evindeki yer yatağından fırladı. Kedi dolabın üstünden yere atlarken taşı da düşürmüştü. Ne mağara vardı ne de yaşlı kadın. Kalkıp dışarı çıktı, yaz sıcağı her yanı kavuruyordu. Miştenur tepesi, yerden kalkan sıcak dalgaların ardında titreşiyordu.

Eyno, çocukluğundan beri gördüğü her rüyanın bir anlamı olduğunu düşünürdü. Bir hafta sonra kendisine karşı bir şey hissetmediği bir adamla evlendirilecekti. Bunun için ona bir şey sorma gereği duymamışlardı. Bu kez adama da sorulmamıştı, aileler karar vermişti. Ya evleneceklerdi ya da...

Sonraki günler Eyno için cehennem gibiydi. Aile üyeleri, düğün

telaşı deyip geçiştirdi. Eyno, deliler gibi evde koşuşturup durdu. Bir gün Miştenur tepesine gitti, mağaranın önünde pembe çiçekli zakkumlardan başka bir şey yoktu. Dibine oturup yaşlı kadının gözlerini ayırmadığı yere baktı. Sınırın ötesinde uzanan yeşil ovalar, dağlar pus içindeydi. Gözlerini kapayıp, yüzünü kuzeyden esen serin yele verdi. O an fotoğraflar belirdi gözlerinin önündü. Birden yerinden kalktı, yamacı koşar adım indi. Ter içinde annesinin karşısına çıkıp, düğünden önce evleneceği adamla konuşmak istediğini söyledi. Birkaç saat sonra geldi, bahçedeki ağacın gölgesinde oturdular. Eyno uzun uzun konuştu. Uzaktan onları izleyen annesi ne konuştuklarını merak ediyordu. İkisi de sakindi, hatta Eyno aylar sonra ilk defa gülümsemişti, demek ki bir sorun yoktu, anlaşmışlardı. Konuşmaları bittiğinde tokalaşıp ayrıldılar. Adam bahçe kapısından çıkıp gitti. Annesi, Eyno'nun yanına gelerek, onu beğenip beğenmediğini sordu. Eyno, "İyi biriymiş, konuşup anlaştık" demekle yetindi. Adamın da aklında evlenmek yoktu. Düğünden önce birkaç kez daha görüşüp ne yapacaklarına karar verdiler.

Düğün günü Eyno beyaz elbiseyi giydiğinde ölümü düşündü. Ölü insanlara da beyaz giydiriyorlardı, evlenen kadınlara da. Kızlar Mağarası'nın kapısında duran yaşlı kadının sözleri aklına geldi. Çevresindeki herkes sevinçli bir telaşla koştururken, o karşıdaki duvara bakıyordu. Belki duvardan da ötesine... Bu evliliği pek benimsemeyen Eyno'nun dinginliğine, sabrına çevresindekiler de şaşırdı. Ama artık kabullendiğini sandılar. Düğünün gürültüsü bitti, Eyno, bir odada adamla baş başa kaldı. Her biri yatağın bir kıyısına uzandı. Sabah olduğunda daha önce konuştukları gibi Eyno çantasında sakladığı cam parçasıyla parmağını kanattı, kanını çarşafın üzerine döktü. Çantalarını alıp birlikte evden çıktılar.

Eyno, aşılmaz denilen bir duvarı yıktı. Kendisinden beklendiği gibi ailesinin kadını olmadı. Evlendiği genç adamı da ikna ederek evden çıktı ve Kobanê'nin ilk kadın gerillası oldu.

1988 yılının yaz sıcağında Kuzey dağlarına giderken serinleten bir nehrin sularından geçtiler. "Bu Dicle nehri" dediler. Eyno, ay ışığının sularıyla dans ettiği, damlacıklarının mırıldandığı nehrin tüm ağırlıklarını alıp götürdüğünü hissetti. Kuzey'in sınırdan sonrakı ilk dağı Cûdî'nin üzerinde yıldızlar parlıyordu. Ve, o yıldızlara

doğru yürüyen Eyno değildi, az önce geçtiği nehir ona adını da verdi. Artık Dicle vardı. Dicle yıldızların altında Kuzey dağlarını adımlarken, onun yıktığı duvardan çok kadın geçmeyi başardı. Bir yıl sonra 1989'da Kuzey Kürdistan'ın Botan dağlarında bir çatışmada yaşamını yitirdi. Naaşı, doğduğu yere getirilemedi. Ama Kobanê direnişinde yaşamını yitiren savaşçıların gömüldüğü yere Dicle Şehitliği adı konuldu.

Newroz

Kobanê Savunma Bakanı İsmet Şêx Hesên ya da tanıdık ismiyle Xalê İsmet'in anlattığı Newroz öyküsüdür...

Fethi kardeşim, canımız, evimizin küçüğü... Bizde, küçük kardeşlere olan sevgiyi anlatmak için Çelke guran be, çuçike biran be" derler.

1967'nin ilk bahar ayında Kobanê'nin Girdê Jêrîn köyünde doğdu, kutlamamızın yasak olduğu Newroz bayramında. Ovalar yeşermeye başlamıştı, rengarenk çiçekler açmıştı. Ona Newroz ismi yakıştırdı. Bahar gibi doğmuştu evimize. Ama Kürtçe yazmamız, isim koymamız, konuşmamız bile yasaklanmıştı. Bu yüzden Arapça bir isim Fethi koydular.

Babamız o daha küçükken yaşamını yitirdi. Fethi de benimle yaşamaya başladı, hem kardeşim hem oğlum gibiydi. Kendi yaşıtla- rıyla değil büyüklerle sohbet ederdi. Devletin Kürt halkına yaptıklarını hep büyüklerinden dinlerdi. Haksızlığa, adaletsizliğe tahammül edemezdi.

Kobanê'de tek başına yaşadığı tek göz odada liseyi bitirdi. O zamanlar elektrik yoktu, bir gaz lambasının altında ders çalışırdı. Okulda çok başarılıydı. Okulda Kürtçe konuştuğu ya da Arapça konuşma-yazmada zorlandığı için dövülenlere tanık olunca çok üzölmüştü. Bir tatilde eve geldiğinde, "Abi yaptıklarım bana yetmiyor. Bu gidişatı değiştirmek için daha büyük adımlar gerekiyor" demişti. Kafasını çok yorardı, sabahlara dek kitap okurdu.

Lisede okuduğu sırada devrimcilerle tanışınca çok heyecanlanmıştı. Onların fikirlerinin, hayallerini, yapmak istediklerini ken-

disine yakın bulmuştu. Kobanê’de devrimcilerle çalışmaya başladı. Dahasonra üç ay Lübnan’daki Bekaa kampında eğitim gördü. Başkan Apo, ismini Muhammed Ali koymuştu. Oradan döndüğünde halk çalışması yürütmeye başladı. Arkadaşlarıyla birlikte evimize gelirlerdi.

1988 yılıydı, uzun süren mücadelemizden sonra Miştenur’da yeniden Newroz’u kutlamaya başlamıştık. Muhammed Ali çok sevinçliydi. Newroz’un sunumunu yaptı, güzel şiirler okudu. O Newroz’un onu son görüşümüz olduğunu bilmiyorduk.

Devlet peşine düştü, o da çıkıp gitti. Evden çıktıktan sonra Haleb’te devlet onu yakalamış. Arabaya koyup götürmüşler. Fethi kendini arabadan atmış, yakalayamamışlar.

1989 Newrozu’nda Kuzey’in dağlarına gitmek için yola koyulmuş. Birkaç ay sonra mektubu geldi. Okuduk, ağladık ama onun satırlara yansıyan mutluluğuyla biz de mutlu olduk.

“Şimdi ülkemizin cennet dağlarındayım. Umarım bir gün hep birlikte bu dağlarda buluşuruz. Bu kadar güzel topraklarda yaşadığımız için gurur duymalıyız. Bu güzellikler için ne yapsak azdır. Ülkemin en kuzeyine gitmek istiyorum. Orada en yüksek dağa çıkıp ayaklarımın altında uzanan Mezopotamya’nın güzelliklerini seyredeceğim. O zaman tamamlanmış olacak yürüyüşüm. Sizden bir ricam var. Beni seviyorsanız, kapınızı arkadaşlarıma açık tutun. Onlara bana bakar gibi iyi bakın.”

Biz de onun dediğini kulağımıza küpe yaptık. Onun tüm arkadaşlarını sevgiyle, saygıyla karşıladık.

Dediğini yapmış, en kuzey ucuna gitmiş, ta Dersim’e. Ne zaman oraya ulaştı bilmiyorum. 1991 yılının Newrozu’nda Munzur dağlarında şehit düşmüş. Munzur dağları çok yüksekmiş, acaba oraya ülkeye bakmak için mi çıkmıştı. Munzur dağlarının zirveleri karla kaplıymış mart ayında. Eteklerinde eriyen karların altından mor, beyaz, sarı kardelenler çıkarmış. Muhammed Ali, karların içine mi düştü, beyaz karlar onun kanından kıpkırmızı mı kesildi, bilmiyorum. Ülkeyi doyasıya izleyebildi mi, yürüyüşünü tamamlayabildi mi...

2011 yılında ondan bir parça yokken merasimini yaptık. Muhammed Ali’nin bir parçasını görebilseydim, gömebilseydim Kobanê topraklarına...

Odaman duvarında asılı fotoğrafına bakıp, ona Kobanê devrimini anlatıyorum. Geride kalanların yürüyüşünü tamamladığını, artık özgür topraklarımızın olduğunu söylüyorum. Miştenur'da kutladığımız Newroz bayramına götürüyorum.

Oysa ona en çok Newroz ismi yakıştırdı. Newroz gibi kadim bir bilge, direngen bir soluk, rengarenk bir bahardı.

Gecenin sesleri

Efrîn'de yaşayan Fatma Horo ve yedi arkadaşının işi, herkes uyuduktan sonra başlardı. Gece kara bir siluet, gündüzün kaçaklarıydı. Onlar doğmadan çok önce konulan sınırları ortadan kaldırmak için yola koyulanlara öncülük yaparlardı. Yönlerini, öncülük ettikleri yolcuların atan kalpleriyle bulurlardı. Herkes onlara kurye derdi, onlar ise kendilerine kurucu derdi. Her gece iki devleti yenip hayallerindeki ülkeyi kurduklarına inanırlardı. Ellerinde onları koruyacak bir şey yoktu, geceden başka.

On dört yaşındaki Fatma'nın öğretmeni, ondan dört yaş büyük olan Çilo'ydu. Fatma'ya gecenin seslerini tanımayı, onları dinleyerek yabancı sesleri ayırt etmeyi öğretmişti. Tel örgülerin elleri kanatmadan nasıl açılacağını, mayın tarlalarından nasıl sağ çıkılacağını, asker pusularını nasıl aşacağını da göstermişti. Böylece Fatma, sınırları aşmada iyi bir öncü olmuştu.

Bir gün rejim askerleri, Çilo'yu kurşun yağmuruna tutup öldürdüklerinde, Fatma ustasının yerine geçti. Yolculara tek başına öncülük yapmaya başladı. Her gece iki devleti koruyan ama bir ülkeyi parçalayan sınırı, mayınlı yolları, tel örgüleri geçti. Bir yanda Türkiye, diğer yanda Suriye askerlerine görünmeden, sabaha dek geceyi adımlardı; gözleri ise gökteki saman hırsızında yol alırdı.

Yolcularını aldıktan sonra gecenin seslerini dinler, yabancı sesler olup olmadığını anlardı. Ardından yüzünü rüzgara verip koklardı. Gece her zamanki gibiyse işaret verir yola koyulurdu. Yolcular, mayınlı tarlalardan Fatma'nın küçük izlerine basarak geçerdi.

Askerlerin yollarına pusu kurduğu geceleri hemen farkeder,

başka yollar denerdi. İşini o kadar iyi yapardı ki, yolcular onun sihirli bir gücü olduğuna inandı. Oysa Fatma'nın sırrı, doğayı, seslerini çok iyi tanımak ve dinlemektir.

Fatma, iki yıl boyunca her gece yollara düştü. Yollarda büyüdü. Onun hayali, sınırlar kaldırılana dek işini sürdürmektir. Ama bir yakınının ihbarıyla tutuklandı. Şam'da bir yeraltına götürüldü. Ondan birlikte çalıştığı arkadaşlarının ismini istediler. Fatma sustu. Günlerce her türlü işkenceyi yapıp, yeniden isim sordular. Fatma yine sustu. Bedenini ikiye katlayıp bir dolabın içinde bayılana dek tuttular.

Askerlerin başı, "Nasıl bir çocuğu konuşturamazsınız. Konuşarak bile ikna eder insan" diye kızarak, Fatma'nın hücreğine gitti. Kanlar içindeki Fatma, kirli hücrenin bir kıyısına ilişmişti.

Asker, yumuşak bir sesle, "Bizim çocuklar sana ne yapmış böyle. Sen merak etme ben onlara kızdım. Seninle biraz konuşalım Fatma. Bana arkadaşlarının ismini söylemen lazım, sonra buradan çıkacaksın" dedi. Yarım saat benzer cümleler kurdu ama Fatma'nın ağzından tek kelime alamadı. Sonra konuyu değiştirip, "Tamam anlamak istiyorum Fatma, niye bu partiye yardım ediyorsun?" diye sordu.

Birkaç saniye bekledi, sırtını dönüp gidecekken Fatma son sorusuna cevap verdi:

"Anlayamazsın, ne zaman bizim yaşadıklarımızı yaşadın, ne zaman dilin yasaklandı, kimliğin bir işkence nedeni oldu, o zaman anlarsın."

"Tamam, erkeklerin anlaşılır. Ama sen kadınsın. Kadının işi kocasına iyi bir eş olmak, evine ve çocuklarına bakmak. Kadın aile kurar, bu işler kadınlara göre değil."

"Niye siz zulüm ederken kadın, erkek farkı koymuyorsunuz da, kadın buna karşı çıkarken niye sorun oluyor. Kadının özgürlük, kimlik, dil ihtiyacı yok mu..."

"Bırak bu lafları, evlilik yaşına gelmişsin, gel seni evlendirelim. Masrafların bizden."

"Ne zaman evleneceğime ben karar veririm. Sizin yardımınıza ihtiyacım yok."

"Fatma, bir devlet kadınlarla kurulmaz."

“Bu sözünü unutma! Kadınların neler yapabileceğini göreceksiniz.”

“Ama burada tek bir devlet ve millet var. Devlet içinde devlet kuramazsınız. Sınırları böyle geçemezsiniz.”

“Burası bizim ülkemiz, sınırları siz kurdunuz. Bizim için ülkenizin arasında sınırlar yok. O yüzden rahatça geçiyoruz.”

Rütbeli, “Sana yardım etmeye çalıştım. O zaman ne halin varsa gör” diyerek, hiddetle hücreden çıkıp gitti. Ardından işkence seansları yeniden başladı. Fatma, yeraltında ışığı görmeden, karanlık hücrede sekiz ay geçirdi. Tüm tırnakları çekilmiş, dişleri kırılmıştı. Yürüyemeyecek hale getirilen Fatma, iki yıl da cezaevinde tutuldu. Serbest bırakıldığında askerlerin götürdüğü çocuk, yetişkin bir kadın olmuştu.

Fatma, gördüğü işkencelerden dolayı uzun süre yatalak kaldı. Doktorlar Fatma’nın belindeki kemikleri ancak metallerle birbirine tutturabildi. Ağzında takma dişler vardı. Ayak tırnaklarının bazıları bir daha çıkmadı. Fatma’nın tek üzüntüsü ise, yeniden sınırları geçememek, saman hırsızının yolundan yürüyememektir.

Halep’in zindanları

Yıl, iki bini dört geçe, bir mart sabahı. Kobanê ovaları yeşile kesmiş, rengarenk çiçeklerle dolmuştu. Onlarca yıllık suskunluk da o bahar gününde bozuldu. Her şey Qamişlo’daki stadyumda başladı. Kürtler ile Araplar arasında yapılan futbol maçı sırasında arbeye olunca, rejim askerleri Kürtlere ateş ederek yedi kişiyi öldürmüştü. Haberin ulaştığı her Kürt şehrinde insanlar aynı anda sokaklara döküldü: Qamişlo, Hesekê, Serêkaniyê, Kobanê, Dêrik, Amûdê, Efrîn... Ayaklanma yayıldıkça, devletin saldıırıları da arttı. Göstericilerin önüne tankları dizdiler, öldürdüler, tutukladılar.

Ayaklanma sürerken Xelat, siyah renkli bir araçta iki askerle aralıydı. Alnının sol tarafından sızan kan, gözünü dolayıp şakaklarında kurumuştı. Askerler gösteriye saldırdığında silahın dipçığıyle alına vurmuşlardı. Kanı silmeye vakti olmadı, ellerini

bağladılar. Xelat ile birlikte onlarca kadın ve erkek askerler tarafından zorla arabalara bindirildi. Arabalar konvoy halinde Halep yoluna koyuldu.

Xelat, askeri aracın camından son kez baktı Kobanê'ye, yol Miştenur'un eteklerinden kıvrılırken hayal kuruyordu. Newroz'da ateş yakacaklardı tepede, yorgun düşene dek halay çekeceklerdi. Hem de suskunluk bozulmuşken, ne görkemli olacaktı her şey. Miştenur tepesi, kadınların elbiselerinden bir çiçek bahçesine dönüşecekti.

Miştenur tepesi geride kaldı. Qara Berkel sırtları görününce Xelat huzurla gözlerini kapadı. Tepedeki dilek ağacına bez bağlıyormuş gibi hayalinin gerçekleşmesini diledi. Yeşile bürünmüş köylere baktı, tomurcukları patlamış ağaçlara...

Araç, Fırat suyuna doğru ilerledi. Mavi suyu görünce Xelat'ın kalbi daha hızlı çarpmaya başladı. Fırat kıyısına her gittiğinde yaptığı gibi ayaklarını mavi sulara daldırıp, "Yer mavi, gök mavi, işte cenneteyim" diyecekti. Bahar suyunun soğukluğunu hisseder gibi ürperdi. Qara Qozaq köprüsünden de geçtiler, Xelat'ın denizi Fırat geride kaldı.

Minbic'e vardı araçlar, Kuzey Suriye'nin tanrıçası Atargatis'in memleketine. Başında tacı, elinde buğday demetleri olan deniz kızı Atargatis'in kenti, kurumuş bir çöl gibiydi. Siyahlar içindeki kadınlara baktı Xelat, bir gün gelecek, yeniden tanrıçaya layık bir kent olacak burası, diye düşündü.

Araçlar El Bab'a yaklaşıncı, Xelat, tarihi İpek Yolu'nda bir kervanda olduğunu hayal etti. Pamuklu kumaşlarıyla ünlü El Bab'a gideceklerdi, renkli kumaşlardan seçecekti, kendisine Newroz için güzel bir elbise diktirecekti. Kolları bağlı kim bilir nasıl bir işken-cehaneye gidiyorken, bunları düşünmek komik geldi Xelat'a. Gülme isteğini bastırdı. Sonra dışarıya farketirmeden gülünebileceğini keşfetti. Kahkahalarla güldü. O kadar güldü ki nefes nefese kaldı. Yanındaki askerler ters ters baktı, belki korktuğunu düşündüler. Xelat'ın umurunda değildi.

Araçlar Halep'e ulaştığında yüksek duvarlarla örülü bir avluya girdi. Xelat'ın gözlerini siyah bantla kapatıp indirdiler. Binanın içinde çok merdiven indiler. Karanlık bir odada sorguya alındığında Xelat artık orada değildi. Kobanê'den Halep'e yolculuk onu

çok uzaklara taşımıştı. Her türlü işkenceyi denediler, hiçbir soruya cevap vermedi. O karanlık zindanlarda ne kadar kaldı, kimse bilemedi. Kulaktan kulağa yayılan tek şey, Xelat'ın bedeninin gördüğü işkenceye dayanamadığıydı.

12 Mart 2004'te başlayan ayaklanmada onlarca Kürt öldürüldü. Gözaltına alınan yüzlerce Kürt, aylarca süren işkencelerden sonra geri dönebildi. Kiminin vücudunda kalıcı hasar meydana geldi. Sayısı hâlâ bilinmeyen birçok insan ise Xelat gibi geri dönemedi.

Yeşil sabun

Kobanêli Eyd Osman, Serêkaniyê'de doğduğunda resmi devlet kayıtlarında yer almadı. Çünkü o doğmadan yıllar önce ailesi, Arap Kemerî'yle vatandaşlıktan çıkarılmış, resmi kimlikleri ellerinden alınmıştı. Kimlikleriyle birlikte tarlalarına, mülklerine el konulmuştu. Ondan sonra doğan her aile üyesi gibi Eyd Osman da, resmi kimliği olmayan bir 'kaçak'tı.

Resmi kimliği olmadığı için liseyi zar zor bitirebildi. Onun da diplomasını alamadı. Alsa bile bir işe yaradığı yoktu. Üniversite ise resmi kayıtlarda adı olmayan biri için hayaldi. Onyıllar önce mülkiyeti Kürtlerden alınıp Araplara verilmiş olan tarlalarda işçi olmaktan başka çaresi kalmadı. Evlendi, dört çocuğu oldu. Çocuklarına resmi kimlik almak için devlet kurumlarına yaptığı başvurular reddedildi. Eyd Osman, çocukları için kimlik alma mücadelesinden vazgeçmedi. Her fırsatta yeniden başvuru yaptı, nerede bir devlet yetkilisi görse bu sorunu anlatmaya çalıştı.

Suriye ayaklanmasından bir yıl önce 2010'un yazında küçük oğlu hastalandı. Oğlunu götürdüğü Serêkaniyê hastanesinde şehrin valisine rastladı. Vali, koridorlarda bekleyen insanlarla tokalaşıp ihtiyaçları olup olmadığını soruyordu. Tokalaştığı herkes başını eğiyor ve bir sorun olmadığını söylüyordu. Vali de gururlu yüz ifadesiyle hızla geçiyordu. Eyd Osman, bunun derdini anlatmak için iyi bir fırsat olduğunu düşünüp cesaretini topladı.

Gülümseyerek elini uzatan Vali'nin selamına karşılık vererek, "Sayın Valim birkaç şey söylemek istiyorum" dedi.

“Buyur” dedi Vali, pek hazetmeyen bir tonla.

“Bu halk neden fakir. Neden Kürt şehirlerine hizmet götürmüyorsunuz? Ben burada doğdum, çocuklarım burada doğdu ama kimliğimiz yok. Malımız, mülkümüz yok. Okuyamıyoruz, çalışmak dersin zor.”

Vali’nin yüzü anında sertleşti, etrafındaki korumalar hareketlendi.

“Öyle bir şey yok, sen kimin adamısın, ne yapmaya çalışıyorsun” diyerek azarladı.

“Tüm bunları ben yaşadım. Siz inkar etseniz de bunlar gerçek...”

Eyd Osman daha fazla konuşmadı. Vali sinirle uzaklaşırken, korumaları onu susturdu.

O birkaç soru Eyd Osman için karanlık bir zamanın başlangıcı oldu. Ertesi gün işinden evine giderken bir köşe başında askerler tarafından yaka paça arabaya konuldu. Sorgular, işkenceyle uzayan geceler ardı sıra geldi. En çok sorulan sorular, “Hangi örgüte üyesin, kime çalışıyorsun. Neden valiye o soruları sordun, amacın neydi” idi. Eyd Osman’ın fakirlikten, kimliksizlikten bahsetmesi daha fazla dayak yemesine yol açıyordu sadece.

Günler sonra yine arabaya konulup, Şam’daki bir yeraltı hapis-hanesine götürüldü. Eyd Osman anlamıştı. Şam ya da Halep’e götürülmek bir Kürt için dönülmez yol demektir. O andan sonra tek derdi ve çabası ailesine bir haber göndermek oldu.

Eyd Osman ortadan kaybolduktan sonra ailesi günlerce aradı ama hiçbir iz yoktu. Bir ay sonra kara çarşafli bir kadın kapılarını çaldı. Kapıyı açan eşine yeşil sabun kalıbını uzatarak, “Bunu oku” deyip ortadan kayboldu. Soru sormaya vakit dahi bulamadı. Kullandığı belli olan sabunu ışığın altına tuttu, “Şam’da hapisteyim. Eyd Osman” yazısını okudu.

Ertesi gün ailenin iki erkeği Eyd Osman’ı sormak için Şam’a gitti. Tüm polis karakollarını, cezaevlerini dolaştılar. İsmi sorup fotoğrafını gösterdiler. Ama Eyd Osman’a dair küçük bir iz dahi bulamadılar. Sokakta iki sivil giyimli erkek yanlarına yaklaştı, silahlarını Eyd Osman’ı soranlara dayayarak, “Yaşamak istiyorsanız geldiğiniz yere dönün” dedi.

Eyd Osman, o günden beri kayıp! Yeşil sabun kalıbı, hâlâ çiçekli

çarşafaların arasında, Eyd Osman'ın tırnaklarıyla kazıdığı yazı olduğu gibi duruyor.

Ekmek kokusu

Yılların asırlar gibi uzadıkça uzadığı zamanlardı. Kobanêli Arîya için ekmek kokusundan öncesi ve sonrası vardı. Öncesi bir kırıpık kırpışı kadar kısa, sonrası uzun. Annelerin gözyaşlarını eteklerine, babaların ise dayandıkları asalarına dökebildiği vakitlerdi. Yas tutmak, ölenin mezarı başında toplanıp Kürtçe ağıtlar yakmak yasaktı. Arabalara konulup götürülenler, zamanın karanlık tünellerinden dönmüyordu. Arîya, bu zamanlarda en çok da ekmeğin kokusunu özledi.

“Ekmek kavgası bu, ekmeğin kokusu evlerimizden çalındığı vakit başladı karanlık. Ekmeğin yurdunda ekmeksiz bırakıldık” dedi Arîya.

Ekmek kokusuydu ilk çalınan. Sonra kimlikleri çalındı; toprakları, tarlaları, tahılları, buğdayı una çeviren değirmenleri, suları çalındı. Acılarını anlattıkları kelimeleri çalındı; sevinçlerini, sevgilerini ifade ettikleri kelimeleri yasaklandı.

Ağaçlardan bahçeler kurmaları yasaklandı. Oysa ne eksen yeşerirdi, her ağaç meyveye dururdu. Her türlü tahıldan meyvesine kadar ne eksen ürünü bol olurdu. Kobanê topraklarının bereketini çaldılar. Kurdukları bahçeleri yağmaladılar, ektikleri ağaçları köklerinden söküp attılar.

Siz kendinizi yormayın. Biz size istediğiniz her meyveyi, sebzeyi satarız, dediler.

Hiçbir şey Arîya'ya, duvarlara sinen ekmek kokusundan uzaklaşmak kadar acı vermedi. Herkes yağmur duasına çıkarken o ekmek kokusu için dua etti. Beşikte salladığı çocuklarına ekmekten hikayeler anlattı.

“Yoksulluk böyle başladı” dedi Arîya. “Ekmeğin kokusu evlerimizi terkettiğinde yoksulluğun kokusu gelip yerleşti. Topraklarımızı çaldılar, toprak çalamadıkları yerde buğdayımızı çaldılar. Bizi o beton fırınlarda yapılan ekmeğe mecbur ettiler. Gaz kokuyor ekmek, buğday değil.”

Kobanê toprakları boyunca başaklarda olgunlaşan tüm buğdayları topladılar, kapalı ambarlarda sakladılar. Onlara, size fırında ekmek pişireceğiz, dediler.

Betondan fırınlarda ekmek pişirdiler, ekmek kokusundan çok gaz kokusu yayıldı ortalığa. Yuvarlak ince ekmekleri poşetlere koyup sattılar.

Siz kendinizi yormayın, size ne kadar ucuz ekmekler yapıyoruz. Bunu bulduğunuza şükredin, dediler.

Arîya, ekmeğin ardından çok gözyaşı döktü. Her gün ekmek kokusunun evini sardığı, ellerine dolandığı zamanı düşündü. Ekmek pişirmek için ocağın yanına oturduğunda bir tas su dökerdi kızgın saca, ısınan damlalar ateşe ulaşırdı. Payını alınca çözülürdü ateşin dili. Altında ateşin korlaştığı sacın önünde terlerdi, eteğinin ucuyla terini silerdi. Renkli fistanı una bulanırdı, un zerrelere mavî gözlerini örten kirpiklerinin üzerinde beyaz bulutlar misali toplanırdı. Göğesinin bakmasına gerek kalmazdı. Kirpikleri açılıp kapandıkça ak bulutlar mavî gökte oynayırdı. Arîya, gelip geçenlere pişirdiği ekmekten ikram ederdi, yoksulluk uzaklaşırdı. Karıncalar, dökülen ekmek kırıntılarını yeraltındaki yuvalarına taşırdı, kuşlar ise ağaç dallarında bekleyen yavrularına...

Arîya'nın bir teknelik hamuruyla insan, hayvan, börtü böcek doyardı. Bir şehir doyardı, bir ülke doyardı. Buğdayı çalınan tekne, açlığı görünce utancından çatlardı da, çalan insan utanmazdı.

Arîya, yumruklarını sıktı, ufka dek uzanan buğday tarlalarına baktı. Olgunlaşmış buğday başaklarının rüzgarda salınışını izledi. Ekmek kokusunu alıp da başakların etrafında uçan börtü böceği üzüldü.

"Bu, buğdayı eken, ekmeği pişiren kadının binlerce yıl sonra ekmekten koparılışıdır. Bakın, dağlara gidiyorlar, zindanlardan dönüyorlar. Sokak ortasında vuruluyorlar. Ekmek kavgası biterse hayat da biter, ekmek kokusunu unutmayın. Elinizi buğdaydan, ekmekten uzaklaştırmayın" dedi.

O günden sonra kendini arayan her kadın, ekmek kokusunu özledi. Kadınları, ekmek kokusundan koparmanın ahı dolandı yeri göğü... Kadın toprağını aradı, özgürlük ekmek kokusunu, buğday tanıdığı elleri, tahta tekne hamuru...

“Özgürlüğün ateşleri yanınca Miştenur’da, ekmeğin kokusu sarınca evleri, en sonunda buğdaya benzeyecek herkes” diye bağırdı Arıya. “Ellerinin değdiği her ağaca, her başağa benzeyecek. Buğdaya benzeyen herkes iyiliği arayacak, kötülüğe karşı iyiliği savunacak. Özgürlük orada başlayacak.”

Halime’nin devrimi

Halime, bir babanın, üç annenin ve çok kardeşin olduğu bir evde gözlerini dünyaya açtı. Annesi, henüz on yedi yaşındaydı. Babası üçüncü evliliğini, 16 yaşındaki Halime’nin annesiyle yaptığında altmış yaşını geçmişti. Onu 16 yaşındaki kızıyla berdel yapmıştı. Aynı yaştaki kızını, yine kendisi gibi yaşlı bir adama vermiş, onun kızını kuma olarak almıştı.

Halime, kadınların söz hakkının olmadığı, onların hakkındaki kararları erkeklerin verdiği bir dünya ile kimliğinden dolayı bas-kılara maruz kaldıkları, dillerin rahat konuşamadıkları başka bir dünya arasında büyüdü. Bu yüzden annesinin zorla evlendirildiği yaşı geldiğinde kendini hiçbir yere ait hissetmedi.

İçeride kalmak istemedi, ama dışarıda da onu bekleyen bir hayat yoktu. Kadınların evden çıkması, çıksa da istediği gibi giymesi ve davranması zordu. Hiçbir yerde kadının adı yoktu.

Halime, uzun zaman bir hiçliğin içinde kıvrandı. Bu kıvranış, kadınların kaderine boyun eğişi miydi yoksa zamanı gelene dek çılgınlığını içinde büyütmesi miydi. Bilemedi. Bazen nefessiz kaldı. Ama içinde hâlâ canlı kalmayı başaran bir nüve, küçük bir umut belki, mutlaka bir şeyler vardır, dedi.

Halime, on yedi yaşında devrimcilerle tanıştı. Ona sınırın ötesinde kuzeyin dağlarında savaşılan gerilla kadınlardan bahsettiklerinde heyecanlandı. Belki beklediği şey çıkıp gitmekti, kendini bulacağı yer orasıydı. O günden sonra savaşçı kadınlara dair hayaller kurmaya başladı. Kendini de elinde silah dağlarda savaşıyor-muş gibi düşündü.

Halime’nin hayali birkaç ay sürdü. Komşusunun kızıyla gerillalar üzerine konuşmuş, oraya gitmek istediğini söylemişti. Arka-

daşı bunu annesine, onun annesi de Halime'nin annesine anlattınca kıyamet koptu. Halime'nin ailesi, onun dağlara gitmesine engel olmak için hemen bir yol buldu. Halime'yi evlendireceklerdi. Onun haberi olmadan bir akşam eve gözücü geldi.

Halime, "Ben bir erkekle yaşamak istemiyorum. Ben gerilla olacağım" diye bağırdı.

Babası, "Kadının yeri evidir, evlenecek, çocuklarına, eşine bakacaksın. Diğer şeyler kadınların işi değil" deyip konuyu kapattı. Ne kadar itiraz ettiyse de on yedisinde Halime'nin düğünü yapıldı.

Halime, o gün dünyaya gözlerini kapadı. Hayalleri yıldızlar kadar uzaktı artık.

Ona şanslı olduğunu, yaşlı biriyle değil de genç biriyle evlendiği için sevinmesi gerektiğini söylediler. Bir yıl sonra da ilk çocuğunu doğurdu.

Yıllar sonra beşinci çocuğunu doğurduğunda, ülkenin her yanında rejime karşı gösteriler başladı. Ve kararını orada yaşayan halkın vermediği bir savaşa dönüştü. Kürtler, bu karmaşada kendi yolunu çizdi. 2012 yılında Kobanê'nin de içinde olduğu Kürt kentlerinde kansız bir devrim filizlendi. 19 Temmuz gecesinde meydanlara çıkanların içinde en çok da kadınlar vardı. Halime de kucağında kızıyla onlarla birlikteydi.

Halime, o gece yeniden gözlerini dünyaya açtı. Uzun yıllar suskunluğa gömülen hayalleri yeniden canlandı. "Bijî Azadî" sloganını gırtlığını patlatırcasına haykırdı. Kadınlar, erkekler, yaşlılar, çocuklar hep birlikte sokaklara aktı. Elllerinde silah yoktu, nasıl yaşayacaklarına kendileri karar vermek istiyorlardı. Şehirdeki tüm devlet kurumlarını doldurdular. Korkuyla köşeye sıkışan devletin memur ve askerlerini kadınlar sakinleştirdi.

"Biz sizin bize davrandığınız gibi davranmayacağız. Kin gütmeyeceğiz. Korkmayın gelin, biz kadınlar sizi koruyacağız" dediler.

Askerler yavaş yavaş binalardan çıktı. Onlara su verdiler ve güvenlik içinde şehirden çıkmalarını sağladılar. Sokakları dolduran kadınlar, erkekler, çocuklar, yaşlılar, bir zamanlar işkence gördükleri, horlandıkları, aşağılandıkları tüm devlet kurumlarına el koydular. Kadim sarı-kırmızı-yeşil bayraklarını kurumlara astılar. İşgalin son bulduğu o yıldızlı gecede sabaha dek halay çektiler hep birlikte.

Halime, hayatı hakkındaki ilk kararını, 19 Temmuz gecesinden sonra verebildi. Kurulacak kadın savunma gücünün ilk üyesi oldu. Eline silahı aldığında genç bir kadinken kurduğu hayalleri düştü. Savunma kıyafetlerini giyip eve gittiği ilk gününde, komşusu kıyafetlerini işaret ederek, “Bu ne Halime, sana ne oldu” diye sordu.

“Devrim oldu. İşte, devrim benim, bana iyi bak anlarsın ne olduğunu.”

Halime’den başlayan kadın savunma gücü, giderek çoğaldı ve orduya dönüştü. Bir yıl sonra Kadın Savunma Birlikleri kuruldu. Halime, hâlâ Kobanê’de kadın kurumlarının güvenliğini sağlamak için çalışıyor.

Beklenen zaman

Adlê, Kobanê’de yedisi erkek, üçü kız on çocuklu bir ailede büyüdü. Adlê’den büyük kardeşleri teker teker evlenip aile kurdu. Sıra ona geldiğinde bu akışın kesintiye uğraması gözleri ona çevirdi. Kaç kez görücü geldiyse de Adlê evlenmeyi reddetti. Ondan küçük olanlar saygı gereği biraz bekledi. Ama Adlê evlenmemekte ısrar edince daha fazla beklemek istemeyen küçük kardeşler de tek tek evlendi.

Adlê’nin tek isteği hayat yolunu kendi kararıyla çizmekti. Ama içinde yaşadığı toplum, onun evlenmeyi reddedişinin altında hep bir eksiklik aradı. Eksik, bir sorunu olmayan kadın neden evlenmesin ki, dediler. Normal olan kadının evlenmesi, çocuğuna, evine bakması, eşine hizmet etmesiydi. Bunun dışındaki hiçbir kadın davranışı normal değildi.

Genç yaşından itibaren devrimcilerle çalışmaya başladığında, bu ona biraz koruma sağladı. Ama toplumda konuşulanların önünü almak zordu. Adlê, “Ben sizin gibi yaşamak istemiyorum” dediğinde ‘deli bir kadındır’ dediler.

Adlê hem toplumun baskılarına göğüs gerdi hem de rejimin baskılarına rağmen kadınları örgütledi. Baas rejimi döneminde herhangi bir konuda sivil örgütlenme yasak olduğundan kadınlarla yaptıkları

toplantıları piknik, komşu ziyareti, hasta ziyareti adıyla yaptı.

Her piknikte Adlê'nin etrafında toplanan kadınlar, onun bal rengi gözlerinde atacak şafağı bekledi. Susarak ve ağlayarak, kalplerini karanlığın derinliklerine gömerek beklediler. Bazen ona imrenerek bazen de hayranlıkla baktılar. Her komşu ziyaretinde yiten zamanlarının ardına düştüler. Her hasta ziyaretinde, acılarını dindirecek sözler duymak istediler. Adlê sabırla anlattı; yollarında pusu kuranları, acının nedenlerini, mücadelenin duraklarını ve beklenen zamanı...

Onları gözlerinden okuyan Adlê, "Bize acı verenler çok yakınıımızda, uzakta aramayın. Bizim de zamanımız gelecek, korkmayın. Kendinize inanın" diyordu.

Toplum, sadece Adlê'nin evlenmemesini değil kadınları örgütlemesini de benimsemedi. Tanıdığı erkekler ona tavsiyede bulundu.

"Adlê bırak bu işleri, bunlar kadın işleri değil. Rejim seni tutuklarsa kötü şeyler yapar."

"Aramızda ne fark var? Rejim aynı kötülükleri erkeklere de yapar. Bunun için mücadelemden vazgeçecek değilim. Kaybedecek bir şeyim yok."

Yaşadığı zorluklara rağmen Adlê, kendi yolunu çizdi. Kalbini karanlığa gömen kadınların zamanı geldi. Halkın yönetimi ele geçirdiği 19 Temmuz gecesinden sonra Adlê ve hemcinsleri için çok şey değişti. Kürtçe dil kursuna başladı, kadınlarla birlikte yasaklı anadilini okuyup yazmayı öğrendi.

O güne kadar ailesinin yanında yaşamak zorunda kalan Adlê, kendine ayrı bir ev kurdu. Evi kadınların toplandığı, sorunlarını tartıştığı, kadın misafirlerin kaldığı bir komün haline geldi. Adlê, kentte kadınların haklarını koruyan, toplumsal eşitliğin sağlanması için mücadele eden kadın meclisinin yöneticisi oldu. Artık şehrin yönetiminde kadın ile erkek eşit temsil ediliyordu. Alınan her kararda kadınların da söz hakkı vardı. Ama kadınlar için yeni bir mücadeleye dönemi başlamıştı. Kadın haklarının yasal güvenceye kavuşturulması, şiddete, zorla evlendirmeye, çok eşliliğe karşı kararların çıkarılması ve uygulanması için çalışmaya başladılar.

Adlê artık hiç çekinmeden her yerde tartışıyordu. Sokaklarda başı dik dolaşıyordu.

Evine döndüğü bir gün komşusu, "Adlê Kürdistan da kuruldu.

Artık kendine bir aile kur, sana da yazıktır” dedi. Adlê, yürüdüğü onca yolu düşündü ve komşusunun gözlerine bakarak cevap verdi:

“Aile kurup kurmayacağıma ben karar veririm. Evet rejime karşı mücadeleyi kazandık ama büyük mücadelemiz yeni başlıyor.”

II. BÖLÜM

Rüya zamanı

Rüyanın kapısı

14-15 Eylül 2014

O gece, Fırat nehrinin kıyısında bulunan iki gözlü eve bir ülkenin kaderi sığmıştı. Zerkotek köyündeki evinde birkaç yıldır yalnız yaşayan yaşlı Zêran'ın henüz gelecek zamandan haberi yoktu.

Zêran, yatma, misafir ağırlama, yemek yeme ve daha birçok iş için kullandığı odasındaki tahta yatakta dönüp duruyordu. Gecenin bir yarısıydı, o, uyuduğunu sanıyordu. Oysa uyku değildi bu, bambaşka bir zamanın içinde yol alıyordu.

Odanın üzerine karanlık çökmüştü, dumanlar yükseliyordu. Gök yoktu, onun yerine simsiyah bulutlar iç içe geçiyordu. Her tarafta yıkık binalar, evler vardı. Ağaçlar paramparça olmuştu. Hayvanlar ortalıkta dolanıyordu. Kokulardan midesi bulanıyordu. Sesler çıldırtıcıydı. Hangi yöne gitse yanına bombalar düşüyordu. Dağılan parçaların vızıltısı kulaklarını sağırlaştırıyordu. Karpıyı bulmalıydı, buradan kurtulmalıydı. Allahım bu küçük odaya bu kadar şey nasıl sığırdı diye düşündü.

Ellerine baktığında küçüldüklerini gördü, ayaklarının da öyle. Küçük bir kız çocuğuydu.

Yürüyor yürüyor ama bir çıkış bulamıyordu. Ağlıyordu. Çamura bata bata ilerliyordu, elbisesinin etekleri hep çamur içindeydi. “Töbe töbe Allahım ben nasıl çocuk oldum, yaşımı bile hatırlamayacak kadar yaşlıyım” diyordu. Ama bir çocuk gibi annesini arıyordu, çağırıyordu. Hiç kimse duymuyordu Zêran'ı.

Nihayet yıkık bir evin önünde yaşlı bir kadın gördü. “Bana yardım edin” diye bağırarak yanına yaklaştı.

Yaşlı kadın gayet sakindi. “Korkma kızım korkma yürümeye devam et, yıkıntıların sonunda bir çıkış var” dedi.

Zêran, kadının sakinliğine hayretle baktı. Yaşlı kadın ellerini açıp ona doğru uzattı. Elinin içindekine şaşırarak baktı Zêran. Bu Fırat kıyısında uzanan iskeletin elinde gördüğüm kuş, diye düşündü. Başında kuş bulunan el uzunluğunda bir demir. Tedirgin oldu.

Yaşlı kadın, “Korkma al bu senin, hiç kaybetme. Unutma yıkıntıların sonunda bir kapı var” diye tekrarladı.

Zêran, demir kuşu alıp sokağın sonundaki kapıya ulaşmak için koştu. Arkasına bakınca sadece bir kuşun havalandığını gördü.

Zêran, sabah gözlerini açtığında odaya dikkatle baktı. Her şey yerli yerinde, derin bir nefes aldı, “demek rüyaymış gördüğüm” diye düşündü. Kalkıp dışarı çıktığında köy halkındaki koşuşturmayı görünce telaşlandı. Önce Fırat suyuna dönüp dua etmeye başladı. Henüz duasını bitirmemişken komşuları koşarak yanına geldi.

“Sen ne yapıyorsun burada, diyorlar ki kapkara giyinen adamlar gelmiş, herkesi öldürüyorlar. Hadi toparlan gidiyoruz” deyip aynı hızla geri gitti.

Zêran hiçbir şey anlamamıştı. Köy halkının eşyalarını sırtlanmış yola koyulduklarını görünce yanlarına gitti.

“Evlerinizi bırakıp nereye gidiyorsunuz? Korkmayın, geçecek her şey. Gitmeyin n’olursunuz gitmeyin.”

Hiç kimse onu dinlemiyordu. Arabası olan alabildiği eşyasını doldurmuş, eşeği olan eşeğine yüklemiş, arabası olmayan eşyasını sırtına almış yayan yola düşmüştü.

Zêran köyün çıkışına kadar gitti, biri dinlemese diğeri dinler diyerek herkesin önüne geçip anlatmaya çalıştı, yeminler etti.

“Korkmayın, rüyamda gördüm, hiçbir şey olmayacak, gitmeyin.”

Bir süre sonra ağlayarak yakarmaya başladı. Ellerini yüzüne sürüyor, dizlerine vuruyordu. Takatten düşüp köyün çıkışında yere yığıldı.

“İnanın bana, bu bir rüya! Az sonra uyanacağız ve bitecek. Yeniden yaşamımız her günkü gibi sürecek” dedi, az duyulacak bir

sesle. Son sözleri, yığıldığı yerde kendi kendine tekrarlardı.

Artık yanından geçenler ona acıyarak bakıyordu. “Delirdi kadın delirdi, elbet delirmek normal” deyip yollarına devam ediyorlardı.

Neyse ki komşusu Werde yardımına koştu. Kolundan tutup kaldırmaya çalıştı.

“Zêran teyze, gel Allah aşkına gitmek zorundayız. Her yerde çatışmalar başlamış. Kimi bulsalar öldürüyorlarmış. Hadi kalk bizimle gel.”

Yığıldığı yerden kalktı yavaşça, hiçbir şey düşünmeden suyun kıyısına doğru yürüdü, Werde de arkasından. Sazlıkların arasında bir şeyler arıyordu. Werde ise kolundan çekiştirip götürmeye çalışıyordu. En sonunda suyun kıyısında uzanmış iskeleti buldu. Demir kuş da göğsünün üzerindeydi. Fırat suyunun çekildiği sazlıkların içinde hangi zamandan kaldığı henüz bilinmeyen mezarlar çıkmıştı. Bu mezarlarda bulunan her iskeletin sol avucunda, el uzunluğunda bir demir ve ucunda küçük bir kuş vardı. Zêran, gördüklerini o güne dek kimseye anlatmamıştı.

“Biliyordum işte burada beni bekliyor” diye fısıldadı. Gözleri parladı. Kuşu aldı, mezardaki iskeletin yaptığı gibi kalbinin üzerine koydu. Ruhu bambaşka bir dünyada kalmış, safi bir beden Werde’nin ardından yollara düştü. Hâlâ yıkıntıların ardındaki kapıyı düşlüyordu.

Serzorî okulu

16 Eylül

Kobanê saldırısının başladığı ilk günlerde gösterilen direniş, savaşın sonunu belirleyecekti. Yüzlerce kişiye karşı ellerinde keleşleriyle Serzorî okulunda direnen on üç savaşçı bundan emindi.

DAİŞ, 15 Eylül günü Serzorî köyüne saldırdığında doğu cephesinde büyük bir direnişle karşılaştı. Gün boyu DAİŞ’in ilerleyişini durduran savaşçılar, akşam köyün dışında yer alan iki katlı okul binasına mevzilendi. Gece boyunca sürdü çatışma, DAİŞ’in saldırısı kırıldı.

16 Eylöl sabahı DAİŞ, tankları ve ağır silahları ile okulun etrafını sardı. İki katlı binada ellerinde keleşinden başka bir şeyi olmayan on üç savaşı.

Saatler geçti ağır silahlarına rağmen hiçbir DAİŞ’li okuldan içeri giremedi. Tankların topu duvarları aşamadı. Cephaneleri azaldı savaşıların, uykusuzluk ve açlık ise hiç sayılmadı.

Arkadaşlarının telsizden geri çekilin çağrısına, “Bu çetelere Kobanê’ye giremeyeceklerini burada göstereceğiz. Serzorî’yi asla bırakmayacağız. Devrimcilerin gülerек ölüme gittiğini öğrendik” dedi Peyman.

On üç savaşı, Serzorî’nin iki katlı okulunda. İçlerinden bazıları yaralı, belki son nefesini vermekte. Ama on üç kalp, bir kent için atıyordu. Yardım çağrılarını kabul etmediler, vedaya zaman yoktu.

Rodi, telsizden, “Arkadaşları tehlikeye atmayın. Çıkmak için uğraşacağız. Çıkamasak da Kobanê’ye girmelerine izin vermeyin, son vasiyetimiz budur” dedi.

DAİŞ’liler tanklar ve ağır silahlarla durmadan okula ateş etti. Sarsılan binada on üç savaşı’nın mermisi tükendi. Dışarıdan ateşe verildi bina, duman sardı her yanı.

Sağ kalan savaşılar toplanıp elele tutuştu. Hiçbir DAİŞ’li ikinci kata ayak basamadan, ardı ardına patlama sesleri geldi.

İki katlı bir binada bir halkın yaratılış destanı yeniden yazılmaktaydı. Binlerce yıl önce Kawa demiri döverek yazmıştı, binlerce yıl sonra on üç savaşı demir ile bir olarak yazdı.

Peyman, son nefesiyle yazdı; Rodî, yıkıntıların altından ışığın yolunu gözleyerek yazdı; Berxwedan, bedeni toza dönüşene dek yazdı; Berfin, toza dönüşen bedeninin zerreciklerine yazdı, zerrecikler dağıldı iki nehir arasındaki ülkeye.

Bir halkın kaderinin düğümlendiği kentte ilk ilmeği çözenlerdi onlar: Peyman, Rodî, Berxwedan, Berfîn, Bawer, Berçem, Bira, Ciwan, Gûlistan, Hebûn, Mizgîn, Rûstem ve Serxwebun...

Hemed

17 Eylül

Önünde siyah bayrağın dalgalandığı siyah bir motorun arkasında bir beden sürüklediler. Cib Elferec'ten Talik'e, Zerik'ten Şexler'e... Çoğu zaman kullanılan yoldan değil yolun dışındaki topraktan, taştan, çalılardan geçti motor. İpin ucunda parça parça döküldü topraklara. Damar damar taşlara dolandı. Gizliden gizliye ağladı kadınlar. Kulaktan kulağa fısıltılarla yayıldı hikaye.

Adı Hemed, dediler.

Ne yapmış Hemed, diye sordular.

Talik köyünden Emine, eteğinin ucuyla gözyaşlarını silerek anlattı:

Cerablus üzerinden Lazkiye'ye gitmek için yola koyulmuş. Yânında üniversiteden birlikte okuduğu arkadaşları varmış. Cib Elferec köyünün çıkışında kesilmiş yolları. Kara giysili adamlar sarmış bindikleri minibüsün etrafını, “inin” diye bağırılmışlar. Minibüsteki genç kıza, “Başın niye açık” demişler. Ne cevap verse dinlememişler. “Böyle başın açık geziyorsun, ne istediğini anladım” demiş biri sırtıarak. Genç kızın göğsüne el atmış, kakhahalarla “Bunu istiyorsun değil mi” demiş yeniden.

Hemed, o an dayanamamış, sıkılı yumruğunu kara giysili adamın suratında patlatmış. Ne olmuşsa ondan sonra olmuş. Arabadan indirip ellerini bağlamışlar Hemed'in. Genç kız ağlamış da, Hemed, “ağlama, sakın ağlama, bu canilerin karşısında başın dik dur” demiş.

Bu kez de kafasıyla vurmuş kara giysili adamın yüzüne, adamın burnundan kan fışkırmış.

Hemed'i artık bırakırlar mı... On adam üzerine çullanmış. Kaç bıçakla deşmişler bedenini, Hemed gık dememiş, başı dik durmuş onların karşısında. Cib Elferec köyünde, “Allahu Akbar” diyerek, kanlar içindeki bedeninden ayırmışlar başını. Sonra bağlamışlar siyah motora gezdirmişler Şexler'den köylerine kadar.

Ah ne güzel bir gençti, ne yığitti!

Evlat acısı ya, duyduğunda koşup gelmiş annesi. Bu köyleri

gezip parça parça eteğine toplamış oğlunu. Eteklerinde oğlundan kalanlar, on gün boyunca “çocuğumun cenazesini verin” diye ağlamış.

Verirler mi, gömmüşler Hemed’i köyün bir kıyısına. Nasıl dayanır ana yüreği, eteğinde o parçalarla deli divane olmuş, nereye gitse oğlunu soruyormuş.

*Cib Elferec köyü özgürleştirildikten sonra annesi, köylülerin verdiği bilgiyle Hemed’in cenazesini bulabildi.

Rêvana’nın fotoğrafı

18 Eylül

Kobanê’nin güneyinde kara giysili adamlara karşı savaşıyor Rêvana. Annesi ise, köyü Xanikê’nin sokaklarında telaş içinde. Herkes köyü terkederken, o elinde Rêvana’nın fotoğrafı, kapıdan kapıya koştu.

Gözlerinden yaşlar akarken, “N’olursunuz, kapıları kilitlemeyin. Kızım ve arkadaşları gelecek. Belki bir şeye ihtiyaçları olur” dedi. Eşyasını alıp yollara düşenlerin tek düşüncesi ise bir an önce köyden uzaklaşmaktı.

Kilitlenmiş kapılara vurdu telaşla. Sonunda çaresiz, elinde Rêvana’nın fotoğrafı evine döndü. Rêvana’nın bahçede ektiği güllere baktı; kırmızı, beyaz, pembe güller açmıştı. Çöktü evinin avlusundaki nar ağacının altına. Nar ağacına söyledi derdini, ağladı. “İnsanın ömrü az olursa daha çok fedakar olurmuş, Rêvana’m da fedakardır. Ah kızım şimdi neredesin” diye inledi.

Rêvana’nın bir yıl önce kuzenlerinin düğününde çektiirdiği fotoğrafa baktı uzun uzun. Fotoğraftaki Rêvana, beyaz benekleri olan siyah bir perdenin önünde, giydiği beyaz elbise ayak bileklerine dek iniyordu. Siyah saçları sağ omuzundan göğsüne dökülüyordu. Esmer teninde bir çift siyah göz, uzaklara bakıyordu.

Rêvana, fotoğrafın arkasına bir dürtük yazmıştı:

“Derdimi dalgalara söyledim, dalgalar yükseldi

Derdimi ay ışığına söyledim, özür diledi ve kayboldu
Yüreğime söyledim derdimi, seni çok seviyorum, dedi
Gel götür beni yüreğim, yaralıyım, gördüklerim bana fazla...”
Rêvana’nın annesi, eşi ve çocuklarının onu beklediğini görünce
kalktı. Fotoğrafla birlikte Rêvana’nın resmettiği kadın portrelerini,
makrodan ördüğü el işlerini alıp çantasına koydu ve gözünde yaş-
larla yola koyuldu. Evinin kapısını da Rêvana ve arkadaşları için
açık bıraktı.

Turuncu fanus

19 Eylül

DAİŞ gelmeden önce Minbic’in Halula köyünde yaşıyordu
Ammar. Sabah evden çıkarken azığını alır, akşama kadar Fırat’ın
kıyısında koyunları otlatırdı. En sevdiği yiyeceği, annesinin yaptığı
falafeldi. Sıcacın dayanılmaz olduğu günlerde koyunları ağacın göl-
gesine götürür, bedenini suya atardı. Eve dönünce de karanlık çö-
kene kadar arkadaşlarıyla birlikte köy sokaklarını arşınılardı.

Savaş Halula’ya ulaşınca önce Minbic’e göç ettiler. Savaş ile bir-
likte en çok karanlıktan korkar oldu Ammar. Çünkü o zaman ka-
ranlığa sığınan kötülükleri tanıdı. Bu yüzden Ammar’ın ilk aldığı
eşya, karanlık gecelerde odalarını aydınlatan turuncu fanus oldu.
Babası, kaç kez fanusu bırakmasını, bir de ona gaz bulmak için
uğraşamayacağını söylemişti ama o dinlememişti. Onun için fa-
nusu bırakmak aydınlığı bırakmaktı. Ne zaman yeni bir göç başlasa
Ammar’ın ilk işi boyası yıpranmış turuncu fanusu almaktı.

Minbic kentinde fanus ile aydınatabildikleri tek göz bir eve
sığınma uğraşı verdiklerinde savaş oraya da ulaştı. Daha kuzeye git-
tiler, köylerden geçip Kobanê’ye ulaştıklarında iyi karşılandıkları
için rahatlamışlardı. Yollara düşmelerinin üzerinden iki yıl geç-
mişti. Kötülüklerin ulaşamayacağı bir yere geldiklerini düşünmüş-
lerdi. Ama savaş oraya da dayanmıştı.

O gün köylerinde şiddetli bir savaşın sürdüğü Kobanê’den bir
kafile daha göç yollarına düşmüştü. Kobanê sınırından kuzeye ge-

geceklerdi. Minbicli Ammar ve ailesi de kafilenin içindeydi. Onbir yaşındaki Ammar'ın babası, yaşlı annesini iki büklüm olmuş sırtında taşıyordu. Annesi ise torbaya koyduğu birkaç öteberiyi. Kara gözlü Ammar, babasının ardından yürüyemiyor, ayaklarını yerden sürüyordu. Sabahın köründe yola koyulmalarına rağmen fanusunu unutmamıştı. Turuncu fanus, yorgun Ammar'ın elinde sallanıyordu. Camı toz ile kaplıydı. Kalabalıkta birileri değer de camı kırılır diye bazen kucağına alıyordu. Her taraf karanlıktı. Ammar karanlığı aydınlatmak için elinde fanusu dünyayı dolaşıyordu.

Meydane Tepesi'nde kavak ağacı

20 Eylül

Kobanê'nin batısındaki Meydane Tepesi, günlerdir top atışları altında. Baran ve arkadaşları taşlardan kurdukları mevzilerde, kalashnikoflarıyla ağır silahlara karşı savaşta. Bir gün önce tepede ağır kayıplar veren DAİŞ, yeniden güç toplayana kadar durmak zorunda kalmıştı.

Gün aydınlandığında her yerde koyu bir sessizlik vardı. Bulutsuz göğün mavi örtüsü sarı tepelerin üzerindeydi. Baran, maviliklere daldı. Her yanı maviye kesti. Çok uzaklara gitti Baran, doğduğu yerlere; her yerinde kavak ağaçlarının yükseldiği Erdîş'e*. Küçük bir kıpırtıda salınan kavak dallarıyla göğün mavisini salınır, beyaz pamukları ovaya yayılırdı. Rüzgarın esintisiyle yaprakların hışırtısını duyar gibi oldu Baran. Kavak ağaçlarını ne kadar çok özlediğini düşündü. Kullaklarında kavakların hışırtısı, Meydane Tepesi'ndeki mevzisinden sararmış tarlalara bakınca zihni berraklaştı.

DAİŞ'liler, öğleden sonra yeterince ağır silahı tepenin etrafına yığdıklarında saldırı başladı. Tepeye yaklaşamadıkları için uzaktan tanklarla ateş ettiler. Top yakınlarına düştüğünde toz toprak savaşçıların üzerine yağdı. Mevzinin taşları paramparça, dağılan küçük parçaların her biri silaha dönüştü. Bazı savaşçılar taş parçalarıyla yaralanmasına rağmen çatışmayı sürdürdü.

Saatlerce sürdü çatışma. Akşama doğru telsizden geri çekilin

talimatı geldi. Baran itiraz etmeden tüm arkadaşlarının sağlam bir şekilde geri çekilmesini sağladı.

Son kalan arkadaşı Şervan, Baran'ın gözlerine bakarak, "Heval Baran önce sen git, ben arkandan gelirim" dedi. Kabul etmedi Baran. "Merak etme sen git ben arkandan geliyorum" diyerek kaygısını gidermeye çalıştı. Şervan da gittikten sonra Meydane Tepesi'nde tek başına çatışmaya başladı. Arkadaşlarının ısrarlı çağrılarına "Bugün tek bir adım bile geri çekilmeyeceğim" yanıtını verdi.

Bir süre sonra tepeden silah atışları kesildi. DAİŞ'liler, "Kafirlerin bir komutanını öldürdük" diye sevinç naraları atarak tepeye çıktı. Baran mevzisinde yüzü koyun uzanmıştı. Kara giysili adamlar yanına ulaştıklarında, "Bijî Berxwedana Kobanê" diyerek, elindeki bombaları patlattı.

O an Baran'ın düşlerinde uzanan kavak ağaçlarından binlerce pamuk tanecığı Meydane Tepesi'nden ovaya dağıldı, Kobanê'ye çöken karanlığın üstüne...

** Erdîş (Erciş) Van'ın bir ilçesi*

Yaşlı Nehsen'in esareti

21 Eylül

Yaşlı Nehsen, köyü Xanikê'den çıkmaya çalışırken DAİŞ tarafından esir alındı. Elleri ve gözleri bağlanarak önce Til Ebyad'a, oradan da Ayn İssa'da esirlerin tutulduğu bir merkeze götürüldü. Merkezde Nehsen ile birlikte kadın, çocuk, yaşlı, erkek bin sekiz yüz kişi esirdi. Evlerin olduğu geniş bir alanı cezaevine çevirmişlerdi. Nehsen, tutulduğu yerde telefonunu duvarda kırdığı blokların arasına sakladı. Telefonu sayesinde dışarıyla iletişim kurabildi.

DAİŞ, silahları, hazırladığı intihar arabalarını Ayn İssa'dan Kobanê'ye gönderiyordu. Nehsen de gördüklerini ve duyduklarını sakladığı telefonuyla Kobanê savaşçılarına aktarıyordu.

Esaretinin yedinci gününde Kobanê'de bir kadın savaşçının kara giysililerin içinde eylem yaptığını öğrendi. İçlerinden biri,

“Bir kadın kardeşlerimizin içinde kendini patlatmış, çok kardeşi-miz ölmüş” deyip, önüne çıkan her esiri elindeki sopayla dövdü. Sopalardan birine denk gelmek Nehsen’in umurunda olmadı, tek merak ettiği kara giysilileri korkutan o kadındı. Ama telefonda böyle bilgileri soramazdı.

Yaşlı Nehsen, her gün nasıl kaçacağını düşündü. DAİŞ’liler, “Kim iki yüz savaşçının ismini ve nerede olduğunu söylerse onu bırakacağız” dedi. Nehsen, tanıdıkları da dahil hiç kimseyi tanı-madığını söyledi.

O gün uçaklar bulundukları noktayı vurunca DAİŞ’liler esirleri kapalı kapılar ardında bırakıp panik içinde kaçışmaya başladı. Neh-sen de bu durumdan yararlanarak duvarları aşmayı başardı. Saat-lerce yürüdükten sonra bir Arap ile evli olan halasının kızının yaşadığı Elmatan köyüne ulaştı. DAİŞ’liler peşine düşmüştü bile. Tanıdıklarının yardımıyla gizli yollardan Minbic’e, oradan da zorlu bir yolculuğun ardından sınırları aşarak Kuzey’e geçti. Kobanê’nin karşısındaki Pîrsus’ta kurulan çadırlar arasında ailesini aradı. Yak-laştıkça yüreği daha hızlı çarptı. Bir buçuk aylık esaretten sonra ai-lesini çadırlardan birinde buldu. Eşine, çocuklarına sarıldıktan sonra kızı Rêvana’dan haber alıp almadıklarını sordu. İlk cevap uzun bir suskunluk oldu, ikinci cevap... Yaşlı Nehsen, esareti sırasında Kobanê’de eylem yapan kadının, kızı Rêvana olduğunu öğrendi.

Siyah taş

22 Eylül

Jiyan, Kobanê’nin batısındaki Minaz köyünün tepesinde taşlarla konuşuyor. Taşlara soruyor, karşılığı olmayan sorularını. Taşlara anlatıyor savaşın kalbinde açtığı yaraları.

Kuru otlarla kaplı nemli toprağa uzanmış sereserpe. Karşıdan gelen mermiler, korunmak için başının önüne koyduğu siyah taşın gövdesinde küçük çukurlar açıyor. Taşlardan saçılan minik parça-cıklar değişiyor Jiyan’ın alnına. Hiç farketmiyor bile. Giderek küçü-len siyah taşta bakıyor, etrafında elinin ulaşamadığı taşlar da Jiyan’a.

Bir milim bile yerinden kıpırdasa karşıdan gelen mermilerden biri onun alnını bulacak. Bu yüzden başka hiçbir taşa ulaşamıyor eli.

Mermiler değdikçe küçülen taşın kuvveti azalınca küçücük tümsekten düşüyor. Jiyan taşı yeniden alıp başının önüne koyarken “Ey siyah taş sen de parçalanırsan insan nasıl dayanır bu savaşa” diyor.

“İşte taş olmak böyle bir şey” diye fısıldıyor taş.

Jiyan, düşmanıyla arasındaki metreleri sayıyor, bir de mermilerini. Kopan parçalarından sonra hafifleyen taşa, savaşın ağırlığını, zamana yenilen insanın kaderini anlatıyor.

“Ağırlığımı taşıdığım anılardandır” diye fısıldıyor taş.

Jiyan’ın arkadaşları yetiştiğinde taş ortadan ikiye bölünüyor; anılar dağılıyor Minaz tepesine. Sayısız fısıltı yerleşecek bir gövde için taştan taşa dolanıyor. Bulamazlarsa boşlukta salınacaklar sonsuza dek.

Jiyan, hayatını kurtaran siyah taşı hiç unutmuyor, savaşı her anlattığında onu anıyor. Alnında siyah taştan kalan parçalarla birlikte uzun çok uzun zamanın anılarıyla...

Kalbin kökleri

23 Eylül

Helîmê, yetmiş aşan ömrünün tümünü Zerîk köyünde geçirdi. Orada doğdu, orada büyüdü, orada evlendi, orada yaşlandı. Kalbinden kökler, toprağın derinliklerine dek uzadı. Onun için Zerîk köyünden öte bir yaşam yoktu. Sanki köyün dışına çıksa kanı damarlarından çekilecek, öylece düşüp ölecekti. Savaş köyün çeperlerine dayandığında Helîmê dışında herkes köyden çıkmaya başladı. Çocuklarının, komşularının ısrarları da işe yaramadı.

Ayaklarının altındaki toprağı göstererek, “Bu kökleri topraktan nasıl çıkarayım. Çıkarsam da yaşayamam ki. Burası benim yatağım” dedi. Helîmê’ye delirmiş gibi baktılar ve çıkıp gittiler. Yanından geçen herkese usanmadan aynı sözü söyledi. Oğlu İsmail annesini bırakamadı.

Helîmê'nin hiç acelesi yoktu, o sabahı da sıradan bir günün başlangıcı gibi karşıladı. Savaşçılar, köyün çevresinde DAİŞ ile çatışırken, o silah seslerini duymuyormuş gibi bahçesinde dolaştı. Eve yöneldiğinde DAİŞ keskin nişancısı tarafından sırtından vuruldu. Evinin eşliğinden on metre ötede bir sızı duyumsadı göğsünde. Yüzükoyun düştü toprağa, köklerinin üzerine. Kanı yatağını bulmuş gibi köklerine doğru aktı aktı, damarları boşalıncaya dek. Yatağındaydı artık.

Oğlu İsmail, kapıya ulaştığında annesi yerdeydi. Yanına gitmek istedi, ateş ettiler. Birkaç kez daha denedi yine ateş ettiler. İsmail, on metre uzağındaki annesine ulaşamadı. On metre bir ömür kadar uzadı, bir yol açıldı gözlerinin önünde. Yoldan Helîmê'nin hayatının duraklarını yürüdü. Helîmê küçük bir kız çocuğu olup İsmail'in elinden tuttu. Akşam böyle gelip geçti, sabaha ulaştı. İsmail eşikte annesi az ötesinde bir günü değil yılları buldu zaman. Savaşçılar yetiştiğinde İsmail artık annesinin yaşındaydı, saçları bembeyazdı.

Aylan'ın bitmeyen göçü

24 Eylül

DAİŞ'in saldırısı başlayınca güney, doğu ve batıdan Kobanê şehir merkezine gelen tüm yollar, göç kabileleriyle doldu; kadınlar, çocuklar, yaşlılar... Köylerden şehir merkezine oradan yeryüzünün başka kıtalarına göç başladı.

Kabileler kan ve ter içinde soluk soluğa. Çocukların ağlayışları, yaşlıların iki büklüm sızlayışları ve kadınların duaları arasında yürüdüler. Arkalarında kocaman toz bulutları gökyüzüne dek yükseldi, dualar karıştı zerreciklere.

Aylan Kurdî, annesinin kucağında Beğdik köyünden kabileye karıştı. İki yaşında göç yollarıyla tanıştı gözleri. Az sonra bitecek bu yol, şehre akranlarının yanına gidecekler, yine kırmızı şekerlerden yiyecek sandı.

Karanlık içinde her yer. Kimi yaşlı annesini sırtladı, kimi çocu-

ğunu, kimi çocuğuyla birlikte eşyasını. Yükleri ağır, sırtlara alınmış naylon torbaların içinde insan ne taşıyabilir ki! Evini mi, avlusundaki ağaçları mı, eşyalarını mı, anılarını mı, çocukluğunu mu...

Sınırlar geçti kabileler... Aylan Kurdî, annesinin kucağında yer yüzünde ikinci yılını doldurdu. Elinde bir parça ekmek, sonu görünmeyen kabileyi izledi. Şehir geride kaldı, kırmızı şekerler de.

Göç kabileleri dağıldı şehirlere, dünyanın sokaklarına... Yüz yıldır savaşımlardan dolayı yollarda göç kabileleri. Kiminin denizde son buluyor arayışı, kiminin yabancı şehirlerin sokaklarında.

Üç yaşını sularda dolduran Aylan Kurdî, bu göç katarının en uzun hikayesidir. Herkes Kobanê'den çıktıktan bir yıl sonra bu hikayenin denizde son bulduğunu sanıyor. Oysa hâlâ yeryüzünün yollarını dolanıyor kabileler. Bu, kendine ait toprakları ellerinden çalındığında artık yeryüzünü dolanmak zorunda kalanların hikayesidir.

Yüzük

25 Eylül

Minaz tepelerinde kara bir taşın ardında savaşan Şiyan'ın anlattığıdır...

Kobanê direnişi zamanında Serxwebûn adında on yedi yaşında bir genç tanıdım. Ah ne güzel bir insandı, ne yiğit bir delikanlıydı. Savaş başladığında o genç yaşına rağmen çıkıp gelmişti. Minaz köyüne geri çekilirken, her taraftan üzerimize mermi yağıyordu. Kendimizi güvenli bir yere ulaştırmaya çalışıyorduk, dört bir yanımıza düşen mermiler, bombalar arasında koşuyorduk. Gerçeklik algımı yitirdim o an, içindeyken bile bir film sahnesinde hissettim kendimi. Birden Serxwebûn'un düştüğünü gördüm. Düşman yaklaşıyordu ama onu orada bırakamazdım. Eğilerek yanına gittim, sağ kolundan yaralıydı. Kolunu boynumdaki eşarpı sardım. Kaldırmaya çalışırken yüzüm kan içinde kaldı, o zaman kolundan giren merminin bedeninin sağ tarafına saplandığını anladım. Kanı durdurmaya çalışırken, o ısrarla parmağındaki yüzüğü almamı istiyordu. Yüzü soluyordu,

konusmakta zorluk çekiyordu. İsmimin ilk hecesini söyledi ve kollarımda son nefesini verdi. Yüzüğünü çıkardım, cebime koydum. Sonradan gördüm, içinde bir kadın ismi yazıyordu: Derya!

Şiyan'ın kollarında son nefesini veren Serxwebûn'un anlattığıdır...

Kobanê'ye saldırı olunca anneme gideceğimi söyledim. Uzaklara daldı, beyaz tülbentinin kenarıyla gözyaşlarını silerken, “Oğlum yaşın daha küçük” dedi.

“Anne bu topraklarda hiçbirimiz gerçek yaşımızda değiliz” diye yanıt verdim.

Sesini çıkarmadı. “Biraz bekle” diyerek yatakların üst üste dizildiği odaya gitti. Döndüğünde elinde eski bir alyans vardı.

“Bu yüzük dayımandı, şimdi senin. Hiç parmağından çıkarma. Bundan sonra da adın Serxwebûn'dur” dedi dirençli bir ses tonuyla. İtiraz etmedim, yüzüğü alıp parmağıma taktım, annemin elini öptüm ve Kobanê'ye doğru yola çıktım.

Serxwebûn'u Kobanê'ye uğurlayan annesinin anlattığıdır...

Kardeşimin güzel hayalleri vardı. Üniversitede okurken Derya ile nişanlandı. Birbirlerini çok sevdiler. O kadar büyüktü ki aşkları, sığamadılar küçük bir eve.

Bir gün beni yanına çağırdı. “Abla biz Derya ile dağlara gidiyoruz. Bu topraklar özgür olmadan hiçbirimizin hayalleri gerçekleşmeyecek” dedi. Çok üzüldüm ama en doğrusunu yine o bilir dedim. Çünkü kardeşim gençti ama biz büyüklere zor zamanlarda doğru yolu gösterirdi. Sıkı sıkı sarıldım. Parmağındaki nişan yüzüğünü çıkarıp avucuma bıraktı, “Unutma, bundan sonra adım Serxwebûn” dedi. Derya ile dağın yolunu tuttu. Bir daha hiç görmedim kardeşimi.

O gün söz verdim, kardeşimin yolunda giden hiçbir çocuğuma engel olmayacaktım. Kız ise adı Derya, erkek ise Serxwebûn olacaktı.

Zozan ile Êrîş

26 Eylül

Serzorî direnişinden on gün sonra, Diyar Bagok'un direnişinden on gün önceydi. Kobanê kentinin güneyinde Zozan ile Êrîş, Dolê tepesindeki savunma grubunu komuta ediyorlardı. Dolê köyünün üzerindeki tepe, birbirine yamaçlarla bağlanan çıplak ve küçük tepeciklerden ibaretti.

Çatışmayla geçen on günden sonra Dolê tepesine saldırılar yoğunlaştı. Dolê tepesi, kent savunmasında büyük öneme sahipti. Bunu çok iyi biliyordu Zozan ile Êrîş. Yüzlerce DAİŞ'li, ağır silahlar ve tanklarla tepeye hücum ettiğinde, eylem planı yapıyorlardı.

Elindeki keleşe baktı Êrîş, sonra karşısındaki tanklara. Hiç konuşmadan aynı şeyi düşündüler Zozan ile Êrîş. İki seçenekleri vardı; ya geri çekileceklerdi ya da...

Zozan, tepelerden geriye çocukluğunun kentini işaret ederek, "Heval bak buradan Kobanê görünüyor. Çetelerin gözü Kobanê'ye değmemeli. Tek seçeneğimiz var, sonuna kadar direnmek" dedi.

Tankların ardında kalan köyü Hunguş'un Fırat'a doğru uzanan topraklarına bakan Êrîş de, Zozan'ı onayladı, "Yaşadığım sürece onların gözü Kobanê'yi görmeyecek. Ancak tanklarıyla bedenimizi çiğnemeleri gerek."

Dolê'nin her tepeciğinde gün boyunca şiddetli çatışmalar yaşandı. Savaşçılar, ellerinde keleşlerle tanklara karşı savaştı. Zozan ile Êrîş, mevziden mevziye koştu, hem çatıştılar hem savaşçıları yüreklendirdiler.

Mermileri bittiğinde son silahları bedenleri oldu. "Bijê Berxwedana Kobanê" sloganlarıyla karşıladılar üzerlerine gelen tankları. Soğuk demir ayak parmaklarına değdiğinde bombanın pimini çektiler, binlerce ışık parçacığı dağıldı tepeyi saran karanlığa doğru...

Dolê tepeciklerinin tam ortasındaki küçük derecikte kısa ama kadim hikayeleri olan bir geçmişin izleri duruyor hâlâ. Tank paletlerinin geçtiği o mevzide bir tutam saş, Zozan'dan kalan; Êrîş'ten kalan ise yeleğinin birkaç parçası...

Bulut yağmuru

27 Eylül

Siz hiç bulut yağmuru gördünüz mü? Ben gördüm. Aslında hayatımda hiç görmediğim şeyleri gördüm burada. Kobanê'nin Güney cephesinde savaştım. Adım Rêvana. Savaştan önce şehrin batısındaki Xanikê köyünde yaşıyordum.

Bugün Idîqê köyünde savaşıyorum. Çok arkadaşım öldü. Taşlardan ördüğümüz mevzinin içinde yalnız kaldım. Hangi günde-yim bilmiyorum.

Günlerdir saçımı taramadım. Toz toprak içinde, rengi değişti artık; saç örüğüm yapış yapış oldu. En son saldırı başlamadan önce banyo yapmıştım.

Bugün silahımda atacak kurşun kalmayınca yağmur yağdıramayan bulut geldi aklıma. Çocukken duymuştum. O hikayeden sonra bulutlara olan sevgim ve ilgim arttı. Derlerdi ki, çok zaman önce bir bulutun hiç suyu kalmamış. Öylesine hafiflemiş ki yağmur yağdıramamış. Topraklar çatlamış, ürün vermez olmuş, insanlar arasında açlık başlamış. Beyaz bulut, yerde yağmuru bekleyenlerden utanmış, “Yağmur yoksa ben yağarım” demiş. Yağmış beyaz bulut, toprağa değdikçe erimiş beyaz kar topları gibi.

Bulut yağmuru var bugün. Parça parça bulut yağıyor. Saçlarımda bulut toprakları oluştu, kardan daha beyaz.

Benim de kurşunlarım bitti bugün. Kurşunsuz bir savaşçı ne işe yarar ki! Yarayabilir dedim. Ne yapabilirim diye düşünüyorken bulut geldi aklıma. Benim de bedenim var sadece.

Benim adım Rêvana. Bugün Idîqê köyünde savaşıyorum.

Gidiyorum ben de bulut gibi yağmaya. Buluta kardeş olmaya. Siz görmediniz ama yağıyorum bulut gibi. Önce saçlarım tel tel dökülüyor, sonra ellerim parmak parmak saçılıyor. Sonra ayaklarım, gözlerim, her bir parçam. Bedenim parça parça yağıyor, kara adamların üzerine...

Yok oluyorum sanmayın. En az bulut kadar mutluyum.

Bulut kadar dolu dolu...

Bulut kadar...

İhtiyarların savaşı

28 Eylül

Güney cephesinde savaşçıların yardıma ihtiyacı vardı. Telsizden arkalarındaki boş alanın tutulması için destek gönderilmesini istiyorlardı. Meysa, elinde telsiz etrafına bakındı telaşla. Şehirde yaşlılardan başka kimse kalmamıştı. Yine de şansını denemeye karar verdi.

“Qilheyde tarafında arkadaşlar çatışıyor. Yardıma ihtiyaçları var, gidebilecek kimse var mı” diye bağırdı.

Bir ihtiyar öne çıkıp, “Ben varım” dedi.

“Sen yalnız mısın” diye tereddütle sordu Meysa.

“Yok, ihtiyarlar grubumuz var” diyerek arkasındaki üç ihtiyarı gösterdi.

Meysa galebe giymiş olan ihtiyarlar grubuna baktı. Hızlı karar vermesi gerekiyordu, başka seçeneği de yoktu. İhtiyarlar da, Meysa’nın kendilerine baktığını farkedince bükülmüş bedenlerini dikleştirilmeye çalışarak, ellerindeki silahları yukarı kaldırdılar. Hepsinin yaşı altmışını geçiyordu.

Böylece ihtiyarlar grubu, destek için yola koyuldu. Tepeye ulaştıklarında her biri tepenin bir kıyısında mevzilendi. Silahlarını DA-İŞ’in gelebileceği güney yönüne doğrultup beklediler.

Bir süre sonra savaşçılar, güvenle geri çekilip ihtiyarların mevzilendiği tepeye vardı. Gördükleri manzara onları şaşkınlığa uğrattı. Her ihtiyarın ayağına bir ip bağlıydı. İpin diğer ucu da yanındaki ağır taşa bağlanmıştı. İlk birinin bunu onlara yaptığını sanarak, telaşla ipleri açmaya davrandılar.

İhtiyarlardan biri, sakince elini kaldırarak onları durdurdu:

“Evlatlar telaşlanmayın, kimse bize bir şey yapmadı. Çatışma başladığında içimize ufak da olsa geri dönme hissi doğar diye ayaklarımızı taşlara bağladık. İplerimizi elimize silah aldığımızda hazırladık. Analarımızın, atalarımızın ruhu burada, onları nasıl bırakırız.”

Elma ve şeftali

29 Eylül

Savaşçılar, o gün sabah erkenden sivilleri Til Xezal köyünden tahliye etmek zorunda kalmıştı. Çünkü köyün güneyinde şiddetli çatışmalar yaşanıyordu. Tüm köylüler, araçlarla Kobanê kent merkezine taşınmıştı, biri hariç. Sêvê, köyün arkasındaki tepede savaşçılarla birlikte bekliyordu. Savaşçılar onu geri göndermek için ısrar ettiklerinde, ağlayıp köyde kalan Xoxê'den söz ediyordu.

Savaş Til Xezal köyüne yaklaşıp dek yaşlı Sêvê, Xoxê ile birlikte yaşıyordu. Eşi öldükten ve çocukları kendi hayatlarını kurduktan sonra tek arkadaşı Xoxê olmuştu. Bu arkadaşlık, Xoxê henüz iki yaşında eve getirildiğinde başlamıştı. “Benim adım Sêvê, seninki de Xoxê olsun” demişti. Böylece evin bir parçası olmuştu Xoxê. Uzun yılların ardından ikisi de yaşlanmıştı. Ancak Sêvê, onunla konuşur, dertlerini anlatırdı. Xoxê ise ses çıkarmadan bakardı.

Öğlene kadar, savaşçılara Xoxê'ye olan sevgisinden söz edip durdu. Savaşın içinde yaşlı Sêvê ile uğraşmak kimilerini sinirlendirmişti. Ama acısını anladıkları için de sabırla onu ikna etmeye çalışıyorlardı. Gündüz vakti köye gitmenin mümkün olmadığını, ancak riskli olmasına rağmen akşam gidip bakacaklarına söz verdiler. Hatta köyün karşısına getirilen tankları dahi göstermişlerdi. Ancak Sêvê vazgeçmiyordu, Xoxê'yi almadan tek adım bile atmamakta ısrar ediyordu. Savaşçılar da, gizliden köye gitmeye bile kalkışmıştı.

“Benim Xoxê'm köyde kaldı, onu almadan bir yere gitmem. Kim bilir onu yerler mi, ne yaparlar” deyip ağlıyordu. O ağladıkça savaşçılar da, köyde birini bıraktıkları için üzülüyordu.

Savaşçılardan Serhat'a, Sêvê'yi sakinleştirme ve kente götürme görevi verilmişti. Bir taraftan da köyde kalan yakını hakkında bilgi almaya çalışıyordu.

“Teyze Xoxê kim, çocuğun mudur köyde kalan?” diye sordu Serhat.

“Çocuğum değil ama çocuğum gibi seviyorum onu, yıllardır birlikte yaşıyoruz.”

“E teyze nasıl bıraktın orada...”

“Almama fırsat kalmadı, tarladaydım. DAİŞ gelmiş dediler, aniden herkesi çıkardılar köyden, dönemedim bir daha. Söyledim kimse beni dinlemedi.”

“Tamam merak etme kurtaracağız onu. Kaç yaşında peki, kendisi yürüyemiyor mu?”

“Nasıl yürümez, yürüyor tabii. Ama benim gibi yaşlıdır o da.”

“Hele bize tarif et hangi evdedir, arkadaşlar akşam gidip almaya çalışacak.”

“Köyün girişinde üçüncü ev, kapısı yeşil. Evin yanında küçük bir ahır var, orada.”

“Ne işi var ahırda, oraya mı saklanmış diyorsun, belki çıkmıştır oradan.”

“Oğlum nasıl saklansın kocaman inek, şaka mı yapıyorsun.”

Savaşçı şaşkınlıktan çılgık atınca arkadaşları merak edip yanına geldi. Gerçeği öğrendiklerinde hem gülmüş hem de kızmışlardı.

“Teyze sen sabahtır inekten mi bahsediyorsun” diye sordu Serhat, hâlâ şaşkınlıktan ağzı açıktı.

Sêvê ise çevredekilerin şaşkınlığına şaşırmıştı. Sakin bir şekilde, “Hee sen ne sandın ki!” dedi.

“Teyze sen bu kıyameti inek için mi koparıyorsun, Allah aşkına! Niye demiyorsun ineğim orada kalmış.”

“Onun adı Xoxê’dir. Sen sordun mu inek mi insan mı, nerden bileyim sen anlamamışsın. O da evimin bir parçasıdır, bir candır.”

** Kürtçe’de Sêvê ‘elma’, Xoxê ise ‘seftali’ anlamına geliyor.*

Gözler

30 Eylül

Kobanêli Viyan Rüstem ile yedi arkadaşı, şehrin batısındaki Siftek köyünde bir gün boyunca DAİŞ’e karşı çatıştı. Kalplerin son atışı akşam dokuzda duyuldu. Sonrasında köyün tepelerinde kara bayraklar görüldü. O günden sonra doğusundan batısına dek yürekten yüreğe geçen direniş, Kobanê şehrinin kaderi oldu.

Cerablus sakinleri, ertesi sabahı şehre bakan sekiz çift göz ile karşıladı. Doğudaki küçük şehirden getirilmişti gözler. Anladılar, kara giysili adamların bedenlerinden öfkeyle ayırdığı bu gözler, büyük bir direnişin işaretiydi. Bedenleri Fırat suyunun ardında, gözleri Cerablus'un sokaklarına bakıyordu. Viyan ve yedi arkadaşının gözleri, o gün Cerablus sokaklarını dolaştı. Karalara bürünmüş şehrin sokaklarında ferî sönmüş tüm gözlere baktılar. Karadan başka rengin olmadığı sokaklara direnişi taşıdılar.

Sokaklardan geçenler gözlerini kaçıyordu. Gözlerle karşılaşmamak için yollarını değiştiriyorlardı. Sadece adı Hayat olan kırklı yaşlarında bir kadın, korkmadan Viyan'ın gözlerinin önünde durdu, dakikalarca baktı. Biriyle konuşuyormuş gibi bakıp bakıp kafasını salladı.

Aniden sokaktan geçen insanlara dönüp, Viyan'ın gözlerini işaret ederek "O yaşıyor" diye bağırdı. Gözleri parladı bir an. "İnanın bana, bu kadın yaşıyor. Bana dedi ki, 'Kurtuluş günü yakın. Korkmayın!' İnanmıyorsanız siz de dikkatli bakın."

Hayat, aynı sözleri tekrarlayınca çevresinde küçük bir kalabalık oluştu. Bunu gören DAİŞ'liler de silahlarını doğrultarak o tarafa yöneldi.

"Bu kadını dinleyin. Dedi ki..."

Bir el Hayat'ın ağzını kapattı, sözünü tamamlayamadı. Arkadaşı Samira, oğluyla sokaktan geçerken, topluluğun içindeki Hayat'ı görmeseydi, onun için zor anlar başlayacaktı. Silahlarını Hayat'a doğrultan adamlara dönerek, elini deli anlamında salladı. Hayat'ı hızla oradan uzaklaştırdı.

Hayat ise "Samira sen de mi bana inanmıyorsun. Benimle konuştu" dedi öfkeyle.

Samira, Hayat'ın kulağına, "İnanıyorum ama seni buradan kurtarmam gerek" diye fısıldadı.

Kobanê kurtarıldıktan sonra Siftek köyünde Viyan Rûstem ve yedi arkadaşının bedenlerinin olduğu bir mezar bulundu. Ama gözleri yoktu. Sekiz çift göz, hâlâ Cerablus göğünden Fırat suyunun ötesine bakıyordu.

Cerablus'ta yaşayan Hayat ise haklı çıkmanın gururuyla çevre-

sindekilere Şu sözü söylüyordu: “Size demedim mi, o kadının bana söyledikleri çıktı işte. Kazandılar, o Şehri kurtardılar.”

Emin’in sırrı

1 Ekim 2014

Hasan, Siirt’in Erkendi köyünde doğdu, Kuzey’in Botan’ında. Zulüm zamanıydı, devletin korucusu olmamak için direnen köyünde on ne basabildi. Hasan, bir gecede beyaz taşlardan rl evleri ateşe verildiğinde sürgünlüğü öğrendi. G yollarında büyüdü, on altısında annesinin elini pp dağlara gitti. Yeniden doęuŐunun ilk adımında adını kendi koydu bu kez, Emin Erkendi.

Erkendili Emin, yirmi bir yıl Kürdistan dağlarında özgürlüğü adımladı. Vadilerde esen rüzgar ile yolunu buldu. Yükseklerde, sarp dağlarda yeni patikalar açtı. İnsan iradesinin sınırsızlığını gösterdi.

Son adımını Koban’ye attı. Savaşmadığı mevzi kalmadı; uyumadan, dinlenmeden cepheden cepheye koştu; her nereden ağırdılarsa orada hazır oldu. Herkesin acısıyla acıdı ii, sevinciyle gülümsedi. Herkese başka bir surette göründü: Bazen komutan, bazen savaşçı, bazen arkadaş, bazen suskun bir bilge.

O gün Şehrin güneydoğusunda Miştenur eteklerinde bulunan Helinc köyünde zorda olan savaşçıların yardımına koştu. DA-İŞ’lilerin ele geçirdiği yirmi evi tek tek geri aldı. Etrafındaki savaşçılar, o kadar hayretler içinde kaldılar ki, bir an savaşmayı unuttular.

Emin Erkendi günlerce çatıştı, öyle çatıştı ki M16 silahının namlusu eridi. Bu duruma kendisi de Şaşırdı. Telsizden arkadaşlarına, “Günlerdir atıŐıyoruz. Artık silahımı kullanamıyorum, görülmüŐ Şey değil silahımın namlusu eridi. Dünya insanlarına anlatın, nerede bir insan silahının namlusu eriyene kadar direnmiŐtir?”

Bu sözünden sonra Emin Erkendi’yi gören olmadı. O kadar hızlı

koşuyordu ki en sonunda bedeni kayboldu, dediler. Kobanê'nin her yerinde olabilir diye toprağı daha çok sevdiler. Miştenur'un Helinc yamacında parıldayan odur, dediler.

Dediler ki, Emin Erkendi Kobanê'de kendini yaratmanın sonuna ulaştı. Kimi, Botan dağlarına geri döndü, orada yeni patikalar açmaya devam ediyor, dedi. Kimi sonsuz uykusunda, dedi; kimi daha dün gördüm bir yaşlıya yardım ediyordu, dedi. Kim bilir!

Köyleri yakıldığından beri Adana'da sürgünde yaşayan annesi Ayşe, ne oğlunun bedenini ne de mezarını sordu. Sadece "Oğlumla, mücadelesiyle gurur duyuyorum, o Xızır gibiydi" sözleri döküldü dudaklarından.

Hûn bi xêr hatin Kobanê

2 Ekim

Uzun yıllar o kentin hep iki ayrı ismi oldu. Birincisi, orada yaşayan halkın dilinde olan Kobanê, ikincisi ise devletin resmi belgelere yazdığı Ayn el Arab!

Herkes yaşadığı yerin girişine anadilinde 'Hoş geldiniz' yazardı. Ama Kobanêliler, yüzyıl boyunca bu tabelayı Arapça gördü. Ne misafirlerine anadillerinde hoş geldiniz diyebildiler ne de Kobanê yazabildiler. Çünkü Kürtçe yazmak yasaktı. Buna rağmen onlar için orası hep Kobanê oldu. Her şehre giriş-çıkışlarında bir gün oraya Kobanê yazma hayali kurdular.

Yüzyılın sonunda her şeye kendileri karar verdiklerinde ilk yaptıkları şeylerden biri de tabelaları değiştirmek oldu. Şehre giriş tabelasını da anadillerinde yazdılar: Hûn Bi Xêr Hatin Kobanê!

Sırf tabelayı görmek için sık sık şehrin dışına çıkıp döndüler. Her seferinde tabeladaki yazıyı sesli okuyup gülümsediler. Herkesin gördüğü tabelaydı, Kobanêlilerin gördüğü ise ardındaki direniş hikayeleriydi.

Kobanê saldırısında en fazla savaşın yaşandığı yerlerden biri de tabelanın bulunduğu yerd. Şehrin güneyinde Seyran lokan-

tasının yakınındaki “Hûn Bi Xêr Hatın Kobanê” tabelası hiç bu kadar değerli olmamıştı. DAİŞ’liler, o gün tabelanın çevresine yoğun bir saldırı başlattı. DAİŞ’liler de tabelaya yeni bir isim yazmak istiyordu: Ayn el İslam! Ama bu istekleri, büyük bir direnişle karşılaştı. Savaşçılar tabelayı korumak için gün boyu çalıştı. Daha sonra da ele geçmemesi için tabelayı mevziden mevziye taşıdılar. Tabela bazen çamurlu bir siperde bazen yıkılmış bir evin odasında bazen bir savaşçının sırtında tüm savaş mevzilerinde yaşananlara tanık oldu. Savaşçıların bir parçası, onların arkadaşı haline geldi. Ona şarkı söylediler, şiir okudular, onunla konuştular. Şehir özgürleştirilince her zaman durduğu yere yeniden dikildi.

Kobanêliler, artık “Hûn Bi Xêr Hatın Kobanê” tabelasıyla misafirlerini ağırlıyordu.

Lacivert ayakkabı

3 Ekim

Bekir, Kobanê saldırısı başladığında çalıştığı fırından çıkıp taze ekmek kokan elleriyle silahı kavradı. Eşi Aliye’ye yokluğunda dört çocuğunu koruyabilsin diye silah kullanmayı öğretti ve şehrini savunmaya gitti.

Kurban bayramının arifesinde “Bayram namazını şehirde kılacağız” diyen DAİŞ’liler saldırılarını arttırdı. Miştenur’un şehre bakan yamacında göğüs göğüse çarpışmalar şiddetlendi.

O sabah son kez telefonda eşi Aliye ile konuştu Bekir. Ne kadar ısrar ettiyse ne çemberde olduklarını ne de yaralandığını söylemedi Aliye’ye.

“Çocuklara iyi bak, onlar kimsesiz değil. Geniş bir aileleri var. Sen de benden sonraki hayatında istediğini yap lütfen” dedi.

“Ne oluyor Bekir? Niye böyle konuşuyorsun, sen yine döneceksin evine” diye cevap verdi Aliye telaşla. Ama birden telefon kesildi. Aliye, Bekir’in son cümlelerini duyup duymadığını bile anlayamadı. O anda bir yaralıyı tedavi eden doktora yardım ediyordu.

Yarım saat sonra aradığında bu kez telefonu açan Bekir değildi. Arapça konuşan yabancı bir adamın sesi vardı telefonun öbür ucunda.

“Bekir’in kafasını kestik gelip alabilirsin” dedi ve kahkaha atarak kapattı telefonu.

Aliye’nin elinden düştü telefon, gözlerinden yaşlar boşaldı. “Belki telefonu ele geçmiştir” deyince biri, yeniden umutlandı. Bekir’in savaş bitince döneceğine inandı.

Ancak savaş bitti, şehir kurtarıldı, yaşayanlar eve döndü, yaşamını yitirenler toprağa uğurlandı ama Bekir yoktu. Çocukları her gün babalarını sordu, cevap veremedi Aliye. Bekir’in son savaştığı yere, Miştenur yamacına gitti. Cenazesi bulunamayan Bekir’den bir parça aradı. Yıkıntıların içinde dolaşırken bir ayakkabıya rastladı. Savaş başlamadan önce birlikte aldıkları açık mavi çizgili lacivert spor ayakkabının sağ tekini tanıdı. Mermiyle delinmiş ayakkabıyı üzerindeki kanıyla tozu, toprağı dökmeden evine götürdü. Geleceğı yaratacak kutsal bir emanet gibi evinin en dokunulmaz yerinde sakladı.

Bekir’in küçük çocukları Xebat ile Şirin, savaşta yaşamını yitirenlerin gömüldüğü Dicle Şehitliği’ne gitmek istemiyorlar. Çünkü babalarının çiçek bırakacakları bir mezarı yok. Şirin, babasının yeleşini okul çantasında taşıyor. Babasının, evlerinden aşağı uzanan yoldan bir gün mutlaka döneceğine inanıyor ve her gün yolunu gözlüyor.

Arın Mîrkan

4 Ekim

Miştenur’un eteklerinde Kobanê, Arın’in eteklerinde Miştenur. Salınıp durdular zamanın beşiklerinde.

Şehri koruyan tepede en zor zamanlar yaşıyordu. Kobanê’nin etrafı sarılmıştı. DAİŞ, Miştenur tepesini de alırsa şehrin merkezini işgal edecekti. Bu işgal yayılacaktı, sadece topraklar boyunca değil, zamanlar, yürekler boyunca yayılacak, korku saracaktı yeryüzünü.

Bunu anlayan Arîn, “Korkuyu korkutmak gerek” dedi.

Artık en koyu anındaydılar gecenin, en dibindeydiler kuyunun. Zamanıydı yükselişin.

Bir ateş aradı Arîn. Ülkesi için toprağa düşen savaşçılara sordu. Başlarını sevdiği birinin kucağındaymış gibi toprağa dayamışlardı. Zozan, Êrîş, Emin, Rêvana, Peyman, Rodî oradaydılar.

Evlerin bacalarına sordu, duman tütmüyordu, yıkılmışlardı. Miştener’un kadim mağaralarına sordu, henüz atılmayan bir toprak yığını vardı üzerlerinde. Kimsede ateş yoktu, öyleyse kendisi yaratacaktı.

Yedi dipsiz vadiyi geçmek ve ateşe ulaşmak için yedi bomba topladı. Arkadaşı Yuhannus telsizden “Arîn sakın oraya gitme” dedi.

“Gitmeliyim” dedi Arîn, “Bu ölmek değil yeniden doğmak için.”

Simurg masalındaki yedi dipsiz vadiyi geçmek neydi ki! Arîn, kendini ve eteklerindeki şehri küllerinden yeniden yaratacaktı. Önce kurşun yağmurlarını ve siyah barut bulutlarını geçti Arîn. Evler boyunca birbirine bağlanan mayın tarlalarını geçti. Patlayıcı yüklü arabaların arasından süzüldü. İnsanların turuncu elbiseler giydirilerek konulduğu kafeslerin alevlerini aştı. Demirlerinde kanın kuruduğu çarmıhları da geride bıraktı. Bedeni toprağa gömülerek taşlanan kadınların arasından koştu.

Hangi zamandayız, diye düşündü Arîn. Bunca acı nereye sığacaktı, bunca çılgınlığı hangi evren kucaklayacaktı.

Elinde yedi bomba, Arîn’in zılgıtları yankılandı Miştener tepesinde. Durdu kara giysili adamlar, tankları durdu. Korku içine büzüldüler.

Arîn’in saçları, kızıl güneşin saçaklarında. Kızıl bir rüyanın içinde Arîn. Saçları, Miştener tepesi, önünde uzanan ova, gerideki şehir, kuşlar, her şey kızıl. “Bu kızılık ateşin, küle dönüşeceğiz. Sona geldik ve yeniden başlıyoruz” dedi Arîn.

Ardı ardına patlattı elindeki bombaları. Her patlamada ateşler yandı Miştener tepesinde. Ve küller saçıldı Kobanê toprağına. Arîn, Dicle’ye ulaşmak uğruna karanlık boyunca akan Fırat’ı gördü. Yıkıntılar içindeki ülkeyi aştı. Mezopotamya ovasından Zagrosların zirvelerine ulaştı. Dağların zirvesinde yeniden gülümseyen yüzüne kavuştu.

Arın Mîrkan'ın bedenini arayanlar, yedi bomba ile gittiği yerde bir avuç külün üzerinde daha önce hiç görmedikleri bir kuş tüyü buldular sadece.

Paramaz'ın büyülu ülkesi

5 Ekim

Paramaz Kızılbaş, Türkiye'de doğdu, Almanya'da büyüdü, halleriyle kurduğu ülkede yaşadı.

Kobanê'ye hayalindeki ülkeyi gerçeğe dönüştürmeye geldi. “Ulvi bir inanç için yola çıkmadım, ulvi olmayan insanlarla hayatı, büyüsüz bir dünyayı, şeyleşmiş bir dünyayı büyülemek istedim o kadar” diye yazdı.

Hayalindeki ülke, beton duvarlar, kağıt tomarları, mühürler, yuvarlak masa etrafındaki kravatlılar, ordular, tel örgülerle çizilmiş sınırları olan bir ülke değildi. İnsan, onun hayal gücü, duygusu, aşkı, üretici elleriyle yaratılan bir ülkeydi.

Küçük kent, o büyülu ülkenin kapısıydı. Bu savaş, bu göç yollarına düşmüş insanların acısı, kararan gök, yıkılan evler, o ülkeye ulaşmanın bir parçasıydı. Paramaz, her zamanki çocuksu gülüşüyle şehrin güney cephesine doğru yola koyuldu. Düşman gözleri, hallerindeki ülkeye dönüşen küçük kente değmesin diye, Miştenur siperlerinde çarpıştı.

Her şey çocuksu bir oyunun parçasıydı; elindeki silah, değen her kurşun ile parçalanarak Miştenur'un taşları, uzandığı nemli toprak, açlığının gurultusu, paçalarını çoraplarının içine koyduğu çamurlu pantolonu, terden sıırıslı olan elbiseleri... Tıpkı masallardaki gibi diye düşündü Paramaz, “Arkadaşlarımla devler vadisini geçtim. Günlerdir açız, çöl yırtıcılarının saldırdığı tepedeyiz şimdi. Büyük demirden böcekleriyle saldırıyorlar. Burayı geçerse, yeraltı şehrine ulaşacağız. Bakalım orada ne maceralar bizi bekliyor.”

Gülüşüyle, çöl yırtıcılarına karşı savaşıyla arkadaşlarını büyüledi Paramaz. Sonra onu duyan herkesi büyüledi.

Çöl yırtıcılarını geçmeye az kalmıştı, şimdiden yeraltı şehrini

merak ediyordu Paramaz. Mištenur siperlerinde, bir çöl yırtıcısının silahıyla yaralandığında arkadaşı Mazlum yetiştii. Paramaz'ı sırtladı ve siperler boyunca koşmaya başladı. Bir daha ateş etti yırtıcılar, Paramaz'ın bedeninden geçen mermi Mazlum'un sırtına saplandı. Sırtındaki dayanılmaz acıyla mevzinin içine düştü Mazlum, Paramaz da onun üzerine.

“Paramaz Paramaz!” diye seslendi.

Zorlanarak doğruldu, Paramaz'ın yana düşen bedenini doğrulttu, gülümsüyordu.

“Heval Mazlum, çabuk ol geliyorlar” dedi ve derin bir nefes aldı. “O ülkeye mutlaka ulaşacağız. Macera bitmedi. Şimdi tıpkı Peter Pan gibi Neverland'e gidiyorum, asla büyümek üzere.”

Delila'nın çizdiği son resim

6 Ekim

Delila, çocukluğundan beri resim çiziyor. Bahçeden çiçek, yaprak, ağaç kabukları, ovalardan çeşit çeşit kuş tüyü topluyor. Eve getirip resimlerini çiziyor, beyaz kağıtlara. Mutluluğu resim çizerek öğreniyor. Çocuklara da bu mutluluğu öğretmek istediği için resim öğretmeni oluyor, ama zamanı yok. Çünkü Kobanê çocuklarının resim çizdiği damları işgal ediliyor. Delila da Kobanê'ye gidiyor, en çok oranın ihtiyacı var mutluluğa.

Gözlerini kapıyor, en son çizdiği resim geliyor aklına, bir bahar günü iki kadın çiçekli kırlarda koşuyor. Yüzlerini döndükleri dağların zirveleri hâlâ karlı, eteklerinden beyaz köpüklü sular akıyor aşağılara.

Gözlerini açıyor, gökyüzü kara bulutlarla kaplı. İki arkadaşıyla birlikte Mištenur tepesinde mevzide. Tepeye gelmeye çalışan kara giysili adamlara ateş ediyor. Çatışmanın her anı kafasına çiziliyor.

Gözlerini yumuyor, kırlarda koşan kadınlar kakhahalarla gülüyor. Az sonra beyaz çiçekli badem ağaçlarına ulaşacaklar. Her taraf yemyeşil, Gever'in* göğü masmavi.

Gözlerini açıyor, barut kokusu genzini yakıyor. Mevzide yalnız

artık, iki arkadaşının kanlı bedeni uzanıyor yanında. Delila'nın mermisi bitiyor, yerdeki arkadaşının silahını alıp ateş ediyor. Kara giysili adamlar, yalnız olduğunu anladıkları için onu yakalamak istiyorlar. Telefonu çalıyor, arkadaşları yardıma gelmek istiyor. Delila, artık çok geç diyor, arkadaşları tehlikeye atmayın. Beni sağ yakalamak istiyorlar. Ama başaramayacaklar. Miştenur tepesini çiziyor sonsuzluğun patikalarına.

Delila, bombanın pimini çekiyor. Miştenur tepesindeki her mevzi, mevzilerde çatışan her savaşçı Delila'nın yüreğine çiziliyor.

Gözleri gökte, öylece kalıyor Delila. Savaşı gözleriyle çiziyor, karanlık gökyüzüne. Badem ağaçlarının beyaz çiçeklerini karanlığın ortasına seriyor. Yarılan gökten ışık sızıyor yeryüzüne.

**Gever, Colamerg (Hakkari) kentine bağlı ilçe.*

Bir kentin sırtını yasladığı diyar

7 Ekim

O gün rahattı Kobanê. Sırtını bir diyara, bir ülkeye dayamıştı. Bir kent içindekilerle birlikte derin bir nefes alıyordu. Diyar Bagok, kentin doğusundaki asayiş binasında iki gündür savaştaydı.

Diyar'ın savaşı birinci gününde, DAİŞ'liler binaya doğru geldiğinde başladı. "Bu sefer geri çekilmek yok" diyerek ön tarafa koştu. Binaya gelen yolda saatlerce çatıştı. Karnından yaralandığında boyundaki siyah-beyaz puşiyi çıkarıp yarasını bağladı ve çatışmaya devam etti. Akşama doğru asayiş binasına geri çekilerek orada çatışmayı sürdürdü. DAİŞ'i o kadar zorlamıştı ki karanlık çöktüğünde silahlar sustu.

Gece boyunca puşiyi kana bulayan yarasını değil ertesi gün ne yapacağını düşündü.

Arkadaşları telsizden, "Heval Diyar geri çekil, yaralısın ve yalnızsın" dedi.

"Heval ben yaralarım ile değil nasıl direneceğimle ilgileniyorum. Asla geri çekilmeyeceğim" diye cevap verdi.

Gece hiç dinlenmedi, uyumadı, düşmanını izledi. Yaşamını yitiren arkadaşlarının silahlarını topladı tek tek. Binanın ikinci katındaki salonun her köşesini bir mevzi haline getirdi.

Sabahın ilk ışıklarıyla yeniden saldırı başladı. Muzip bir çocuk gibi gülümsedi Diyar. Kirpiklerindeki tozlar döküldü. Salonun DAİŞ'lileri gören stratejik üç penceresinin her birinde farklı bir silah duruyordu. Diyar, bir binada değildi artık. O, ufka dek dağların ve ormanların uzandığı bir ülkedeydi. Dağlar arasında mekik dokuyordu. Dersim dağlarına koşup, kalaşnikofla ateş ediyordu. Amed dağlarında kurduğu makineli tüfeğini birkaç saniye çalıştırıyordu. Zagroslara geçip nişan alarak roketatarı ateşliyordu. Bina-
nın daha yakınına gelmeye çalışanlara el bombası fırlatıyordu.

İkinci gününde de binayı alamayan DAİŞ'liler öfkelenmişti. Bina-
nın etrafına daha fazla adam getirdiler, daha fazla silah ve bomba. Onlar da yetmedi iki bomba dolusu arabayı binanın önünde patlat-
tılar. Diyar başarmıştı. Çünkü onlar, binada bir grup savaşçının di-
rendiğini sanıyordu. İki gün boyunca başa çıkamadıkları bir grup.

Akşama doğru cephanesi tükendi Diyar'ın. "Zamanı geldi" dedi. Yeleşinin cebine sakladığı bombayı çıkardı. Pimini çekti. Bi-
nadan patlama sesi gelince, her yere bir sessizlik çöktü.

DAİŞ'liler, yeniden binayı ateş altına aldı. İçeriden karşılık gel-
meyince korku ve panik içinde binanın önündeki cenazelerine
basıp içeri girdiler. İkinci kattaki salona ulaştıklarında asla kim ol-
duğunu bilemeyecekleri bir savaşçının bedeniyle karşılaştılar.
Başka da kimsecikler yoktu. Salonun pencerelerinde kurulmuş si-
lahlar da hâlâ yerindeydi. Ama hiçbirinde mermi yoktu.

Yuhannus

8 Ekim

Doğduğunda Yuhannus dedik ona. Daha dün gibi aklımda, çok
güzel bir bebektir. Hangi anneye çocuğu güzel değil ki ! Bir anne
çocuklarını ayırmaz, ama Yuhannus farklıydı. O benim kızım değil
arkadaşımdı. Her işini sevgiyle yapardı, çok emek harcardı. Bir

parça kuru ekmek, bir bardak sıcak su bile yeterdi ona. Aç açıkta kalanlar için üzüldü, “bunu bulamayanlar da var” derdi.

Özgür ruhluydu. Genç kız olduğunda evlenmeyi reddetti. “Köle gibi yaşamayı nasıl kabul edebilirim” derdi. Hep okurdu, okuduklarını bizimle de paylaşırdı.

Evin tüm sorunlarıyla ilgilenirdi. O gittiği zaman evin yarısı gitmiş sandım. Onun gülen yüzünü bir daha görememek zordu. Yuhannus, devlet tarafından katledilen dayısını düşünürdü hep. İlk oğlum Çekdar 1995 yılında dağlara gitti, Yuhannus da ondan iki yıl sonra. Mayıs ayında gitti ya, ondan adını Gulan koydu. On beş yıl abisini aradıktan sonra şehit düştüğünü öğrendi. Sonra küçük oğlum da abisi Çekdar’ın adını alarak, dağlara Yuhannus’u aramaya gitti.

Kızım, dağ dağ gezdi ülkesini. Sonra duydum, Kobanê’ye gitmiş. Oradayken hep telefonda konuşuyorduk. Arın Mîrkan eylem yaptığı gün Yuhannus beni aradı. Arın’e gitme demiş ama o dinlememiş.

Yuhannus’um dört günde üç kere yaralanmış da gitmemiş doktora, arkadaşlarını yalnız bırakmak istememiş.

Dün aradım, telefonu arkadaşları açtı. “Yuhannus şehit düştü” dediler. Uykusunda gülüyor gibiydi dediler. Demek gülerек uyumuş benim güzel kızım, çok acı çekmemiş diye bir parça sevindim. Ona nasıl ölmüş derim. Yok o ölmedi, kalbimizde yaşıyor. ‘Ceylanım gel özledim’ dedim. O omuzlar üzerinde geldi. Kokladım, dağın tüm çiçekleri bedeninde boy vermiş gibi kokuyordu.

Yedi yıldız

9 Ekim

Zernişan Rojhilat, Urmiye’den çıktı yola, dağları dolanan patikalardan yıldızları takip ederek Kobanê’ye ulaştı. Çatışmaların en yoğun olduğu doğu cephesinde savaştı.

Göğüs göğüse çarpışmayla geçen o günün sonunda bulduğu kısa bir zaman aralığında Nesrin’e yedi yıldızı anlattı. “Yedi gece yedi yıldız sayın” demişti annesi; “Yedi gece yedi yıldız sayarsanız,

o vakit dileğiniz gerçekleşir.” Hemen o akşam, küçük kardeşiyle dışarı koşup yıldız saymaya başlamışlardı. Ama ne dilediklerini hatırlamadı bir türlü.

Kobanê göğü yıldızlıydı. Zernişan, içinden bir dilek tuttu ve karanlığı aydınlatan yedi yıldız saydı. Nesrin, “Ya gök bulutla kaplırsa, yağmur yağarsa ne olacak” diye sordu.

Zernişan, “O zaman yerdeki yıldızları sayarım” diye cevap verdi.

İkinci gece, gündüz başlayan çatışmalar gece de devam etti. Paramaz şehit düştü dediler. Zernişan, “Biri Paramaz” dedi ve gökten altı yıldız saydı.

Üçüncü gece, uykusuzluktan gözleri yanıyordu, yorgundu. Göğe bakmayı unuttu. Telsizden “Arîn, Miştenur’un eteklerinde kendini feda etmiş” dediler. Zernişan, “Bir Arîn, iki Nujiyan” dedi. Göğe döndü yüzünü ve beş yıldız saydı.

Dördüncü gece, gök bulutlandı. Saatlerce göğe bakma fırsatı dahi bulamadı. Gün doğmadan önce göğe baktığında aralanan bulutlardan sabah yıldızını görünce gülümsedi. “Bir Siyabend, iki Zinar, üç Hêlîn” dedi ve sabah yıldızıyla birlikte dört yıldız saydı.

Beşinci gece, “Yuhannus ve Diyar şehit düştü” dediler. Zernişan, “Bir Yuhannus, iki Diyar, üç Mazlum, dört Bêrîtan” dedi ve gökten üç yıldız saydı.

Altıncı gece, Zernişan düş vadilerine açılan yolları adımladı. Doğup büyüdüğü masal diyarını özledi ve gecenin yıldızlarına sığındı. “Bir Cûdî, iki Eylem, üç Kurtay, dört Bêrîvan, beş Nuda” dedi ve gökten iki yıldız saydı.

Yedinci gece, masalın en uzun gecesi. Günlerdir yoğun çatışmada Zernişan, toz, barut içinde her yanı. 48. Cadde’nin hemen yakınında bir binada mevzide. Henüz son gecenin yıldızlarını sayamamıştı. Ah, bir dakika sadece bir dakika gökyüzüne bakabilseydi, son yıldızları da sayabilecekti.

Gecenin yarısına dek, bedenine o sıcaklık yayılana dek mevziinde çarpıştı. Kolları gevşedi, nefesi zayıfladı. Başını mevziye dayadı Zernişan, çatışmanın gürültüsü yavaş yavaş azaldı.

Gözleri kapanmadan önce 48. caddeye yedi yıldız düştüğünü gördü. Topladı onları Zernişan, tek tek sayıp avucuna koydu. Altı taneydi, ne kadar aradıysa bulamadı yedincisini.

“Yedinci Zernişan, yedinci Zernişan...” diye fısıldadı biri kulağına. Yüzü yaldızlandı, son birkaç kelime, zayıflayan sesinden cümle olamadan çıktı; Yıldızlar... Yedi yıldız... Dilek... Kobanê özgür...

Kobanê ayaklanması

10 Ekim

DAİŞ’in Kobanê köylerini ele geçirerek şehir merkezine saldırdığı günlerdi. Şehrin üç cephesinde çatışmalar şiddetlenmişti. Dünyanın süper güçleri her zamanki gibi ‘kaygıyla’ izliyorlardı. Türk devleti DAİŞ’lilere silah gönderiyordu. Yetkilileri, “Kobanê düştü düşecek” derken heyecanlarını gizleyemiyordu. Ama çevresindeki onca ağır silaha ve sayı üstünlüğüne rağmen Kobanê’de bir avuç insan direniyordu. Kulaktan kulağa yayılan direniş yeni umutlar yarattı.

Kuzey’in küçük bir ilçesi olan Gimgim’da (Varto) iki genç tüm Kürtlerin yüreğindeki sesi duydu. Korkunun duvarlarını yıkarak, ayaklanmayı başlatacak adımı attılar.

“Dünyaya Kobanê’nin yalnız olmadığını göstermeliyiz, biz varız, milyonlarcayız” dedi Hakan.

“Kobanê biziz. Kimi bekliyoruz ki! Öyle bir direniş olmalı ki hep konuşulmalı” dedi Rojhat.

Oturdukları kahveden çıkıp sokakta küçük bir ateş yaktılar. “Her yer Kobanê her yer direniş” diye haykırmaya başladıklarında herkes bu sesi bekliyormuş gibi gençlerin etrafında birikti. Ateş büyüdükçe topluluk da büyüdü. Bu kez asker ve polisler korktu. Karakollarından çıkamaz hale geldikleri için uzaktan silahla ateş edip Hakan’ı başından vurdular. Ama direniş durmadı, Gimgim’in sokaklarından diğer Kürt kentlerine yayıldı. Kuzey’de baştan başa ateş yanmadık bir sokak kalmadı.

Türkiye, Güney ve Doğu Kürdistan ile Kürtlerin yaşadığı her yere yayıldı. Ayaklanma, sadece Kobanê’ye saldıran DAİŞ’e değil onlara para, silah, eğitim desteği veren devletlere de karşıydı. Ayaklanma, aynı zamanda Kürtlerin işgalcilere karşı yüzyıllık tavrıydı. Yaşamları hakkında karar verme hakkı için haykırdılar. Konuşamadıkları dille-

rinin her harfi, işkencede geçirdikleri her günü, kendi dilinde söyleyemedikleri her şarkı için ayaklandılar. Özgürce dolaşamadıkları, öldürüldükleri sokaklarda yüzyıllık suskunluğu bozdular. İçinde horlandıkları kurumları, işkence gördükleri karakolları yaktılar.

Kobanê direnişi, dünyanın ortasında dört parçaya bölünmüş, yeryüzünün sokaklarına dağılmış Kürtleri birleştirdi. Yüzyıllık tarihlerinde ilk defa o küçük şehir için farklılıklarını bir tarafa bırakmayı başardılar. Yüzyıldır özlemle bekledikleri anı yakalamışlardı. Dünyanın neresinde olursa olsun her Kürt'ün bir yaşam damarı da Kobanê'de atıyordu. Çünkü Kürtlerin kaderi bu küçük şehirde düğümlenmişti. Ya bu düğüm çözülecekti ya da uzun bir karanlık çağ başlayacaktı. Oysa onların kadim takvimine göre karanlık çağın sonuna gelmeye az kalmıştı. Kobanê Kürtler için özgürlüğün anahtarıydı.

Kürtler, birlik olunca işgalci devleti sarsmayı başardı. Tüm dünya Kobanê'yi görmek zorunda kaldı. Kobanê insanlık için, insanlık da Kobanê için direndi.

Sınırın yıkıldığı gün

11 Ekim

Kuzey'den bağıra bağıra Kobanê'yi onlardan ayıran sınır kapısına koştular. Kimse kaç kişi olduklarını bilemedi, yüzlerce dediler. Oysa daha çoklardı. Bir ülkenin arasına konmuş yüzyıllık sınıra bakarak büyüyen, ihtiyarlayan, son nefesini veren binlerce insanın ruhu, özlemi, yarım kalmış umutları da onlarlaydı. Parçalara bölünmüş bir ülkenin dünyanın sokaklarına sürgün edilmiş tüm çocukları da...

En gençleri, iki metre yükseklikteki sınır kapısına tırmanıp üzerinden atladı. Sonra vücutlarını birleştirip kapıyı ittiler. Ölümü, bedeninden bir parçayı yitirmeyi değil yüreklerini dinlediler.

O gün yüzlerce kişi, asla kırılmaz denilen bir tabuyu kırdı. Asla geçilmez denilen bir sınırı geçti. Kobanê ile Kuzey arasındaki sınır yıkıldı. Yüzyıl önce şehirleri, köyleri, tarlaları, aileleri ortadan ikiye

bölen sınır aşıldı; bir anlığına da olsa yüzyıllık bir düştü gerçekleşen.

Sınırdaki tel örgüleri elleriyle parçaladılar. Bir anlık düş için avuç avuç kan taşıdılar Kobanê toprağına. Ardında bıraktıkları parçalanmış tel örgülerde kızıl kan, et ve elbise parçaları kaldı. Elleri parçalanmış yüzlerce kişi, hayalleri gerçek kılan umudu serpti Kobanê'nin yıkık sokaklarına.

Kimi sevincinden oturup ağladı, kimi Kobanê için hemen silaha sarıldı, kimi dua mırıldandı.

O gün yüzyıllık ayrılıklar son buldu, birbirini göremeden yaşamını yitiren kardeşlerin ruhları buluştu.

O gün düşlerin asla geçilemez denilen kapıları kırıldı.

O gün Kuzey dağlarının kokusu Kobanê ovalarına yayıldı.

O gün Kobanê, yitik bir ülkenin umudu oldu.

Kobanê'nin özgürlüğü o gün kutlandı.

Zılgıt

12 Ekim

Kobanê'de savaşan kadınların ikinci bir silahı vardı. Uzun zamandır Kürt kadınlarının direniş çığlığı olan zılgıt. Bu silahı en çok da Korik köyünden savaşa katılan Sozdar kullandı.

Sozdar, o gün Miştenur yamaçlarında savaşıyordu. Çatışmanın en kızgın anında Sozdar ve yanındaki kadın savaşçılar birden ateş etmeyi kesti. Erkek savaşçılara da ateşi kesmeleri ve susmaları için işaret etti. Ne olduğunu anlamadılar ama elbet bir nedeni var diyerek kestiler ateşi.

Üç kadın aynı anda seslerinin son perdesine kadar zılgıt çekmeye başladı. Kara giysili adamlar da sustu. Kadınların zılgıtı onları çıldırtıyordu. Kimi kulağını kapatıyordu, kimi mevzisinin kıyısına siniyordu. Kadınların elinden ölmek istemiyorlardı. Bir kadın onları vurursa uğruna yeryüzünü cehenneme çevirdikleri cennete gidemeyeceklerdi.

O an Miştenur'un yamacında tek duyulan ses kadınların zılgıtıydı. Dakikalarca sürdü kadınların zılgıt çığlığı. Erkek savaşçılar

kadar DAİŞ'liler de merak etti bu durumu. Dört DAİŞ'li mevzinin üzerine çıkarak sesin geldiği yöne bakmaya çalıştı. Kadınların mermilerinin kalmadığını ve bu yüzden zılgıt çektiklerini düşündüler. Ancak kadınlar, onlar mevzinin üzerine çıkar çıkmaz ateş etti. Dördü de geriye doğru düştü. Kadınların çılgınlığına zılgıt çekemeyen erkekler de bağırarak katıldı. Sozdar'ın planı başarılı olmuştu. Zılgıt, Kobanê savaşı boyunca kadınların ikinci silahı oldu.

Devin vadisinde Azize

13 Ekim

Kobanêli Azize, zorla evlendirildiği gün on beş yaşında yaşlı bir kadına dönüştü. Bal rengi gözleri, karanlık bir vadiye doğru çöktü. Derinden çok derinden bakıyordu dünyaya. Yüzler belirsizdi, sesler yankılanıyordu boşlukta.

“Azizeee, yemek getir” diye kükrüyordu dev.

Yerinden sıçırıyordu Azize. İncecik parmaklarıyla bıçağı tutamıyordu, kanı akıyordu pişirdiği yemeğe.

Çocuk seslerini duyuyordu uzaktan. Gözlerini kısıp yukarıya bakıyordu, yüksek dağların yamaçlarındaki şehre. “Bu şehir nasıl böyle yükseldi” diye söyleniyordu. Çöken gözlerinden habersizdi.

“Azizeee çay getir” diye kükrüyordu dev.

Tutmayan dizleriyle ocağın başında su kaynatıyordu Azize. Göz yaşları, siyah otu attığı sıcak suya damlıyordu. Şekeri de koyup karıştırıyordu.

“Azizeee elbiselerimi yıka” diye kükrüyordu dev.

Boyunu aşan bir elbise tepeceğinin yanına oturuyordu Azize. Dizleri, bilekleri, sırtı tutamaz hale gelene dek ovuyordu tek tek. Parmaklarının derisi çözülüyordu.

“Azizeee yanıma gel” diye kükrüyordu dev.

Vadideki kayaların altında kalıyordu Azize. Bir tabutun içinde nefes alamıyordu.

“Bu hayat değil. Ben hangi masalın içine düştüm” diye inliyordu, sızlayan her yanı için.

On beş yaşında kapatıldığı devin vadisinde on dokuz asır geçti. İnsanların deyimiyle on dokuz yıl. Dev, ellisindeydi, kafasından saktı. Ne sağı belliydi ne solu; hep kükrederdi, hep döverdi.

Çölden kara giysili adamlar geldi dediler. Her yeri yıkıyorlardı, insanları öldürüyorlardı. Dağıldı devin vadisi, küçüldü dev, kaçtı dev. Azize ne ağladı ne de korktu. Tüm korkularını devin vadisinde yenmişti.

Kara giysili adamların önüne dikilen kadınlar gördü Azize. Erkekler gördü, kadınların ardından yürüyen. Şehri savunmak için kuzeyden, doğudan, güneyden gelen kalabalıklar gördü.

Kadınlar, elinden tutup vadiden yukarı çıkardılar Azize'yi. Bal rengi gözlerine bir parlaklık geldi. Uyanıyordu, yaşlı kadının çöken gözlerinden bir genç kız doğurdu Azize.

Halep grubu

14 Ekim

Xemgîn, Cûdî, Rênas, Agir, Rizgar, Hozan, Hemza, Sîpan, Agîd Kobanê, Rûstem, Agîd Afrin. Onlar Kobanê savaşında tarih sayfalarına Halep Grubu olarak yazıldı. On bir savaşçı! Halep'in Şêx Meqşud mahallesinde birlikte büyüdüler. Okul sıralarını paylaştılar. Ülkede iş savaş çıkınca birliklerini daha da güçlendirdiler. Mahallelerini korumak için yıllarca yokluk içinde mücadele vererek, şehir savaşının detaylarını öğrendiler.

Halep'ten çıktılar yola, gizli yollardan en zor zamanında yetiştiler Kobanê'ye. Kentin kaderinin değişmesinde büyük payı olan on bir savaşçı, savaşın hiç durmadığı doğu cephesine gitti.

"Kobanê kentine girdikleri için mutlu olmalarına izin veremeyeceğiz. Buraya girdiklerine pişman olacaklar" dedi Agir.

"Çetelerin Kobanê'de yenilgileri kurtuluşları olacak" dedi Rizgar.

İlk kez böylesi büyük bir saldırı ile karşılaşan Kobanê'liler şehir savaşından bihaberdi. Bu yüzden de Halep Grubu'nun söylediklerini şaşkınlıkla karşıladılar.

"Önce keskin nişancılara karşı kendimizi görünmez kılmalıyız"

dedi Xemgîn. Kimse ne demek istediğini anlamadı. Evlerden çarşaf ve perdeleri topladılar. Savaşın yaşandığı sokaklara boydan boya renkli çarşaf ve çiçekli perdelerden astılar. Böylece DAİŞ'in keskin nişancıları, topçuları onları kolay kolay göremeyecekti.

"Şimdi mermilerin önünü kesmeliyiz" dedi Rênas. Torbalara, büyük varillere toprak, kum, beton ne buldularsa doldurdular, savaşçıların gelen mermilerden korunup çatışabileceği mevzi haline getirdiler.

Halep Grubu'ndan önce savaşçılar, pencere, balkon ve kapılardan ateş ediyordu. Onlar evlerin duvarlarında sadece ateş edenin karşısını görebileceği, silahın namlusunun girebileceği küçük delikler açtılar.

Sokaklara perde çekmiş olsalar da evden eve geçiş için sokakları kullanmak tehlikeliydi. Evler arasında bir insanın geçebileceği kadar koridorlar açtılar, böylece savaşçılar mahallelerde dışarı çıkmadan evden eve hareket edebildi.

Halep Grubu, saatler boyu umudunu yitirmeden savaşmanın yollarını da biliyordu; çatışmaların arasında buldukları zamanlarda Xemgîn şarkı söylüyor, Cûdî arbanesini çalıyor, hep birlikte halay çekiyorlardı.

On bir savaşçı, on bir arkadaş, on bir yoldaş! Onları tanıyan aynı ruhun ayrı bedenlerde vücut bulduğuna inandı.

** Xemgîn Cûdî, Rênas Efrîn, Cûdî Şevîn, Agir Kobanê, Rîzgar Zagros, Hozan Rojava, Hemza Kobanê, Kobanê savaşında yaşamalarını yitirdi.*

Sîrwan'ın yüzyılı

15 Ekim

Sîrwan, masalların işlendiği taşların yurdunda doğdu. Basamaklar misali dağlardan vadilere doğru inen taş evlerden birinde. Yüzyıllık karanlığın içinden geçti. Kermanşah'ın Daryan dağlarından ötesine gitmedi.

Herkes onun görmediğini sandı. Ama o, gündüz güneşin, gece ayın ışıklarıyla aydınlattı zamanı. Göğün kapalı zamanlarında ise ışık parçacıkları içindeki yeryüzüne dökülüyordu. Her bilgi ışık parçacıklarıyla süzülüyor ve gerçekliğe kavuşuyordu. Sîrwan'ın kalbindeki yeryüzünde hiçbir şey karanlık değildi.

Karanlık hiç bu kadar yakmamıştı Sîrwan'ın yüreğini. Karanlık, hiç bu kadar karanlık olmamıştı. Birkaç gün önce kulağına dayayarak dinlediği radyosundan Kürtlerin şehri Kobanê'nin kuşatma altında olduğunu öğrendi. Radyodaki ses anlatıyordu: Çölden geliyorlar. Sadece gözlerinin görüldüğü kara giysileri var, kara sakalları ve saçları... Cennete gitmek için kendinden olmayanlara türlü işkenceler yapıp öldürüyorlar.

Karanlığı, hiç kimse Sîrwan kadar tanımadı. Karanlığı hiç kimse Sîrwan kadar yenemedi.

Kobanê'yi düşündüğü o gece uyku tutmadı Sîrwan'ı. Asasının yardımıyla evinin avlusuna çıktı, komşusu Karwan'ın damına. Duvarı takip ederek sağdaki kayalığa vardı, sırtını dayayarak oturdu.

Yüzünü göğe döndü. Ay ışığı Sîrwan'ın gözlerinden içeri süzüldü. Işık yağdı, karanlık çözüldü. Işık yağdı o şehre uzanan bir yol açıldı. Işık yağdı, bir perde açıldı yüreğinin kapılarında. Karanlığa karşı savaşan cesur yürekli kadınları gördü, erkekleri gördü. Ülkeyi bölen telleri elleriyle parçalayan gençleri tanıdı. Yıkıntıların içinde ölümün hiçleştiğini, yıldızların yerden dumanlı göğü parçalayarak yükseldiğini izledi.

Onca karanlığın içinde hiç bu kadar aydınlanmamıştı zaman. Anladı Sîrwan, bu kez hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Elini sırtını yasladığı kayanın üzerinde gezdirdi. Yüzyıllık arkadaşına fısıldadı: "Hayatımdan biliyorum. Hiç bu kadar aydınlanmamıştı zaman. O şehirde yüzyıllık karanlığı yenecekler."

Yerden bir taş alarak karanlığa doğru fırlattı.

Azime'nin yeniden doğuşu

16 Ekim

O gün bir DAİŞ keskin nişancısı, Azime'yi başından vurdu. Yere düştüğünde alnından aşağıya bir damla kan süzüldü. "Azime şehit düştü" dediler. Yine de her zamanki gibi umuda sığındılar. Hızla hastaneye ulaştırdıklarında Azime'nin duran kalbi yeniden atmaya başladı. Azime Kobanê savaşının mucizelerinden biri oldu.

Uyandıktan sonra hiçbir şey hatırlamadı; kim olduğunu, nereden geldiğini, ne yaptığını... Ama bir şeyi unutmamıştı Azime, gülümsemeyi... Gülünce gözleri parladı.

Yaşayanlar için hatırlayış derin bir incinmeydi. Kimi unutmak isterken Azime ısrarla hatırlamak istedi. Arkadaşları da ona bu ısrarında yardımcı oldu.

Newal, ona yağmur damlalarını getirdi, her bir damlayla hayatının basamaklarını yeniden çıkı.

Bêrîvan, yıkıntılardan topladığı parçaları verdi, onlara bakarak şehirde yaşanan savaşı hatırladı.

Baran, toprak taneciklerini getirdi, onlara dokunarak hangi arkadaşlarının yaşamını yitirdiğini öğrendi.

Karker, savaşçıların yıkık duvarlara yazdıkları son sözleri anlattı, böylece yeniden konuşmaya başladı.

Annesinin sevgi dolu bakışları altında emeklemeyi öğrendi, ayağa kalkmayı, adım atmayı. Azime, "Hayallerim nerede" dediğinde annesi ona, zamandan çocukluk oyunlarını çaldı. O zaman yeniden hayal kurmayı öğrendi. Böylece Azime Kobanê'de gülerek kendini yeniden yarattı.

Miştenur bebek

17 Ekim

Miştenur, bugün Tilşeir tepesinin yakınında kayboldu. Kobanê'nin doğusunda şiddetli çatışmalar yaşanırken gözlerden yitip gitti. Herkes ondan bir iz aradı. Nafile! Sanki hiç olmamış gibi tek bir iz dahi bulunamadı. Yokluktan varlık yaratılır da, varlık nasıl tümenden yok edilebilirdi ki! Az önce buradaydı, dedi herkes. Sonra kadınlar, yaşlı erkekler kendinden kuşkuya düştü. Yok muydu yoksa, kafamızda mı yarattık onu, öyleyse neden bir parçasını bile bulamıyoruz. Şimdi onun az önceki varlığını nasıl kanıtlayacağız, nasıl anlatacağız bilmeyenlere.

Beyaz tülbentli bir kadın ağlayarak anlattı. “Kuşkulanmayın kendinizden. Ben gördüm” deyip parçalanmış çadırın ön tarafına koştu. “Bakin kapısı buradaydı. Annesi belki bu zayıflamış kış güneşi biraz ısıtır diye burada oturuyordu, Miştenur kucağındaydı. Buradan kara dumanların yükseldiğı şehre bakıyordu. Miştenur üşümesin diye sarıp sarmalamıştı.”

Çevredekilerin en son gördüğü, bir DAİŞ havan topunun çadırlarına değdiğiydi. Miştenur annesinin kucağındaydı. Havan topunun parçaları dağıldıktan sonra insanlar yerlerinden doğrularak oraya koşmuşlardı. Miştenur'un annesiyle yaşadığı çadırın yerinde büyük bir çukur vardı. Çadırla birlikte tüm eşyalar paramparça olmuş, toprağı karışmıştı.

Bastonuyla zar zor ayakta duran yaşlı bir adam konuştu:

“O vızıldan önceydi. O barbarların attığı havan topu aha şurada çadırın kalbinde patladı ya! Hepimiz kendimizi yere attık. Doğrulamak için kaç dakika uğraştım, ondan biliyorum. Ama annesi yerinden bile kalkacak zaman bulamadı.”

Gözü yaşlı kadınlar, Miştenur'un annesinin parçalanan bedenini topladılar. Battaniye getirip yerleştirdiler. Ne yapsalar beden bir araya gelmiyordu. Ama altı aylık Miştenur'dan hiçbir parça bulamadılar. Annesinin deyimiyle boncuk gözleri, elleri, bacakları, bedeni toprak ile o kadar bir olmuştu ki, kimseler bulamadı. İnsanın yeryüzündeki zamanı mı varlığı işaretti. Ya anne karnındaki dokuz ay..! O dokuz ay

da insan olmanın bir parçası hem de temeli değil miydi?

Miştener'un doğu cephesinde savaştan babası, onun öldüğüne inanmadı hiç.

“Kafayı mı yediniz siz, altı aylık bebek böyle ölür mü? Hiç ölür mü? İnanmıyorum, ama bilmiyorum ne oldu bilmiyorum” dedi.

Silahı elinden düştü. Yere çöktü, kafasını dizlerinin arasına sakladı. Gözyaşları toprağa damladı. Bir daha tek söz dahi etmedi.

Masiro

18 Ekim

Masiro, yeryüzüne geldiğinden beri Kuzey'in geçit vermeyen sarp dağlarında yaşadı. Onun yüreğinde ülkesi Kürdistan bir bütündü. Dört parçaya bölünmüş toprağı, araya konulan sınırları hiçbir zaman tanımadı. Ülkenin neresinde toprak incinse oraya gitti. Bunun için hayatını hiçe saydı. O yürüdükçe sarp dağlar önünde patikalara dönüştü. O patikalardan, bedendeki hayat damarları gibi Kürdistan'ı dolandı. İnsanların yaralarına dokundu; ağaçların kırılan dallarına, yerinden sökülen kayalara, yakılan köylerin külüne, boydan boya bir ülkeye dokundu. Dağlar da, onun yüreğine ses verdi. Böyle gerilla oldu Masiro.

Botan dağlarının zirvesinde rüzgarı dinliyorken, Kobanê'nin incindiğini duydu. Yerinde duramadı.

“Zamanım yok, gitmeliyim” dedi. Dağlardan ovalara indi, yönünü güneye verdi. Sırtında çantası, omuzunda silahı sınırları aştı. Dumanların göğünü kararttığı, silah seslerinin duyulanı çıldırttığı kente adım attı.

“Güneyden korku geliyor” dediler. Masiro güldü.

Kuzey'in dağlarını göstererek, “Korku o dağların zirvelerinde çoktan yenildi” dedi.

“Hiç görülmemiş kötülükleri var” dediler.

Masiro, Kuzey'in vadilerinde silinmeyen çığlıkları yeniden duyar gibi oldu. Ninesinin anlattığı o çığlıkların hikayeleri yüreğinin kıvrımlarında duruyordu.

“Bilmez misiniz, en kötüsü dediğiniz içinde nice korkuyu ve zayıflığı taşır. Kötülüğü gördünüz, şimdi hiç görülmemiş iyiliklerin zamanıdır” diye cevap verdi.

Kırmızı mekaplarını giydi. Dağın sert rüzgarı ile bilenmiş tenini çölün esintisine bıraktı. Korkunun üzerine yürüdü.

Sevginin gücü

19 Ekim

Kobanê siperlerinde savaşanlar, birbirlerine ölesiye sevecek kadar bağlıydılar. Kobanê siperleri, sevgi için kendinden vazgeçmekti. Hiç bitmeyecekmiş gibi yaşanan saniyeler, her an son bulacakmış gibi feda edilen ömürler.

O gün Cuma Goyî’ydi sevginin adı. Ömrünün yirmi üçüncü basamağında beyaz pikabı hızla sürerken sevgi tabletini yazıyordu. Esmer teninden parçalarla, harfleri bir sokağa kazıdı.

Doğu cephesindeki sanayi bölgesinde DAİŞ’in bomba yüklü zırhlı aracı savaşçılara doğru geliyordu. Savaşçılar, ellerindeki tüm silahlarla ateş ettiyse de araç durmadı. Savaşçıların mevzilerine doğru ilerledi. Elindeki keleşle ateş eden Cuma, bir an arkadaşlarına baktı. “O bombayı durduracağım” dedi fısıltıyla. Araç yakında patlatılırsa onlarca savaşçı yaşamını yitirebilirdi. Hiç düşünmeden karar verdi Cuma ve harekete geçti. Hiç kimseye bir şey söylemeden doğka silahının yüklü olduğu pikaba doğru koştu. Arkadaşları ardından bağırdı, yüzünü bile dönmekten elini sallayan Cuma’nın cevap verecek zamanı yoktu. Tozdan grileşmiş beyaz pikaba bindi, anahtarı çevirerek gaza bastı. Arkadaşları ateş etmeyi sürdürürken, Cuma pikabı karşıdan gelen DAİŞ’in intihar aracına doğru son hızla sürdü. On saniye sonra Cuma’nın sürdüğü pikap, intihar aracına çarpınca büyük bir patlama oldu. Kapkara dumanlar yükseldi göğe. Patlayan arabanın parçaları dört bir yana dağıldı. Cuma’nın dışında hiçbir savaşçının parmağı dahi kanamadı.

Destina'nın binası

20 Ekim

Önceden etrafımda hep alçak binalar olduğu için üç katlı derlerdi bana. Şimdi Kobanê'deki tüm binalar gibi benim de bir adım var: Destina'nın Binası. Çünkü komutan Destina, haftalardır burada savaşıyor; beni bırakmayı hiç düşünmüyor. “Nefesim kesilinceye kadar burada savaşıcağım” dediğinde mutlu oluyorum. Gece gündüz hiç yerinde durmuyor, aşağıdan yukarıya gidip geliyor; odaları dolaşıyor, üst üste koydukları içi beton dolu torbaların arkasında çatışıyor. Bombalar patladığında aydınlanan yüzüne bakıyorum bazen, dolunayı görür gibi oluyorum. Boynunda yeşil kefiyesi var, çok üşüdüğünde başına sarıyor.

Duvarlarım dört bir yandan delik deşik, kapılarım kırık. Ama kara giysili adamların gece gündüz yaptıkları her saldırıyı püskürtüyor savaşçılar. Umutsuzca geri çekiliyorlar.

Destina'nın elindeki telsizden “Ne olursa olsun o binayı ele geçirmeliyiz” dediler bir gün. Destina da, “Bu bina paramparça olur ama asla sizin olmaz” diye cevap verdi. Bunu söylerken duvarlarım baktı.

Yaklaşamadıkları için o gün yakınıımızda birkaç bombalı araç patlattılar, parçaları duvarlarıma değdi. Alt kattan duvarlarımı delmeye çalıştılar, savaşçılar ateş etti. Hiçbir yöntemleri başarılı olamadı.

Destina, o akşam üç gölgenin binanın alt katına girdiğini gördü. İkinci kata çıkan merdivenlerin başında mevzilenen Arda'ya dikkatli olmasını söyledi.

Yirmi dakika alt katta kaldılar. Ben gördüm üç gölgenin ne yaptığını. Destina'ya anlatmak istedim ama beni duymazdı. İlk kez insanların beni duymasını çok istedim.

Alt kata giren adamlardan ses gelmeyince, Destina yine Arda'nın yanına geldi. “Arda heval dikkatli olun, sesleri niye kesildi anlayalım” dedi.

“Destina orada kal, gitme, o merdivenin başında kal” diye bağırdım bağırdım ama beni duymadı. Artık sesim olsa dahi duymazdı, çünkü aynı anda büyük bir patlama oldu. Kara giysili

adamların alt kata döşediğı mayınlar patladı, ben çöktüm, duvarlarım parçalandı, sokaklara dağıldı. Geceyi toz örttü.

Destina, nefes alamadı. Dağlar açıldı gözlerinde, zamanın kanatlarında dolandığı çocukluğunun dağı Kandil'i gördüm. O dağda bir periydi. Ben gördüm alevden kanatları vardı, gözleri kapanmadan önce.

Dört ay sonra savaşçıların bedenlerini yıkıntıların altından çıkardıklarında, Destina'yı boynuna sardığı yeşil kefiyesinden tanıdılar. Silahı hâlâ kucağındaydı.

Mucize

21 Ekim

Arda, bir kabusun pençesinde kıvranıyordu. Daracık bir yerdeydi, hangi tarafa yürümeye kalksa duvardı. Ayağa kalksa başı tavana çarpıyordu, otursa tavan üzerine çöküyordu. Uyuyamıyordu, öyle bir sıkıntı içindeydi ki, ne yapacağını bilmiyordu. Neredeydi? Nasıl gelmişti buraya, niçin gelmişti bir türlü hatırlayamıyordu. Zihni boşalmıştı adeta.

Kısa bir süre sonra aniden bir ses geldi. Arda hangi yöne döndüyse sesin nereden geldiğini anlamadı. Ses giderek belirginleşip bir anlama kavuştu.

“Heval hevaal kimse var mı?” diye seslendi biri.

Arda, “Buradayım buradayım” diye cevap verdi ama karşılık gelmedi. Çünkü sesi çıkmıyordu.

Ses, belli aralıklarla ısrarla aynı soruyu sordu.

Arda, olabildiğince yüksek bir tonda inlemeye çalıştı. Bu sefer sesi duyuldu.

“Heval yıkıntılardan ses geliyor” dedi aynı kişi.

İnledikçe bilincine yeniden kavuştu Arda, bir kabusta değil yıkıntıların altındaydı. Kobanê'yi savunmaya gelmişti. Destina'nın binasındaydı az önce, bomba patlayınca bina üzerlerine çökmüştü, yaralıydı.

Hatırladıkça arkadaşlarına bakmak için ayağa kalkmak istedi;

üzerindeki ağırlıktan dolayı kıpırdayamadı. Sadece başı ve sırtının üstünde bir karışık aralık kalmıştı.

Dışarıdan, “Heval biraz konuş, nerede olduğunu bilelim” denilince, yeniden ses verdi.

Bir grup savaşçı, Arda’nın üzerindeki yıkıntıları kaldırmaya başladı. Biri de sürekli Arda ile konuşup durumunu öğrenmeye çalıştı. İki saat sonra Arda’nın kafasının üzerinden bir delik açmayı başardılar.

Dışarıdan biri elini uzattı, “Heval Arda bu senin başınsa sadece salla” dedi. Arda başını salladı. Dün gecedен beri yıkıntıların altındaydı.

Üç saatlik zorlu bir çalışmadan sonra arkadaşları, Arda’yı yıkıntıların altından çıkardılar. Bir kadın savaşçı, onu sırtına alarak hastaneye götüreceк arabaya kadar taşıdı. Arabanın camından çöken binaya bakıp, cevaplanması zor bir soru sordu: “Destina nerede ?”

Nidal’ın dokuz günü

22 Ekim

Hesekê şehrinde uzun zamandır birbirini seven Nîdal ile Nûra nişanlandılar. Gelecek hayalleri kurarken ülkede iç savaş başladı. Nîdal, doğduğu toprakları savunmak için cepheden cepheye gitti. Kobanê kuşatılınca Nûra ile vedalaşmaya vakti olmadı, düştü yola.

Kobanê şehrinin doğu cephesinde savaşa katıldı, sebze pazarının yakınlarında bir evde mevzisini örerек, günlerce çatıştı.

O ekim gecesinde karşıdaki evi DAİŞ’lilerden almaya karar verdiler. Nîdal’ın da içinde olduğu grup, ağır bir çatışmanın içinde buldu kendini. Nîdal vuruldu, sokağın ortasına düştü; solunda arkadaşları, sağında düşman. Onu almaya giden arkadaşlarının ikisi de yaralanınca Nîdal orada kaldı.

Gün aydınlandı ama Nîdal nefes almıyordu artık. Gecenin hangi zamanında son nefesini verdiğini hiç bilemedi arkadaşları.

Savaşçılar, dokuz gün boyunca Nîdal’ı almanın mücadelesini verdi. Mevzileri her türlü silahla yoğun ateş altına alındı ama ter-

ketmediler. DAİŞ'liler de, dokuz gün boyunca Nîdal'ı almamaları için saldırdı. Savaşçıların tek gayreti, mermilerin Nîdal'ın bedene değmemesiydi.

Dokuz gün ve gece arkadaşlarının gözünün önünde eridi Nîdal. Güneş doğdu, ay gökte parladı, yağmur yağdı, karanlık koyulaştı ama Nîdal hep aynı sokakta yattı. Arkadaşları an be an bedeninin değişimini gördü, onu düşündü ve yaşıyormuş gibi onunla konuştu.

Hem DAİŞ'lilerden hem de şehirde başı boş kalan, açlıktan gördükleri her şeyi eşeleleyen kedi, köpek ve tavuklardan korumak zorundaydılar. Arkadaşları, dokuz gün Nîdal'ın bedeninin nöbetini tuttu.

Dokuzuncu günde Ebu Leyla ve beş savaşçı, plan yaptı. Dokuzuncu gece saatler süren bir çatışmadan sonra hem Nîdal'ı aldılar hem de ona içinden ateş edilen evi.

Apê Nemir

23 Ekim

Onun adı Apê Nemir! Kobanê'de doğdu, Kobanê'de büyüdü. Burada evlendi, çocukları, torunları oldu. Onun babası ve annesi de Kobanê'de doğup büyümüştü. Annesi ve babasının birkaç yüz-yılı aşan soyları da... Devletler kurulmadan, toprakları araya tel örgüler konulup bölünmeden önce de buradaydılar. Uzun çok uzun zamandır yurtları burasıydı. Tarih kitapları da öyle yazıyordu, toprak tümseklerden çıkan kalıntılar da... Bu yüzden Apê Nemir, İslamiyet adına uzak topraklardan gelip kentlerini kuşatmaya alan DAİŞ'lilere çok öfkelen-di. Yüzündeki hep o dingin ve huzurlu ifadeyle, "Burası atalarımızın, analarımızın yurdu. Hiç kimsenin bizi buradan kovmaya hakkı yok, evimi, toprağımı bırakıp gitmem. Bana da bir silah verin" dedi.

Savaşçılar, onun ilerlemiş yaşına bakıp savaşın dışında durması gerektiğini söyledi.

"Hayır hiçbir yere gitmiyorum. Yeterince yaşadım, sizden de-

ğerli mi bu yaşlı bedenim. Hem buranın suyuna, toprağına alışmışım. Başka yere gidersem kuru bir ağaca dönerim. Silah verin bana” dedi yeniden.

Onun ısrarına karşı duramadılar, en hafif silahlardan birini verdiler. DAIŞ kent merkezine girdiğinde evi mevzisi oldu Apê Nemir’in. O yetmişinde bir ihtiyar, mevzi arkadaşı ise yirmi bir yaşındaki Nefel’di. O, Nefel’de gençliğinin duraklarını yeniden yaşadı. Nefel, onda toprağın dinginliğini duyumsadı. Genç bedenler dinlensin diye, “ben yaşlıyım uykum yok” dedi çoğu zaman. Dışı olmadığı için tek yiyecekleri olan kuru ekmeğı yiyemediğinde “aç değilim” dedi. Bir kez olsun yaşlı bedeninin sızılarını kulak verip “ah” etmedi. Her yaralandığında yeniden mevzisine döndü.

Apê Nemir, yurdunu yüzünde, ellerinde taşıdı. Ona bakanlar altında pırıl pırıl suların aktığı derin vadileri, gözlerinde dağları dolanan nehirleri, yanaklarında serin rüzgarın estiğı yüksek yaylaları, ellerinde meşe ağaçlarının kabuklu gövdesini gördüler.

Beşinci kez yaralandığında renkli battaniyesinin üzerine oturmuş düşmanı gözetliyordu. Başında siyah-beyaz kefiyesi, sırtında eskimiş ceket. DAIŞ’in keskin nişancısı beş kurşun sıktı. İkisi Apê Nemir’in sol koluna isabet etti. Mevzi arkadaşlarının ona üzüldüklerini görünce, “Bijê Berxwedana Kobanê. Nemir Namire”* diye slogan atıp gülümsedi. Savaşçılar da onunla birlikte gülümsedi.

Apê Nemir, hastaneye götürülürken savaşçılara şunu söyledi: “Yaralanıp sizi yalnız bıraktığım için beni bağışlayın. Ruhum burada, iyileşip geleceğim.”

**Yaşasın Kobanê Direnişi, Ölümsüz Ölmez*

Kobanê günlüğü I

24 Ekim

Merhaba

Günlük yazmaya karar verdik. İlk defa ben yazacağım. Bir hafta oldu yaralı evindeyim. Sınıra yakın bir binanın bodrumundayız. Bir odasında kadın yaralılar, bir odasında da erkek yaralılar kalıyor. Yatak diye üzerine uzandığımız şilteler kan lekeleriyle kaplı. Her gün cephelerden yeni yaralılar getiriliyor. Ağır yaralılar sınırın öbür tarafına geçiriliyor.

Burada ilaç ve pansuman malzemesi az. Doktorların işi savaşmaktan da zor. Az malzeme ile bizi iyileştirmeye çalışıyorlar. Yaraları ağır olan arkadaşlarımızın inleyişleri hepimizi üzüyor. Bazıları hiç yerinden kalkamıyor, tuvalet ihtiyaçlarını oldukları yerden karşılamak onlara zor geliyor, utanıyorlar.

Ben de bacağımdan yaralandım, bir türlü iyileşmedi. Bekliyorum, ayağımanın üzerine basar basmaz savaşa gideceğim. Kobanê'ye gelene kadar savaş filmlerinden izlemiştim. Film olduğu için bazı sahnelerin abartıldığını düşünürdüm. Gözlerimle gördüm, öyle değilmiş. Savaşlarda yaşananlar filmlerde verilemiyormuş. Kitaplarda yazılamıyormuş, anlatılamıyormuş. Aynı kifayetsizliği yaşıyorum. Demek bazı şeyleri yaşamadan anlamak zormuş. Fırsatım olsa yeryüzündeki insanlara 'Bu hepimizin savaşı. Umutsuzluğa kapılmayın, Kobanê asla düşmeyecek. Birarada kalmaya devam edin' demek isterdim. Güzel yarınlarda buluşmak umuduyla!

Delila Amed

**Yarası iyileşmeden cepheye döndü, 29 Aralık 2014 tarihinde yaşamını yitirdi.*

Ruçem'in sırrı

25 Ekim

Bir ekim günüydü, savaş şehre dayanmıştı. Mermi duvarı delerek belinin sol tarafına saplandığında farkına varmadı. Birkaç saniye sonra nefessiz kaldı ve bayıldı. Üç gün sonra gözlerini Kuzey'de bir hastanede açtı. Ruçem'i ölümün kıyısına götüren kurşun yuvasını bulmuş gibi kalbinin ta yanına yerleşmişti. Ne kalbe değmişti ne de uzağında kalmıştı. Kurşunu çıkarmak tehlikeli, şimdilik kalacak, demişti doktor.

Ruçem artık kalbinin yanibaşında bir makinalı tüfeğin kurşunu ile yaşıyor. Konuşan, gülen, ağlayan, bazen sinirlenen bir kurşun bu. İki kocaman gözü ve kulaklarına dek kıvrılan bir ağzı var.

Bazen rüyasında kurşunun onunla konuştuğunu görüyor. Ona Kobanê savaşını hatırlatıp, bir bedende yaşamanın zorluklarını anlatıyor. Bedeninden dışarı çıkmak için kıpırdamak istediğinde, Ruçem acı çekiyor. İnlediğini duyduğunda hemen duruyor kurşun. Acı verdiği için kendinden utanıyor.

Ruçem, rüyayı hatırladığı günlerde hep gülme halinde. Çünkü kurşunu, komik bir çizgi film kahramanına benzetiyor. Neden güldüğünü sorduklarında, “hiiiç, bir şey hatırladım” deyip geçiştiriyor. Bu onunla kurşun arasında bir sır.

Kanlı su

26 Ekim

Sara ve Adlê haftalardır Kobanê'de savaşın ulaşamadığı bir kuytulukta savaşçıların kanlı çamaşırlarını yıkıyorlar. Savaşçıların kirilenen giysileri o kuytulüğün bir köşesine yığılıyor. İki kadın etraftan buldukları tahtalarla ateş yakıyorlar. Ateşin üzerine koydukları kazanlarda su ısıtıyorlar. Her birinin önünde bir leğen, kanlı çamaşırları yıkamaya başlıyorlar. Gözlerinden akan yaşlar kanlı suya karışıyor. Üçüncü giyside su kıpkırmızı oluyor.

Soğuktan elleri morarmış. Solukları ile ısıttıkları ellerinin yeniden buz kesilmesi için birkaç saniye yetiyor. Buna aldırış ettikleri yok. Çünkü onlar, bir rüyanın araladıkları perdesinden ötesini görüyor.

Sara ve Adlê, kırmızı suya bakıyor. Suda, resimler beliriyor. Savaş cephelerinde neler yaşandığını öğreniyorlar. Bazen seviniyor, bazen üzüliyorlar. Suda suretler beliriyor. Her giysinin sahibi onlara nasıl öldüğünü anlatıyor. Sonra hayallerini, yarım bıraktıklarını, yapmak istediklerini...

Sara ve Adlê, gördükleri her şeyi hafızalarına kaydediyor. Bir gün Kobanêli çocuklara anlatacak çok şeyleri olacak.

Bu sırrı hiçkimseyle paylaşmıyorlar. Birileri yanlarına yaklaştığında, hiçbir şey olmamış gibi yeni bir elbiseyi leğenin içine atıyorlar. Savaşta neler olduğuyula ilgilenmiyorlar. Cephelerde neler yaşandığını, kimin öldüğünü, kimin yaralandığını hiç sormuyorlar. Kirlenmiş giysileri getirenler, bir şeyler anlatmak istediklerinde, “Biliyoruz” diye cevap veriyorlar. Hiçkimse bu durumdan şüphelenmiyor.

Tüm giysileri yıkadıktan sonra biriktirdikleri kanlı suyu ağaçların köküne döküyorlar.

“Ah yiğit insanlarımızın kanı boşa gitmesin, ağaçlar kan ile sulsun” diyorlar.

Küpelere

27 Ekim

Şehirdeki herkes nasıl kurtulacağını düşünüyor, Maram ise küpelerini... Sevmekten öte bir şey bu, ona verilen bir görev, küpeleri koruyup torunlarına kadar ulaştırması gerek. Kobanê savaş içindeyken onları nasıl saklayacağını düşünüyordu.

Maram, aynanın karşısına geçtiğinde yüzüne değil kulaklarındaki küpelere baktı. Ortasında mavi boncuğun olduğu iki gümüş halkayı okşadı. Birinci halka, dikkatli bakınca görülebilecek kadar küçük on iki tane kuş deseni direk ile ikinci bir halkaya bağlanıyordu.

Onlara dokununca on yıl önce ninesinin söylediklerini hatırladı yeniden. Maram, henüz on bir yaşındaydı, çok sevdiği ninesi yatağında inliyordu. Ölmeden önce Maram'ı yanına çağırması ve avuçlarına küpeleri bıraktıktan sonra şunları söylemişti:

“Bu sana anlatacağım son masal Maram. Beni iyi dinle ve asla unutma.”

Maram, hiçbir şey anlamamış, sadece şaşkın bir şekilde avuçlarındaki küpelere bakmıştı.

“Maram, sana çok masal anlattım ya, büyüdüğünde beni anlayacaksın. Bu zamandır kızım, bak şimdi buradayız” demişti, halkanın altıncı sütununu işaret ederek. “Savaşın tam ortasındayız. Bu küpeleri bana ninem vermişti. Şimdi senin, sen de torunlarına vereceksin. Son halkaya kadar ulaşana dek hep burada kalmalılar.” Sonra halkanın başını işaret ederek, “Buraya ulaştığımızda yeniden başlayacağız zamana. Karanlıklar geçecek Maram. Kalbinle düşünmeyi hiçbir zaman terketme” diyerek son nefesini vermişti.

O günden sonra küpeleri, ninesi verdiği için değil kutsal bir hazine gibi saklamıştı. O anda aynaya bakarken, onları Kobanê’de bırakmaya karar verdi. Küpeleri kulağından çıkarıp, mavi bir kutuya yerleştirdi. Kutuyu, takı ve özel eşyalarının bulunduğu duvar dolabının en arkasına koydu. Odanın kapısını kapatırken, dolaba bakıp, “Şehrimiz kurtulursa küpeler torunlarıma ulaşacak. Ama şehrimiz düşerse küpelerin de bir anlamı kalmayacak” dedi.

Maram, dört ay sonra Kobanê’ye döndüğünde evlerinin yerinde sadece yıkıntılar vardı. Evden geriye tek bir duvar kalmıştı, küpeleri koyduğu dolabın bulunduğu duvar.

Babalar ve kızları

28 Ekim

Kobanê siperlerinde babalarla çocukları, kardeşler, akrabalar birlikte topraklarını savundu. Bazen aynı mevzide bazen ayrı cephelerde, günlerce süren çatışmalarda birbirlerini görmeye zamanları olmadı.

Kobanê'nin güneyindeki Donxiz köyünden Murad ile kızı Siteyra da direnişe katıldı. Kızı güney cephesinde, babası doğu cephesinde savaştıydı. Aylar sonra görüştükleri kısa zamanda sıkıca kucaklaşıp, iki arkadaş gibi cephede yaşadıklarını paylaştılar.

Siteyra, “Heval Murad hangimiz önce şehit düşerse, diğeri onun silahıyla Kobanê özgürleşene dek savaşımaya devam edecek” dedi.

Murad, “Tamam hevala Siteyra sana söz, son nefesime kadar seninle birlikte bu mevsizlerde savaşacağım” diye cevap verdi.

İkisi de yaşamlarının son anına kadar bu söze bağlı kaldı. Babası yaşamını yitirdiğinde Siteyra kalbinde keskin bir acı hissetti. Yoğun çarpışmanın içinde durup düşünmeye vakti olmadı. İki gün sonra babasının, o keskin acı kalbine saplandığı anda yaşamını yitirdiğini öğrendi. O günden sonra babasının silahıyla savaşımaya devam etti. On gün sonra Siteyra da, DAİŞ bomba yüklü tankı Miştenur eteklerindeki mahallede patlattığında yaşamını yitirdi. Siteyra'nın bedeni hiçbir zaman bulunamadı.

Onlardan sonra da babalar ve kızları savaşımaya devam etti.

Hewlêr ile babası Hemê Xelo! Hewlêr yaşamını yitirdiğinde Hemê kızının silahıyla savaşımayı sürdürdü. Hecî Faruk ile kızı Perwîn! Kızı yaşamını yitirdiğinde Hecî Faruk, onun bıraktığı yerden devam etti.

Mihemed Milhê ve kızı Kurdistan, Kobanê özgürleşene dek birlikte savaşımayı sürdürdü.

Gelhat'ın yolu

29 Ekim

Gelhat, Kobanê savaşı başladığında Cûdî'nin zirvesinden Mezopotamya topraklarına bakıyordu. Sular çekildikten sonra Nuh'un gemisinin oturduğu yer denilen Sêfine'de, buğulanan zamanın pencerelerini berraklaştırıyordu. Bu onun yoluydu. Yirmi üç yıl kayıp ülkenin dağ geçitlerini aradı. Duymak için hep zirvelerde dolaştı. Buğu kalktı. Dağ geçitleri görüldü. Sesler daha duyulur oldu.

Yirmi üç yılını geçirdiği dağlardan kopmak zordu. Cûdî dağını çok sevdi. Bu yüzden ona benzedi biraz da.

Gelhat yola koyulunca, arkadaşı Cemal elinden tutarak, “Gelhat, oraya ulaşınca bana sadece Kobanê'nin düşüp düşmeyeceğini yaz, olur mu?”

“Merak etme” dedi Gelhat, “Oraya ulaşır ulaşmaz sana beklediğin cevabı yazacağım.”

Gitti Gelhat. Yerle göğü duman olan şehirden içeri adımını attı. Silah ve top seslerinden başka ses yoktu.

İlk gününde savaş alanlarını dolaştı. Toz ve barut içinde yüzleri gülen savaşıları gördü. Günlerce aç kalmalarına rağmen mevzilerde şarkıyla savaşıları tanıdı. Bir binanın hastane olarak kullanılan bodrumuna indi. Yaralarına rağmen savaşa gitmekte ısrar edenlerin acıyan tenlerine dokundu.

İkinci gününde, saatlerce süren bir çatışmadan sonra küçük bir evi kara giysili adamlardan almayı başardı. Her tarafı duman isı ve toz içinde kalmıştı, sadece siyah gözleri parlıyordu.

Üçüncü gününde cephesindeki tüm mevzilere telsizden çağrı yaptı: “Doğu cephesindeki tüm mevziler, beni duyuyor musunuz?”

Üç katlı bir binadan cevap geldi: “Seni duyuyoruz heval.”

Yaralı biri zorlukla konuştu: “Batı tarafı, sesini duyuyoruz.”

Kuzey sokağından kurşun sesleri arasından zorlukla cevap verdi bir savaşı: “Evet seni dinliyoruz.”

Gelhat, gülümsedi. Telsizin mandalına bastı ve, “İlk adımı attık, Doğu cephesinde bir evi aldık. Kobanê düşmeyecek.”

Telsizlerden zılgıt sesleri yükseldi. Dünyayı saran korku çem-

beri kırıldı o anda. Herkes tanıdı Gelhat'ı, onun varlığı Kobanê'nin sokaklarından taşıtı. Vakur duruşuyla savaşıtlara güven verdi. O ne dese savaşıtlar yapmaya hazır oldu.

Dördüncü günde kararını verdi ve ondan cevap bekleyen arkadaşına kısa bir not yazdı: "Cûdî ve Gabar dağlarına and olsun ki, Kobanê düşmeyecek. Arkadaşlar burada direniyor. Yerle gök bir olsa dahi onların geçmesine izin vermeyeceğiz."

Kentin doğu cephesinde adım adım ilerledi Gelhat. O gün karanlıktan on metre alacaklardı. Sadece genişçe bir on adım. Gelhat, önce parmağıyla toprağa şekiller çizdi. Çizgiler kıvıldadı. Toprak ses verdi Gelhat'a. Topraktan patikalar açıldı önlerinde. İnsan gövdesiyle aydınlanacaktı patika. Eşitsiz başlayan bir rüyada, atacak kurşun kalmayınca her metre bir insan gövdesiyle tamamlandı. Son metreye yaşlı Reşid düşünce öne atıldı Gelhat.

Yağmur damlaları yüzüne düştü. "Ne zaman yağmur yağsa yer ile gök yakınlaşıyor" dedi Gelhat. "Dünyayı dolanan bir nehrin üzerinde salınıyorum. Zamanın ve mekanın perdeleri incedir Apê Reşid, aşılabilir. Zamanın sarkacı büküldü. Biz artık başka bir yerdeyiz. On metre tamamlandı. Artık rahatça uyuyabiliriz."

Kırmızı fistan

30 Ekim

Minbic'in Hey Serîr köyünden Eymen, camide konuşan DAİŞ emirine karşı çıktığı için öldürüldü. Anne-babasının tek çocuğuydu. Annesinin cenazesinin üzerine gitmesine dahi izin vermediler. Sadece "Allahu teala zulmü haram kılmıştır. Sizin bu yaptıklarınız zulüm değil midir. Bizi öldürüyorsunuz, bize işkence yapıyorsunuz. Bu şehirde yaşayanlar kafir midir, Müslüman değil midir?" diye sormuştu.

Eymen'in öldürölmesi, tüm köye kısa zamanda yayıldı. Siyah çarşaf giymek istemediği için uzun zamandır dışarı çıkamayan Suheyla da duydu. Onlara karşı duran her insan, Suheyla'nın kahramanıydı. Gece boyunca uyku tutmamıştı. Hiç tanımadığı Eymen'i,

köyde yaratılan cehennemi düşünüp durdu. Sokaklarda siyahtan başka renk görmemek onu öfkeliendiriyordu. Ah o cesaret bende de olsa diye hayıflandı.

Sabah uyandığında kararını verdi. Kırmızı elbisesini giyindi, saçlarını da kırmızı bir eşarpla örttü, aynanın karşısına geçerek uzun uzun kendisine baktı.

Annesi görünce, “Çıkar o elbiseyi, ne yapıyorsun sen” diye kızdı.

Suheylyla, duymadı bile. Sadece Eymen’i düşünüyordu. Güvenli adımlarla yürüdü, kapıyı açarak dışarı çıktı. Annesi arkasından bağırsa da fayda etmedi.

Ne kadar yol alabilirdi ki, her yerdeydiler. Evden yüz metre ilerlemişti ki, karalar içindeki bir adam yanına yaklaştı. Silahını doğrulttu.

“Dur, nereye gidiyorsun. Bu elbise ile ancak cehenneme gidersin” dedi öfkeyle.

Suheylyla, konuşmadı. Adamın bağırışları karşısında sakince durdu. Suheylyla’yı götürdüler. Ailesinden bir erkeği çağırdıklarında amcası gitti.

DAİŞ emiri, parmağını sallayarak, “Yeğenin günaha girdi. Ya sen cezasını ver ya da biz vereceğiz” diye bağırdı.

Amcası bir daha olmayacağına yeminler etti. Allah adına Suheylyla’ya ceza vereceğini söyledi. Suheylyla’yı eve getirdikten sonra annesi ve kardeşlerinin gözleri önünde kırbaçlamaya başladı. Annesi durdurmaya çalıştığında, “Allah adına söz verdim, beni engelleme. Derdi ne bu elbiseyle dışarı çıkıyor” dedi.

Suheylyla hâlâ suskundu. Kırmızı elbisesi, daha fazla koyulaştı. Amcası nefes nefese duvarın dibine yığılınca, Suheylyla bayıldı. Annesi elbiseyi yırtarak, kanları temizledi. Sırtına merhem sürünce yavaş yavaş ayıldı Suheylyla. Sırtındaki kırbaç yaralarını umursamadan dolabındaki sarı fistanı çıkardı. Dizlerinin üzerine çöktü, önüne serdiği elbiseyi okşamaya başladı. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Yanıbaşına oturan annesinin elini tutarak hıçkırıklar arasında şunu söyledi:

“Kuzeyin savaşçıları Minbic’i, köyümüzü bu çöl zebanilerinden kurtardığında sarı elbisemi giyeceğim.”

**Bir yıl sonra Mayıs 2016’da Minbic özgürleştirildiğinde Suheylyla dediğini yaptı, sarı elbisesiyle sokaklarda istediği kadar dolaştı.*

Yıldız tozları

31 Ekim

Laleş, Kobanê savaşı boyunca bir odada ölümle birlikte yaşadı. Ölümle uyudu ölümle uyandı. Ölümle konuştu. Rüyalarında ölümle dolandı Kobanê sokaklarını. Tüm bu zamanlar boyunca yanında sadece yaşlı Eyad vardı.

Laleş savaşa katılmak için ısrar etse de ona savaşçıların bedenlerini son yolculuklarına hazırlama görevi verildi. Eyad ise elinde silahı odanın koruyuculuğunu yapıyordu. Bazen de Laleş'e yardım ediyordu. O anlarda utanıyordu Eyad, "Ey ölüm ben sana daha yakıным. Benim gibi yaşlı bedenleri geçip gençleri alıyorsun" deyip sessizce ağlıyordu.

Odaya her gün savaşçıların solgun bedenleri getiriliyordu. Sıcaklığını yitirmiş, günlerce savaşmaktan yorgun düşmüş, aç kalmış savaşçılara aitti. Laleş, makası eline alıyor, önce üzerlerindeki parçalanmış giysileri kesiyordu. Her zaman yıkayacak kadar su bulmak mümkün değildi. Bu yüzden sıcak suyla ıslattığı yumuşak bezi tenlerinin üzerinden yavaşça gezdiriyor, kanı, barutu, tozu, çamuru, teri siliyordu. Onları yeniden bütün haline getirebilmek zordu. Ama Laleş, ailelerin çocuklarının parçalanmış bedenlerini görmelerini istemiyordu. İpliği iğneye geçiriyor, sarkan, kopan, bölünen parçaları birleştiriyordu. Onlara temiz elbiseler giydirdikten sonra Eyad'ın yardımıyla odadaki buzluğa yerleştiriyordu. Sonrası ise toprağa yolculuk zamanıydı.

Onların her yarasına tek tek dokunuyordu Laleş. Bedenler, Laleş'in gözlerinden akan yaşlarla ıslanıyordu. Etten geçen her iğne darbesinin içinde yarattığı acının tarifi yoktu. Ama en dayanılmazı, yıkıntıların altından geç çıkarılanlardı; dokunacağı yaraları, temizleyeceği bedenleri yoktu artık.

Gözlerini kapıyor. Savaşçının rahat uyuması için dua edip, gelecek güzel günlerin hatırına sığınıyordu.

Ölüme hiç alışmadı Laleş. Hep yıldızları düşündü. Patlayan yıldızların evrene savrulan tozlarının yarattığı yeni yaşamları düşündü. Savaşçıların parçalanan bedenlerini de yıldız tozlarına ben-

zetti. Kaldığı küçük odadan her gün Kobanê'ye yıldız tozlarının dağıldığını bir tek o görüyordu.

Dünyanın bir günü Kobanê

1 Kasım 2014

Kobanê'de bir avuç savaşı karanlığa karşı savaşıırken, dünyanın iyi insanları aydınlık için biraraya geldi. "Yaşadıklarımızı dünya insanlarına anlatın" diyen Kobanê savaşçısı Emin Erkendi'nin çağrısına ses verdi Amerika kıtasından Asya'ya kadar tüm ülkelerden insanlar: Yazarlar, sanatçılar, filozoflar, tarihçiler, gazeteciler, işçiler, doktorlar, politikacılar; doğa, kadın, insan, hayvan hakları için mücadele edenler, sevdiklerini yitirenler, yüreği incinenler, şiddeti yaşayarak görenler, barış için dua edenler, umudunu yitirmeyenler, adalet arayanlar, hâlâ insana inananlar...

Yılın üç yüz altmış beş gününden biri artık Kobanê'nin oldu. Dünyanın tüm renklerinden ve inançlarından insanlar ayrı bedenlerde aynı yüreği taşıdılar o gün.

Küçük bir şehir insanlık ailesini biraraya getirdi. Dünya küçüldü, Kobanê'nin küçük yoksul damlarına sığacak kadar küçüldü. Dünya küçülürken, Kobanê genişlemekteydi. O küçük şehrin sesi şehirlerden geçti, okyanuslardan, denizlerden, dağlardan... Yer yüzünün kuytuluklarına dek uzadı. Herkes duydu Kobanê'yi, herkes ruhunun bir parçasını oraya gönderdi.

Peru'dan Mayra, "Kobanê'nin cesur kadın ve erkekleri, sizinle birlikteyiz" diye bağırdı.

Afganistan'dan Sitara, "Kobanê Yalnız Değildir" yazılı pankartı taşıdı.

Arjantin'de otuz yedi yıldır kaybedilen çocukları için eylem yapan Plaza de Mayo Anneleri, Kobanê için sokağa çıktı.

Vatikan'da rahibe Marta, Kobanê için diz çökerek tanrıya yakardı.

Japonya'da Ise Jingu tapınağında Hanayo, Güneş Tanrıçası Amaterasu'ya küçük şehre doğması için dua etti.

İran'da kadın ve erkekler, "Kobanê, başka bir dünya mümkün" diyerek meydanlarda birlikte oturdu.

Alman gençler, anadillerinde şarkı besteledi: "Kobanê Kobanê/özgürlük için savaşanlar/faşistlere karşı..."

Paris'te yaşayan halkları ilk defa Kobanê biraraya getirdi; Türk, Kürt, Ermeni, Fransız, Arap, Berberi, Suryani/Keldani, Fars, Afrikalı, Asyalı, Tamil ve diğerleri....

Kobanê direnişi, yeryüzünün iyi insanları biraraya gelirse nasıl bir gücün yaratılacağını gösterdi.

Bênav

2 Kısım

Bênav, Kobanê'nin doğu cephesinde küçük bir odada kara giysili adamlara karşı savaşıyor. Bugün mermisi kalmadı. Üç tarafı ağır silahların ateşi altında olan bir kentte mermisi tükendi Bênav'ın. Elindeki küçük silahıyla, tanka, topa ateş ediyor. Bênav yüreğiyle savaşıyor, çok sevmenin azabıyla savaşıyor. Ancak çok sevince insan her şeyini feda eder; tüm ruhunu, bedeninin her parçasını, gözlerini, ellerini, yeryüzü zamanını...

Bênav son mermisini az önce tetikledi, namludan çıkıp gitti mermi karanlığı yararak, karanlıktan bir parça kopararak gitti, bitti. Saatlerce mermi atan silahın namlusu öyle ısınmıştı ki erimeye başladı.

Yaralıydı Bênav, son mermisini kullandığında son nefesini vermek üzereydi. Elleri namluyu kavriyorken, üzerine çöken duvarı görmedi.

Kimse görmedi Bênav'ı, yıkıntıların altında, aylar sonra bulduklarında Bênav yoktu. Çok sevmişti ya, yoktu bedeni, gözleri, adı, yurdu... Bir tek dirsekten sonrasından itibaren sağ kolu vardı.

Sağ kolu bir tek, silahının namlusunu kavramış olan sağ kolu. Kemik ile demir, aşk ile acı, işgal ile ülke sevgisi...

Öyle birleşmişti ki kol ile demir, ayıramadılar. Dokunamadılar, toprağa gömüldü öylece. Acıysa toprak dindirir ancak, sevgiyse en

iyi toprak anlar, kimliksizlikse en iyi toprak tanır dediler.

Bênav'ın sağ kolu, silahın namlusu...

İşte bu Kobanê savaşı. Çıplak bir el ile karanlığa karşı savaşımların yeri.

**Kürtçe'de Bênav 'isimsiz' anlamına gelir.*

Benim bir adım var: Sitara

3 Kasım

Uzun zamandır bir hapishanede yaşıyorum. Parmaklıklarından dünyaya baktığım bir kafeste. Kaç yıl olduğunu ben de bilmiyorum, sayamadım günleri, ayları, yılları. Hepsı birbirinin aynıydı. Ama bir kadının doğup büyüyeceği, evleneceği ve hatta iki çocuk sahibi olabileceği kadar yıl geçmiştir.

Her yerde hapishane duvarları gridir, benimki mavi. Her yerde mavi, özgürlüğün rengidir, ben de tutsaklığın. Artık mavi gökyüzünü görmek istemiyorum. Hep yağmur yağsın, kış olsun, fırtınalar kopsun istiyorum. Kara bulutların toplandığını görünce seviniyorum.

Kafesimde her gün dayak, her gün küfür. Vücudumun sağlam kaldığı bir günü hatırlamıyorum. Hep yara çürük içinde, ezilmiş, morarmış halde. Her şey kafesimin içinde olup bitiyor, kimse yaralarımı görmüyor. Dışarıdan bakınca sadece kafesimdir görünen, ben yokum. Biliyorum, mezar taşında bile adım olmayacak. Yine de ölümü düşünmek, yaşamaktan daha fazla mutluluk veriyor. Bunun için evde bir benzin bidonu saklıyorum. Kocam görürse bir de onun için dayak atacak, vücudumun bir parçası daha moraracak. Kızım şimdiden, “Anne babamın seni niye dövdüğünü bana söyle ki ben de evlenince kocamın beni döveceği bir şey yapmayayım” diyor. Ona, “Sen ne yaparsan yap o döveceği bir neden bulur” diyemiyorum.

Günlerdir televizyonda Kobanê diye bir yerde özgürlükleri için savaşan kadınları izliyorum. Savaşıkları adamların neler yapabi-

leceğine şahidim. Ama o kadınlar güçlü ve cesaretliler. Onların yanında olmak isterdim. Düşündüm de, bedenimle olmasa da ruhumla onların yanında olabilmem için engel yoktu. Ruh şad olsun, nenemi hatırladım. Çok istediğimiz bir şey olmadığında, “Unutma, her zaman yapacak bir şeyler vardır” derdi. Ne yapacağımı biliyordum artık.

Bugün arkadaşım Talaya ile Kobanê’ye destek için yapılan yürüyüşe katıldık. Talaya da şaşırmıştı, çünkü şimdiye kadar çağırdığı hiçbir gösteriye katılmadım. Bugün benim için büyük bir gündü. İlk defa mavi kafesim burkadan çıktım. Talaya’nın getirdiği yeşil mantoyu giyindim, başıma da beyaz bir eşarp bağladım. Bunun için dayak yemek umurumda değildi. Çok kadın toplanmıştı. Baghe Azadi yolunda yürüdük, altında “Kobanê Tenya Nist” yazısı olan güzel bir kadının fotoğrafını taşıdım yol boyunca. Eve dönünce benzin bidonunu tuvalete boşalttım.

Benim bir adım var: Sitara! Afganistan’ın Herat kentinde yaşıyorum.

Xezal

4 Kısım

Xezal, Nefel ile Kobanê’de bir varlık kazanana dek uzun yolculuklar yapmıştı. Dünyayı Xezal kadar tanıyan yoktu. Savaşı Xezal kadar bilen yoktu.

Xezal, ülkesi Rusya’da özenle üretildi. Bir kıtadan diğerine seyahat etti, bir elden diğerine geçti; bazen göğsünde kimliğini taşıyarak, bazen sınırlardan kaçarak. Bu yolculukları yaparken yalnız değildi ona eşlik eden benzerleri vardı. Hiç dinlenmeye fırsatı olmadı. Savaştan savaşa koştu. Pazardan pazara satıldı, üzerine kadehler tokuşturuldu. Bu yolculuklardan çok şey öğrendi Xezal.

En son Suriye’de Rakka yolu üzerindeki 93. Tugay’a ulaştı. Buranın son durağı olduğunu sandı. Ancak Suriye askerleri tugayı çatışmadan DAİŞ’in eline bırakınca Xezal için karanlık bir yolculuk daha başladı. Musul’dan getirilen Amerikan silahlarıyla orada karşılaştı. Onlar da 93. Tugay gibi çatışma olmadan DAİŞ’in eline geç-

mişti. Böylece en büyük silah üreticisi iki ülkenin silahları düşmanlarında bulundu. Kara giysili adamlar, bu silahlarla birlikte üç koldan Kobanê'ye saldırdı. Silahların her biri farklı cepheye düştü. Xezal, insanları nasıl öldürdüğünden zevkle bahseden kara giysili bir adamın elinde doğu cephesindeydi. Kaç gün çalıştırıldığını hatırlamıyordu.

Nefel, onu bulduğunda yarısı yıkıntıların altında, baştan aşağı toz içindeydi. İnce eller zarar görmemesi için üzerindeki moloz yığınına tek tek kaldırdığında şaşkındı. İlk defa kibar bir davranışla karşılaşmıştı. Gördükleri hep kaba saba ellerdi, sertçe kavrarlardı. Nefel tarafından temizlendi, yağlandı.

“Senin adın Xezal olsun” dedi Nefel. Xezal, başka bir insanla konuştuğunu sandı ama kimse yoktu. O an kendisi için yeni bir hayat yolculuğunun başladığını anladı.

Kobanê kıyısında bir ütopya

5 Kasım

Yüzyıl önce sınır çizgisi çekilerek Kobanê'den ayrılan köylerin yer aldığı yirmibeş kilometrelik alan savaşın dördüncü cephesi haline getirildi; Aşmê, Dewşen, Alizêra, Mehesere, Miseynter, Siwedî, Boydî, Atmanek... Kobanê direnişine destek vermek isteyen herkes orada toplandı. Dünyanın her yerinden geldiler. Hepsinin ayrı bir hikayesi vardı, aynı yeryüzünü düşlediler.

Topraklarını terketmek zorunda kalan ve yakınları direnişte olan Kobanêliler, çocukları cephede savaşan Kuzeyliler ve Türkiyeliler, yeryüzünün başka yurtlarından dayanışmaya gelen ince yürekli insanlar, hâlâ umudunu yitirmeyenler...

El ele tutuşup bedenlerini kilometrelerce uzayan zincir yaparak, DAİŞ'in sınırlardan geçişini ve onlara cephe yardımı yapılmasını engellediler. Dürbünle Kobanê şehrini izleyip, DAİŞ'lilerin saldırılarını savaşçılara haber verdiler. Savaşçıların DAİŞ'i geriletken her başarısında alkış tutarak, “Bijî Berxwedana Kobanê” diye slogan attılar. Savaşa her an vurulacak kadar yakın olmaktan korkmadılar.

Her gün kalabalıktan birileri, savaşa katılmak için koşarak sınırı geçerken, onlar bedenleriyle kalkan oldular.

Savaşın içinden gelen ailelere yardım ettiler. Yaralıları karşılayıp hastaneye yetiştirdiler. Yaşamını yitiren savaşçıları karşılayarak top-raklarına uğurladılar. Hep birlikte ağladılar, güldüler.

Direnışı anlatan bir müze ve herkesin kitap okuyabileceği bir kütüphane oluşturdular. Tiyatro oyunları sergilediler, konserler düzenlediler, sergiler açtılar. Çocuklar için etkinlikler yaptılar.

Her şeyi el ve düşünce birliğiyle gerçekleştirdiler. Hayal ettikleri komün yaşamı sınır hattındaki köylerde kurdular. Türk devletinin hiçbir saldırısı onları bu yaşamı savunmaktan vazgeçiremedi.

Kobanê özgürlüğüne kavuşana dek orada kaldılar. Birlikte yemek yapıp yediler, birlikte aç kaldılar. Birlikte çevreyi temizle-diler, köylerin yıkılan evlerini yeniden onardılar, etrafına ağaçlar diktiler. Tüm işleri kadın-erkek demeden ortak yaptılar. Sabahlara dek ateş yakıp etrafında şarkılar söylediler. Her nöbet noktasına bir isim verdiler; Amed Kantonu, Cizre Kantonu, Dersim Kan-tonu, İstanbul Kantonu, Mersin Kantonu...

Birkaç aylığına da olsa yeryüzü ezilenlerinin hayal ettiği sınırları olmayan, hep iyiliğin galip geldiği ülke Kobanê sınırında yaşam buldu.

Sınırdaki yirmi sekiz yıl

6 Kasım

Öğlen saatlerinde kırk dört kişi Kobanê'ye gelmek için yola çıktı. Kırk dört kişinin içinde tek bir kadın vardı, Kader Ortakaya! Birkaç adım ile ulaşılacak kadar yakındı saldırı altındaki şehir. Ancak arada devletlerin 'kutsalı' yüzyıllık bir sınır vardı. Mayın tar-laları, tel örgüler vardı. Geçmek için yüzyılın tüm basamaklarını aşındırmak gerekti. Kader, yirmi sekiz yılını vererek geçti bu sınırı. Nefessiz koşarak onca şeyi sığdırdığı yirmi sekiz yılı bir anda...

Kobanê'de yaşananlar, Kader'in yüreğinde yankılandığında üni-versiteyi okuduğu İstanbul'dan Suruç'a geldi. Kobanê için nöbet

tutan binlerce kişinin içinde yaptıklarıyla tanındı, sevildi. Her gün, evinden uzakta kalan yalın ayak çocukları, şehrine bakarak ağlayan kadınları, yaşlıları gördü. Yüreğindeki yankılar çoğaldı çoğaldı. Kader'e yetmedi bir adım ötede durmak. İşte o zaman kırk üç kişiyle birlikte sınırı geçmeye karar verdi.

Sınırın tel örgülerinde Kader'in yirmi sekiz yılı...

Derler ki, genç ölecekse insan, kısacık zamana tüm ömrünü sığdırmak için hızlı koşarmış. Yirmi sekiz yıla çok şey sığdırdı Kader. Genç ömründe fabrikalarda çalışmaya başladı. Çalışırken bir yandan da okudu. Hayal ettiği dünyayı kurmak için mücadele etti; sadece insan için değil, doğa için, yeryüzünün her parçası için de... Katıldığı her gösteri, bir özgürlük kalkışması oldu onun için.

Sınırın yaşamsız bırakılan tarlalarında Kader'in yirmi sekiz yılı...

Kader, kırk üç kişiyle sınırı geçerken, bir Türk askeri tarafından kafasından vuruldu. Kader, sınırı yirmi sekiz metre geçti, Kobanê toprağına adım attı. Karanlıkta açılmış yirmi sekiz metre.

Kader, Kobanê'nin sınırını aşarken, ailesi onun bıraktığı mektubu okuyordu: "Ben Kobanê'deyim. Bu savaş sadece burada yaşayan insanların değil, hepimizin savaşı. Ben de çok sevdiğim ailem ve tüm insanlık için bu savaşa katılıyorum. Bu savaşın kazanılması bu yoksulların ve sömürülenlerin de kazanmasıdır. Ben bu savaşa katılarak aileme ve tüm insanlığa, memur olmaktan daha çok fayda sağlayacağıma inanıyorum. Hepinizi çok seviyorum. Kader!"

Tabqa'nın göğünde dans eden kadınlar

7 Kasım

Tabqa'nın karanlığında Lamia, gökyüzünde dönen kadınlara bakıyordu. Onlar döndükçe etekleri açılıyordu. Etekleri açıldıkça aydınlık düşüyordu geceye. Kadınların uzun saçları vardı, yaldızlı. "Allahım bu ne güzel bir rüya" demek istiyor ama sesi çıkmıyordu.

Lamia hayatında ilk defa geceye dokunuyordu. Ellerini karanlığa

uzattığında karanlığı hissediyordu, bileklerine dek. Bedenine yayılacak diye korkuyor ve hızla çekiyordu ellerini. Gökte dönen kadınlar uzayıp dağılıyordu. Nefes nefese koşuyordu Lamia ama ulaştığı hiçbir yer yoktu. On yedi yıllık hayat koşusu kalbinin sessizliğinde son buluyordu. Ayakları karanlığın içinde.

Hey Ewwel mahallesinde o gecenin ertesinde bir kapı yumruklandı. Komşular araladıkları perdelerden korkuyla baktı. Lamia'nın babası Ahmed, başı önünde kapıyı açtı. Karşısında saçlı sakalı birbirine karışmış, siyah elbiseli iki adam. Ahmed'i iterek içeri girdiler. Elllerinde silahlar, gözlerinde kin.

"Nerede Lamia, onu almaya geldik. Neredeyse hemen git getir" dedi adamlardan biri.

"Lamia bir evlilik için henüz küçük, Allah adına..."

Adam elini kaldırdı, "Yeteeer, dün de sana yeterince söyledim. Lamia benim karım olacak. Getirmezsene olacakları biliyorsun" diye bağırды.

Ahmed'in kızını getirmesini beklemeden kendileri aramaya başlamıştı bile. Birinci odada Lamia'nın annesi küçük oğlunu kucaklamış ağlıyordu. Kapıyı sertçe kapattılar.

İkinci kapının ardında hâlâ geceydi. Gökte dans ediyordu kadınlar. Kapıyı iterek açtıklarında önce tavandan sarkan elbiseleri gördüler. Beyaz, kırmızı çiçekli yeşil, pembe, rengarenk elbiseler... Elbiselerin bir ikisini hınçla çekip yere attılar. Lamia elbiselerin ortasındaki boşlukta dönüyordu. Başı sol omzunda, saçları yüzüne dağılmıştı.

Lamia, Tabqa'nın gecesinde gökte dönmeyi seçmişti. O, bugün hâlâ Tabqa'nın göğünde dönüyor, o döndükçe ışık yayılıyor, şehrin silüetleri aydınlanıyor.

Kobanê günlüğü II

8 Kasım

Azadî Meydanı'ndaki bir binada ayağımdan yaralandım, Leheng arkadaş beni kurtardı. Çocukken oynadığımız sokaklarda şimdi savaşıyoruz. Bazen bir oyun gibi her şey. Çocukluğumun şehrinin gözlerimin önünde yıkılması ise anlatılmaz bir acı. Yaşadığımız sadece bu yıkım olsaydı keşke. Beni çok etkileyen bir anımı yazacağım. Çocukluk arkadaşım Harun ile Tilel Mahallesi'nde bir binada savaşıyorduk. O akşam çatışmalar çok şiddetliydi, DAİŞ'lilerin sayısı kalabalıktı. Etrafımızı dört bir yandan sarmışlardı. Harun alt katın kapısını kapatmak için indiğinde yaralandı. Hemen aşağı indim. Harun'u sırtıma alıp merdivenlerden yukarı çıkarırken, çeteler içeri girdi. Bizi taradıklarında merdivenlerden aşağı yuvarlandım, Harun ise merdiven korkuluğuna tutunarak yukarıda kaldı. Bir çete, ölü olduğumu düşünerek, karnıma basıp "Allahu Akbar" diye tekbir getirdi. Yanımda duran silahımı kavrayarak onu vurdum. Ölüsü üzerime düştü. Merdivenlere tutunan Harun, gelip ölü çeteyi üzerimden yuvarladı. Çetenin silahını da alarak yukarı çıktık. Alt kattaki çetelere bomba atıyorduk. Başka çaremiz olmadığı için onların içine dalarak binadan çıkmaya çalıştık. Yürüye-medığı için Harun'u sırtıma almıştım. O şekilde ilerlemeye çalışırken, Kürtçe konuşan birilerinin sesini duyduk. Arkadaş olduklarını sandık, YPG'li olduğumuzu anlayınca bize ateş ettiler. Sırtımda taşıdığım Harun'a üç mermi isabet etmişti. Şehit düşeceğini anlamıştı. Bana "Sen git kendini kurtar" dedi. Onu orada bırakıp yolu açmaya çalıştım. Sokağın başında çetelere ateş açtıktan sonra silahımı bırakıp, Harun'u getirmeye gittim. Sırtıma aldım, oradan bir an önce uzaklaştırmak için koştum. Çocukluk anılarımız gözlerimin önünden geçiyordu. Yeniden mahallemizde bir oyunun içindeydik. Sokaklar çocukların sesleriyle çınliyordu, annelerimiz evlerin önünde sohbet ediyorlardı. Biz Harun'la koşuyorduk sokaklar boyunca... Kahkahalarımız bizden önce uçuyordu. Şimdi sırtımdaydı Harun, onu kurtarmak için daha hızlı koşmaya çalıştım. Ben gözyaşları içinde nefes nefese kalırken, o

anda Harun'un inleyişleri kesildi. Arkadaşlarımla yanına cansız bedenini ulaştırdım. Ama ben hâlâ Harun'u sırtımda hissediyordum.

Ferhat Beritan /Kobanê

Pişmanlığın kefareti

9 Kasım

"Bu sınır tanımayan ölüm makinelerini kim durduracak" diye soruyordu herkes. Yeryüzünün başka kıtalarında yaşayan herkes Kobanê için bir şey yapmak istiyordu. O kent düşerse kara giysili adamların önünü almak zor olacaktı. Batının şehirlerinde o kente yardım için bağırıyorlardı; kadınlar, çocuklar, erkekler ve yaşlılar sokaklardaydı.

Almanya'da Köln kentinin Dom meydanında yaşlı bir adam zorlukla yürüyordu. Bastonuna dayanarak yardım için açılan çadıra yaklaştı. Bir eliyle masaya dayandı. Onu gören, masanın arkasında duran iki kadına baktığını sanırdı. Ama yaşlı adam çok uzaktaydı, günler aylar değil yıllardan da öteye, yıkıp giden o çağa bakmaktaydı.

Gözlerinin önünden vagonlar dolusu insan geçiyordu, elleri vagonların küçük deliklerinden sarkmış yorgun insanlar. Ayaklarının altındaki siyah bavullara bir halkın kaderini toplamışlardı. Boğuşmaktan yorgun düşmüş elleri, kolları, her türlü beklentiden uzakta. İnsanlar geçip gitti ya da götürüldü. Yaşlı adam genç gözlerle baktı baktı baktı. Suskun, öylece kaç yıl geçti. Vagonlar boşaldığında farkına vardı. Geçen insanların gözleri, kederi onunla kalmıştı.

Gündüzünde, rüyasında, ellerinde, dizlerinde... Hiç unutamadığı gözler, yorgun kollar...

Yaşlı adam hâlâ suskundu. Gözleri taşıyamıyordu.

"Az kaldı" dedi. Kadınlardan biri adama doğru eğilerek ne dediğini sordu. Yaşlı adamın mavi gözleri sustu.

"Biz durduramadık onu. Ama siz durduracaksınız" dedi.

Masanın ardındaki genç kadın, "Pardon amca kimi durduramadınız" diye sordu.

"Hitler'i..." Cebinden biraz para çıkarıp masadaki kumbaraya attı.

Derin bir nefes aldı, "Faşistler birbirine çok benziyor. Biz sustuk ama siz savaşıyorsunuz. Siz o kenti şimdiden kurtardınız, teşekkürler" deyip gitti.

Kırk çöl gerillası

10 Kasım

Bu, Kobanê savaşçılarının çölün gerillalarına dönüşümünün hikayesidir. Kış soğuşunda çöle dönuşen Kobanê köylerinde dolaşanların sırrıdır. Savaşçıların, korkuyu yenmesinin yoludur.

Kobanê savaşçıları, gittikleri her yere korku salarak kendine yer açan DAİŞ'lileri korkutmak için bir plan yaptı. Kırk savaşçı biraraya geldi, komutanları Masiro'ydu.

Güneyin çöllerini işaret eden Masiro, "Çöl bizi çağırıyor. Dağın kalbini oraya taşıyacağız" dediğinde yola koyuldular. Cephaneleri ve yiyecekleri sırtlarındaki çantadaydı. Keleşleri omuzlarında küçük gruplara ayrılarak, DAİŞ'in çemberini onlar farketmeden geçip şehirden çıktılar. Kobanê köylerinde biraraya geldiklerinde korkunun ne kadar zayıf olduğunu gördüler. DAİŞ, tüm gücünü ve silahlarını Kobanê şehrini kuşatmaya almak için kullanınca arkasında birçok köyü, geniş arazileri boş bırakmıştı. DAİŞ'liler Kobanê şehrine saldırdıkça, çöl gerillaları da, hiç beklemedikleri yerde ve zamanda onları vurdu. DAİŞ gruplarına, Kobanê'ye silah taşıyan arabalarına eylem düzenleyip, silahlarını aldılar.

O zaman tüm dünyaya korku salan DAİŞ'liler korktu. Artık nereden, nasıl vurulacaklarını bilmiyorlardı. Kendilerini vuranları dahi göremiyorlardı. Gecenin karanlığından çöl tarafından geliyordu gerillalar, onları vurup sır oluyorlardı.

Kırk çöl gerillası, sırtlarında taşıdıkları yiyeceklerini idareli kullandı. Bazen aç susuz kaldılar. Cephaneleri her bittiğinde DAİŞ

kuşatmasını yarararak şehire gidip aldılar. Kırk çöl gerillası, Kobanê kurtarılanı dek ıssız bozkırlarda aylarca her zorluğa göğüs gerdi. Onları, kuşatma boyunca köyünde kalan zihinsel engelli Emine'den başka hiç kimse göremedi.

Fatma hemşire

11 Kasım

Şam'da yaşayan Fatma, tıp okumaya hazırlanırken Suriye savaşı başladı. Hayalini ertelemek zorunda kaldı ve ailesiyle eski toprakları Kobanê'ye döndü.

Kobanê saldırısı başladığında ise orayı terketmek istemedi. Ailesinin zorlamasıyla iki kez ağlayarak sınırı geçip Kuzey'e gitti. Ama her seferinde bir gün bile kalamadan geri döndü. Savaşçılar için bir şeyler yapmak istiyordu. Hastanede yardım edebileceğini söylediklerinde severek kabul etti. İşe yaralıların elbiselerini yıkmakla başladı. Hastane olarak kullanılan yeri temizledi. Yaralıları için yemek yaptı, yiyemeyenlere yedirdi. Ardından doktorlara yardım etmeye başladı, söylediklerini harfiyen yerine getirdi. Uyumadan, dinlenmeden gün boyu sessizce hastanede koştu.

Sonra pansuman ve iğne yapmayı, serum bağlamayı öğrendi. İsimlerini dahi bilmeden tıp araç gereçlerini kullanmaya başladı, ilaçları tanıdı. Hiçbir tıp öğrencisinin göremeyeceği yaraları temizledi, sardı. Bir yandan da kendini savunabilmek için silah kullanmayı öğrendi.

Fatma, Kobanê savaşı boyunca yaralıların iyileşmesine yardımcı oldu. Ağır yaralı savaşçıların yaşaması için doktorlarla birlikte son ana kadar çabaladı. Kurtaramadıkları her savaşçı için ağladı. Onların son sözlerini dinledi, gözlerine son bakan oldu.

Savaş bittiğinde Fatma tecrübeli bir hemşireydi. Savaş sonrası Kobanê'de açılan ilk hastanede çalışmaya başladı.

Ezda'ya ağıt

12 Kasım

Ezda! Koço köyünden Ezda! Siz yaşadığımız yeryüzünde, adaletsiz bir zamanda sıkışmış bir ruh deyin. Ya da çölün sarı tozlarında kendini yitirmiş bir dağlı deyin. Kurtulmuş da olabilirim, hâlâ bir köle gibi Arap çöllerinde dolaştırıldığımı düşünün ya da hiçbirini yaşamadan ölmeyi başarmış bir Êzidî kızıyım.

Çöldeki toz fırtınasının içinden geliyorum. O fırtınalardan birinin büyüüp hepimizi yutmasını çok istedim.

Her şey silik, solgun!

Hiç yaşamamış, varolmamış olmanın bir yolu var mı? Bu kadar gelişmiş bir teknolojinin içinde her şeyi sıfırlamanın bir yöntemi var mı? Yok mu... Olmaması ne yazık!

Yaralarımдан hangisi dikkatinizi çeker? Orada bedenime yapılanlar mı, yaşadıklarımın ruhumda yarattığı onulmaz acı mı ya da daha derinlerde her an beni inciten yaralarım mı?

Yaşadıklarımızı, bedenimize yapılanları artık herkes biliyor, öyle umuyorum.

Yeryüzünü kavuran o ağustos şafağında başlayan hikayemizi duydunuz. Hiç kimseyi suçlamıyorum yaşadıklarım için. Bizim içinde olduğumuz korkuyu dünya insanları yaşadı, korkuyu yaşadığı için öğrendi hikayemizi. Bunu bilmenizi isterim ki, kulaklarınız, gözleriniz anlamanızı sağlamaz. Zor olsa da daha derinlere inmeniz gerek.

Sakallı, kara giysili adamların köylerimizi bastığını, hepimizi topladıklarını, yaşlı kadın ve erkekleri öldürdüklerini, kadınları ve çocukları alıp götürdüklerini, erkek çocukları savaştırmak için eğittiklerini, kadınları ve kız çocukları köleden daha beter şekillerde kullandıklarını... Musul, Raqqa köle pazarları, insan diymeyeceğim erkek sürüleri, renklerin öldürüldüğü şehirler...

Dört ay, dokuz gün, beş saat, iki dakika, on saniye sürdü tüm yaşadıklarım. Siz öyle sanıyorsunuz, değil, on yedi yaşında genç bir kızdım, şimdi yaşlı bir kadını. Zamanın çok yavaş aktığı bir yerindeydim. Çok uzun sürdü tutsaklık, siz kölelik deyin, onlar ga-

nimetlik desin. Birkaç bin yılı buldu yitikliğim. Sönük bir yıldız gibi kalbim, çarpıp çarpmadığını bilmiyorum. Artık ölü kalplerle dolu bir geçmişim var. Halkımı tarih boyunca kırıp geçiren 74 fermanın tüm acıları kalbimin üzerindeki zarda birikti. Hem incecik hem katman katman ağır. Ne ayaklarım değişiyor suya, ne de göğeri erişiyor saçlarım. Ben zamanın dışındayım artık.

Tüm bunlara son verecek bir şey yoktu elimde. Yeşil eşarbımı boynuma dolayıp sıktım sıktım. Bayılmışım, ölemedim. Çocukların çığlıkları hâlâ kulağımda. O çocukların ahı silinmez yeryüzünden, bir gün dolanır boynuna yaşadıklarımıza sebep olan herkesin...

O derin yaranın kendisiyim. Bu yarayı anlatacak kelime yok, yeryüzünün hiçbir dilinde. O kadar çok incitildik ki! Korkmayın, yaralı kalpler incitmez yeryüzünü.

Yeryüzündeki en derin yara hangisidir, diye soruyorum. Kötülük son sınırına ulaştı mı. Ulaşmış olmasını umuyorum. Ulaşmış olursa başka kimse yaralanmaz belki. Kötülüğün son sınırına ulaştığımızda ışık zamanının başlangıcı olacak. Belki ışık zamanıdır diyorum, belki ışık evrenin bir boşluğundan süzülür. Dört ay, on iki gün, beş saat, iki dakika, on saniye boyunca göğeri, yere, çöle, boşluğa, dünyanın her yanına bakıp durdum. Belki bir parçasını sezerim de tüm bunlara katlanabilirim diye.

Yaşadıklarımızı herkes öğrendi ama hissettiklerimizi hiç kimse bilemeyecek, bizden başka.

Çok düşündüm, insan neden insana bütün bunları yapar. Akla ve yüreğe değebilen hiçbir sebep bulamadım. Yaşadıklarımın aklımdan çıktığı tek bir an bile yok. Biliyorum, bundan sonraki hayatımı bu acı şekillendirecek.

Yüzyıllık yaralar birikti çöllerde, tıpkı tarihin katman katman birikmesi gibi. Kim bilecek kadınlarımızın her biri nerede kayıp, dünyanın hangi cehennemine dağıtıldılar. Kim onları düşünecek...?

Ağladım, tüm bu zamanlar boyunca ağladım. Belki çöller duyar sesimi, havada uçan kuşlar duyar, evrenin uzak bir kıyısında bir kalp duyar diye. Dünyanın insanları bizi unuttu, bari sen unutma Xweda. Beni terketme, n'olursun beni terketme, diye dua ettim her anımda. Melekê Tawus'a dua ettim. Xweda, okyanuslar, dağlar, ovalar, gök, su ateş, toprak, hava olmadan önceki boşlukta kendini

yaratan Xweda, her yerdeydi. Onun ışığı her yerde, çölün kumlarında bile.

Musul Üniversitesi'nde tarih okuyordum. Bitirme tezimi bu toprağın en eski halkı ve inancı yani halkımın üzerine olacaktı. Şimdi her fermanın sonra yaşlılarımızın sorduğunu soruyorum: Neden bizi yok etmek istediler? Topraklarımız da pek verimli değil, çok zengin de değiliz. Farklı inancımızdan dolayı mı? Ya farklı olan diğer inançlarsa... Sadece köle yapmak için mi? Bunun çok daha derin sebepleri var biliyorum, yüreğim bana öyle diyor. Ama anlatamıyorum.

Dünya bile yedi günde yaratılmışken, bizim yaratılışımız neden bin yıllardır sürüyor. Sanki yeryüzündeki kaderimiz, yaratılışımızı hep yeniden yazmaktı. Her fermanın sonra benim halkım kendini yeniden yarattı.

Bir yolunu bulup kaçtım, sabaha dek Şengal dağlarımıza kadar yürüdüm, ayakkabısız, yağın yağmurun altında ayaklarım çamura bata çıka yürüdüm.

Hayır, aslında ölmeyi başardım. Artık kimsenin bulamayacağı bir toprak altında çürüdü bedenim.

Aslında bu da değil, hâlâ bir cehennemde yaşıyorum. Sınırların böldüğü çöllere arasında hırpalanıyor bedenim, ruhum ise çok uzakta.

Siz karar verin. Ben neredeyim, beni bulabilir misiniz?

Dünyanın insanları, beni unutmayın yeter!

Buğday başaklarının üzerinden geçen rüzgarı görüyorum. Yıkıntılarda yeşeren gelincikleri görüyorum. Size binlerce yıldır kulaklarımıza fısıldanan bir sır vereyim. Hiç kimse ve hiçbir şey hakikati öldüremez.

Belki bu kötülük çağının sonudur, belki beklediğimiz o ışık çağı yakındır.

Ezda, Şengal dağlarından Ezda...

Türkiye'nin batısındaki şehirde bir aile üyelerinin hepsi büyük salonda toplanmıştı; anne, baba, çocukları ve torunları... Önemli bir karar vermek üzereydiler. Kobanê'ye saldırı olmuştu ve aileden biri şehrin savunması için gitmeliydi. Yirmi yıldır önemli kararları hep birlikte alıyorlardı. Ama ilk defa bu kadar zor bir karar ile yüzyüze kaldılar. Salonda duyulan tek ses alınıp verilen nefeslerdi.

Salondaki suskunluğu bölen baba oldu:

"Tamam, ben gideceğim. Kobanê yabancı ayakların işgali altında ama kimsesiz değil. Bunu göstermeliyiz."

Büyük oğul itiraz etti: "Hayır baba sen gidemezsin, zaten Azad'ın acısı..."

Baba, oğlunun sözünü kesti: "Bu Azad'ın yarım kalan yoludur zaten. Her aileden biri giderse o kenti kurtarabiliriz."

Suskunluk uzadıkça uzadı. Salondaki herkesin bildiği hikaye, suskunluk yolunun taşlarını yeniden döşedi. Hikaye yol aldı ve babanın köyünü terketmek zorunda kaldığı o yerde düğümlendi. Devlete korucu olmak istemediği için doğduğu topraklardan sürüldüğü o günde. Parmaklıklar ardında geçirdiği yıllardan geçti hikaye. Kimsesizliği ve yabancılığı anlattı baba. Köyünden uzak kaldığı her anında yüreğinin incindiği otuz yılı hatırlattı.

"Toprak hasreti" dedi. "Toprak hasreti zordur. Kimse dağılmasın bilmediği diyarlara. Yurdunda yaşlansın, yurduna gömülsün. Bu yüzden gitmeliyim. Otuz yıldan sonra benim de ülkemle buluşmam olacak."

Bu sefer itiraz eden olmadı. Büyük oğul, gözlerini yumdu başını önüne eğdi.

Baba yola koyuldu. Yolu uzundu ve bir sınır aşması gerekiyordu. Sınıra vardığında kapıların kırıldığını, tel örgülerin parçalandığını gördü. Hiçbir engele takılmadan savaşın sürdüğü kente girdi.

Kobanê'ye ayak basınca oranın geleneklerine göre davrandı. Orada her baba bir çocuğunun ismiyle anılırdı. O da Kuzey dağlarında gerillayken yaşamını yitiren oğlu Azad'ın ismini aldı, artık Bavê Azad'dı. Yani Azad'ın Babası.

Berberin makası

14 Kasım

Direnış başladıĝında her Kobanêli mesleĝini, topraklarını işgal eden DAİŞ’lilere karşı bir silaha dönüştürdü. Altmış beş yaşındaki Bavê Dilşêr, Kobanê’nin kırk yıllık berberiydi. Çatışmalar şehrin çeperlerine dayandığında, evini terketmeyeceğini söyledi. En iyi makasını cebine koydu ve savaşçıların yanına gitti. “Ben de makasımla savaşacağım” dedi. “Savaş da olsa arkadaşlarımızın saçları başları düzgün olmalı. Elimden gelen her şeyi yapacağım.”

Bavê Dilşêr, küçük bir odayı berber salonu haline getirdi. Odaya tahta bir sandalye, karşısındaki dolabın üzerine kırık bir ayna yerleştirdi. Savaşçıların, şehirde kalan sivillerin, yaralıların saçlarını kesti, sakallarını tıraş etti.

Bir savaşçı tahta sandalyeye oturduğunda sanki savaş yokmuş, dışarıdan gelen sesler sadece müzikmiş gibi gayet rahat davranırdı. Omuzlarına kirli havluyu atarken, nasıl bir model istediklerini sorardı gülümseyerek. Karşıdaki onun rahatlığına şaşırır, yine de hiç konuşmadan kendini bırakırdı Bavê Dilşêr’in ellerine. Özenerek saçlarını kesip, sakallarını tıraş ettikten sonra büyük bir sır saklıyormuş gibi limon kolonyasını çıkarırdı. Yüzlerine kolonyayı sürerken, “Birkaç saatliğine de olsa kendini limon bahçesinde hissetmek güzel değil mi” derdi. Savaşçılar gittikten sonra onların cephelerde anlattıklarını düşünürdü. Bazen akşam saçını kestiği savaşçının ertesi sabah yaşamını yitirdiğini görürdü. Onların saçlarına değen makasını öper, ağlardı.

Berberlik dışındaki zamanlarında gelen yardım malzemelerini dağıtır, yaşamını yitiren savaşçıların uğurlanmasına yardım ederdi.

Birçoğu yaşamını yitiren, yaralanan savaşçıların saçlarına değen makası, Bavê Dilşêr için en değerli hatıra. Çünkü o direniş zamanlarının bir silahı.

Tanrıçalar zamanından

15 Kasım

Kobanê’de gök koyu bulutlarla örtülü! Patlayan bombaların yükselen dumanı koyu bulutlara karışıyor.

Yağmur da yağsa, güneş de açsa Siteyra’nın başı hep mavili. Onun göğü başındaki yazması. Eski çok eski zamanları, savaşın ortasındaki kente taşıyordu.

Siteyra, Kobanê’de evlerden tahıl topluyordu; buğday, pirinç, mercimek, nohut, fasulye, bulgur, makarna, şehriye... Yerlere dö-külen tahılları yıkıntılardan, topraktan ayıklıyordu. Bazen tahıl toplama uğruna sağına soluna düşen toplara maruz kalıyordu ama savaşta değilmiş gibiydi Siteyra. Tahılları bir yere topladıktan sonra dua ederek tek tek kavanozlara atıyordu:

İki buğday tanesi yeryüzünü tanıyan gözlerine

Bir nohut tanesi ülken için atan kalbine

Bir mercimek tanesi bize açtığın yollar için ayaklarına

Bir fasulye tanesi rüyaların için ellerine...

Sonra avuçladığı tahılları sırasıyla kavanozun içine yerleştiriyordu. Kavanoz ile tahıllar arasına küçük bir fotoğraf sıkıştırıyordu. O gülümseyen yüzler, savaşta yaşamını yitirenlere aitti.

Yaşamını yitiren savaşçıların üzerine toprağa gömülmeden önce buğday taneleri serpiyordu, dudaklarında mırıldanmalarla...

“Her tane bir tohumdur, asla ölmezler. Baharda yeniden yaşam bulurlar. İnsan da öyledir. Toprağa düşer, yeni bir yaşama başlamak için” diyordu Siteyra.

Tahıl dolu kavanozları savaşçıların mezarlarının üzerine koyuyordu. Tahılların arasında gülümseyen yüzler bakıyordu yeryüzüne. Siteyra’nın yüzüne de görevini yerine getirmenin huzuru yayılıyordu.

Her savaşçı için yorulmadan aynı şeyi yaptı Siteyra. Binlerce yıl önceki kutsal bir geleneği yeniden yaşattı. Bunu neden yaptığını soranlara dedi ki, “Tanrıçalar zamanından. Taş zamanından kalma çok uzun bir hikayedir bu.”

Kobanê savaşçıları

16 Kasım

DAİŞ'in Kobanê saldırısı, yaptığı akıl almaz kötölükler, insan mayasında bir çatlaaktı. Kobanê düşerse çatlak büyüyecek, sınırları aşarak insana, doğaya dair her şeyi yutabilecekti. Tehlikeyi farke-den insanlar, çatlağı takip ederek şehre ulaştı. Yeryüzünün şehir-lerinden, sokaklarından Kobanê'ye geldiler. Tüm kıtalardan gönüllüler Kobanê için birleştı.

Binlerce yıllık medeniyetlerden kalanları saklayan kum tepelik-lerinin ortasındaki küçük şehir, kendisi olmaktan çıktı. Kendine sığamayacak kadar büyüdü, taştı. Kobanê artık sadece orada yaşı-yanların değildi. Milyonlarca insanı barındırabilen yeryüzü dire-nenlerinin eviydi. Sevgiyle, umut ederek, paylaşarak oluşan geniş bir aile. Farklı düşünenlerin, inananların ruhta bulunduğu yer. On-ların adı artık Kobanê savaşçılarıydı. Sadece silahla değil, sözle, kalemle, şarkıyla, şiirle, öyküyle, hüznüle, sevinçle savaştılar.

İtalya'dan Karim, silah alıp cepheye savaştı.

Arjantinli doktor Maria, savaşçıları iyileştirmek için çalıştı.

Amerikalı Patriek, evleri yıkılanlar için çadır kurdu.

Güney Koreli Mine, çadırlarda insanlara yardım etti.

Zambia'dan Chiseke, Kobanêli çocuklarla oyunlar oynadı.

İsviçreli doktor Eberhard, her gün işe gidip geldiği arabasını Kobanê'ye gönderdi.

İngiliz komedyen Russel, Londra'da gönüllülerle birlikte Ko-banê için bağış topladı.

Almanya'dan Arne, Kobanê için nöbet tutulan Miseynter'de ya-sananları kamerasıyla görüntüledi.

Meksikalı Sebastian, ülkesine Kobanê'yi yazarak anlattı.

İranlı yazarlar Bahram ve Abbas, Kobanê için bir kitap hazırladı.

Mısırlı yazar Newal, Kobanê savaşçılarına bir mektup gönderdi.

Hepsi tek tek, birlikte destan yarattılar. O destan da, altında ta-rihi taşıyan Kobanê tepeliklerine eklendi.

Suskun

17 Kasım

Kobanêli Ebdo, hayatı boyunca hiçbir şey duymadı. Çevresinde yaşanan her şeyi gördü ama gördüklerini anlatamadı. Yeryüzünün suskun tarafındaydı. Annesinin dudaklarından hayatı öğrendi. Annesi, hayatta ihtiyacı olan her kelimeyi ağırlığıyla, rengiyle, tüm canlılığıyla öğretti ona. Kimseye muhtaç kalmamasın diye çocuklarından en çok Ebdo'nun üzerine titredi.

Ebdo'nun suskun dünyasına annesinin yardımıyla bir kadın ortak oldu. Kadını yürekten sevdi Ebdo, çocukları oldu. Artık gördüğü, hissettiği her şeyi anlatmanın başka yollarını biliyordu.

DAİŞ, Kobanê'ye saldırdığında herkesten daha çok incindi Ebdo. O an duyumsadıklarını anlatmanın yolunu bulamadı. Uzun zaman sonra ilk defa ağladı.

Ailesiyle birlikte şehrin sınırında kurulan çadırlardan birine yerleşti. Topraklarından uzağa gitmek istemedi.

O gün kaldıkları çadırın yanına büyük bir havan mermisi düştü. Hiçbir şey duymadı Ebdo, eşinin ve çocuklarının koşuşturmalarından bir şeyler olduğunu anladı. Mermi patlamadığı için kimseye bir şey olmadı. Eşi, patlamayan mermiyi Ebdo'ya anlattığında gözleri parladı. Doğup büyüdüğü şehre olan sevgisini anlatmanın bir yolunu bulmuştu.

Eşyalarını koyup getirdikleri el arabasını aldı. Büyük havan mermisini saplandığı topraktan zorlanarak çıkardı ve arabaya yükledi. Mermiyi cephanesi az olan savaşçılara götürmek için yola koyuldu. El arabasını çamurlu yolda yüz metre kadar itekledi. O anda büyük bir patlama oldu. Hiçbir şey duymadı Ebdo. Sadece bedenindeki keskin acıyı hissetti. Doğuştan sağır ve dilsiz olan Ebdo'nun kalbi sustu.

Savaşın cansız tanıkları

18 Kasım

Bir zamanlar insanlar bize hayranlıkla bakardı. Kara giysili adamlar şehrimizin çeperlerine dayanınca hepimizin hayatı değişti. Savaş başladığında herkes dükkan ve evlerini kapatıp gitti. Dükkanımızın sahibi de kepenkleri indirdi, yüzümüze bile bakmadan arkasını dönüp uzaklaştı. Biz arkadaşımınla öylece dükkanın önünde, savaşın ortasında kalakaldık. Zaman hiç bu kadar uzamamıştı. Artık silah, bomba seslerinden başka bir ses duymak zordu.

Uzaktan duyduğumuz silah sesleri her gün biraz daha yakınlasmaya başladı. Şehrin koruyucuları, kara giysili adamları durduğunda bize kadar ulaşmışlardı.

Bombalar önce tek tek sonra yağmur gibi yakınıma düştü. Derken vızıltıyla gelen mermiler bedenimize saplandı. İlk mermi göğsüme saplandığında düşeceğimi sandım, geriye doğru hafiften sallandım, yeniden doğruldum. Arkadaşım ise ilk mermiyi bacağından yedi. Hiçbir yere kaçamadık. Çünkü biz iki plastik mankendir.

İlk zamanlarda bedenimizde küçük delikler açan mermileri, oyunmuş gibi tek tek saydık. Birkaç gün sonra o kadar çok mermi geldi ki saymak zorlaştı. Sonra sağ kolum dirseğimden koptu. Arkadaşımın da sol eli koptu. Üzerimizdeki elbiseler parça parça oldu, her tarafımızdan sarktı.

Paletli arabadan atılan büyük bir bomba, kapının sol tarafında duran arkadaşımın üzerine düştü. Arkadaki duvarda büyük bir delik açıldı. Arkadaşım gözlerimin önünde paramparça oldu. Kolları karşı duvara fırladı, bacakları önüme düştü. Benim bedenime hem bomba parçaları hem de arkadaşımın saçılan parçalar saplandı. Başım ortadan çatladı. Savaşın nasıl hayatı parçalayıp yok ettiğini gördüm.

Şehrin koruyucuları, kara giysili adamları şehirden çıkarana dek kurşunlanmadık yerim kalmadı, yine de ayakta kalabildim.

Şiirle konuşan kadınlar

19 Kasım

Kobanê kadınlarının kadim geleneği; dertlerini, sevinçlerini, duygularını, yaşadıklarını “Saz” dedikleri ezgili doğaçlama şiirlerle anlatırlardı. Yalnızlıkta eksilir, birlikte çoğalırlardı. Kelimelerin büyüyle direnmeyi öğrenirlerdi.

Pirsûs’un güneybatı tepesinde üç kadın, savaş boyunca karşılıklı şiirle konuştu. Dertlerini mısralara döküp kalplerinde sakladılar. Sözcüklerle ağladılar.

Sabiha, Gûle ve Mehnaz birbirlerini Kobanê’ye bakan o tepede tanıdılar. Her biri, Kobanê’nin farklı köyündendi. Her sabah hiç bıkmadan tepeye çıkıp akşama kadar söyleştiler. Önce Sabiha başlıyordu dertini anlatmaya, sonra Mehnaz ve Gûle...

Sabiha:

min digo serê çîyan bilindin hewalî ne

derê me berazan

hersê mehê biharê

lê konê reşe erebî ne

bira çavê min ji dê şehîdan ra birje

dostan xeber dane xeber da min

go qîz û xortê we hineke girtîne û hineke kuştîne

min go bira rane bê hilmek bayî qulbetî

bira lê nexê li delxê feratî bîrê li wî şetî

bira hîro çavê min birjê

min wendakir xortê malê bavê xwe...

(Yüksektir, serindir dağların zirveleri

Baharın üç ayında

Siyah bedevî çadırları kurulur ovamıza

Ah, şehitlerimiz için aksın gözlerim!

Haber geldi dostlardan

Kadın ve erkeklerinizin kimisine kıydılar

kimisini esir aldılar, dediler

Ah şu güneyin rüzgarı esmesin artık

Fırat’ın dalgaları vurmasın o yana

*Ah gözlerim aksın,
Evimin gençlerini yitirdim bugün)*

Mehnaz:

*min go teyro qurban teyrê havînê
te qanad û baskan li xwexe
solixa xwe bîne li kelê Nisêbînê
xwezkiya vê dalxê da xwedê
ez bikrame hekîmekî luqman
va xortê xwê çeleng min teqlê kirine
bes min bi dîta
devî birînê...*

*(Dedim kurbanın olayım
yaz zamanlarının kuşuna
kanatlarını aç da havalan
Nisêbîn kalesinde al solüğünü
O anda Allah beni Lokman Hekim yapsa
O yiğit gençleri görüp derman olsam
sarsam yaralarını)*

Gûle:

*Diyarbekir poz li banê
mehna xwe mêrg û kanê
bajarê Kobanê hêşin dikê
ji bûsa daran
tê xurme xurme top û medfehyan
dengê şeref naran
ez çûme mala gel
min dî hawar hawara jinan
çûme tûne mistesfan
nala nala birîndaran
min go ez nê harim
werge dînim
tirsê mine ji wê tirsê
ez erdê sûrê ne bînim*

*ez ne çûçika çûçikeke bi perim
bask û qadana li xwexim û herim
li ser bajarê kobanê kaşê mişidê
dûza Helinc û Şêranê
mîqera cêşê kurmancî ra bigerim...*

*(Diyarbakir'in burnu yükseklerde
Bahanesi ova ve ırmakları
Kobanê şehrinin ağaçları
Yeşile kesmiş semaları
Top ve havan sesleri
Onur naraları gelir oradan
Gittim halk evine
kadınlar çığlık çığlığa
Gittim hastaneye
yarahlılar inleyiş içinde
ne deliyim ne de çılgın
ama korkum o ki
Suriye topraklarını bir daha görmeyeyim
Kanatlanmış bir kuş yavrusu değilim ki
Kanatlarımı kuşanıp gideyim
Kobanê şehrinin üzerinden Mişid tepesine
Şêran ve Helinc düzlüğüne varayım
Kurmanc topraklarını dolanayım)*

Tavus Kuşu

20 Kasım

Kobanê, görene bir masal dünyasıydı. Ya da masallar orada yeniden hayat buldu. Sıradan insanların hayalleri gerçeğe dönünce büyümlü bir kent haline geldi.

Kobanê direnişinde yer alan Arjin, kentin yarısı yıkılmış bir evinde günlerce çatıştı. Arjin, silahının namlusunu uzatarak çatıştığı duvar deliğinin üzerinde asılan halıya her baktığında ço-

cukluğunu hatırladı. Ön planda tavus kuşunun süslediği halının aynısı Dersim'deki toprak damlı evlerinin duvarında da asılıydı. O zamanlar bir türlü inanamamıştı yeryüzünde böyle güzel bir kuşun olabileceğine. Nenesinin anlattığı masallarda geçen kuşlardan olduğunu düşünmüştü. Haliya bakarak uykuya daldığı her gece yeryüzünün tüm renklerini üzerinde taşıyan o kuş ile göklerde dolaşmıştı. Yıllar sonra gerçek bir tavus kuşu gördüğünde ise uzun uzun hayranlıkla izlemişti. Daha sonraları tavus kuşunun Kürtlerin kutsal kuşu olduğunu öğrenince, merakı artmıştı.

Halıda ağaçlar, rengarenk çiçeklerle çevrili küçük mavi bir göl vardı. Gölün kıyısında kırmızı güllerin yanbaşındaki duran tavus kuşu, karşıdaki ağaçlara doğru bakıyordu. Boynu mavi, kanatları yeşil ve turuncu, kuyruğu ise her zamanki gibi ihtişamlıydı. Kırmızı, mavi, turuncu, yeşil gözler tüylerin üzerinde parıldıyordu.

Arjin, savaşın içinde yeniden çocukluk günlerini yaşadığı için kendini şanslı hissetti. Çocukluğunda gökleri dolaştığı tavus kuşunun kanatlarında şimdi savaşıyordu. “Bu bir tesadüf değil, ben düşlerimi yaşıyorum” diyordu.

O gün evin bahçesinde başından vurulduğunda, arkadaşları Arjin'i içeri taşıdı. Halının asılı olduğu duvarın tam karşısına. Yarasını kefiyeleriyle sarıp doktoru beklediler. Arjin, “Çok üşüyorum çok üşüyorum” deyince bir savaşçının gözüne karşı duvardaki halı ilişti. Tavus kuşu desenli halıyı alarak üzerine örttü. Arjin'in yüzüne bir rahatlama yayıldı. Kanlı elini üzerindeki halıda gezdirdi. Hiç dokunamadığı tavus kuşunun tüylerini okşar gibi okşadı. Yeniden tavus kuşunun rengarenk kanatlarında ışıklı bir yaz günündeydi.

Buluşma

21 Kasım

Kobanê savaşçıları, çatışmalar içinde dahi yaşamını yitiren arkadaşlarının, kardeşlerinin, yakınlarının, çocuklarının mezarlarını ziyaret etti. Belki bugün sevdiğini ziyaret eden, yarın aynı yerde toprağa uğurlandı. Yine de bu döngü hiç bozulmadı.

Top atışları altından gelip sevdiklerinin mezarının başına oturdular, birlikte geçirdikleri her anı hatırlayıp, yeniden yaşadılar. Güneşin ilk ışıkları süzülürken yeryüzüne, yaşayamadıkları zamana ah ettiler. Sonsuz uykuda olanları örten toprağı okşadılar, onları sever gibi. Gözlerini kapayarak, yeniden onları kucaklar gibi. Hiç gitmemişler de, toprağın kokusunda geri dönmüşler gibi; sabahın buğusunda, alınlarına değen yağmur damlasında, kenti terketmeyen kuşun kanadında, her yerdeydiler artık. Derler ki, genç ölünce insan, yaşadığı anlar yeryüzünde bıraktığı her şeye dolanır; gördüklerine, dokunduklarına, yaşadığı mekanlara...

Mezarın başında biri, arkadaşıyla elindeki sigarayı paylaştı. Diğeri kardeşine en sevdiği şarkıyı söyledi.

Bir anne, dua ederek büyüdüğünü göremeyeceğı çocuğuna ağladı.

Elleri hâlâ barut kokan savaşçı, cephede yaşadıklarını arkadaşına buruk bir gülümseme ile anlattı. Kaç evi DAİŞ'ten kurtardıklarını, kimin yaşamını yitirdiğini, kimin yaralandığını, savaşın her anını.

Kadın savaşçı, saçından bir tutamı sevdiğinin uyuduğı toprağı gömdü, üzerine biraz tahıl serpti.

Mezarlıkları ziyaret eden her savaşçının, uyuyanlara ortak bir sözü vardı: Kobanê özgürleşecekti!

Karanlıktan çalınan sözcükler

22 Kasım

Kobanê'de savaş sürerken Şeima, Efrîn Kantonu'na bağı Şehba'nın Werdiye köyünde çocuklara hakikati anlatıyordu. Kara giysili adamlar köye geldikten sonra okulları kapatmışlardı. Gittikleri her yerde okulları birer askeri karargah haline getiriyorlardı. Burada öğrettikleri ise sadece insanları nasıl öldürecekleriydi.

Şeima, ailesiyle oturduğu evi okul haline getirdi. Küçük bir odada her gün sabahtan öğlene kadar sıkış tıkış oturmak çocukların umurunda değildi. Çünkü onlar, meraklı gözlerle Şeima'nın ağzından çıkan sözcükleri takip ediyor, önce ülkeye, oradan dünyaya açılan kapıları aralıyorlar. Sıfırdan sonsuza dek uzanan sayıları

gösteriyor. Çocuklar, dünyadan daha uzağa bakıyor; yıldızlara, güneşe, aya, saman hırsızının uzun yoluna...

Şeima, harfleri öğretiyor çocuklara. Öğrettiği her harf, hayatın bir anahtarını açıyor. Yasaklanan tüm sözcükleri, yeniden çocukların belleklerinde tazeliyor.

İnsanı anlatıyor; insan olmak için et, kemik, kan ve damarların yetmediğini... “Elinizi kalbinize koyun” diyor Şeima. “İnancınız oradadır. Kalbinizle yaratıcı arasında. Topraklarda, binalarda değil. Kitaplarda değil. Kılıçların ucunda hiç değil.”

Köydeki herkes Şeima’ya yardım ve yataklık ediyor. Kara giysili adamlardan biri eve doğru gelecek olsa hemen haber uçuruyorlar. O zaman çocukların not tuttıkları kağıtları ateş gizliyor. Ateş, mutfaktaki şöminede hep hazır. Kağıt kalmadığında öğrendiklerini beton zemine yazıyorlar parmaklarıyla. Dersleri bitince evin arka kapısından geldikleri gibi sessizce tek tek dışarı çıkıyorlar.

Çocuklar, Werdiye köyünün küçük odasında her gün öğrendikleri her harf ile karanlıktan bir sözcük alıyor.

Şehrin keskin nişancısı

23 Kasım

Kobanê savaşının unutulmaz keskin nişancısı Musa Kobanê (Herdem Rojhilat). Musa’nın keskin nişancılığı, doğup büyüdüğü Salmas’ın dağ köyü Haştarak’ta Doğu ile Kuzey sınırını anlamsız kılan dağlarda kaçakçılık yapınca başladı. Bir parça ekmek uğruna her gece atlarla yapılan ölümcül bir yolculuktu. Musa, bu yolculuklarda dağlarla, dağın her canlısıyla dost oldu. Ardından daha yüksek dağlara yol aldı, uzun yıllarını gerilla olarak geçirdi.

Adını, zamanı doğuran bir dağdan alan silahıyla geldi Kobanê’ye. Omuzunda dağ savaşçıların elleriyle ürettiği Zagros silahıyla. DAİŞ’in keskin nişancılarının Kobanê savaşçılarını zorladığı anlardı. Onun gelişi ile bu durum tersine dönmeye başladı. Musa’nın DAİŞ suikastçilerinin peşindeki tek kişilik savaşı, Kobanê’nin her cephesinde, evinde, avlusunda, duvarının ardında

sürdü. Şehrin damları, Musa'yı tanıdı. Havadan, topraktan iz sü-
rerek en iyi atışı yaptı. Zagros silahıyla iki kilometreden daha uzak-
taki DAİŞ'lileri sektirmeden vurdu. Ama vurduklarını sayamayacak
kadar da ince ruhluymdu.

Savaşçıların çembere girdiği her anda yetişip, keskin nişaniyle
DAİŞ'lilerin panik içinde geri çekilmesini sağladı. Onun savaşını
dost düşman gördü. Musa, nerede zorluk olsa oradaydı. Hiçbir
DAİŞ keskin nişancısı onu alt edemedi. Tek kişilik bir ordu gibi
her zaman tek başına savaştı. "Suikastçi her zaman yalnızdır" dese
de birçok savaşçıyı yetiştirdi.

Musa, Kobanê savaşının kaderini değiştirenlerden biri olarak
tarihe geçti. Artık o da insanlık tarihinin en iyi keskin nişancıla-
rından biriydi.

**Kobanê şehrinin kurtarılmasından sonra 8 Nisan 2015 tari-
hinde Çelebi köyünde yaşamını yitirdi.*

Saçların sonsuz uykusu

24 Kasım

Saçlarım uzundu benim. Annemin her sabah okşar gibi taraya-
rak uzattığı saçlarım. Çocuk rüyalarımda düşlerime köprü olup
uzardı; köprüden geçip yıldızların arasına karıştırdım. Büyüyünce
her sabah yeşil tarağımın arasından süzülen saçlarımı örerdim
omuzlarımdan aşağı. Öruklerimden dağlara uzanan yolları arşın-
lardım.

Saçlarım şimdi çok uzakta. Saçlarımı görmek istersen eğer fı-
stık ağaçlarının arasından uzanan yolun sonunda.

Güneyin yelleri arasından gelirsən kızıl çölü aşman gerek.

Kuzeyden gelirsən eğer dağları aşmalısın, ardındaki duvarı, sı-
nırını, tel örgülerini parçalamalısın.

Batıdan gelirsən eğer denizleri geçmelisin, mavi dalgaların ar-
dında saçlarım.

Doğudan gelirsən eğer nehirlerden akman gerek. Dicle'nin az

ötesinde, Fırat'ın berisinde.

Başakları olgunlaşmış buğday tarlalarının kıyısından süzülerek, o kente ulaşmalısın. Yıkılmış kentin تنها sokaklarından geçerken taşlara dokun. Yıkıntıların altında atan kalpler var; orada yeni bir dünyayı kurabilecek kadar insan gövdesi, rüyası ve duygusu yatıyor. O rüyaların üzerindeyim, beyaz bulutların hemen altında.

Dalgalar misali yükselen, altında zamanın taşlarını saklayan sarı tepelerin orada saçlarım. Miştenur'un gözlerinin ucunda.

Kobanê savaşında zamanım olmadı, kaç zaman tarayamadım saçlarımı, yeşil tarağım cebimde çürüdü. Adım Beritan, kara giysili adamlarla savaşta yaralandım. Hastaneye çevrilen küçük odada yaralarımın iyileşmesini beklerken mevsimlerde çatışan arkadaşlarımı düşündüm gece gündüz. Beklemek savaşta daha yakıcıydı. Yaralarım kabuk bağlamadan gizlice yeniden cepheye gittiğim o gün, saçlarım düştü toprağa. Aylar sonra eriyen bedenimden geriye toprağa tutundu saçlarım. Çocukken düşlerimde sabaha dek üzerinde gökyüzünü arşınladığım siyah saçlarım hâlâ Kobanê'de. Eski belediye binasının hemen yukarısında caddenin kenarında sonsuz uykusunda.

Nöbetçiler

25 Kasım

O gece iki kadın, savaş içindeki kentin bir evinde yalnız kaldı. Mermi seslerinin koyu perdelerini yırttığı bir gecede ışıksız. Ardı ardına yırtılan perdelerin ardından gelen ışık yoktu. Karanlık karanlığa açıldı.

Odanın kıyısına yataklar diye yere serdikleri bir şiltenin üzerinde birbirine sokularak sabahın olmasını beklediler. İki kadın, sabaha ip atmış çekiyorlar, çamaşır yıkamaktan yorulmuş kollarıyla. Sabah, karanlık perdelerin ardında, öyle ağır ki yaklaşmak bilmiyor.

“Nasıl uyuyacağız, yalnızız ve silahımız yok” dedi Adlê

Dışarıdan tıkırtılar gelince, Sara eğilerek pencereye yaklaştı. Gece ne kadar izin verirse o kadarını görebildi, iki savaşçı ellerinde silahlarıyla nöbetteydi. İçi rahatlamış halde yatağına döndü. Sara

ve Adlê, derinden bir oh çekti. Evin önünde onlar için nöbet tutan savaşçılar için dua edip uykuya daldılar.

Tan yeri ağardığında uyandı Sara ve Adlê. Hızla üst başlarını toparlayıp görevlerinin başına gitmek için kapıdan dışarı çıktıkları anda şaşkınlıktan donakaldılar. Adlê, Sara'nın kolunu çekip durdu; Sara ne yapacağını bilemedi, "Allah razı olsun sayenizde gözlerimiz bir parça uyku gördü" dedi gülümseyerek.

Gece evin önünde nöbet tutan savaşçıların yerinde iki tane direk vardı. Direkleri silahlı savaşçılar sanıp sabaha kadar rahatça uymuşlardı.

Ağaçların kaybolmayan ezgileri

26 Kasım

Suriye'nin kadim şehri Halep'in sokaklarında bir zamanlar ud sesleri yükselirdi. Her evde bir ud bulunurdu. Evlerin pencerelelerinden ud sesleri yayılırdı yıldızlı geceye. Ama bugün iki müzisyen evlerinde ud, org, saksafon bulundurdıkları için DAİŞ tarafından cezalandırıldı. Evlerinden yaka paça dışarı çıkarılıp meydana götürüldüler. Kalabalık bir erkek topluluğunun içinde 'Şeriat kurallarına aykırı hareket' etmekten doksan kere kırbaçlandılar.

Evlerden toplanan rebap, flüt, davul, darbuka, ud, org, saksafon, santur gibi müzik aletleri ise sakallı, kara giysili adamlar tarafından önce öfkeyle parçalandı. Parçaları birbirine karışan müzik aletleri üzerine benzin dökülerek ateşe verildi. Her biri yeryüzünün bir parçasından gelen ağaçlar yandı; Dağ eriği, venge, gül ağacı, ceviz, kelebek ağacı, maun, kiraz... Ağaçları emekle işleyen, yıllarca onlara dokunan eller incindi. İnsan ruhunu kanatlandıran ağaçların tınıları birbirine karıştı. Ateşin alazlarından türlü ağaç kokusu yayıldı gökyüzüne. Sadece sırtları kan içinde kırbaçlanan müzisyenler kokuları içine çekti, tınların yükselişini izledi. Gözlerini kapatarak, biri parmakları uda dokunur gibi, diğeri saksafona üfler gibi ezgileri yüreğine kaydetti.

Cemile ile Beko

27 Kasım

Cemile, çölde Beko'nun içinden ruhu çekilmiş bedeniyle yapayalnız. DAİŞ saldırdığında üç gün üç gece köyde gizlendikten sonra yollara düştüler. Seksenine varmış bedenleri Cemile ile Beko'yu yarı yolda bıraktı. Beko, öylece düştü çölün orta yerine.

Cemile, derisi kemiğine yapışmış elleriyle toprağı eşelemeye çalıştı. Tırnaklarının arasından kan akana dek eşeledi, aldığı yol bir avuç topraktı. El kadar taşlar bulup onlarla kazmaya çalıştı. Taşlar toprakta değil onun avuçlarında çukur açtı.

“Ah ah ah Beko, bunca yılı topraksız kalasın diye mi yaşadın. Tutmuyor ellerim, gücüm yok” dedi inleyerek. “Benim de canımı alsaydı yüce Allah. Köyümüzün kurduna-kuşuna yem olsaydık. Görmeseydim seni böyle topraksız.” Ağladı Cemile, gözyaşları yüzünün derin oluklarından toprağa damladı. Beko artık duyamazdı Cemile'yi.

Cemile, bir avuç toprağı Beko'nun üzerine serpti. “Bir zerresi bile bize iyi gelir. Neyse ki Kobanê'de öldün Beko” dedi. İnsan ölünce toprak örtmesen üzerine ruhu rahat etmezdi. Topraktı insana son yolculuğunda huzur veren.

Beko'yu açlık-susuzluk mu öldürdü, kendi toprağında yurtsuz kalmak mı, bilmiyor kimse. Tek gerçek, DAİŞ dört yanlarını sarmışken Beko'nun son nefesini verdiği ve zamanın onun izlerini sildiğiydi.

Cemile, sessiz ağıtlar yakarak iki saat önce Beko ile çıktıkları Bir Reş köyüne geri döndü. Dört ay boyunca köyünde yaşadı, yapayalnız. İçmek için yağmur sularını biriktirdi. Evlerden topladığı tahılları, ekmek kırıntılarını yiyerek hayatta kaldı. Hayatta kalmak da değildi isteğı ama bedeni geçirdiğı seksen yıldan daha hızlı çökmesine rağmen yine de dayandı.

Cemile'nin suskunluğu, Beko'nun bedeninin çöllere dağılışı misali tüm köye dağıldı. Köyün kurdu, kuşu Cemile ile sustu.

Kobanê kurtarılıp savaşçılar, dört ay sonra Cemile'yi köyde yalnız bulduklarında, hâlâ Beko'nun yasını tutuyordu.

Mavi kamyonet ve Ziyab

28 Kasım

Kobanê şehrinin doğusunda Helinc yolu üzerinde kara giysili adamlardan Ziyab ile ilerliyoruz. Adam dediğime bakmayın. Ziyab daha 13-14 yaşlarında bir çocuk. Gözleri hep uzaklarda. Çölün uçsuz bucaksız boşluğunu taşıyor sanki. Ufuk noktasındaki uçurumdan düşecek gibi bakıyor hep.

İki yıldır onlarla birlikteymiş. Bazen kendi kendine “cennet beni bekliyor, kafirlerin hepsini öldür” diye sayıklıyordu. Bazen bir çocuk oluyor, “ben çok yorulдум” deyip oturuyordu. Cebindeki küçük siyah arabayı çıkarıp oynuyordu. Emirleri çağırdığında da arabayı saklayıp yerinden fırlıyordu. Onlar ne derse öyle davranıyordu. Silahıyla neredeyse aynı boyda. Bazen ne kadar adam öldürdüğünden söz edip böbürleniyordu. Bazen de çatışmalarda titriyordu.

İkiyüz metre yolumuz kaldı. Kasaya yüklenmiş bombalar çok ağır olduğu için mi yoksa Ziyab’ın ikircikliğinden mi bilmiyorum ama oldukça yavaş ilerliyoruz. Ziyab’ın suskunluğu çölü yaracak kadar derinleşiyor. İlerlerken direksiyona vurup ağlıyor. Ama artık yapacağı bir şey yok. Kapı üzerine kilitlendi, içeriden açılmayacak biçimde vidalandı. İlerlese de geri dönse de onu bekleyen son aynı.

Yüz metre yolumuz kaldı. Ziyab’a verdikleri telefon çaldı. Açtığına, “Ziyab ne oluyor, daha hızlı git ve dediğimiz yerde düğmeye bas” dedi karşıdaki, sert bir ses tonuyla. Ziyab hâlâ suskun. Telefonu pat diye kapatıyor.

Savaştan önceki hayatım bir hayalden de uzak artık. Reşid amca, beni oğlu Nasan için almıştı. Evime geldiğim ilk günü hatırlıyorum. Nasan’ın sevincini, ertesi gün en sevdiği renk olan maviye boyamıştı beni. Sabah ilk kalktığına kapının önüne çıkıp bana baktı. Bir arkadaş gibi yaklaşırdı, severdi. Çok geçmedi birkaç hafta sonra kara giysili adamlar geldi. Herkes yollara düştü. Nasan onlar da alabildiği eşyaları kasaya yükledi ve yola koyulduk. Herkes kıyamet bu olsa gerek diyordu. O kıyamet gününde kara giysili adamlar yolumuzu kesti. Savaşçılar bize yardım için tepeden aşağı

indiler. Şiddetli bir çatışma yaşandı, birkaç kurşun bana da isabet etti. Sonra etrafım kapkaranlık oldu. Nasan ile birlikte kara giysili adamların eline düştük. Nasan'ı o günden sonra hiç görmedim.

Ben de insanlar gibi oldum galiba, hayatım gözlerimin önünden geçiyor. Ama sadece insanlar ölmez ki! Ben de ölüme gidiyorum Ziyab ile birlikte. O cennete gitme umudunu taşıyor. Ya ben, bir araba çöplüğünde son bulacak hayatım.

Kara giysili adamların yanında gördüklerimi anlatmak istiyordum ama konuşamıyordum. İnsanlar, karşılarında konuşamayan varlıkları istedikleri gibi kullanma hakkını buluyorlar kendilerinde. Karşı çıkamıyordum. Bazen bir yerlerden arıza çıkarıp çalışmıyordum ama ne edip ne yapıp sorunu bulup hallediyorlardı. Uğraştıkları kadar da tekmeliyorlardı beni. Bu yüzden her yanım kırık dökük.

Elli metre kaldı. Hâlâ yavaş ilerliyoruz. Her taraftan silah ve patlama sesleri geliyor. Ziyab'ın elleri titriyor. Telefon yine çaldı. Açmadı, artık çölün kumları altında nefes alamıyor. Hızlı hızlı soluyor. Direksiyonun yan tarafındaki kırmızı düğmeye bağlı kablolar bakıyor. Avuç içleriyle direksiyona vuruyor ve ağlıyor.

Ziyab'ın çaresiz hıçkırığı hiçbir yere ulaşmadı. Sesinin son perdesine dek "Allahım Allahım ölmek istemiyoruuuuuu" diye bağırdı Ziyab ve kırmızı düğmeye bastı.

Kızıl yüzlü kadın

29 Kasım

Kobanê siperleri, Kürdistan'ın Kuzey, Güney, Doğu ve Batı yönlerinden gelen savaşçıların buluşma noktası oldu. Kobanê, pusulanın kalbiydi. O savaşçılar ki, yürekleriyle Kürdistan ülkesini çoktan birleştirmişti. Bu yüzden sınırları geçmek, hiçbir zaman zor olmadı onlar için. Ne zaman isteseler pusulanın her yönüne gidebildiler. Onlar, adlarından kendilerini yeniden doğuranlar. Dünya da onlardan biriydi. Pusulanın Batı'sında doğup büyümesine rağmen gençliğini Kürdistan dağlarında geçirdi. Batının Efrîn

şehrinden yola çıktığında adını Özgür koydu. Birinci sınırı aşarak güneye ulaştı. Güney'in hikayelerini takip ederek ikinci sınırı aştı, doğuydu. Pusula Kuzey'i gösterdiğinde Zagros dağlarını tırmandı. Üçüncü sınırı geçerek Kuzey'in en ucuna Dersim'e kadar üç ay yürüdü. Dağlar Özgür'ün ayaklarında buluştu. Zirvelerden güneşin doğuşunu o kadar çok izledi ki, yüzünde bir parça kızılık kaldı. Dünya'dan Özgür'e giden yol ne kadar uzundu.

Kobanê savaşı başladığında Özgür, dördüncü ve son sınırı aştı. Yeniden başladığı yere döndü, pusulanın kalbine. Şehirde savaştığı bir ay boyunca Miştenur tepesine doğan güneşin kızılığını, kadınlarla halay çekeceği günü düşledi.

DAİŞ, savaşın sürdüğü üç cepheye birini daha eklemek isteyip Kobanê'nin kuzeyindeki sınır kapısına saldırdığında, Özgür oradaydı. Sınırı bırakarak geri çekilen Türk askerlerinin yerini DAİŞ'liler almıştı. Kobanê savaşçıları, kuzey tarafından saldıran DAİŞ'lilerle sabaha kadar göğüs göğüse çarpıştı. Özgür ve arkadaşlarının oluşturduğu direniş hattını geçemeyeceğini anlayan DAİŞ'liler, sabahın ilk ışıklarıyla bomba yüklü araçları patlattı.

Patlamayı duyan Doktor Aryen de çantasını alarak hızla olay yerine gitti. Bir evin bodrumunda şiltenin üzerinde kanlar içindeki kadını görünce birkaç saniye kıpırdıyamadı. Ardından hemen toparlandı ve yaralının yanına oturdu. Bir eliyle nabzını kontrol ederken, diğer eliyle kızıl yüzüne düşen saçlarını düzeltti. Gözlerine bile bakamadan yaralarını sarmaya, kanı durdurmaya çalıştı telaşla. Özgür, Aryen'in elini tuttuğunda göz göze geldiler. Aryen, "Özgür dayan, yaşayacaksın" dedi. Özgür, on beş yıl sonra karşılaştığı çocukluk arkadaşına bir şeyler söylemek istedi, konuşamadı. Gülümsedi, başı yavaşça sağ omuzuna düştü. Doğudan yükselen güneşin kızılığı Miştenur tepesine vuruyordu. ,

Rêber'in kırmızı arkadaşı

30 Kasım

On dokuz yaşındaki Rêber'in Kobanê direnişindeki görevi hayat kurtarmaktı. Bu işinde Rêber'in en iyi yardımcısı ve arkadaşı ise, aynaları kırık, kaportasında çok sayıda mermi deliği olan kırmızı motosikletiydi. Motosikleti sayesinde ne arabaların ne de savaşçıların ulaşamayacağı her yere ulaştı. Ona da bir isim bulmuştu, Heval Soro! (Kırmızı Arkadaş)

Rêber, motosikleti ile yaralıları kurtarıyor, yaşamını yitiren savaşıların bedenlerini çatışma alanlarından çıkarıyor, mevzilere cepheye yetiştiriyordu. Gerektiğinde de çatışıyordu. Bu yüzden telsiz anonslarında en çok onun ismi vardı.

Doğup büyüdüğü şehrin her mahallesini, sokağını, evini tanıması onun için avantajdı. En yoğun çatışmalar Rêber'in mahallesinin de bulunduğu Doğu Cephesi'nde yaşandı. O sokaklar, Rêber'in çocukluk oyunlarının mekanıydı. Körebe oynarken saklandığı kuytulukların, avluların, topun ardından koşturduğu dar sokakların, bir gün hayat kurtaracağını bilemezdi.

Sokaklar kuşatma altında da olsa Rêber her zaman bir yolunu buldu. Hiç kimse Rêber kadar hızlı olamadı. İsmi anons edildiğinde "Hayde Heval Soro" deyip motosikletine biniyor, hızla sokaklara dalyordu. Yaralı savaşıyı sırtlayarak, arkasına bindiriyor, ona tutunamayacak kadar yarası ağırısa kefiyesiyle sırtına bağlıyordu. Yine aynı hızla, kurşunlar yanından vızıldayarak geçerken, yaralıyı hastaneye taşıyordu. Rêber'in en zor anı, sırtına bağladığı yaralının hastaneye ulaşmadan son nefesini vermiş olmasıydı. Kurtardığı her savaşıyla da umutla sarıldı işine.

Tek başına geniş bir alanda bu işi yaptığı için dinlenmeye vakti olmazdı. Bu yüzden yaralıların kanı sırtında kururdu. Rêber onlarca savaşıncının hayatını kurtardı. Onlarca savaşıncının bedenini çatışma alanından çıkardı. DAİŞ çemberini yararak, savaşıncılara en zor durumlarında mermi yetiştirdi. Şehri bilmeyen savaşıncılar için de öncülük yaptı.

Bu hem hayat kurtarıcı hem de tehlikeli işinde bir kez ayağından

bir kez de omuzundan yaralandı. Ama ayak üstü pansuman yaptırdıktan sonra işinin başına döndü.

Rêcber, yine bir yaralıyı motosikletiyle çatışma alanından çıkarırken, havan topu önüne düştü. Savaşçılar, onu kurtarmaya gittiğinde son sözü, “Beni bırakın, yaralı arkadaşları kurtarın” oldu.

Wenda

1 Aralık 2014

Nereden geldi? Pusulanın hangi yönünden; kuzey mi, doğu mu, güney mi... Yoksa daha uzak bir yerlerden mi geldi? Kim bilir!

“Pusulanın batısı yaralıdır. Kobanê saldırı altındadır” dediklerinde her şeyini geride bırakıp geldi.

Wenda, büyük bir kalabalıkla güneş batarken ulaştı kente. Hiçbir yeri tanııyordu. Gündüz olsa biri tarif ederdi ve en azından yönünü bulurdu. Ama gece karanlığında bu da mümkün değildi. Sadece savaş cepheleriyle tanınan bir şehir vardı: Doğu cephesi, Güney cephesi ve Batı cephesi.

Hayatında ilk defa silah aldı eline. Biri otuz saniyede silahı anlattı: Bu kalaşnikof, böyle tutuyorsun, buradan nişan alıyorsun ve tetiğe basıyorsun. Mermi bittiğinde şarjörü böyle değiştiriyorsun.

Kimse ismini sormadı Wenda’ya, orada herkes arkadaşta. Sorsa bile binlerce kişinin içinden seçilebilir miydi?

Duracak vakit yoktu, savaşın en yoğun yaşandığı doğu cephesine gitti Wenda. Yok yok, belki de güney cephesindeydi ya da batıdaydı.

Düşmanın yönünü gösterdiler Wenda’ya, artık savaşın içindeydi. Her yer karanlıktı. Sadece mermilerin izleri kopardı ışık. Bu yüzden kimse yüzünü göremedi Wenda’nın. Kadındı ya da erkekti; uzun boyluydu, belki de kısaydı; gözleri siyahtı veya maviydi. Wenda’nın fiziğine dair hiçbir fikri yoktu kimsenin.

Nasıl biriydi Wenda, kimse bilmiyordu. Tek bilinen hayatını feda edecek kadar, o şehrin acısının kalbinde yankılandığıydı.

Bir binada saatlerce gözünü kırpmadan savaştı. “Başını eğ, silahın namlusu sıcaktır elini yakma, bombanın pimini çek ve

hemen at” uyarılarıyla meydanında öğrendi savaşı.

Wenda’yla birlikte bir nefes aldı şehir. Bir adım daha geriledi düşman.

Geceyarısından sonra vuruldu Wenda, savaş devam ediyordu. Yere düştüğünde silahını koyduğu duvar deliğinden gökyüzünü gördü. Birbiri ardına yıldızlar kayıyordu, küçük bir kıvılcım düşüyordu geceye. “Yıldız yağmuru var bu gece” dedi Wenda. Bina çöktü, gözleri yıldız yağmurunda kaldı, sonsuza dek. Ardında bitmeyen sorular bırakarak gitti.

Wenda, o gece kaç yıldız saydı? Hangi yıkıntıların altında, neredeydi? Bilmek istiyordu uğruna savaştığı şehir. Omuzlarında taşımak, fotoğrafına dokunmak istiyordu. Bir şehri dolduran varlığını biliyordu herkes ama o yoktu. O şehir, en çok da Wenda’nın gidişiyle yaralandı.

**Kiirtçe’de Wenda ‘kayıp’ anlamına geliyor. Bu öykü Kobanê şehrinde savaşıp da bedeni dahi bulunmayanlardır.*

Tutsağın hayali

2 Aralık

Günlerdir Kobanê’nin Miştenur tepesinde savaşıyorum. Üst üste dizerek mermilerden korunduğum siyah taşlar dışında çırpıl-çıplak olan tepede bazen çölün tozuna bulanıyor üstüm başım, bazen çamura. Tepede kazdığımız kanalda mevziden mevziye koşuyorum. Yaralanan arkadaşlarımı sırtlıyorum, tozun çamurun üstüne kan ekleniyor. Ben de yaralanıyorum ama yaramı sarıp savaşımaya devam ediyorum, tıpkı arkadaşlarım gibi. Sayımız az, düşman ise binlerce. Buna rağmen başaracağımıza dair tereddütüm yok. Bazen moralimin bozulduğu oluyor ama burada yaşanan hesapsızlık bana umut veriyor.

İşte böyle her gün Kobanê’de savaştayım. Hayatımı dolduran en önemli şeyleri yani kitap okumayı, yemek yemeyi, yazı yazmayı dahi unutuyorum. Demir kapıların gürültüsü de olmasa... Evet, ger-

ekte yirmi yıldır siyasi tutsağım, Türkiye'nin insansız, uzak bir kıyısında demir parmaklıklar ardındayım. Duvarları beyaz, küçük bir odada. Koban'yi hayatımda hiç görmedim, oraya dair bildiklerim haberlerden okuduklarım ve izlediklerim.

Yaşamayan bilemez, dört duvar arasında en çok hayale sığınır insan. Bedenim tutsak ama ruhum zgr, istediğim her yere gidebiliyorum. Bugünlerde olmak istediğim tek yer Koban. Yarıısı bu hücrede geçmiş ömrümün geri kalanını o şehir için verebilirim. Ama bedenim tutsak.

Bugün düşündüm, bedenimden başka en değerli şeyim neydi. Birkaç yıl önce kaybettiğim annemin bana ördüğü bordo hırkadan başka bir şey aklıma gelmedi. Onu Koban'ye gönderdim. Belki bu soğuk kış gününde bir savaşçıyı ısıtır diye. Bir de nacizane belleğimdeki tüm direniş sözcüklerini beyaz bir kağıda yazıp gönderdim o kk şehre.

Birazdan kapılar kilitlenecek. Havalandırmada yüzüme çarpan rüzgarın kanatlarıyla hcreme gireceğim. Rüzgarın kanatlarıyla o şehre gideceğim yine, orada savaşırlarla birlikte soluk soluğa bir gece beni bekliyor.

Doktor Aryen

3 Aralık

Afrin'de doktor olan Aryen, savaş başladığında elli savaşçıyla birlikte Koban'ye doğru yola koyuldu. Sınırı geçerek, yıkıntılar içindeki şehre vardı. Bir binanın bodrum katında kurulan hastanede görev yapmaya başladı. Cepheden getirilen yaralıları, zorluklar içinde tedavi etmek için uğraştı. İlacın iyileştiremediği yarayla, savaşların azmini yükselterek mücadele etti.

Doktor Aryen, bazen silah alıp çatışmak zorunda kaldı, bazen mermiler arasında yaralıları omuzladı, bazen bir savaşçıyı yaşama döndürmek için nefes nefese çabaladı. Gerçek bir doktordu. Kimi zaman onların binbir türlü vahşetini görmesine rağmen yaralı DA-İş'lileri de tedavi etti.

Doktor Aryen, elinde siyah çantasıyla Kobanê cephelerinde yaralıları pansuman yaptı. Çünkü savaşçılar, yaraları yerden kalkamayacak kadar ağır olmadığında mevzilerinde savaşmayı bırakmadı. Savaşçıların iltihaplanmış yaralarını temizledi. Bazen başka bir yerlerinden ikinci defa yaralandı savaşçılar. Aryen ne kadar ısrar ederse etsin onları hastane olarak kullanılan eve getiremedi. Mevzilerde arkadaşlarıyla olmayı daha rahatlatıcı buldular. Durumları daha ağır olup hastaneye getirilenler de, yaraları iyileşmeden yeniden cepheye döndü. Aryen izin vermediğinde kaçarak gittiler. Cepheye dönenlerden bazılarının soğuyan bedenlerine dokundu; Dicle, Pelda, Bêrîtan, Slava, Hebûn...

On beş yıl sonra görebildiği çocukluk arkadaşı Özgür kollarında son nefesini verirken, gözyaşı dökerek fırsatı olmadı. Savaş boyunca yaşam için mücadele etti.

O sadece bir doktor değil yaralıların dert ortağı, arkadaşydı. Onların yaralarıyla incindi, cesaretleriyle umutlandı. Parmak uçlarıyla duyduğu her nabız, ona kalbini anlattı. Çok hikaye birikti Aryen'in içinde. Doktor Aryen, Kobanê'de kadın ordusunun doktoru oldu.

Öleceksem Kobanê için olmalı!

4 Aralık

Şoreş, Suruç'taki hastane odasının penceresinden kara dumanların yükseldiği kente bakıyordu. Her gün hastaneye getirilen yaralıların çığlıklarını duyuyordu. Bu kadar yakında olup, Kobanê'de yaşananları uzaktan izlemek ona acı veriyordu. Gitmek istiyordu ama bedeninin kendisini yarı yolda bırakmasından korkuyordu. Bünyesi iyice zayıflamıştı, doktorlar da fazla yaşama şansı vermiyordu.

En sonunda kararını verdi Şoreş. Burada ölümü beklemektense orada savaşarak ölmek daha iyi, diye düşündü. Aynı gün sınırı geçerek Kobanê'ye ulaştı. Eline silahı aldığı anda kendini güçlenmiş hissetti. Ama bedeni solgundu.

DAİŞ’in şehirde geriletildiği günlerdi. Şores, hem DAİŞ hem de hastalık ile savaşıyordu. O günlerde aklına yeni bir fikir düştü. Kobanê için daha fazlasını yapabiliirdi. Komutan Meysa ile konuştuğunda anlatmaya karar verdi.

“Heval biliyorsunuz hastayım, fazla yaşama şansım yok. Hastalıktan ölmek istemiyorum. DAİŞ’e karşı fedai eylem yapmak istiyorum” dedi.

Meysa, önce Şores’in hastalığından dolayı şehirden çıkmak isteyeceğini düşünmüştü. Ama o, tam tersi bir öneriyle gelmişti. Önce derin bir nefes aldı ve Şores’in elini tutarak, “Heval Şores, hastalığın konusunda umutsuz olma, iyileşebilirsin” dedi.

“Bu umutsuzluk değil. Bu beden ölecekse, Kobanê için olmalı.”

“Günlerdir bu direnişte yer alıyorsun. Fedai eylemi, öleceğim diye düşünülererek yapılamaz. Sen iyileşeceksin, buna inan. Kobanê’yi de birlikte özgürleştireceğiz.”

Kentin devleri

5 Aralık

Benim adım Baran. Beş yaşındayım. Kobanê’nin uzağında annem ve ablamla birlikte babamın kamyonunda yaşıyoruz. Babam kamyonun kasasını küçük bir ev haline getirdi sonra evimizi korumaya gitti. Şimdilik evimize gidemiyoruz, annem savaş olduğunu söylüyor. “Savaş ne” diye sorduğumda “işte bu yaşadığımız rezillik” diye cevap veriyor. Ben rezilliği de bilmiyorum. Ama çok soru sorunca annem kızıyor.

Her günü gibi bugün de annemle evimizi izliyoruz. Bulduğumuz yerden evimiz görünmüyor ama annem o tarafta olduğunu söylüyor. Evimizin olduğu yerden sesler geldiğinde üzerimize siyah devler, canavarlar, kocaman elleri ve ayakları olan insanlar geliyor. Ama bize ulaşmadan parçalanıyorlar.

İşte yine yüksek bir ses geldi. Her ses geldiğinde irkiliyorum. Annem, “bomba patladı” dedi. Benim gördüğüm ise kocaman siyah bir dev. Bir iki adım atsa bize ulaşabilir. O kocaman elleriyle

hepimizi bir anda parçalayabilir. Ayaklarıyla bizi ezebilir. Filmlerdeki devler de insanlara böyle yapıyorlardı.

“Anne bak dev” dedim, beni dinlemedi bile. “Ax ax” demeyi sürdürdü. Gözlerinden akan yaşları bana yaptığı gibi eliyle sildi.

Dev giderek yükseldi, yükseldikçe bize daha fazla yaklaştı. Üzerimize geldikçe ellerini açtı. Şimdi de ağzını açarak ilerliyor. O anda ağlamaya başladım. Annem beni kucağına alarak, “korkma oğlum korkma savaşçılar bizi koruyor, buraya kadar gelmez bombalar” dedi. Parmağımı deve doğru uzatıp ağlamayı sürdürdüm. Annem yine devı görmedi. Devın bir eli koptu. Annem beni çadırın içine götürdü, çantasının içinden kırmızı bir şeker çıkarıp verdi.

Sakinleşince savaşçıların kaç devı, canavarı öldürdüğünü düşünmeye başladım. Ben sadece ona kadar sayabiliyorum. Bütün gördüklerimin ona sığmayacağını biliyorum. Devlerin hepsi değışikti; bazılarının kafaları, bazılarının da gövdeleri büyük oluyordu. Canavarların da genelde ağzı çok büyüktü.

Savaşçılar, onları nasıl öldürüyordu. Dün bizim çadırın önüne gelen savaşçıda silah vardı. Belki onunla öldürüyorlardır. Çünkü şimdiye kadar hiçbir dev ve canavar bize ulaşmayı başaramadı.

Üç yüz altmış beş

6 Aralık

O gün Kobanê şehrine üç yüz altmış beş top atıldı. Belki bir tesadüftü ama o gün yirmi dört saate bir yıl sığdı.

Xezne, Kobanê’de savaş muhabiriydi. Çatışmaları her gün takip ediyor ve haberleri ajanslara aktarıyordu. Telefonla televizyonlara konuşan kişilerin, şehire atılan toplara ilişkin verdiği rakamlar Xezne’nin dikkatini çekti. Herkes sadece günün belli saatlerinde düşen top sayısını söylüyordu.

Bazı günler toplardan adım atamaz hale geldiklerini düşününce, “bu kadar az sayı olamaz” dedi Xezne. Çünkü DAİŞ, Miştenur tepesini aldıktan sonra ağır silahlarını oraya kurmuş ve her gün şehri adeta top yağmuruna tutuyordu.

O gün akşama doğru atılan topları saymaya başladı Xezne. Gece boyunca da hiç uyumadı. İstese de uyuyamazdı, çünkü atılan toplardan üçü Xezne'nin kaldığı evin yanına düştü. Elinde defter, olur da bir an uyuyakalıp sayıyı unutur diye not aldı. Gecenin yarısına ulaştığında sürekli haberlerde verilen sayıları çoktan geçmişti. Defterine “Gece on iki, seksen top” notunu düştü.

Sabah olduğunda sayı yüz altmış sekizdi. O sabah televizyona konuşan biri, “Bu gece şehire elli sekiz top atıldı” dediğinde, Xezne yerinden zıpladı.

“Hayır hayır bu gece tam yüz altmış sekiz top düştü” dedi yüksek sesle. Arkadaşları, o zaman Xezne'nin gece boyunca niye uyumadığını anladı.

Xezne, başladığı saate ulaştığında sayı üç yüz altmış beşi buldu. DAİŞ, bir günde üç yüz altmış beş tane isabetsiz havan topu attı, yedi kilometrekarelik Kobanê şehrine.

Devrim'in dönüşü

7 Aralık

Kobanê savaşında hastaneler, içindeki teçhizatlarla birlikte kullanılamaz hale gelince ağır yaralılar sınırın öbür yanındaki Pirsûs'a gönderildi. Bilincini yitirmeyen hiçbir yaralı sınırı geçip gitmekte istekli olmadı. Tek istekleri, sonu ölüm de olsa Kobanê'de kalmaktı.

Güney cephesinde yaralanan Devrim, hastaneye getirildiğinde güçlükle konuşuyordu. İlk ağzından çıkan cümle, ne olursa olsun Kobanê'de kalmaktı. Doktorlar, göğsündeki yarayı sararak kanı durdurdu. Ancak tedavinin tam olarak yapılabilmesi Pirsûs'ta mümkündü. Devrim, “Burada ölürüm de gitmem” diye ısrar etti. Sonunda doktorların ısrarı üstün geldi, zorla da olsa ambulansa bindirildi. Kapılar kapatılırken bile “Lütfen beni göndermeyin” diye yalvardı Devrim. Ambulans sınır kapısını geçerek Pirsûs'a doğru yol alırken hâlâ nasıl geri döneceğinin hayalini kuruyordu. Sınırdan on dakika uzaklaştıklarında Devrim daha derinden inleyip hırıltılar çıkarmaya başladı. Önde oturanlar telaşlanarak ambulansı

durdurdu. Arka kapıyı açtıkları an, Devrim, iki kişinin arasından sıyrıldı ve Kobanê'ye doğru koşmaya başladı.

Karanlık çökmüştü ve yağmur yağıyordu. Devrimin ayakkabıları yoktu. Elini göğsündeki yarasına bastırarak, acıya aldırmadan, ayaklarını saran çamurlarla sınıra kadar koştu. Tel örgülere vardığında sırlıklam olmuştu, yarasını saran beyaz bezler de kan içindeydi.

Kobanê savaşçıları, tel örgülere doğru gelen kişiyi tanımayınca silahlarını ona doğrultup, “Dur” diye bağırdı.

“Benim hevaal, ben Devrim” diye cılız sesiyle bağırdı karşıdaki de. Yavaş yavaş yanına yaklaştıklarında yarım saat önce ambulansla Kuzey'e gönderilen Devrim'i tanıdılar. Her yanından yağmur suları damlıyordu, sıkı sıkıya göğsünü tutan eli kan içindeydi.

Kobanê kartalı

8 Aralık

Kobanê şehrinde çatışmaların en fazla yaşandığı yerlerden biri de Qada Azadî (Özgürlük Meydanı) oldu. Meydanın ortasında demirden bir çit, çitin ortasında içi maviye boyalı küçük bir havuz vardı. Yapıldığından beri su gördü mü bilinmez ama havuzun ortasından yükselen desenli beton kaidenin üzerinde bir kartal kanatlarını göğre doğru geriyordu. Pençeleri sarı, ayakları, kuyruğu ve gövdesinin alt kısmı yeşil, gövdesinin üst kısmı, kanatları ve başı ise sarıydı.

Qada Azadî'deki savaş üç aydan fazla sürdü. Savaşçılar, tüm bu zamanlar boyunca Qada Azadî'de bir adım geri çekilmedi. Kartal, şiddetli çarpışmalarda iki ateş arasında kaldı. DAİŞ, kartalı parçalamak için çok çabaladı. Savaşçılar, bombaların düştüğü gecelerde onun için kaygılandı. Kartal, her gün bir yerinden kurşunlandı; kanatlarından, bacağından, kuyruğundan, gövdesinden. En ağır yarasını DAİŞ'lilerin doçka ile ateş ettiği gün aldı. Göğsünde büyük bir çukur açıldı.

DAİŞ, bazı geceler intihar bombalarını meydanda patlattı. Koalisyon uçakları da onları vurmak için bombaları meydana doğru attı. O anda savaşçıların tek düşüncesi, kartalın ayakta kalıp kal-

mayacağıydı. Güneşin ilk ışıkları kartalın kanatlarına vurduğunda ise derin bir nefes alıp, hâlâ ayakta olduğu için ona minnetle baktılar. Onu mevzisini koruyan cesur bir savaşçı olarak gördüler. Kartalın ayakta kalması onlar için bir umut, direniş kaynağı oldu.

Kobanê özgürleştirildiğinde meydanın çevresindeki tüm binalar enkaza döndü. Sokaklar tanınmaz hale geldi. Ama Qada Azadî'nin kartalı, her tarafında kurşun delikleri, toz toprak içinde ve hâlâ ayakta idi.

DAİŞ'linin korkusu

9 Aralık

Adım Ahmad Ali, cihada Avrupa'dan geldim. Çin'den Amerika'ya kadar her yerden cihada gelenler var. Bir sene sekiz aydır Suriye'deyim, Raqqa'da şeriat ve askeri eğitim aldım. Orada bizlere cihat anlatıldı. Görevimizin kafirleri öldürmek olduğu söylendi. Sonrasında Suriye'nin birçok yerinde savaştım. Allah bize cennete gitmemiz için kafirlerle savaşmamız gerektiğini emretti. Savaş Allahın emri. Şeriat ancak silahla kabul ettirilebilir.

Doğruyu söylemek gerekirse ailem en az önemli olan şey. Çünkü çok daha büyük bir amaç var. Durumlar ne kadar zorsa biz Allaha o kadar yakınız.

Kürtleri, Hristiyanları, Şiileri yani kafirleri öldürüyoruz. Ben yetmiş kişinin kafasını Şeriat kanunlarına göre kama ile kestim. Daha fazla acıyla ölsünler diye kullandığım bıçak keskin değildi. Ölmeleri üç dört dakika sürüyordu. Kafirleri öldürdüğüm için seviyordum. Allahın merhamet etmediğine ben niye edeyim.

Allahın kanunlarını yeryüzüne hakim kılmaya çalışıyoruz. Günümüz İslamı kirlenmiş, reddediyoruz. Düşmanlarımızı yenecek kadar güç ve sayımız var. Amacımız sadece Irak-Şam değil, tüm dünyaya İslamı hakim kılmaya çalışıyoruz. Ya tövbe edip İslamı kabul edecekler ya da ölecekler.

Savaşta ölsem cennete ve bakirelere gideceğim. Cennette 72 huri bizi bekliyor. Bu fani dünyadan daha iyi bir yer. Şimdi Kobanê'de sa-

vaşıyorum. Allahın izniyle kafirleri yok edeceğiz, burası da yakında Dewle'nin olacak. Burada kadınlar bize karşı savaşıyor. İnşallah bir kadın eliyle ölmem, bir kadın eliyle ölürsen cennete gidemeyeceğim.

**Kobanê savaşçılarının eline geçen bir DAİŞ'linin anlattıklarıdır.*

Kumaştan öyküler

10 Aralık

Savaşın başlamasıyla zorunlu olarak kapatılan terzihane, direnişte ilerleme sağlanmasıyla yeniden açıldı. Yekta ve dört arkadaşı, gündüz terzihanede çalışıyor, gece de mevzilerde nöbet tutuyordu.

Yekta, savaşçılara elbise ve çatışmada cephanelerini koyacakları cepleri bol yelekler dikmeye başladı. En büyük sorunu şehirde yeterince kumaş olmamasıydı. Yırtılan elbiseler de temizlenip, yamanmak ve dikilmek üzere Yekta'ya gönderiliyordu. Bazen bir elbisenin düğmelerini tamamlamak bile uzun uğraşlar gerektiriyordu. Yeniden eşyalar karıştırılıyor, dökülüyor, saçılıyordu, sadece bir düğme bulmak için.

Yekta sadece elbise dikmiyordu. Sözcüklerin ardına düşen bir terziydi. Kumaşları özenle keserken ve birleştirirken, yırtıklara yama yaparken mısralar dökülüyordu iğnesinin ucundan. İğnenin kumaşa her vuruşunda, kelimeler biraraya gelip şiir, öykü oluyordu. Her giysi tamamlandığında dikişlerin arasına gizlenen öyküsü de tamamlanmış oluyordu. Savaşçılar, giydikleri elbiselerin taşıdığı öyküleri, şiirleri hiç bilemedi. Bu Yekta'nın savaşa dayanabilmesinin sırrıydı.

O gün diyeceği elbisenin parçalarını hazırlarken, adını özgürlük koyduğu hikayenin kelimeleri birikiyordu.

"Başlangıçta dünya bahardı. Her ağaçta güller açtı. Sadece Kürtlerin ağacı çok üzgündü. Onlar da ağacın etrafında toplanıp ağlaştılar. Böylece dile geldi ağaç: 'Etrafımdaki kilitli kapıları görmüyor musunuz. Özgür olmadan nasıl çiçek açabilirim. Kapıların anahtarı için şu yüksek dağı aşmanız gerek, yaşlı kartal size yolu gösterecek.' Gönüllü on Kürt hemen yola çıktı."

Yekta, gömleğin ve pantolonun tüm parçalarını kesip hazırladı. Dikiş makinesinin başına geçti.

"Kürtlerden ikisi dağı aşarken aç kurtlarla dövüşte yenildi. Dağın ardında yaşlı kartal önlerine çıktı. 'Şu gümüşü ovayı aşmanız gerek, aldaticıdır dikkat edin. Nehirden karşıya geçip ormanı sonuna kadar yürüyün' dedi ve uçtu. İkisi ovadaki gri şehirde yitirdi kendini. İkisi ovanın sonundaki nehirden ötesine ulaşamadı. İkisi de ormandaki tuzaklara kapıldı. Son iki kişi ormanın sonuna ulaşabildi. Ağaç orada yola başladıkları yerdeydi. Kapılardan eser yoktu, ağaç rengarenk çiçekler açmıştı. Ağaç, çiçeklerine mutlulukla bakan iki gönüllüye, 'özgürlüğün ardından gitmek sizin yazgınız, kilitler ancak böyle açılacak' dedi. O günden beri Kürtler, bir teki kalsa dahi özgürlüklerinin ardından gidiyorlar. "

Yekta, tamamladığı elbiseyi kaldırıp baktı. Bu özgürlüğün elbisesi, bunu giyen özgürlüğüne bağlı biri olacak, diye düşündü. Katlayıp torbaya yerleştirdi. Ondan kalan parçalarla, yırtık bir elbiseyi yamamaya başladı.

ışığın savaşçıları

11 Aralık

"Berfê ışık senin elinde, bunu unutma."

Günlerdir duyduğu tek sözdü. Rüyada mıydı Berfê. Olamazdı, çünkü rüya ile yaşam arasındaki perde çoktan yırtılmıştı. Bu sözü kulağına fısıldayan rüyada mı gerçek yaşamda mı bilemezdi artık. En sonunda "Melekê Tawus, odur bu sözü kulağıma fısıldayan" diye düşündü.

Berfê, oğlu, gelini ve iki torunuyla son kıyımdan kurtulmuştu. Ürkek serçe kuşları gibi Şengal dağının eteğine konmuşlardı. Dağın kanatları altındaki Sêrdeşt ovasında güneşin doğuşu ile batışı arasındaki ufka dek çadırlarını kurmuşlardı. Soğuktu, sekse-nine dayanan Berfê için kış, bedenin sızıları demekti. Yaşadıkları

kıyım karşısında çoğu zaman “yaşamak kurtuluş değil. Yüzlerce yıldır yaşamımız bir savaş” diyordu.

“Berfê ışık senin elinde, bunu unutma.”

Işık kutsaldı Berfê için, söz de öyle. Ne söz boş söylenirdi ne de ışık boşuna parlardı. Bu söz de boşuna değildi, kalkmalıydı, bir şeyler yapmalıydı.

Şengal’de, Kobanê’de ışığın karanlıkla savaşı vardı. Bu tutmayan dizleriyle dua etmekten başka nasıl savaşıyordu karanlıkla. Ancak duayı ışığın merkezinde yapmalıydı. Dağın tepesine Çêlmêra’ya çıkmaya karar verdi. Kutsal Şerefdin’i koruyan kırkların mekanına. Oğlu ile gelini kışın soğuşunda dağa çıkamayacağını söylediler ama ikna olmadı Berfê. Gidip bir pikap buldular, onu da kabul etmedi. Çêlmêra’ya yürüyerek çıkacaktı, her adımında dua edecekti. Bu Berfê’nin karanlıkla savaşı olacaktı. Oğlunun ona eşlik etmesini de zorla kabul etti. “Gel ama bu benim yolum. Adım adım çıkacağım o dağa, ölsem dahi geri çevirmek için uğraşma. Bu benim son savaşım.” Oğlu da çaresiz kabul etmişti.

Beyaz elbisesini giydi Berfê, beyaz şalını başına bağladı. Sabahın ilk ışıklarıyla keskin bir rüzgar tenlerine vururken yola koyuldular. Hava açıktı ama dün geceki yağmurdan dolayı ayakları çamura bata çıka dağa tırmanıyorlardı. Bir savaşçı olup çıkmıştı Berfê, önünde dağlar değil de çayır varmış gibi yürüyordu. Ne soğuşu ne ayaklarına yapışan çamuru ne de yorgunluğu hissediyordu. Dudaklarında dualarla her adımında karanlığa bir düğüm daha atıyordu.

Öğlenin ışıklarıyla Çêlmêra’ya ulaştılar. Dağı koruyan savaşçıların şaşkın bakışlarına gülümseyerek karşılık verdi Berfê. Oğlu savaşçılara durumu anlatırken, Berfê de Çêlmêra’nın kalbi olan zirvedeki beyaz odaya yöneldi.

Odaya girmeden diz çöküp eşiği öptü, ayağa kalktı kapının sağ tarafını öptü. Ayakkabılarını çıkarıp eşiğe basmadan içeri girdi. Odanın üç duvarına yanyana peri denilen renkli kumaşlar asılmıştı. Her kumaş, ayaklarına gelen insanların dileklerini gerçekleştiren bir periydi. Düğümlemiş yeşil periyi aldı, kendisinden önce bağlayanın dileği kabul olsun diye dua edip düğümü açtı. Üç kere düğüm attı açtı, bir düğüm daha atıp bıraktı periyi. Amacını gerçekleştirmenin huzuruyla gözlerini kapadı, içinin derinliklerine

döndü. Ellerini açıp yüzünü güneşe döndü.

“Melekê Tawus’un ıfık savaşııları, size geldim. İnsanları kötü-lüklerden ve belalardan koruyun, bizi de unutmayın. Bizi bu hal-lere düşüren karanlığa karşı savaşıan Kobanê’yi unutmayın. Mekanınız Şengal’i unutmayın.”

Sibel’in ütopyası

12 Aralık

Sibel, bitmeyen bir yolculuktaydı. Bir başka dünyanın mümkün olduğuna inandığı gün düştü yollara. O zaman ilk sözü, “Devrim bir yolculuksa eğer, nereden çağırırsa ben oradayım” oldu. Bir daha da geri dönmedi, hep yeni yollara açıldı yolları. Marksist Leninist Komünist Partisi üyesi Sibel, “Şimdi dünyanın kalbinin at-tığı yere gidiyorum” diyerek Kobanê yolculuğuna çıktı.

Tuz ve ekmek zamanıydı sonrası. Kadim zamanların bir gele-neğiydi, çatallaşan yollara ekmek ve tuz bırakılırdı Kobanê’de. Sibel de, ekmek ve tuz bırakılan çatallardan, kalbine giden yolu buldu. Kederle örülü sokaklardan geçip şehrin güney cephesine ulaştı; herkes yeniden Miştenur’da halay çekme hayali kuruyordu. Sibel’in ütopyası, Kobanê’nin hayalleriyle buluşunca yeni bir çağın kapıları açıldı, dağılan sislerin arasından. Sibel, dünyanın renk-le-rini gördü, insanın direngenliğini, ne olacaksa birlikte olmanın yü-rekliliğini gördü. “İşte ütopyamın şehri, burada hep birlikteyiz” dedi ve kapıdan geçti Sibel.

DAİŞ’lilerin, şehrin yollarına, sokaklarına, evlerine sakladığı bombaları temizledi tek tek, korkusuzdu Sibel. Soluklanmadan, çarpışmadan çarpışmaya koştu.

Bir şeyler olsun diye uğraşmadı, kendisi oldu; devrim oldu, di-reniş oldu, arkadaş oldu, gülüş oldu, sıcak bir kalp oldu. Hep bir oluş içindeydi Sibel.

Kırk sekiz metrelik caddenin sonunda, Miştenur’a giden yolda o bomba patladığında Sibel de oradaydı. Yağmur misali döküldü ekmek ve tuz yollarına.

O büyük patlamadan sonra arkadaşları, kırk sekiz metrelik cad-denin sonunda Sibel'in bedenini aradı, yıkıntıların arasında bul-dukları bir tutam saçtı. Sibel'in yolundan bir tutam saç, ekmek ve tuza karışan tel tel saçlar... Toprak oldu Sibel, ekmek oldu, tuz oldu. Bir yolculuktaydı Sibel, şimdi kendisi yol oldu.

Annesinin, Sibel adına doğduğu şehir Dersim'e ulaştırdığı bir tutam saçtı. Sibel'in siyah saçları, insanın utançları, zamanın sar-kaçları... Dersim dağlarında yol olan bir tutam saç, yetmiş altı yıl önce toprağa düşenlerden kalan saçlara karıştı.

Konuşan duvarlar

13 Aralık

Welat Zer, Kobanê'yi ardında savaştıkları duvarlara anlatıyor. Sözcükler direniyor, sözcükler inliyor, sözcükler gülümsüyor. Sözcükler de dönüşebilir bir savaşa, sözcükler de duvarlar boyunca zamanın kuytuluklarından akabilir, diyor Welat Zer.

"Ev sahipleri bizi affedin, duvarlarınız delindi ama savaştayız."

Sözcüklere dönüşüyor bir savaş, yazıyor çiziyor Welat Zer. Sözcükler kıpırdıyor, duvardan duvara geçiyor, evden eve, mahalleden mahalleye; tüm Kobanê tek bir eve dönüşüyor.

"Kusurumuza bakmayın evlerinizin çiçekli perdeleri şimdi sokaklarda, duvardan duvara salınıyor."

Welat her savaştığı evin duvarına bir iz bırakıyor; Kobanê'nin duvarları onu tanıyor.

Bulabilirse eğer kalemle yazıyor, bulamazsa boyayla çiziyor, o da olmasa kanla yazıyor; bazen direncini bazen de korkularını...

"Bazen korkuların üzerine yürümek gerek."

Yaşamını yitiren arkadaşlarının ismini, dünyanın her köşesinden direnenlerin adlarını, sözlerini yazıyor; "Peşinden gidecek cesaretin varsa, bütün hayaller gerçek olabilir." *

Welat, kuşları çiziyor, kuşlar uçuyor, mevziye dönüşen evlerin duvarlarından havalanıyor. Kuşlar haber sahıyor dört bir yanına dünyanın. Yazmayı hiç bırakmıyor Welat, dünyanın ortasında ko-

nuşulan her dilde yazıyor. Yıkık duvarlar, Welat Zer'in her sözcüğünü ulaştırıyor sahiplerine...

“Seni unutmayacağız Kobanê, sen de bizi unutma.”

Kobanê'de kurşunlanan her taş için, her ağaç için de yazıyor Welat. Duvarlara anlatıyor, biz hep varolacağız, bedenimizle ya da sözlerimizle...

“Ardımızdan gözyaşı dökmeyin, direnin” diye yazıyor Welat.

Aylar sonra doğduğu yere Silopi'ye gidiyor Welat Zer, omuzlarda toprağa uğurlanıyor.

Annesi, “gözyaşı dökmeyeceğim” diyor. Ağlamıyor, yaşları gözlerinden geriye kalbine akıyor, daha derinlere...

**Che Guevera'nın sözü...*

Meleklerin zılgıtı

14 Aralık

Doğup büyüdüğüm Minbiç'ten Cerablus'a teyzemin yanına gitmiştim. Henüz 13 yaşındaydım. Fırat suyunun öbür yanında an-nemin doğduğu kent olan Kobanê'de savaş vardı. Bazen sesleri duyardık ama ne de olsa bizden uzaktı.

O gün bizi Cerablus'un büyük meydanında topladılar. Aslında teyzem pek gitmek istemiyordu, meydana gidene kadar da hep mırıldanıp durdu. Ne dediğini anlamasam da hiç de iyi şeyler söylemediğini mimiklerinden anladım. Ne olduğu benim umurumda değildi, sadece dışarıda dolaşmak istiyordum. Dışarı çıkmak işime geliyordu. Çünkü kara giysililer geldiğinden beri eskisi gibi dışarı çıkıp oynayamıyorduk. Bu canımı sıkıyordu.

Meydana ulaştığımızda dolup taşmıştı. Kadınlar ve erkekler ayrı yerlerde duruyorlardı. Kalabalığın uğultusu kulaklarımızı tırmalıyordu. Az sonra meydana üç kadın getirdiler, kara giysililer onların kollarından tutmuştu. Üçünün de benimki gibi saç örgüleri vardı. Elbiselerinden tanıdım onları, kara giysililere karşı savaşan kadınlardı. Onlar da bizim gibi Kürt'tü. Ama biz Kürt olduğumuzu kim-

seye söyleyemiyorduk, annem kara giysililer duyarsa bizi götürürler diyordu.

Üç kadının meydanda yan yana dururken birbirlerine baktıklarını fark ettim. Hiç konuşmadılar. Ama meydandaki insanlara birini arıyormuş gibi tek tek baktılar. O anda kalabalığın uğultusu kesildi. Acaba onların konuşma dili farklı mıydı.

Sonra üç tane araba getirdiler. Sadece gözleri açık olan bazı kara giysililerin ellerinde ipler vardı. Kadınların üzerinden savaş giysilerini zorla çıkardılar, pantolon ve tişört giydirdiler.

Kadınları yere uzattılar ve iplerle bağlamaya başladılar. Saç ör-güsü en uzun olan kadın, yerde elleri ve bacaklarına ip bağlanırken, kara giysili adamın bacaklarının arasındaki boşluktan bize doğru bakıyordu. Onca kalabalığın arasından beni gördü ve gülümsedi. Beni nereden tanıdığını hatırlamadım bir türlü. Ama o tanıyor gibi gülümsüyordu. Ben şaşkındım. Teyzemin kucasına sokuldum iyice.

Kadınlar aniden zılgıt çekmeye başladılar. Meydandakiler şaşkıındı. Ama bana tanıdıktı bu sesler. Yıllar önce askerler babamı götürdüklerinde, annem de zılgıt çekmişti. Niye öyle yaptığını sorduğumda, “kızım askerlerin önünde ağlamamalıyız, bu bizim direniş çılgığımız” demişti. Direnişin ne demek olduğunu bilmiyordum o zaman. Şimdi anladım.

Teyzem gözlerimi ne kadar kapatmak istediye de ben gördüm. Gerçeklerin gizlenemeyeceğini o gün öğrendim.

Teyzem, kulağıma onların melek olduğunu fısıldadı. O zaman daha çok korktum. Çünkü annem de beni hep “küçük meleğim” diye severdi. Neyse ki buradaki kimse bunu bilmiyordu. Yoksa beni de bu kadınlar gibi arabalara bağlarlardı. O gün insanların melekleri pek de sevmediğini anladım.

Arabaların her biri ayrı yöne gittiğinde melekler yerden yüksekteydi, iplerin arasında. Artık kimseye bakmıyorlardı, gözleri gökyüzündeydi. Arabalar çalıştıkça onlar zılgıt çekiyordu ve “Berxwedan Jiyane” diye bağırıyorlardı. İpler kadınların kollarını, bacaklarını ayrı yönlerle çektikçe benim de bedenim inciniyordu. Bağırarak istiyordum, sesim çıkmıyordu.

O gün çocukluğum geride kaldı; çocukluğumla birlikte oyunlarımı, aldırırmazlıklarımı...

Büyümek böyle bir şey miydi bilmiyorum. Ben büyüyünce çok ağladım.

O gün çok şey öğrendim ve anladım. Acıyı tanıdım ve sevgiyi...

İki yıl sonra gitmeye karar verdim. Birkaç elbisemi çantama doldurdum.

Teyzem endişeyle nereye gittiğimi sordu.

“Meleklerin yanına gidiyorum” dedim.

Ağladı, hiçbir yere gitmemi istemiyordu.

“O uzun örgülü kadın bana gülümsedi ya, o zaman anladım olmam gereken yeri. Ben de onlardanım.”

Omaya'nın gözleri

15 Aralık

Fırat'ın kıyısında Felluce'nin Al-Jolan mahallesinde boş bir arazinin kenarında yaşıyorum. Sabah bir kepçe getirdiler, büyükçe bir çukur kazdılar yanibaşıma. Ne yapacaklarını bilmiyordum birkaç dakika önceye kadar. Şimdi bir kamyonet geldi, kasası çukura çevrili halde durdu. İki ön kapısı açıldı, içinden sadece gözleri görünen iki kara giysili adam çıktı. Kamyonetin arkasına gelip, kasanın kapısını aşağı indirdiler. İçindeki bedenleri tutarak tek tek çukura atmaya başladılar. Kimi yarı çıplak, kimi siyah çarşafı, kimi çiçekli elbiseli... Cansız bedenler çukura düşerken kapkara saçları sallanıyordu.

Son bedeni attıklarında bir çift gözün, yüzüne dökülmüş saçları arasından bana baktığını gördüm. Önce gözlerinin açık kaldığını sandım. Bana adını fısıldayınca anladım yaşadığını.

Omaya!

Kara giysili adamlar, çukura attıkları bedenlerin üzerine toprak atmaya başlayınca ne yapacağımı bilemedim. Omaya yaşıyordu. Çok zamanı kalmamıştı ama benimle konuşmak, hikayesini anlatmak istiyordu. “Anlat Omaya” dedim. O an gözlerinden sözcükler aktı gövdeme.

“Onca işkenceden sonra kalbim hâlâ atıyor. Çünkü kalbimi onlara teslim etmedim. Şehirden çok sayıda kadını zorla bir camide

topladılar. Yüzümüzü niqab ile kapattılar. Cihad nikahı yapmaya zorladılar hepimizi. Hem de Allahın evinde. Hiçbirimiz kabul etmedik. Bak, bedenimi görüyor musun, çürük içinde. Bana bu işkenceleri yapan El-Libi'nin yüzüne tükürdüm. 'Siz insan değilsiniz, Allahın adını da kirletiyorsunuz. Allah sizin gibi yaratıklardan sadece utanç duyabilir' dedim. Ellerimi kablo ile bağladı. Her türlü vahşeti uyguladı, hangi birini anlatayım. Saçlarımın yarısını yoldular. Kötülüğün sınırını o kadar zorladılar ki ölmek hiçbir şey değil. Sen söyle, bu nasıl bir savaş, güzel ağaç. Sen de kurtulamamışsın bu savaştan. Şu duvarın dibinde gözü yuvasından çıkmış kedi de. Anladım, cennet de cehennem de yeryüzünde. İşte cehenneme çevrilmiş bir şehirdeyiz. Yeniden sevdiklerime kavuşmak cennet olacaktı. Birine hikayemi anlatabildim ya..."

Sustu Omay! Saçlarını, gözlerini toprakla doldurdular. Arabayla birkaç kez doldurdukları çukurun üzerinden geçtiler, toprağı sıkılaştırdılar.

Beni acımla baş başa bırakarak gitti Omay! Şimdi köklerimin Omay ile buluşacağı günü bekleyeceğim.

Kobanê günlüğü III

16 Aralık

Size Özgür Ruh'u anlatacağım. Qamişlolu Ömer, on dokuz yaşındaydı. Onu savaştan önce tanıdım. Kobanê'den önce de çatışmalara katılmıştı. Çok hareketliydi, yerinde duramazdı. Bir gün Özgür Ruh adlı animasyon filmi izlerken, 'Sen bu yaşta çizgi film mi izliyorsun' diye bana takılmıştı. İçerliğini anlatınca ilgisini çekti, birlikte izledik. Film çok sevdi, 'Ben de Özgür Ruh'um' dedi. Çatışmalar başladığında da Ömer ile Miştenur yamaçlarında aynı mevzide çarpıştık. Hep öndeydi, uyarı yaptığımızda 'beni durduramazsınız' derdi. Onu Özgür Ruh diye çağırırdım.

Düşman, Miştenur'u almak için her türlü yöntemi deniyordu. Biz de ölümüne de olsa bırakmamaya kararlıydık. Düşman Helinc tarafından tepeye doğru çıkmaya başladı. Ancak saatler süren çarpışma-

dan sonra bir kademe geri çekilmek zorunda kaldılar. Ömer, düşmanın arkasından koşarak, çatışmaya devam etti. O an suikast ile göğsünden vuruldu. Onu almaya giden iki arkadaştan biri yaralandı. Ömer’i yanımıza getirdiklerinde yaşıyordu. Belki de arkadaşlarıyla vedalaşmak için ölmedi. Hepimize tek tek baktı, bakışlarıyla konuştu bizimle. Çok güçlü bir ruhu vardı. Onun şehit düştüğüne hiçbirimiz inanamadık. Nereye baksam onu görüyorum. Sanki hep yanımda, etrafımda. Bu kadar yakınımda hissederken Ömer’e öldü diyemem ki!

Tekoşin /Kobanê

Toprağın sesi

17 Aralık

Kobanê’de yaşlı bir adam, her gece savaşçılara rahat uyusunlar diye yer hazırlıyor, kentin kuzey ucunda, sınırın hemen yakınında. O yatağı hazırlarken tek yardımcısı ve arkadaşı ise toprak.

Mermilerden çıkan kıvılcımların aydınlattığı bir gecede, elindeki kazmayı sallıyor. Her vuruşunda toprak yarıyor, çözülüyor damarları. Toprağa anlatıyor yalnızlık zamanını, hoyratlık zamanını, kalbin zamanını, gördüğü ve yaşadığı tüm zamanları...

Toprağa soruyor: “Bana bunca acıya nasıl katlandığını anlat, anlat ki düşmeden sonuna kadar sürdüreyim görevimi.”

Her kazma vuruşunda ses veriyor toprak. İnsan bedenince uzuyor, genişliyor, derinleşiyor.

“Yaşam, benim bağrıma düşen tohuma dönüşür, yaşam filizlenir. Acı filizlerde son bulur.”

Yaşlı adam, toprağa vuruyor kazmayı, her toprak yarığında başka bir hayat. Bazen mermiler sağına soluna düşüyor, o zaman kazdığı toprağa uzanıyor. Her uzandığında gözlerini yumup, bir daha hiç kalkmamak üzere uykuya dalmayı düşünüyor. Ama hemen savaşçıları hatırlıyor ve tekrar eline alıyor kazmayı. Yeterince derinleştirmek için vakit yok. Biriken toprağı avuçlayıp kenara koyuyor.

Yaşlı adam, savaşçıların bedenleri incinmesin diye küçük bir taş kalmayana kadar toprağı ayıklıyor. Gözyaşları toprağa damlıyor,

toprak zerrecikleri kucaklıyor yaşı adamın ruhunu. Her gözyaşının toprağa değişinde hafiflediğini duyumsuyor.

Toprağın verdiği sestten yatağın hazır olduğunu anladığında kısıya oturup bekliyor. Her gelen savaşçıyı hazırladığı yatağa uzatıyor, usulca üzerine örtüyor, avuç avuç toprak ile. Güzel düşler için göğe dönüyor yüzünü, avuçlarında dualarla...

Yaşlı adam, Kobanê’de, her gece ölümü görüyor; her gece yaşamın filizlendiğine tanık oluyor.

Tamamlanamayan asır

18 Aralık

Kobanê savaşçıları, şehri kara giysili adamlardan kurtarmak için bugün önemli bir adım attı. ‘Kobanê Şehitleri İntikam Operasyonu’ başlatıldı. Doğu, Güney ve Batı cephelerinde aynı anda başlatılan operasyonda şehrin stratejik noktaları teker teker alınacaktı: Yermuk Okulu, Kültür Sanat Merkezi, Kara Okul, Belediye Bölgesi, Termik Yolu, Miştenur Tepesi, Suk El Hal, Kaniya Kurda, Sina Bölgesi, Miktel...

Kobanê’nin özgürleşmesine az kalmıştı. Ama bu haberi üç ay boyunca güneydeki Kulîlk köyünde yaşama tutunan Remûk Dîka’ya söyleyecek kimse yoktu. Haberi duysaydı, belki bir asrı tamamlayabilirdi. Savaşlarla geçen asrının hikayesini herkese anlatabilirdi.

DAİŞ saldırısı başladığında Remûk Dîka, Kulîlk köyünde bir asrı tamamlamak üzereydi. Doksan altı yılını geçirdiği toprağa her şeyiyle kök salmıştı. Çocuklarının, torunlarının ısrarlarına rağmen köyünde kaldı. “Bu kadar çok şey yaşamış bir ömrü nereye taşıyayım. Ölüm artık bana yakındır. Başka yerde ölemem. Siz gidin, beni merak etmeyin” dedi.

DAİŞ’liler, büyük bir gürültüyle köye geldiğinde saklanacak mecali yoktu. Odanın köşesine büzülüp, köye yeniden sessizlik çökene dek bekledi. Geçirdiği asra bedel yalnızlık ile üç ay yaşadı. Evdeki yiyecek, içecek ile hayatta kalmaya çalıştı. Kuşların bile terkettiği ıssız topraklarda kendi sesini unuttu. Sarı tepelere bakarak

zamanı yitirdi. Suskunluğu içindeki kalabalığı dindirdi. Hiç bu kadar kalbinin derinliklerini görmemişti.

Yiyecek kalmadığında, bedenindeki su giderek azaldığında yatağına uzanıp ölümü bekledi. Gözlerinin önünden geçen yaşadıkları değil gelecekti. Kadınlar, erkekler, çocuklar elele tutuşmuş halay çekiyordu. Yaşlılar, parlayan gözlerle onlara bakıyordu. Çocukları, torunları da oradaydı. Herkes mutluydu. Gözlerini yumdu usulca, derin bir nefes aldı. Son nefes ile yüzüne bir tebessüm yayıldı.

Remûk Dîka'nın cansız bedeni, Kulîlk köyü kurtarıldıktan sonra savaşçılar tarafından bulundu.

Nao

19 Aralık

Direnış boyunca şehri terketmeyenlerden biri de 'deli' Naim ya da Kobanêlilerin deyimiyle Nao'ydu. Ellisinde olduğu söylenen Nao, ömrü boyunca bir kez Kobanê dışına çıkmıştı. O da on yıl önce askerler, 'devlete karşı ayaklanmaya kalkışmaktan' onu almaya geldiklerinde. Suriye devleti, Nao'yu almak için altı araç ve içleri dolu asker gönderince, annesi zılgıt çekerek, "Benim oğlum da artık devrimci oldu" diye sevindi. Nao, altı ay zindana kapatıldı. Halep zindanlarında uğradığı işkence sonucu dişleri kırılan Nao, bunu hep bir övünç kaynağı olarak gösterdi. Nao'nun deliliğı bir tepki miydi, aklın esaretinden kurtulmanın hafifliğini mi keşfetmişti, orası bir muamma. Nao'ya göre, ona deli diyenlerdi asıl deliler. Ne fiziğı ne ruhu ellisinde bir adama ait değildi.

Pek belli etmese de Nao'nun bazı ölçüleri vardı. Benimsemediğı davranışlara sırtını döner, dilinden düşürmediğı "Heyfa te -Yazık sana" sözüyle başlayarak hiç sakınmadan lafını çakardı. Cümle kurmadan kelimelerle konuşur ve hep tekrarladığı sözlerinde bir mana olurdu. Savaş koşullarında dahi elbiseleri hep düzgün ve temizdi.

Nao olduğu her yerde dikkatleri üzerine çekerti. Savaş boyunca yaşananların ağırlığını hafifletmeyi başaran bir oyuncuydu. Savaş-

çıların neşe kaynağı olmaktan gururlanırdı.

Elinde silahı kaygısızca şehrin sokaklarını aşındıran, istediği her yere girip çıkma özgürlüğüne sahip tek kişiydi. Kobanê, onun büyük evi, içindekiler de aile üyeleri gibi rahattı. Cephe gerisinde yemek yapanlara, yaralılara, savaşçılara yardım eder, nöbet tutardı. Mikrofonu kendisine uzatan gazetecilere, "Naim gitmez, Naim kaçmaz, Naim burada ölür" cevabını verirdi. Nao'ya göre, DAİŞ'li-ler, kovulması gereken "heywanlar"dı.

Nao, Kobanê kurtarıldıktan sonra da savaşçıların yanından ayrılmadı. DAİŞ'in yenildiği son noktaya kadar her cephede onlara eşlik etti.

Zehra'nın günlüğü

20 Aralık

Kobanê direnişinde yaşadıklarımızı yazmak istiyorum. Bu tarihi günlerin yitip gitmesini istemiyorum, ya anlatılmalı ya da yazılmalı. Bazen bir şarkıyla, sazın teline dokunarak anlatırsın. Bazen bir şiirle, bazen bir sözle, birkaç cümle ile... Yaşananları yazmak kolay değil. Yine de yazmak için çaba göstereceğim. Kalemimin halay çeker gibi bu beyaz sayfalara not tutmasını istiyorum, aşkla. Kobanê, nerede biteceğini bilmeyen bir öykü gibi, hep sürecek. Tüm bunları anlatmak çok zor görünüyor. Yine de deneyeceğim.

07/12/2014

Qada Azadî/Kobanê

Uzun zamandır bir şeyler yazmak istiyordum. Unuttuğumdan değil, ancak her geçen gün imkanlarım azalıyor. Burada yaşanan destanı anlatmaya gücüm ve zamanım yeter mi bilmiyorum. Özgürlük tarihinde çok destan yazıldı. Ama bu destan hiçbirine benzemiyor. Hakikat, umut, inanç, sevgi, fedakarlık, acı, aşk ile yazılan bir destan. Kobanê de şimdiden insanlık tarihinin damarları içinde yerini aldı. Ortadoğu topraklarında yeni bir tarih, umut, yaşam

oldu. Direnişiyile insanlık tarihinin gelmiş geçmiş tüm direnişilere selam yolladı. Kobanê ile yaşam daha güzel ve onurlu oldu.

16/12/2014

Qada Azadî/Kobanê

Hayatımda çok şey gördüm, tanıdım. Ama insanın gücünün neler yaratabileceğine burada tanık oldum. Bu destanı yazanlar onlardı. Rojen (Zernişan), Murad, Zinar, Delila, Hevî, Rojvan, Qendil, Gîvara, Çiçek, Şiyar, Nuda, Cûdî, Şahin, Wirya, Baz ve binlerce kahraman doğurdu. Onların ismini andığım zaman yaptıkları kahramanlıklar gözlerimin önünde canlanıyor. Dile gelmeyecek acılar, dermansız dertler yaşandı. Her şeye rağmen inanç, yol arkadaşlığı, amaca bağlılık ile başarıyoruz.

Ashında şunu da düşünmüyor değilim, Kobanê’de yaşanan bazı anları ne anlatmak ne de yazmak mümkün. Ancak yaşanabilir. Bu yüzden bazı şeyler sonsuza dek yüreğimde saklı kalacak.

Belki Kobanê’nin yıkılmış duvarlarına mırıldanırım...

Zernişan’a,
Seni arıyorum Zernişan
Vadilere soruyorum seni
Gabar dağına
Sonsuzluğun ve aşkın ülkesine
Sorularım karşılıksız kalıyor
Dönüyorum zamanın karanlık perdesine
O acı yüreğime düştüğünde
Bilemezdim
Bizi bu kadar erken bırakıp gideceğini
Karanlıktan bir yıldız daha kaydı demek
Zernişan hevalım
Senin ruhunla suskun şafaklar ışıyor
Sıcaklık doluyor soğuk yeryüzüne....

20/12/2014

Qada Azadî/Kobanê

** Kobanê savaşında komutanlık yapan Zehra, günlük yazmaya*

karar verdi. Değişik tarihlerde üç gün yedi sayfa yazabildi. O sayfalar boyunca da yazmayı çok istediğini ama buna gücünün yetmediğini anlattı. Devamını getiremeden 3 Şubat 2015 tarihinde Kobanê'nin Idîqe köyünde yaşamını yitirdi.

Rojvan'ın geçitleri

21 Aralık

Meşhedli Rojvan, birkaç yıldır Rusya'ya üniversite okumaya gitmişti. Fars halkındandı. Okuduğu sırada internet üzerinden Kürtlerin özgürlük mücadelesini tanıdı. Kobanê'nin kuşatmaya alındığını duyduğunda uzakta kalamadı, dünyanın konuştuğu şehre ulaştı. Çarpışmanın en karanlık anında adımladığı sokaklara bir parça aydınlık bıraktı. Bu, kehribar bakışlarından süzülen ruhunun ışığıydı. Bir parça ışık için kendinden vazgeçenlerin yurdu Kobanê çok sevdi onu.

Rojvan, Kobanê'de zamanın geçitlerini keşfetti. Bu geçitlerde bir yaşamdan diğerine adım atmayı başardı. Gündüz çatışma alanından kurtardığı yaralıyla akşam Miştenur yamaçlarını tırmandı. Akşam saatlerce çatıştığı yerde gündüz halay çekti. Sabah hayatını zorla kurtardığı mevzide, öğlen ayağa kalkarak kurşunların arasında yürüdü.

Rojvan, ne zaman uyusa rüyanın kapıları ona hemen açıldı. Bahoz, her uyuduklarında boynundan kefiyesini çıkarıp, bir ucunu kendi koluna diğer ucunu da Rojvan'ın koluna bağladı. "Rüyaların dünyasına beni de götürmeyi unutmayasın diye ha" deyip gülümsedi. Çünkü Rojvan hem uyuyor hem geziyordu.

Kaç rüyanın kapısını açtı, geçitlerden kaç yaşama adım attı. Düşünmeye hiç vakti olmadı. Savaşçılar, Rojvan'ın varlığıyla güven-deydi, en karanlık anlarında Rojvan bir kıvılcım olurdu nasılsa.

O gece Kültür-Sanat Merkezi'ni almak için göğüs göğüse çatışmadaydı. "Yaralı arkadaşları kurtarmalıyız" diye bağırırdı biri, gözün gözü görmekte zorlandığı ateşler ortasında. Öncesinde de mermiler arasından arkadaşlarını kurtarmıştı ya Rojvan, "Ben giderim" dedi. Hayalleriyle aydınlatdığı geçitlerden koştu. Sokakta vurulmuş arka-

daşına ulaşmasına üç adım kala göğsü sızladı Rojvan'ın. Arkadaşlarını kanlar içinde görmeye dayanamazdı, bu yüzden kalbinin acısı sandı. Bir adım daha attığında toprağa düştü. Başını kaldırıp elini uzattı arkadaşına. O an anlayamadı, hangi geçitti bu?

Çocukluğunun şehri Meşhed'i gördü Rojvan. Meşhed, zamanın sisleri arasında, Binalud dağlarının ardında, İpek yolunun üzerinde, Horasan'ın bir ucunda. Nişabur ve Tus'un şairleri Binalud dağlarına bakıp şiirler yazardı. Kobanê'de uykuya dalan Rojvan, Binalud yaylalarında şairlerin geçidini adımlıyordu.

Gîvara

22 Aralık

Gîvara Gulalî, Halepçe katliamından dokuz yıl sonra doğdu. Elma kokusuyla başlayan hikayeleri dinleyerek büyüdü: Mor, mavi, beyaz bahar çiğdemleri açmış, tüm Halepçeliler Newroz'u kutlamaya hazırlanırken, elma kokusu... Çocuklar kırlarda koştururken, elma kokusu... Karlar, dağların doruklarına doğru erimeye başlarken, elma kokusu... O kadar çok hikaye dinledi ki, çocuklarının çığlığını duydu, sokaklara dağılmış bedenleri gördü. Belki bu yüzden henüz genç yaşında nerede bir çığlık duysa oraya koştu.

Şengal'e DAİŞ saldırısı başladığında, Gîvara ömrünün baharındaydı. Ağustos sıcağında çöllere dağılan kadın ve çocukları televizyon ekranlarında gördüğünde Şengal dağlarında aldı soluğu. Êzidî halkını kurtarmak amacıyla Rojava'dan Şengal'e koridor açmak için savaşanların içinde Gîvara da vardı.

Kobanê kuşatması başlayınca Gîvara, "Kürdistan benim yüreğimdir, Kobanê'de bunun bir parçasıdır" dedi ve oraya gitti.

Kobanê savaşında, herkesin güvendiği bir savaşçıydı. Darda, çemberde kalan herkesin ilk çağırdığı kişiydi. Bilirlerdi ki Gîvara, savaş, tank, top dinlemez mutlaka çağrıldığı yere ulaşmanın bir yolunu bulurdu.

Kobanê'nin adım adım özgürlüğe yaklaştığı zamandı. Gîvara ve arkadaşları, şehirde önemli noktalardan biri olan Kültür-Sanat

Merkezi için günlerce savaştı. Son çarpışma, o gece saat üçte başladı. Gîvara, en öndeydi. Önce binanın avlusunu aldılar. Binaya ilk giren Gîvara'ydı. Birinci katı, ardından ikinci katı kurtardılar. Kalan DAİŞ'liler, arkalarına bakmadan kaçınca, Gîvara binanın çatısına çıktı. "Bijî Berxwedana YPG/YPJ" sloganını atarak, binada dalgalandırılan kara bayrağı söküp attı. Saat dördü on geçiyordu. Gîvara'nın sevinci, karanlıkları yararak dalga dalga yayıldı Kobanê sokaklarına.

Gün aydınlandığında Gîvara'nın elbiseleri, alınıdaki bandajı toz içindeydi. Soğuktan sesi kısılmıştı. Yüzü ve elleri de isten kapkara olmuştu. Hiçbir şeye aldırmayan Gîvara, kendisini çeken kameraya geceki savaşı heyecanla anlatıyordu.

"Şimdi sıra Kara Okul'u kurtarmada" dedi Gîvara ve göğüs göğüse çarpışmaya devam etti.

**Halepçeli Gîvara Gulalî, 28 Aralık'ta Kara Okul yakınlığında yaşamını yitirdi.*

Unutmaya karşı savaşan adam

23 Aralık

Kobanê sınırında parlak mavi gözlü, beyaz saçlı bir adam unutmaya karşı savaş açtı. Elinde ateşli bir silah ya da bomba yoktu. Güçlü yumruklara da sahip değildi. İnce bedenine ne giyse bol duruyordu. Ama güçlü bir belleği ve kalbi vardı. Altmış yaşındaki adam, Kobanê direnişi için genç bir insan gibi emek verdi. Bu, mavi gözlü adamın Rıfat Horoz'dan Karker Kobanê'ye dönüşümünün hikayesiydi. Sinop'ta doğdu, madenci bir babanın çocuğu olarak Zonguldak'ta büyüdü. Neredeyse yüzyıl önce Pristine'nin Golyak dağlarında Arnavut halkını savunmak için gerillalık yapmış enesini gururla anlatırdı.

Kocaeli'deki evini savaştan dolayı göç etmek zorunda kalan Kobanêli bir aileye verdi. Varolan parasını da yardım kampanyalarına bağışlayarak, Kobanê için nöbetin tutulduğu Miseynter köyüne

geldi. Orada ortak bir yaşamın kurulmasına öncülük etti. Köydeki eski kerpiç evleri yeniden onardı. Topladığı anılarla direnişin yüzüncü gününde Kader Ortakaya Kütüphanesi ile Arın Mîrkan Direniş Müzesi'ni kurdu.

O çağın en ölümcül hastalığına karşı anılarla savaştı. Bunun için orada sınırın hemen ötesinde yüzyılın direnişi sürerken, O direnişin her anını biriktirmeye başladı: Küçük ve büyük mermi kovanları, araba enkazları, oyuncaklar, elbiseler, ev eşyaları, yırtılmış fotoğraflar, kadınların elle işlediği etamin tablolar, boş çerçeveler, kitaplar... Yağ tenekelerine, eski tencerelere ve büyük mermi kovanlarına rengarenk çiçekler ekti.

Herkes sadece eşyaları gördü ama o, eşyaların ardındaki anılara dokundu. Her eşyadaki parmak izlerinden onların sahiplerinin anılarına yol aldı. Kimi şehirde savaştaydı, kimi yaşamını yitirmişti, kimi çok uzaklara kaçmıştı, kimi sınır çizgisinde özgürlüğü bekliyordu. Kimse onun ne kadar acıdığını bilemedi, onca anıyı biriktirmenin bıraktığı yürek sızısını da...

Karker, Kobanê özgürleştikten sonra hayalindeki direniş müzesini yıkıntıların ortasına kurdu. Biriktirdiği eşyaları, üzerindeki anılarıyla birlikte müzeye yerleştirdi. Anıların üzerinde papatyalar, gelincikler açtı, kırlangıçlar yuva kurdu.

Parlak mavi gözlü adamın anıları da hâlâ orada direniş günlerini anlatıyor, unutmaya karşı savaşına devam ediyor.

**Karker Kobanê, 25 Haziran 2015 tarihinde Kobanê'ye yapılan saldırıda yaşamını yitirdi.*

Çiçek denizi

24 Aralık

Feryal henüz on altısında, siyah çarşaf giymek istemiyor. Ayak bileklerine dek uzanan rengarenk elbiseleri seviyor. Kırmızı, mavi, sarı, yeşil elbiseleri görünce ruhu çiçekleniyor. Ama şu şehre gelen kara giysili adamlar, tüm kadınlara, kız çocuklara siyah çarşaf giydiriyorlar. Feryal, neden kara çarşafa bürünmek zorunda olduğunu anlayamıyor. Saçlarını kapatıyordu ya, niye yetmiyordu.

“Benim babam da dindardı, ama bu elbiseleri o aldı bana” diyor ama dinletemiyordu. Bir bombalamada ölen babasını düşünüyor.

Feryal, mavi elbisesiyle Muhacir mahallesinin sokaklarında yürüyor. Feryal çocuk, nerden bilsin ölümü, nerden bilsin çocukların da vurulacağını. Feryal’i “siyah çarşaf giyeceksin” diye tehdit eden Hisbe’lerden* biri çıkıyor karşısına, çıkmıyor aslında. Uzaktan silahlıyla nişan alıyor ve vuruyor göğsünden Feryal’i.

Feryal Tabqa’nın çölünde uzanmış, yüzü mavi gökyüzünde. Kan değil sokaklardan akan, Feryal’in mavi elbisesindeki çiçekler akıyor. Bir çiçek denizinde yüzüyor Feryal. “Fırat suyu bizim mahallelerden mi geçiyordu” diye düşünüyor. Bu su, bu çiçek denizi de ne.

Annesinin sesi geliyor uzaktan. “Anne neden bağıırıyorsun, ne oldu” diye sormak istiyor ama kıpırdayamıyor. Mahallenin tüm çocukları başında toplanıyor, sonra kadınlar, adamlar. Kimse yardım etmiyor annesi Sewra’ya. Hastaneye götürmek için Feryal’i sırtlıyor. Kara giysili adam beliriyor yanlarında, “Hiçbir yere götüremezsin, bu onun cezası” diyor.

Sewra ağlayarak, kara giysili adama bağıırıyor: “Allahtan korkun, o bir çocuk, o daha bir çocuk.”

Silahları doğrultuyorlar. Sewra sigara içtiği için on yedi günlük hücre cezasından yeni çıkmış. Evdeki altı yaşındaki oğlunu düşünüyor Sewra, çaresiz Feryal’i eve götürüyor. Göğsünü beyaz bir bezle sarıyor, bez az sonra kıpkırmızı oluyor. Bir tane daha üstüne koyuyor, kaç kat koysa hemen kırmızılaşıyor.

Feryal, “Anne bana ne oldu” diye soruyor, inliyor. Çiçek denizi nereden, neden her yer karanlık!

Ağhıor Sewra, ellerini aıp, “Allahım biz sana ne yaptık, bu kirli adamlar yaşamımızı altüst ederken sen neredesin” diye soruyor. Başına, dizlerine vuruyor. Yarası, Feryal’inkinden daha derin, ömür boyu bir ok gibi kalbinde dönüp duracak.

Hiçbir şey Sewra’nın acısını dindirmiyor. Dilinde ağıtlar, gece uzuyor. Sabaha dek inleyen kızının başında bir gece değil yüzyıl geçiriyor Sewra, belki daha da uzun. Çocukluğundan alıyor Feryal’i, düşlerden, uykudan, zamandan alıyor. Ama ölümden alamıyor. Ertesi sabah Feryal’in kalbi duruyor. Sewra’nın gözyaşları kuruyor. Tabqa’nın Muhacir mahallesinde bir çiçek denizi, Fırat’a karışıyor.

**DAİŞ’in ahlak polisi*

Canfeda’nın sazı

25 Aralık

Kobanê, şarkıyla savaşanların şehri oldu. Canfeda’nın da bunda payı büyüktü. Halep’ten Kobanê’ye geldiğinde dede yadigarı sazını da yanında getirmişti. Savaş ortasında nereye gitse sazı da onunlaydı.

O gün Kara Okul’a yakın bir yerde mevzide tek başına kaldı. Bir süre çatıştıktan sonra mermisi tükendi. Etrafı kuşatılmıştı. Arkadaşları ona ulaşana dek bir şeyler yapmalıydı. Mevziden silah sesi gelmeyince DAİŞ’liler de anladı mermilerinin bittiğini.

“Biliyoruz mermilerin bitti. Teslim ol, seni öldürmeyeceğiz” diye çağrı yaptı DAİŞ’lilerden biri.

“Şimdi size teslim olmayı göstereceğim” diye söylendi Canfeda. Toz içindeki siyah kabından sazını çıkardı ve çalmaya başladı. Günah gördükleri için müzik aletlerinden pek hoşlanmayan DAİŞ’liler öfkelenildi. Küfür ve tehdit savurdular.

Canfeda, gözlerini yumdu, şevkle çalmaya devam etti. Başıyla ritim tutuyordu. O an dedesinin sazı aşkla çalışını hatırladı. Gövdesi dut, sapı meşe ağacından yapılan sazı kendisine verdiğinde,

“Bir gün çok zorda kalırsan sazın tellerine dokun yeter, sana yolunu gösterir” demişti.

Sadece birkaç dakika sonra arkadaşları yetiştiğinde gördükleri manzara karşısında şaşırmışlardı. Evden saz sesi yükselirken, DA-İŞ’liler de çevresinde ne yapacağını şaşırmış şekilde dolanıyordu. Bundan yararlanan savaşçılar, çatışarak Canfeda’yı kurtardı.

Şilan’ın en uzun gecesi

26 Aralık

O yılın en uzun kış gecesi Kandil dağlarında yaşandı. Şilan, gece boyunca dağların eteğindeki sığınakta kıvrandı. Bir uyandı bir uyudu. Bir ağladı bir güldü. Ağladı çünkü gözlerini her kapattığında genç bir adamın kanlar içindeki bedenini gördü. Tanıyabilmek için biraz yakınlaştığında genç adam daha fazla uzaklaştı. Güldü çünkü en sonunda bir şeyler hatırlamaya başlamıştı. Kanlar içindeki bedeni her gördüğünde kalbine keskin bir sızı saplandı. Bir türlü sabah olmadı. Yılın en uzun gecesi, Şilan’ın ömrünün en uzun gecesi oldu. Sabah olmadan gözlerini yeniden kapattı. Bu sefer kanlar içindeki genci toprağa uzanırken gördü. “Kimsin, ne oldu sana” diye sordu. “Ben senim” diye cevap verdi genç adam ve gözlerini yumdu. Şilan da, ter içinde yattığı yerden sayıklayarak doğruldu.

Arkadaşları, en sonunda bir şeyler hatırladı diye sevindi. Şilan, “Xebat şehit düştü, Xebat şehit düştü” diye ağlamaya başladı. Arkadaşları, yatıştırmaya çalışsa da o, kalbinin her zaman doğruyu söylediğini biliyordu.

Şilan için hatırlamak hiç bu kadar acı olmamıştı. Kalbinin ta içinde hissettiği kanlar içindeki genç adam, ikizi Xebat’tı. Birbirlerinin acılarını, sevinçlerini her zaman hissetmişlerdi.

Yaşamından kesitler sökün ettiğinde, onları sabırla toplayıp birleştirdi Şilan. Doğup büyüdüğü Doğu Kürdistan’ın Salmas kentini, Azeri ailesini, çocukluğunu hatırladı. Abisi Welat’ın gerillaya katıldığı günü, ikizi Xebat’tan sonra kendisi ve kızkardeşi Sorxwin’in

de aynı yola koyulduğunu hatırladı. Şilan, Kandil dağlarında başından aldığı metal parçalarla ölümden dönmüştü. Ama ismi de dahil her şeyi unutmuştu.

Kobanê saldırısı başlayınca ikizi Xebat ve Welat da oraya gitmişti. Şilan'ın ömrünün en uzun gecesinde Xebat Kobanê'yi savunurken yaşamını yitirmişti, ardından da abisi Welat.

Kesilen el

27 Aralık

Sarmad, Raqqa'nın Berid mahallesindeki evinde, iki gece bir gündüz aralıksız uyudu. Önceki gün akşama doğru El Neim Meydanı'nda bayıldığından beri uyanamadı. Annesi öyle korktu ki, belli aralıklarla nefes alıp almadığını kontrol etti. Sarmad, uykusunun bir aralığında kâbus gördü. Silahlı kara giysili adamların arasında El Neim Meydanı'na götürüldü. Etrafta çocuklar, yetişkin erkekler... Bazıları telefonuyla Sarmad'ı kameraya çekiyor, bazıları gülüyor, bazıları kendi arasında konuşuyordu.

Kara giysililerden biri, elinde kağıt, Sarmad'ın işlediği suçları okudu: "Sarmad, bir motor çaldı. Şeriat kanunlarına karşı çıktı. Kanunlar gereği sağ eli kesilecek."

"Hayır hayır ben motor falan çalmadım, Allahın adına yemin ederim çalmadım" dedi sesi titreyerek ama kimse onu dinlemedi. Yalvardı, meydanda babasını aradı gözleri, o da yoktu. Çaresizlik içinde kıvrandı. "Beni kurtarın" diye bağırdı yeniden, sanki herkes kör ve sağırdı.

Kara giysili adamlardan biri gözlerini bağladı Sarmad'ın. O kadar kıvrandı ki direnecek gücü kalmadı; omuzlarından, kafasından, ayaklarından sıkıca tuttular. Sandalyeye oturtular, sağ elini masanın üzerine koydular, bileğine bir ip bağladılar. O an bileğinde keskin bir acı hissetti. Bağirtısı El Neim Meydanı'nda yıkıldı.

Sarmad'ın bağirtısını duyunca hemen odaya koştu annesi. Sarı kesilen Sarmad'ın yüzünü göğsüne gömerek sakinleştirmeye

çalıştı. Sarmad, hâlâ bileğinin sızısını hissediyordu. Başını geri çekmeye çalıştı, annesi daha sıkı sarıldı. Ama Sarmad, sağ elini görmek istedi, sağ elini görecektir şekilde göğüs hizasına getirdi, eli yoktu. Bileğinde kalın bir sargı tabakası vardı.

“Elim nerede, anne elime ne oldu” diye sordu gözyaşları içinde.

Kara Okul’un kaderini değiştiren kadın

28 Aralık

Savaş başladığında Kürdistan’ın doğusundan batısına yürüdü Dicle Fırat; Salmas şehrinden Kobanê’ye, Zola çayından Fırat nehrine, Erevil dağından Miştenur tepesine... Tozun kapladığı izleri takip ederek, doğudan batıya yeni bir köprü kurdu. Kobanê’den Salmas’a sınırların kalktığı bir zamanın özlemiyle silahı eline aldı. Kuşatma altındaki kendi eviymiş gibi savaştı.

Yine şiddetli bir çarpışmanın içindeyken Dicle’nin telsizi aniden kesildi. Arkadaşları, bir saat boyunca çağrı yaptı ama cevap yoktu. Yaşamını yitirdiğini sandılar. Bir grup savaşçı, Dicle’nin cenazesini kurtarmak için çatışma alanına gitti. Dört savaşçı, yarım saatlik çatışmanın ardından onun bedenini sırtlayarak geri cepheye taşıdı. Dicle yaşıyordu, metal parçalarla sırtından ve başından yaralanmıştı. İnleyerek gözlerini açtığı anda neden hastaneye getirildiğini sordu.

Birkaç hafta sonra yaraları kapanmadan yeniden cepheye dönmek için ısrar etti. Duvara tutuna tutuna ayağa kalkıp, “Bak doktor yürüyorum, artık gidebilirim” dedi ısrarla. Doktor Aryen, biraz daha kalması gerektiğini hatırlatınca yatağına oturup ağladı. Doktor da, iki gün sonra gidebileceğini söyledi. Ama iki gün beklemek bile zor geldi Dicle’ye. Ertesi sabah Beritan ile birlikte “yemek almaya gidiyoruz” diyerek çıktı hastaneden ve bir daha da dönmedi.

Artık DAİŞ’in şehirden söküldüğü zamanlardı. Dicle, yaraları kapanmadan, şehrin önemli noktalarından biri olan Kara Okul’u kurtarma eylemine katıldı. Öğrencilerin yeniden okul sıralarında oturduğu hayaliyle savaşıyordu. Yaraları her sızladığında bir adım daha ileri gitti. Bedenindeki acıları kimse anlamasın diye hep gü-

lüksü. Dicle ve arkadaşları, okulu kurtarmak için on iki saat boyunca aralıksız çatıştı. Artık okulda tutunamayacağını anlayan DAİŞ'liler, bomba yüklü araçları patlattılar ardı sıra.

Dicle gittikten iki gün sonra Doktor Aryen'e Kara Okul yakınında patlama olduğu haberi geldi. Çantasını alarak hızla olay yerine gitti. Yıkık bir evin avlusunda uzananlardan biri de Dicle'ydı. Nabızı atılmıyordu, kanlar içindeki göğsüne kalp masajı yaptı. Ama hayata döndüremedi. Elbisesini düzeltmek için çevirdiğinde eski yarasına takıldı gözü. Yara hâlâ açıktı, akan kan üzerinde kurumuştı.

Kobanê özgürleştirildikten sonra Kara Okul'un adı Dicle Fırat Okulu oldu.

Radıo

29 Aralık

Kobanê'de çatışmalar devam ederken, güneydoğusunda yetmiş kilometre uzaklıktaki Ayn İssa kasabasında başka bir mücadele vardı. Raqqa yolu kenarındaki evinde Amina için birkaç dakika radyo dinlemek, elinde silah DAİŞ'e karşı savaşmaktan daha zor hale gelmişti.

Her gün penceresinden baktığı yoldan ağır silahların taşındığı Kobanê'de ne olup bittiğini merak ediyordu. Bunu öğrenmenin tek yolu da eski radyosuydu. DAİŞ, radyo dinlemeyi ve televizyon izlemeyi yasaklamış, interneti kontrol altına almıştı. Onların yasağı yetmiyormuş gibi eşi de başlarına bir iş gelmesin diye yasaklara uymasını istiyordu. Ama Amina'yı korkutan ne eşi ne de DAİŞ'li-lerdı. En korktuğu şey, komşusu Zaha'nın kulaklarıydı. Zaha sesleri duymakta, duymasa da onları istediği gibi dönüştürmekte ustaydı! İşi gücü komşularına, sokakta gelip geçenlere kulak kesilerek bir şeyler öğrenmekti. Üstelik Zaha da radyoyu 'cehennemin borazanı' olarak görüyordu. Amina, onun radyonun sesini duyup DAİŞ'lilere şikayet etmesinden korkuyordu. Kasabada bir evde radyo bulunduğu için ev sahiplerine kırbaç cezası verilmişti.

Amina, eşi evden çıktıktan sonra özel eşyalarının içine sakladığı radyoyu çıkarıyordu. Kızı onun için kapıda nöbet tutarken, Amina radyoyu kulağına bastırıp dinliyordu. Amina tüm tehlikeleri göze alarak Kobanê’de yaşananları radyodan dinlemekten vazgeçmedi: Bazen banyoda suyu açarak, bazen dışarıdan yüksek sesler geldiğinde, bazen yorganın altında, bazen elbise dolabının içinde...

DAİŞ’in Kobanê’de yenildiğini Ayn İssa’da ilk öğrenlerden biri de Amina oldu.

Sol el

30 Aralık

Şengalli Mîro, bugün Reqqa’da beş yaşına bastı. Beş aydır burada DAİŞ’in elinde esir. Silahlı adamlar, bir akşam üstü köylerine saldırmıştı. Annesi, “Bu yeni bir fermandır” diyen bağırıtlar ve kaçışmalar arasında onu kucağına alıp koşmuştu. Köyün etrafı sarılmıştı. Kaçamadılar, silahlı adamlar annesini ve onu yakalayıp bir arabanın kasasına bindirdiklerinde Mîro’nun uykusu gelmişti. Annesinin kucağında uyuyakalmıştı. Babasının ve iki ablasının nereye gittiğini görememişti.

Mîro, Reqqa’ya geldiklerinden beri çok zayıfladı. Çünkü yemek zamanları onun için bir eziyetti. Her yemek yediğinde silahlı adamların saldırısına uğruyordu. Çoğu zaman annesi, bedenini ona siper ediyor ve tüm dayakları yiyordu. Mîro, neden böyle davrandıklarını anlamıyordu, çevresindeki çocuklar da yemek yiyordu ama onlara dokunmuyorlardı.

Bir gün yemek yemeye başladığı anda kendilerini izleyen silahlı adam gelip eline vurmuş, kaşığını yere düşürmüştü. Mîro, yeniden kaşığını almak için elini uzattığında ayağıyla elinin üzerine basmıştı. Annesi, çığlık çığlığa ağlayan Mîro’yu kucağına almıştı. Adam, Mîro’yu annesinin kucağından çekerek, odanın diğer köşesine fırlatmıştı. İki silahlı adamın kollarından tuttuğu annesinin yalvarması işe yaramamıştı. Çocuğun sol eline tahta parçasıyla kanatana dek vurmuştu.

Mîro, Arapça konuşan, bağırıp çağıran adamın ne dediğini anlamamıştı. Çünkü o, sadece annesinin konuştuğu dili, Kürtçe'yi biliyordu. Silahlı adam, “Bu çocuk bir daha sol eliyle yemek yemeyecek. Dinimizde günahtır. Kaç kez dedim sana. Bir daha görürsem keser atarım” demişti. Mîro yine hiçbir şey anlamamıştı. Sadece annesinin ağlamasından kötü bir şeyler olduğunu sezmıştı.

Artık yemek zamanlarından korkuyordu. Aç olmasına rağmen annesi yemeği önüne koyduğunda önce korkuyla çevresine bakıyordu. Silahlı adamlar yakındaysa yemiyordu. Annesi yemeğini yedirene kadar başı önünde öylece duruyordu.

Bir süre sonra artık istese de yemek yiyemedi. Çünkü elleri bir şeyleri tutmaya başladığından beri sol elini kullanıyordu. Annesi yedirmese aç kalacaktı. Sol eli ve kolunu artık kullanamaz olmuştu. Annesi kaşığı sağ eline tutuşturuyordu. Mîro, kaşığı ağzına götürene kadar içindeki her şey dökülüyordu.

Bu masaldaki kahraman benim babam

31 Aralık

Susun, susun ve dinleyin! Hatırlıyorum, Kobanê’de bir savaşçı vardı. Bu şehirde o gülünce kuşlar susardı. Hani şarkılar söylerdi savaşırken, içindeki ılık gözlerinden yayılırdı.

Fısıltıyla konuşacağım, uyuyor şimdi. Bakın gülümsüyor hâlâ. Ben size onun hikayesini anlatırım. Uyanana dek onu tanımış olursunuz.

İşte o, Leyla’nın babası Ebu Leyla! Adımı gururla taşıyan babam.

Annem, babam ve kardeşimle birlikte Minbic’te yaşadık. Babam, hep sonunda iyiliklerin galip geldiği masallar anlatırdı bana; ne kadar kötülük olursa olsun hepsi kahramanlar tarafından yenilgiye uğratılırdı. Ben okula gitmeye hazırlanıyordum.

Şu güneyde görünen çöl var ya, kara giysili adamlar oradan çıkıp geldiğinde hayatımız alt üst oldu. Tüm şehrimiz için karanlık bir masal başladı. Şehrimizi, evimizi, oyuncaklarımızı, her şeyimizi

bırakıp göç ettik. Babam da savaşa gitmeye karar verdi. Ben ağlayınca, dizine oturtup anlattı: “Bak Leyla’m, sana anlattığım masalları hatırlıyorsun değil mi? O masallardaki gibi bu yaratıklara karşı da birilerinin savaşması lazım. Seni ve tüm çocukları savunmak için gidiyorum. Siz daha güzel bir gelecek ve özgürlük içinde yaşayın diye bütün tehlikelere göğüs geriyoruz. Aziz ülkemiz özgürleşince döneceğim. Her zaman babanla gurur duyacaksınız.”

O zaman babamın da masallardaki gibi kötülere karşı savaşan iyi kahramanlardan biri olduğunu anladım. Onu eve getirecek özgürlük haberini beklemeye başladım. Sonra babamın çocukluk şehri Kobanê’ye gittik, savaş arkamızdan oraya da geldi. Babam yine cephede idi.

İşte onun sesi geliyor siperlerden, elinde silahı ateş ederek kara giysili adamların üzerine yürüyor. “Kobanê hafif silahlarla eşsiz bir kahramanlıkla direniyor. Burası bizim varlığımızdır. Elimizde kalaşnikof ve içimizde özgürlük aşkı oldukça Kobanê düşmeyecek” diye bağıriyor. Görüyorsunuz, o, her zaman kendisini anlatmanın bir yolunu buluyor.

Yaralıları, aynı anda yüzlerce merminin geldiği çatışma alanından kurtardı. Mevziden mevziye koşarak kalbindeki ışıktan bir parça verdi. Şimdi uyuması bundan, kalbinin ışığını yeniden kazanması gerekiyor.

Çok savaştı, öyle savaştı ki yedi kez yaralandı. Her seferinde yaraları kapanmadan cepheye döndü. En umutsuz anda adım adım ilerleyerek yolları açtı. Şehrin yenileceğini söyleyenlere, şu sözlerle cevap verdi: “Şimdi herkes Kobanê’yi tanıdı. Görecekseniz önceden buranın adını bilmeyenler dahi bir gün ‘Şam nerede?’ diye sorduğunda, ‘Şam, Kobanê’nin güneyindedir’ cevabını verecekler.”

O ülkesini ellerinde taşırdı. Savaşmadığı zamanlarda mevzi yapar, kara giysili adamların yollarına bomba döşer, silahları tamir ederdi. Ne yaparsa yapsın sonuçta çamurlu elleriyle çıkardı savaşçıların karşısına. Onlar da, “Ebu Leyla yine mi ellerin çamurlu” derlerdi. O gülümseyerek, “Bilmiyor musunuz çamur ülkedir, insanın ülkesini her gün ellerinde taşıması ne güzeldir” derdi her seferinde. Babamın şehrinde ülkelerine “Çamurumuz” derlerdi.

Babam, söylediği her sözü yerine getirdi; bu masaldaki kahra-

man benim babam, kötülükleri yendi. O, bizi ölesiye özledi, ölesiye sevdi. Şimdi herkes bana onun kahramanlık masalını anlatıyor. Onunla gurur duyuyorum.

Şişşt fısıltıyla anlatın, o hâlâ uyuyor.

Unutmayın, o çöl yaratıklarına karşı savaşanları unutmayın! Bakın, oradalar, rüzgarın dağıttığı toz zerrelerinde, toprakta, evlerimizin duvarında, yağmur damlasında, buğday başaklarında, her yerdeler, her yerdeeee...

Yaralı güvercin

1 Ocak 2015

Savaş başladığında komşularımızın hepsi evleriyle birlikte her şeylerini öylece bırakıp gitti. Bizi burada bırakan ev sahibimiz de gidenlerin arasındaydı. Hayatımda ilk defa renklerin bu denli azaldığını ve birbirine benzediğini gördüm. Hayatın seyrini değiştiren farklı bir şeyler olduğunu anlamıştım, ama neydi?

Tanıdık insanların ardından yaşadığımız yere ilk defa gördüğümüz insanlar geldi. Birbirlerinden saklanıyor, demir çubuklarla bir şeyler fırlatıyorlardı.

Biz yeryüzünde insanlardan daha fazla renk görürüz. Yeni gelenlerden renkleri az olanlar, canlılar da dahil gördükleri her şeyi parçalayıp yıkıyorlardı, kötülerdi. Renkleri çok olanlarsa mahalle-mizi korumaya çalışıyorlardı.

Renksiz olanların bizden daha hızlı uçan kuşları vardı. Konuşmuyorlardı, sadece belirgin bir vızıltıyla geliyorlardı. Nereye konsalar patlıyor, onlarla birlikte ne varsa parçalanıyordu. Renksiz olanlara doğru gitmememiz gerekiyordu. Bu yüzden çok uçamadık. Yiyecek tohumlarımız kalmadığında yakın evlerin önünden, damlarından yiyecek aradık.

Renksiz insanların attığı kuşlardan biri yuvamıza konduğunda patladı. Tüm ailem, yuvamız paramparça oldu. Hiçbir ses gelmediğinde yalnız kaldığımı anladım. Belki üzerimde kalkan gibi duran tahta parçası beni kurtarmıştı. Ayağa kalkıp yürümek iste-

diğimde düştüm. Birkaç defa daha denedim yere düştüm. Çünkü sağ ayağım yarısından kopmuştu.

O renkli insanlardan biri, beni gördüğünde artık tek ayağımla sekerek yürümeyi öğrenmiştim. Onların kötü olmadıklarını bil-meme rağmen ürktüm. Sekerek uzaklaşmaya çalıştım ama o, ben-den daha hızlıydı. Kaçmaya çalıştım ama tek bacakla nereye kadar gidebilirdim ki! Olduğum yerde kıpırdamadan durdum. Renkli insan önümde durdu. Başını sallayarak yanıma çöktü. Ellerini bana doğru uzatarak, “Demek sen de yaralandın, bu savaştan sen de kurtulamadın” dedi. Başımı okşadı, gözlerinden dökülen birkaç damla yaş kanatlarıma düştü.

“Burada ne oluyor, renksiz insanlar ne istiyor?” diye sormak istedim ama beni anlayamayacaktı.

Beni avuçlarına alarak yıkılmış evin etrafında dolaştı, sağ tarafta tarumar olmuş yuvamızı gördü. Duvardaki kanlar hâlâ duruyordu.

Bir sürü renkli insanın yanına gittik, beni gören herkes başımı okşuyordu. Biri ekmek kırıntısı verdi, aç olduğum için hepsini hızlıca yedim.

“Heval Koçero, bu kıyamette o güvercini nereden buldun” diye sordu biri.

Beni ellerinde tutan da, “Jihat bak güvercinin ayağı kopmuş, yaralanmış. O da artık bir savaş gazisidir” diye cevap verdi.

Umudun büyücsü

2 Ocak

Neriman, Tabqa şehrinde kadın doktoruydu. DAİŞ şehri işgal edince muayenehanesini, “Artık senin işine gerek yok” diyerek kapattı. Neriman da, hastalarını gizlice evinde kabul etmeye başladı. DAİŞ için bilgi toplayan bir kadın tarafından şikayet edilince, öldürülmekle tehdit edildi.

Neriman, Tabqa’nın karanlığında yaşayabilmek için hayallerden bir dünya kurdu. O dünyada pes etmek yoktu. Kadın hastalarını görmek için her gün farklı yöntemler buldu. Bir gün tuz almaya,

diğer gün elbise diktirmeye, öbür gün nakış örneği almaya, bir başka gün Kuran okumaya... Her gün bir bahaneyle kadınları ziyaret etmeye gitti. Sadece doktorluk yapmadı, umutsuzluk içindeki şehrin kadınlarına umut vermeye, yaralarını sarmaya çalıştı.

O gün şehrin mahallelerini dolaşan beyaz kamyonetten herkesin çarşı meydanında toplanması için anons yapılıyordu. Neriman ise Farida'nın şikayetlerini dinliyordu.

Neriman işini bitirip dışarı çıktığında DAİŞ'liler etrafını sardı. Onlarla gitmemek için direnince ellerini uzun bir iple bağladılar. Kapının ardında ağlayan Farida'yı da meydana gelmesi için tehdit ettiler. Neriman'ı arkalarından çekerek çarşının girişindeki meydana götürdüler. Meydanda haç şeklinde yapılmış demire bağladılar. Mahkeme dedikleri şey iki dakika sürdü. DAİŞ'lilerden biri cezasını okudu: "Bu kadını kaç kere uyardırmıza rağmen büyü ve cadılık yapmaya devam etti. Kadınlarımıza ilaçlar verip zehirliyor. Şeriata göre cezası recmdir."

Cezayı okuyan adam, meydana yığılmış taşlardan birini alarak Neriman'a fırlattı. Taş, göğsünün tam ortasına değdi. Dünyanın ortasında zaman ikiye bölündü. Bir tarafında Neriman, diğer tarafında onu öldürmek isteyen karanlık. Onca yol aşılmamış gibi Tabqa şehri yüzyıllarca geriye gitti.

"Evet yarattığınız bu cehennemde umut edebilmek, özgürlüğü düşlemek için büyü yapmak gerekiyor" diye bağırdı Neriman. "Allah Akbar" bağırışları arasında ardı ardına taşlar geldi başına, göğsüne...

Yüzü kanlar içinde son kez bağırdı Neriman, "Lanet olsun size. Yaşattığınız her şeyi yaşayın inşallah."

Kara elbiseliler, çember sakallılar, öfkeli erkekler taşladı Neriman'ı. Bedenine değen her taş acıdı. Gözyaşı dökmek için taş oldu Neriman, son nefesini ne zaman verdiğini anlamadı kalabalığın içindeki Farida. Neriman'ın hastaları, gözlerini yumup dua etti. Kanlar içindeki Neriman'ın son çığlığı, meydandaki kadınlara ulaştı.

Zamanda izler

3 Ocak

Adlê ile Sara, Kobanê’de zamana izler bırakıyordu. Savaşçıların kanlı elbiselerini yıkamadan önce ceplerindeki eşyaları çıkarıp bir çantada saklıyorlardı. Ceplerden çıkan eşyalara göre savaşçıları tanımaya çalışıyor ve kafalarında yüzlerini canlandırıyorlardı. Nasıl yaşamışlardı, nasıl sevmişlerdi, değer verdikleri şeyler neydi? Üst üste yığılmış kadın, erkek giysilerinin her biri, içinde onlardan parçalar taşıyordu.

Askeri bir pantolonun cebinden parlak siyah bir taş çıktığında, geçmişî okuyabilen bir savaşçı, dediler.

Bir kadın gömleğini ters çevirince içinden kurutulmuş çiçekler döküldü. O, çiçekleri çok seviyordu, sevgiyi bilen biri, dedi Sara.

Yeşil yeleğin cebinden kenarı kırık küçük bir ayna çıktı. O kusurlarını bilen, insanları kusurlarıyla yargılamayan biri, dedi Adlê.

Askeri bir gömleğin cebinden beyaz bez parçasına sarılı ağaç kabukları gördüler. O dünyanın sesini duyan biri, ağaçları, bulutları, kuşları, suları duyabiliyor, dedi Sara.

Kot pantolonun arka cebinden kahverengi cüzdan çıktı, içinde siyah-beyaz fotoğraflar vardı; kucağında bebek olan genç adam ve yanında genç kadın, gülümseyen iki yaşlı yüz, yerde çamurla oynayan iki mutlu çocuk... O, hatıralarını geleceğe taşıyan biri, dedi Adlê.

Elle örülmüş bordo bir hırkanın cebinden kurşun deliklerinin olduğu sarı-kırmızı-yeşil eşarp çıkınca, doğduğu toprakları ölesiye seven biri, dedi Sara.

Bazı yerleri parçalanmış mavi bir hırkanın cebinde katlanmış kağıt buldular. İçinde hiç bilmedikleri bir dilden sözcükler yazılıydı. O buraya çok uzaklardan geldi, insanların acılarını hissede-bilen biri, dediler.

Kobanê günlüğü IV

4 Ocak

Hayatımda ilk defa günlük yazıyorum. Yanımda yatan arkadaşlardan birkaç ipucu aldım. Kobanê'nin Toreman köyünde doğup büyüdüm. DAİŞ saldırdığında kızkardeşim Zozan ile birlikte doğu cephesinde savaşa katıldık. Bazen aynı mevzide çatıştık. Kardeş olduğumuzu söyleme gereği duymadık. Çünkü hepimiz kardeşlik, arkadaşlık. Bazı ailelerden dört, beş kişi savaşa katılmıştı. Hiç kimsenin diğerinden farkı yoktu. Evlerimiz işgal edildi, toprağımızı savunmak zorundayız.

Savaşta üç kez yaralandım. Her yaralandığımda savaşa geri döndüm. Arkadaşlarımdan uzak kalmak istemiyordum. Yaralarım tam iyileşmeden savaşa döndüm. Ama bu sefer yaram biraz ağır. Ayağa kalkınca yeniden cepheye gideceğim.

Burada yaşadığımız zorluklar çok. On gün boyunca yiyecek bir şey bulamadığımız için kuru ekmek yedik. Ama bunlar umurumuzda değil. En zor şey, arkadaşlarımızın şehit düşmesi, yaralılarımızı kurtaramamak. Ağır yaralıları kurtarmak için burada yeterince ilaç ve malzeme yok. Sınırın öbür yanına geçirmek istediğimizde Türk polisi izin vermiyor, keyfine göre kapıyı açıyor ya da kapatıyor. Bazen ağır yaralıları saatlerce sınırda bekletiyor. Yaralıları kış soğukunda, yağmur altında ölüm kalım savaşı veriyor. Bir gün kapıyı açmadıkları için yedi yaralı arkadaşımız şehit düştü. Oysa arkadaşlarımız, yaralıları çatışma alanından canları pahasına çıkarıyor. Bazen bir yaralıyı kurtarmak için arkadaşlar şehit düşüyor ya da başka arkadaşlar yaralanıyor.

Bu kadar acıya rağmen şimdi yas tutma vakti değil. Hiçbir şey boşa gitmedi. Kobanê yakında özgürleşecek. Şehrimizi yeniden yaratacağız, köylerimizi kuracağız.

Cûdî Toreman

Omer'in cihadı

5 Ocak

Omer, DAİŞ Reqqa'yı aldığı anda eşi Ayşe'yi ve küçük oğlunu Halep'in Şex Meqsud mahallesindeki evinde bırakarak DAİŞ'e ka-tıldı. Her ne kadar Ayşe, "Omer uzaklara gitti" dediyse de kimse inanmadı. Çünkü Omer uzağa gitmemişti. Onu Halep'teki DAİŞ mevzilerinde görenler olmuştu, hiç kendini gizleme derdinde de-ğildi üstelik. Ayşe'nin niye burada kaldığına anlam veremedi ma-halleli, ama bir şey de demedi. Omer ise ailesinin burada güvende olacağını düşünmüştü.

Savaş başladığından beri Şex Meqsudlular, canları pahasına ev-lerini korumuşlardı. DAİŞ'i mahalleden uzak tutmayı başardılar ama sürekli uzaktan bombalıyorlardı. O gün de Şex Meqsud'a yoğun top atışı yapıldı. Mahalleli, ne yapması gerektiğini biliyordu. Savaş şartlarında yaşamayı öğrenmişlerdi. Bir saat boyunca onlarca top atıldı mahalleye. "Neyse ki kimseye bir şey olmadı" dedikleri anda bir haber geldi. Bir top Omer'in evine isabet etmişti. Ayşe ve kucağındaki küçük oğlu oracıkta son nefeslerini vermişlerdi. Belki son nefese dahi zamanları kalmamıştı.

Çoğu dayanamadı evde olup bitene. Dayanabilenler, Ayşe'yi ve küçük oğlunu beton duvarlardan topladı. Anne ile oğul, bir kefen parçasına sığdı, ikisi aynı mezara defnedildi.

Birkaç gün sonra bir haber yayıldı. "O gün topu ateşleyen Omer'di" dediler. Devlet askerliğinde ağır silah eğitimi görmüştü ya Omer, DAİŞ'e gidince de topun başına vermişlerdi.

Yaşadığımız bir rüyaydı

6 Ocak

Deştî, sabahın erken saatlerinde Kobanê'nin 48. Cadde'sindeki bir evde uzanmış yatıyordu. Derin bir uykudan uyanırcasına gözlerini yavaş yavaş açtı. Uzaktan bir inleme sesi geliyordu. Bedeni ağırlaşmıştı.

Sol tarafına döndü, esmer yüzündeki yeşil göz bebekleri büyüdü. Yeniden gözlerini kapattı, başını sağa sola salladı, "Olamaz bu bir rüya, bu bir rüya" diye tekrarladı.

İkinci kez baktı aynı yere, bacağı orada duruyordu, karşı duvarın altında kanlar içinde, üzerindeki pantolonu parçalanmıştı. Ayak kabısı ayağında değildi.

"Bu benim bacağım, bacağım bacağım öldü" dedi ve kendinden geçti.

Şehirde gerileyen DAİŞ'liler, gaz tüpünden yaptıkları ve 'cehen-nem topu' adını verdikleri bombayı, Deştî ve arkadaşlarının olduğu eve atmıştı. Sorxwin ve Deştî yaralanmış, Apê Osman da yaşamını yitirmişti.

Eve yardım geldiğinde Deştî baygındı. Hastaneye götürürlerken kendine geldi. Ona refakat eden arkadaşı Hamza, "Keşke senin bacakların yerine benimki gitseydi" diye ağlıyordu.

Bunu duyan Deştî, "Heval iki ayağımda mı gitti" diye sordu kendini zorlayarak.

Deştî'nin yaralarıyla uğraşan doktor, ters ters bakınca, Hamza üzülerken başını eğdi.

"Sorun değil doktor, nasıl olsa öğrenecektim" dedi Deştî.

Deştî, Kobanê saldırısı başladığında Efrîn'den destek için gelen grubun içindeydi. Savaş boyunca kaç kez yaralandığını hatırlamadı hiç. Yaralandığında da arkadaşlarını bırakmak istemediği için kimseye söylemedi. Hastaneye götürdüklerinde de iyileşmeden cepheye döndü. İki ayağını kaybettiği son yaralanmaya kadar da savaştı.

Kuzey'de bir hastanede üç ay yoğun bakımda kaldı. Bacakları Kobanê toprağında. Ona savaşta yaşadıklarını soranlara, "Biz yaşamadık bir rüya yaşadık" dedi.

Yoğun bakımdan çıkarıldığı günlerden birinde hastanede arkadaşları Rubar ile karşılaştı.

Hayalet görmüş gibi beti benzi atan Rubar, bedenini ellemeye başladı. Sonra Deşti'ye dönerek, şunu sordu: "Sen şehit düşmedin mi? Yoksa ben de mi şehit düştüm?"

Kobanê benim hikayemdir

7 Ocak

Kobanê'nin Minaz köyünden Sabiha'nın gazeteciye anlattığıdır...

Keko qurban, ne anlatayım sana, hikayemi anlatayım. Kobanê benim hikayemdir. Hiçbir kitaba sığmaz, çok uzundur ama senin için kısaltayım. Fakir insanlardık, devletimiz yoktu, sömürgeydik, başka devletlerin elinin altındaydık. İlk defa başkalarının elinin altında yaşamaktan kurtulmuştuk. Dilimizi rahatça konuşuyorduk, her kararı kendimiz veriyorduk. Sonra DAİŞ geldi. Kaçıp Kuzey'e geldik. Kuzey ile aramızdaki düşman sınırını geçtik. Bazılarımız ayakkabılarını dahi giyemedi, öyle yalın ayak yollara düştü. Kuzey'de Kurmanclar olduğunu biliyorduk ama bize yardım edecek kimsenin olup olmadığını bilmiyorduk. Bir denize attık kendimizi. Neyse ki Kurmanc halkımız bize yardım etti. Evlerini, çadırlarını bize verdiler. Kıymetimizi bildiler. Ülkemiz, toprağımız ardımızda kaldı. Çocuklarımız cephede kaldı. Altüst olduk.

Üç aylık bir bebeği olan kızım ile yalnızız burada. On sekiz yaşında bir kızım daha vardı, gel gidelim sana altın alırım dedim ama gelmedi. Babasıyla birlikte şehrimizi korumak için cepheye gitti.

İşte böyle, üzerimizdeki kıyafetlerin dışında bir şeyimiz yok. Görüyorsun ayakkabılarımız yırtılmış. Geldik çadıra yerleştik. Savaş daha fazla arttı Kobanê'de.

Ne zaman döneceğimizi bilmiyoruz, bir ay mı bir yıl mı... Toprağından uzak kalmak zordur Keko qurban. Allah kimseyi toprağından uzağa düşürmesin.

Biz aynı yaşta kadınlar yan yana geliyoruz. Kobanê'yi gören şu tepeye çıkıp oturuyoruz her gün. Toprağımızdan siyah dumanlar kalkıyor gökyüzüne doğru. Bak, Miştener'un yamaçları görünüyor.

Böyle dört beş kadın birlikte oturuyoruz, seyrediyoruz. Burada birbirimizi tanıdık, hepimiz ayrı köylerdeniz. İnsan yalnız ağlamasını bilmiyor, ama birlikte olunca gözyaşı kendiliğinden akıyor. Herkes derdini söyleyince ağlaman geliyor zaten.

Herkes acısını anlatıyor, biri kardeşim, biri çocuğum, biri eşim, biri akrabam diyor. Herkesin binbir derdi var. Buradan Kobanê'ye bakıyoruz. Oturup saatlerce konuşuyoruz, derdimizi saz* yapıyoruz. Buradan Kobanê daha yakın ama dumanlar içinde. Çetin bir savaş var, tek bildiğimiz bu.

**Kobanê'de kadınların söylediği doğaçlama şiir*

Beyaz adam

8 Ocak

Ellerinde balyozlarla kapıyı kırıp içeri girdiler. Onları iki metre boyunda, baştan aşağı beyazlar içinde biri karşıladı; büyük gözleri, biçimli sakalları ve kendinden emin duruşu dikkat çekiyordu. Kara giysili adamlar, bir an onun heybetinden korkmadılar değil. Ama kendilerine zarar veremeyeceğini bilmenin rahatlığı vardı. Ev sahibi beyaz adam, sağ elini selam verir gibi kaldırmıştı. DAİŞ'liler selamını bile almadı. Sadece ellerindeki balyozu beyaz adama doğru sallayarak küfür ettiler. Hiç sükutunu bozmadı adam, bakışları bu zamanın çok ötesindeydi. Bu zamana ait olmamıştı hiç.

DAİŞ'lilerden biri, "Allahtan seni devirip yok etme emri aldık" dediğinde de sesini çıkarmadı.

Kara giysili adamlardan biri, "Allahu Akbar" diye bağırarak, ilk balyoz darbesini beyaz adamın ayağına vurdu. Adamın sağlamlığı karşısında balyozla birlikte geriye doğru düştü. Yeniden kalkıp saldırdı. Ardı ardına balyozu beyaz adamın ayaklarına, bacaklarına vurdu. Başka biri de sandalyenin üzerine çıkarak çekiçle kafasına, yüzüne vurmaya başladı.

Beyaz adam, aldığı darbelerden sonra yüzü koyun beton zemine düştü. Yerde de parçalara ayrına kadar balyozlarla vurmaya devam

ettiler. Kan yerine sarı toz aktı bedeninden. Töz, müzenin camlarından göğe doğru yükseldi. Ondan geriye kalanları bir kamyonu yükleyerek, şehirden geçen Dicle suyunu döktüler. Dicle, beyaz adamın parçalarını insanların bulamayacağı derinliklerine doğru çekti. Kentin insanları ise gerçeği yitirdi.

İki metre uzunluğundaki beyaz adam, iki bin yıldan uzun bir süredir yaşıyordu. Bugün Musul'daki Ninova Arkeoloji Müzesi'ni basan kara hayaletler tarafından "Put" denilerek paramparça edildi. Bu barbarlıktan payını alan sadece o değildi. Onunla birlikte çok sayıda binlerce yıllık Mezopotamya eseri yağmalandı; bazıları parçalandı, yakıldı, bazıları kaçakçılara satıldı.

Heval

9 Ocak

Ferhan ile Karker'in arkadaşlığı, sınırın ötesinde Miseynter köyünde başladı. Karker, uzak yollardan Kobanê'ye destek olmak için gelmişti. Ferhan da, savaşmadığı için sınırın öte tarafına geçmek zorunda kalmıştı. Çocukluğunda geçirdiği ateşli hastalık ondan ayaklarını almıştı. Elleriyle ayaklarını yerden sürüyerek yürüyebiliyordu. Ayakları da elleriydi.

Karker, direnişin anılarını biriktirmek için Miseynter köyünde kerpiçten müze yaparken, Ferhan her gün uzaktan onu izliyordu. Karker de kendisini izleyen gencin farkındaydı.

Karker, bir gün Ferhan'ın yanına yaklaşarak "Heval sen ne iş yapıyorsun" diye sordu.

Ferhan'dan cevap gelmedi. Yeniden sorunca, Ferhan gülümseyerek Kürtçe bir şeyler söyledi. Bu cevaptan Karker'in anladığı tek şey 'Heval' kelimesiydi. Çünkü Karker Kürtçe, Ferhan ise Türkçe bilmiyordu. Birbirlerini anlamasalar da onlar arasındaki bağ birbirlerini izledikleri uzaklıkta kurulmuştu. 'Heval' kelimesiyle de tamamlanmıştı.

Karker, çamurlu elleriyle kerpiçten ördüğü müzeyi işaret edince, Ferhan elleriyle oraya doğru yürümeye başladı. Ferhan ile

Karker'in arkadaşlığı böylece başladı. Onlar anlaşmanın başka bir dilini keşfetmişlerdi; birlikte emekle yaratmak. Bazen işaretlerle, bazen bakışlarla, bazen susarak anlaştılar. Az ötelerinde yaşanan savaş her şeyi yerle bir ederken, onlar yaşamı topraktan yeniden kurdular. Tamamladıkları kerpiç müzeye yaşamını yitiren savaşçıların fotoğraflarını astılar.

Karker ile Ferhan'ın arkadaşlıkları, Kobanê kurtarıldıktan sonra da devam etti. Şehrin Azadî Meydanı'nda direniş müzesinin yapımına başladılar. Karker artık Kürtçe'yi anlıyordu, biraz konuşabiliyordu. Ferhan, ömrünün eksik olan sevgisini Karker ile tanıdı. Karker, bir haziran gününde DAİŞ saldırısı ile yaşamını yitirince müzeyi arkadaşlarıyla birlikte Ferhan tamamladı.

Ferhan, şimdi Azadî Meydanı'nda Karker Heval'i ile kurdukları müzenin sadık bir çalışanı. Her gün sabahtan akşama kadar müzede çalışıyor. Müzeyi temizliyor, bakımını yapıyor, bahçedeki çiçeklerin etrafındaki otları temizliyor.

**Heval, Kürtçe'de 'arkadaş, dost' anlamında kullanılır.*

Bir avuçta iki ömür

10 Ocak

DAİŞ'in kaçarken ardında bıraktığı mayınlardan biri, Raperin ile Welat'ın kontrol etmek için girdiği evde patladı. Evden geriye bir moloz yığını kaldı. Arkadaşları, beton parçaları kaldırarak Raperin ile Welat'ı aradı. Hıçkırıklar içinde onlardan geriye kalan parçaları topladılar. Raperin ile Welat, arkadaşlarının avuçlarındaydı. Gözyaşları, avuçlarındaki parçalara damladı. İki insan ömrü birkaç avuca sığacak kadar küçüldü.

Avuçlardan, üzerinde ceylanların koştuğu yeşil desenli bir battaniyenin içine döküldüler. Ceylanlara katılıp yeşil çayırda koşular. Raperin ile Welat, artık bir bütündü. Hangisi çayıra düşen yağmur damlasına baksa, hem kendisini hem de diğerini görüyordu.

Savaşçılardan her biri battaniyenin bir ucunu tutarak yürüdü. Sanki yüzyıllardır varlığını kanıtlamak için çırpınan bir halkın acılarını taşıyorlardı. Her parçaya bir yüzyıl sığırdı belki. Ama Raperin ile Welat o battaniyeye sığamadı. Bir kenarından Raperin'in düşleri döküldü. Bir kenarından Welat, ceylanlarla birlikte fırlayarak zeytin ağaçlarıyla kaplı Efrin tepelerine doğru koştu. Bir kenarından Raperin'in saçları savruldu rüzgar ile, diğer kenarından Welat'ın kanı toprağa damladı.

Battaniye, mezarın yanına ulaştırıldığında içinde sadece bir kalp kalmıştı. Varlıktan yokluğa dönüştü bu, ağırlıktan hafifliğe varış. Gece bitecek, ertesi sabah güneş vurunca ıslak topraklardan, taşlardan buhar yükselecekti gökyüzüne. Yağmurun döngüsü gibi Raperin ile Welat'ın hayatı. Onlardan düşen her parçanın yerinde çocuklar, kahkahalarla oyunlarını oynayacaktı.

Yenilmez tanklar!

11 Ocak

Herkesin Mona Lisa adlı tablosuyla tanıdığı sanat dehası Leonardo Da Vinci, 15. yüzyılda günümüz tanklarının temelini atan taslağı çizdi. Yüzyıllar boyunca birçok kişi, Vinci'nin taslağını geliştirmek için uğraştı. En sonunda İngilizler, 1915'te geçmişin tüm deneyimlerini kullanarak bu silahı yapmayı başardı. Birinci Dünya Savaşı sırasında 16 Eylül 1916'da ilk defa Almanlara karşı kullandı. Savaşlarla geçen yirminci yüzyıl boyunca tüm devletler, bu 'yenilmez' silahı üretmekle meşgul oldu. Silahların gölgesinde devletler kurulduğunda, Ortadoğu'nun kadim halkı Kürtler ise dört devlet arasında paylaştırıldı.

Yirminci yüzyıl boyunca Kürdistan'ın dört parçasında ne zaman özgürlük için bir kalkışma olsa Türkiye, İran, Irak ve Suriye'deki diktatörlerin yaptığı ilk iş, tanklarını onların önüne çıkarmaktı. Tanklarla onları korkutmak, yenilmezliklerini ıspatlamak istiyorlardı. Ama hiçbir zaman bunu başaramadılar.

Yirmibirinci yüzyılın şafağında DAİŞ'in de Kobanê'ye saldırır-

ken ilk yaptığı şey, ele geçirdiği devletlerin tanklarını şehre giden yollara dizmek oldu. Kara bayraklarını diktikleri tanklarla şov yapıp, şehre kadar geldiler. Yöntemleri tanıdıktı; korku salmak için tankların toplarıyla evlerin duvarlarını yıktılar, tankların paletleriyle cansız bedenlerin üzerinden geçtiler ya da arkasına bağlayarak çektiler.

Ancak şehirde bu ‘yenilmez’ silahtan korkmayan savaşçılar vardı. Tankları imha edecek ağır silahları, tanksavarları yoktu ama yoktan varetmeyi öğrenmişlerdi. Kobanê savaşçıları, tankları durdurmak için şehrin etrafına hendekler kazdılar. Bir iki tank şehre giremeden hendeklerde kaldı. Şehrin sokaklarında toprağı kazıp bombalı tuzaklar kurdular, tanklar geldiğinde patlattılar. Karanlıkta sessizce DAİŞ’lilerin içine girdiler, tanklarının altına mayın yerleştirip imha ettiler. Savaşçılar, çoğu zaman keleşleriyle, mermileri bittiğinde ise bedenleriyle tanklara karşı yürüdü. Bazen de yoğun çatışma anlarında tankların üzerine çıkıp, el bombalarını içine atarak etkisiz kıldılar.

Savaşın sonunda şehre getirilen otuz beş tankın yarısından çoğu ya patlatıldı ya enkaz oldu. O kurşun geçirmeyen, kimsenin önünde duramayacağı düşünülen tanklar, Kobanê sokaklarında işlemez haldeydi.

Hena’nın yası

12 Ocak

O gece Minbic’in El-Esediye mahallesine sessizlik çöktü. Kimse birbirinin yüzüne bakamadı. Çocuklar sokaklarda koşmadı. Herkes kapısını, penceresini kapattı ve olanları unutmaya çalıştı. Sabah olunca hiçbir şey olmamış gibi yeniden başlamak için uykuya daldı.

Mahallenin girişindeki direklerde iki bedensiz insan başı sallayıp durdu. Sonsuzluğun duraklarında açık kalmış gözleriyle mahalleye baktılar. Bedenleri çok uzaktaydı. Kıpırtı yoktu kimsede, gidişatı durduracak bir el kalkmadı. Yağmur yağdı, iki başın üze-

rindeki kanı kendisiyle birlikte toprağa götürdü.

Hena, gece boyunca hiç gözünü kırpmadı. Mahallenin çocukları Ednan ile Dahir'in gözleri, o direkte yağmur olup damladı. Damlaların oluşturduğu oluk, Hena'nın kalbinden aktı. Hena, Ednan ile Dahir'in gözlerini gördü, gülüşlerini duydu, dudaklarında donmuş sözleri okudu. Elleri yoktu Ednan ile Dahir'in, bedenleri, ayakları yoktu. Kalbini ikiye bölen, olukta biriken yağmur damlaları mı yoksa içine akıttığı yaşlar mı, bilemedi Hena. Sabaha dek dinmedi yağmur, Hena'nın kalbinden oluk oluk su ile birlikte iki ömrün tüm zamanları aktı.

Hena'nın nişanlısı Dahir ve kardeşi Ednan, DAİŞ tarafından böyle öldürülmeseydi, Hena ile Dahir evlenecekti. O gece kalbinden akan oluklar, en son Hena'nın gelecek hayallerini alıp götürdü. Ağlamadı Hena, yeni hayaller kurdu.

Sabah olduğunda evdeki tüm kara çarşafı topladı, üst üste yığıldı. Elinde makas, siyah elbise yığınının başına oturdu. Rastgele aldığı siyah bezleri makasla kesmeye başladı. Bilincini yitirmişçesine hızlı hızlı, tek bir çarşaf sağlam kalmayana kadar kesti. Makasın parmaklarını kanattığını dahi fark etmedi. Annesi gözyaşları içinde parmaklarını sararken, Hena, "Yasınızı tutmayacağım. Biliyorum, kuzeyin savaşçıları gelecek. O zaman ben de onlara katılıp silah alacağım. Allah adına yemin ediyorum, başımıza salınmış bu kara laneti bitirine dek savaşacağım" dedi. Annesine sarılıp ağladı.

Bir yıl sonra kuzeyin savaşçıları Minbic'i kurtardığında Hena ile annesi, onları dans ederek karşıladı. Hena, üzerindeki çarşafı yırtıp attı.

Hena'nın annesi savaşçılara sarılarak, "Siz bizim çocuklarımız-sınız. Kalbimizin kanısınız, gözümüzsünüz" dedi.

Hena, Raqqa'ya yürüyen savaşçılara katıldı. Bu sefer adını kendisi koydu, Amara!

Yorgundu Siyadem. Uzun Kuzey yollarını aşarak geldi Kobanê'ye. Hiç dinlenmeden Mištenur'un eteklerinde savaşa katıldı. Çevikti Siyadem, en hızlılarındandı kadın savaşçıların. Özgürlük için atan genç kalbiyle hiç durmadı. Günlerce süren çatışmalarda açlık, yorgunluk dinlemeden savaştı.

Siyadem ve arkadaşları, o gün üç katlı bir binayı aldılar. Heyecanlıydı Siyadem. Mištenur'un eteklerinden zirveye tırmanıyorlardı.

Bu başarıdan sonra Siyadem ve dört arkadaşı, yorgun bedenlerini biraz dinlendirmek için bir odada uzandı. Diğer arkadaşları ise mevzilerde nöbetteydi. Siyadem'i uyku tutmadı bir türlü. Uykuyu düşündü, uykuyla konuştu: Xewn, hem rüya hem uykudur Kürdistan ülkesinin dilinde. Bir rüyadır uyku, rüyaya dalmaktır. İnsan sonsuz uykuya daldığında başka bir dünyanın kapıları açılır.

Odanın penceresinden dışarı bakıp düşünürken, gözlerinin önünden hızla geçen saçları dağınık bir kadın gördü.

"Hayret bu kadın arkadaş kim, ilk defa görüyorum" dedi. Yanında uzanan arkadaş da uyanıktı.

"Hangisi?" diye sordu.

İyice görmek için başını öne doğru uzatarak, "Sarı saç..."

Sözünü tamamlayamadı Siyadem. Sarı ve kıvrıkcık saçları olan kadın, kapıdan görüldüğü gibi "Allahu Akbar" diyerek silahıyla ateş etmeye başladı. Uzun sarı saçlı kadın, DAİŞ'li bir Çeçen erkekti. Yüzünde hiç kıl olmadığı için kadın savaşçıların kıyafetlerini giymiş ve kadın savaşçı görüntüsü vererek savaşçıların içine kadar sızmıştı.

"Siyadem, Siyadem!"

Siyadem'in gözleri, esmer teninde ışıktan iki nehir gibiydi. Gü-lümsedi. İki nehir odadaki kan gölüne aktı. O an düşündü Siyadem, "İşte Xewn! Kimse bilmeyecek benden başka, bu bir rüya mı yoksa uyku mu?"

Kafes

14 Ocak

DAİŞ, ele geçirdiği her şehirde olduğu gibi Kobanê'den yetmiş kilometre uzaklıktaki Girê Spî'de de şeriatı uyguluyordu. "Bunlar Şeriat kurallarına uymuyor" diyerek, hayatın küçük detaylarına kadar sayısız yasak koymuştu. Bu yasaklardan bazıları şunlardı: Futbol, televizyon, tiyatro ve sinema izlemek, radyo dinlemek, kandil kutlamak, güvercin beslemek, kot pantolon giymek, müzik aleti çalmak, akıllı telefon ve bilgisayar kullanmak, heykel ve resim yapmak, kağıt oyunları oynamak, alkol ve sigara içmek, turşu yemek, domates ve salatalığı aynı poşete koymak, tıraş olmak; futbol, basketbol, voleybol gibi oyunları oynamak, kadın ve erkeklerin aynı okulda eğitim görmesi, kadın ve erkeğin evlenmeden önce tanışması ve konuşması, akraba olmayan kadın ve erkeklerin konuşması, kadınların tek başına evden çıkması; sanat, müzik, sosyal bilimler, spor, felsefe dersleri...

Bu yasaklardan herhangi birini çiğneyen şehirlilere, ağır cezalar uygulandı. Ayman'ın cezası belki de en hafiydi. Çünkü aynı yasağı çiğneyen birçok insanın parmağı kesildi, aylarca hücrelerde tutuldu. Ayman, sıkıntıdan evinin önünde sigara içerken yakalanınca DAİŞ'liler tarafından demir kafese kapatıldı. Kış soğukunda üç gün boyunca kafeste tutuldu. Çevreye toplatılan insanların içinde köpek gibi havlamaya zorlandı. Üç gün sonra kafesten çıkarılarak kırbaçlandı. Kanlar içindeki sırtıyla evine döndükten sonra aylarca dışarı çıkmadı.

Kobanê'den gelen savaşçılar kenti özgürleştirdikten sonra dışarı çıkıp derin bir nefes aldı. Bir savaşçıdan aldığı sigarayı yakarak, üç gün bekletildiği demir kafesin yanına oturdu, dumanını derin derin içine çekti.

Kayıp bacak

15 Ocak

Kentin güneyinde Termik yolunun sağında çatışma vardı. Savaşçıların mevzisi iki odalı bir evdi. Bir odasında Welat ile Nergis, diğer odasında da Hüseyin ile Kahraman savaşıyordu. Evin duvarından ateş edecekleri kadar bir delik açmışlardı. Saatlerdir direniyorlardı. Kara giysili adamlar, evin etrafını sardı. Onlar "Teslim olun" diye bağırdıkça, savaşçılar ateş ediyordu.

Welat'ın en son duyduğu şiddetli bir patlamaydı. Toz, barut duvarına karışmıştı, göz gözü görmüyordu. Yıkıntıların altından güçlkle doğruldu Welat, üstü başı toza batmıştı. İlk neredede olduğunu, neler yaşandığını anlayamadı. Elbiselerini silkelemeye başladı.

Sonra birinin kendisine seslendiğini farkettti.

"Welat Welaaat neredesin?"

Durup dinleyince sesin az önce yan yana durdukları Nergis'e ait olduğunu anladı.

"Buradayım" diye cevap verdi.

Nergis sese doğru gelince Welat'ın yerde bir şeyler aradığını gördü ve biraz daha yaklaştı.

"Welat hadi artık gitmeliyiz. Ne yapıyorsun burada?"

"Bir dakika geliyorum" derken bile hâlâ yerde bir şeyler arıyordu. Moloz yığınlarını kaldırmaya çalışıyordu.

"Ne arıyorsun sen?"

"Bacağımı, görmüyor musun bacağım yok."

Gülümsedi Nergis, çok rahat bir ses tonuyla, "Gel, artık ona ihtiyacın yok" dedi.

Welat şaşkınlıkla doğruldu. Nergis'e baktı sonra olmayan bacağının yerine. Ama yine de ayakta durabildiğine şaşırdı ve sordu,

"Neden?"

"Çünkü biz öldük."

Zamanın hatırası

16 Ocak

Azad, dağların arasına saklanmış bir şehirde doğup büyüdü. Doğu'nun Maku şehri, uzun ince bir sır gibiydi dağların arasında, üzerinde her daim bulut taşırdı. Beyaz bulutlardan doğmuş bir şehir gibiydi. Bu yüzden Azad için hayallerin sınır tanımadığı bulut şehriydi orası. Çocukluğunun kırlarında koşarken beyaz bulutlar da onunla koşardı. Mavi göğe dağılan bulutlar, denizde yüzen yelkenliler gibiydi, onun için. Yirmi dört yıl boyunca hayallerinin rotasını bulutlarla çizdi.

Azad, Kobanê saldırısını duyunca bulutlardan patikalar çizdi dağlara, vadilere, nehirlere. O patikalardan yürüdü, Güney'in Xakurkê vadisini aşarak Kobanê'ye ulaştı. Cebinde zamanın hikayelerini taşıyan bir hatırayla. Dedesinin ölmeden önce kendisine verdiği sarı işlemeli cep saati. Azad için taşıdığı saat değildi, kadrânında mavi denizi, üzerinde hayallerini yüklediği yelkenli gemiydi taşıdığı.

Saati, kalbinin üzerindeki cebine yerleştirdi. Kara dumanların altındaki şehrin doğu cephesinde savaşa katıldı. Azad, çarpıştıkça geminin yol aldığına inandı. Her çatışma sonrası cebindeki saati yeniden kurdu. Zamanın hatırasına, kendi hatıralarını da yükledi.

Azad, şehrin kurtarılmasına az bir zaman kala saatlerce süren bir çatışmada son nefesini verirken, eli kalbinin üzerindeydi. Arkadaşları, bedenini çatışma alanından çıkarırken, cebinden sert bir şey yere düştü. O an kimse farkına varmadı. Azad'ın cebinden yere düşen yelkenli cep saati, gelecekte haber verir gibi 14:50'yi gösteriyordu.

Musab

17 Ocak

Reqqalı Musab, on üç yaşında. Ebu Mihemmed Hüseyin Zil ile Fatıma'nın oğlu. Bir sabah kapılarını çalan DAİŞ'liler tarafından alınıp götürüldü. Babasına, "Oğlun pis işlerle uğraşıyormuş, ona biraz akıl verip geri getireceğiz" dediler.

"Bırakın, ne yapmışsa, ben gerekli dersi veririm" dedi Ebu Mihemmed, ama onlar Musab'ı kolundan tutup dışarı çıkarmışlardı bile.

Musab, gözyaşları içinde "Baba beni bırakma, babaaa" diye bağırdı, arabaya bindirilene dek. Bindirildiği arabanın camına yapışmış on üç yaşında iki el. Musab, Reqqa'nın karanlık zindanlarına konuldu.

Musab, eline silah almak istemedi. "Silah alıp savaşmazsan öleceksin" dediler.

"Yapamam, korkuyorum" dedi Musab, ağladı. El Neim meydanaındaki infazları izlememek için evine saklanan Musab'tı. Nasıl silah alacaktı ki eline...

Annesi ile babası çok sorunca Musab'ın gözlerini bağlayıp Tabqa kentine götürdüler. İki el izi arabanın camında. Musab, karanlığın içinde.

Yirmi gün sonra Ebu Mihemmed ile Fatıma, Musab'ın Tabqa'ya götürüldüğünü öğrenince yola koyuldu. Kapılarda ağlayıp yalvardılar. En sonunda oğullarını görmek için birkaç dakikalık izin almayı başardılar. İkisinin gözlerini kapatıp yer altına götürdüler, beş kilitli kapı geçirdiler.

Musab, orada parmaklıklar ardındaydı. Yirmi günde bir deri bir kemik, yüzünde kanın kuruduğu yaralar. Saçı başı dağınık, kir içinde elbiseleri. Titreyerek yaklaştı, gözlerini kısarak baktı.

Annesi ile babasını görünce yaşlar döküldü gözlerinden Musab'ın, "Anne, baba kafamı kesecekler" deyip sarıldı ikisine birden. Ebu Mihemmed ağladı, Fatıma ağladı. Zaman durdu. Çok ağladılar ama gözyaşları bir nehre dönüşmeye yetmedi, yetseydi eğer akıp Fırat suyuna karışacaklardı.

Musab'ı görmeleri ile zorla dışarı çıkarılmaları arasında birkaç saniye geçti sadece. Anne ile babayı dışarı doğru sürüklediler, Musab'ın elleri boşlukta kaldı.

Yerde sürüklenirken, "İslam Devletiniz bu mu, bir çocuğa işkence yapmak mı" diye bağırdı Fatıma.

DAİŞ'lilerden biri, "Musab'ın kafasını kesip size göndereceğiz, başka bir tane yaparsınız" diye cevap verdi.

O gece sadece gözleri görünen kara maskeli iki adam, duvarın dibinde iki büklüm olmuş ağlayan Musab'ı aldı hücreden, ellerini ve gözlerini bağladılar. Titremesi dinmeyen Musab'ı kilitli kapılardan geçirip merdivenlerden çıkardılar. Beş katlı binanın çatısında kenara kadar getirdiler. Temiz havayı içine çekti Musab, gecenin sesini duydu. Titremesi durdu, ağlaması da...

Maskeli adamlardan biri Musab'ı çatının kenarından aşağı boşluğa doğru itti.

Reqqalı Musab, on üç yaşında. Annesi ile babası hâlâ zindanın yanında beklerken, o, gecenin kanatlarında. Fırat suyunun üzerinden menderesler çizerek uçtu uçtu, Reqq'a'ya ulaşana dek.

Hafızada kalanlar

18 Ocak

Güney cephesi siperlerinde kafasından yaralanan Amed, uzun bir tedavi sürecinden sonra hatırlamaya çalışıyor. Arkadaşları, birlikte çarpıştıkları mevzilere götürerek hatırlamasına yardımcı oluyor. Amed, parça parça hatırladıklarını anlatıyor:

Bak unuttum her şeyi, sonsuz bir ışık denizinin içindeyim sanki. Karanlığı sevmiyorum ama bazen hiç bitmeyecekmiş gibi kafamda duran ışık denizinde boğuluyorum...

Hatırlıyorum, hatırlıyorum. Miştenur'un altında bir mevzideyim, yanımda iki arkadaşım daha var. Çok yoğun bir çatışma. Karşımızda kaç DAİŞ'li olduğunu bilmiyoruz. Bir tank ateş ederek geliyor, giderek mevzimize yaklaşıyor. Yanımdaki arkadaşlardan biri, bombanın pimini çekiyor. Adı Zamani, tanka doğru koşuyor,

bağırıyorum ama sesimi duymuyor. Mutlaka delirdi diyorum. Tanka tırmanıyor, elindeki bombayı üst kapağından içeri atıyor. Bomba tankın içinde patlıyor, Zamani geriye doğru düşüyor...

Hı, ne anlatıyordum. Tank mı? Ne tankı! Hiçbir şey hatırlamıyorum. Sesler geliyor kulağıma. Silah sesleri, araç sesleri, bağırış çağırışlar... Ama hiçbirini birleştiremiyorum. Ben mi savaştım, hevaal, bu şehir nasıl böyle yıkıldı...

Koştuğum sokak tam buraya benziyor. Elimde silahla koşuyorum, sanki bir yere yetişmeye çalışıyorum. Kurşunlar sağımdan solumdan geçiyor. Durup ateş edeyim diyorum, mermi bitmiş. Bak yeni hatırlıyorum, mermi almaya gidiyorum. DAİŞ'liler anlıyor, mermim bitmiş, arkamdan koşturmaya başlıyorlar. Biri bana yetişip elini montuma atıyor ama o anda düşüyor. Meğer arkadaşlar suikastle vuruyor onu...

Sen yanımıza geldiğin zaman, patlayıcı dolu arabayı getirip patlattılar. O gün onların bir emirini vurdum. Saçları uzundu. Silahını alayım dedim. Çok yoğun suikast yaptılar gidemedim. Sonrasını hatırlamıyorum...

Herhalde yine o gündü. Akşama doğru 48. Cadde'de evden çıktım, DAİŞ'li ile karşı karşıya geldik. Parmağım o an tetiğe gitti, savaşa hızlı olan yaşıyor.

Yırtık fotoğraf

19 Ocak

Hacı, nenesinin kucağında aylar sonra yeniden Kobanê'ye döndü. Elinde küçük kırmızı bir araba taşıyordu. Savaş boyunca nenesi ve kırmızı arabası ona arkadaş olmuştu. DAİŞ saldırıları başladığında Hacı'nın annesi ve babası, onu nenesine bırakarak şehir savunmasına katılmışlardı.

Mürşit mahallesindeki evlerine gittiklerinde bir enkaz karşıladı onları.

"Nene burası neresi" diye sordu Hacı.

Nenesi sustu, "Hacım burası bizim evdi" diyemedi. Sessizce gözlerinden akan yaşları yeleğinin ucuyla sildi, enkazın ortasında oturdu.

Hacı yıkıntıların arasında babasının beyaz gömlekli fotoğrafını gördü. Bu, annesi ile babasının duvara asılı düğün fotoğrafıydı, hatırladı. Fotoğraf, eve giren DAİŞ'liler tarafından parçalanmıştı. Şehirde ele geçirdikleri evlerde karşılaştıkları başı açık kadınların, sakalsız erkeklerin, ailelerin fotoğraflarını yırtmışlardı.

Hacı, babasının gülümseyen fotoğrafını eline aldı. Yanında duran beyaz duvaklı annesi yoktu. Annesini özledi Hacı. Elinde fotoğraf nenesine dönerek, "Nene annem nerede" diye sordu.

Elindeki parçalanmış fotoğrafa baktı nenesi, sustu, sonsuz bir suskunluk oldu yeryüzü. Bu anın asırlar boyu uzamasını istedi yaşlı kadın. Altı yaşındaki torununa "Oğlum annen Zozan kayıp, ne bedeni bulundu ne de yaşadığını gören oldu" diyemedi.

Şehrin yoksul damları

20 Ocak

Kobanê'de yaşanan savaşa, odalarının yer minderleri ile döşendiği yoksul damlar kadar hiç kimse tanık olmadı. Özellikle şehrin doğusunda damların yoğunlukta olduğu alanda aylarca şiddetli çatışmalar yaşandı.

İki oda, mutfak ve bunları birbirine bağlayan küçük salondan ibaret damlar. Yer minderleriyle döşeli odalar, rengarenk yüzleriyle bir kenara dizilmiş yatak ve yorganlar, elbiselerin asıldığı askılıklar, belki hiç kullanılmamış bardak, tabak ve süs eşyalarının konulduğu ahşaptan büfeler. Savaş başladığında hiçbir eşyasına dokunulmadan terkedildiler.

Şehre saldıran DAİŞ için her biri içindeki eşyalarla ele geçirilecek bir ganimetti. Savaşçılar için ise savaştan dolayı çadırlara sığınan yoksul insanların sığınağı... Aylarca savaşçılara mevzi oldu yoksul damlar, duvardan duvara açılan koridorlarla birbirine bağlandı. İlk defa birbirinin içini gördü damlar, kimi zaman dost yüzleri konuk etti, kimi zaman düşman yüzleri içeri almak zorunda kaldı. Çocuk sesleri içinde örülen duvarlarında kurşun ve top sesleri yankılandı. Duvarlarındaki parmak izlerine kan lekeleri karıştı. Her gün ölümü

gören yoksul damların çehresi değışti. Arîya'nın duvarlarına ekmek kokusu sinmiş evinden hâlâ buram buram koku yayılıyordu yıkıntıların üzerine; bir merhem, bir umut oluyordu tüm yoksul damlara.

Savaş bittiğinde güneş, paramparça olmuş binlerce yoksul dama doğdu. Bazıları yerle bir oldu, birer moloz yığınınna dönüştü. Renkli minderler, yıkıntıların altında kaldı, yorganlar dağıldı sokak ortalarına.

Yoksul damların arasında kederden örölü yollar; yıkıntılardan, parçalanmış eşyalardan, yalnızlıktan... Ta ki Xalê Evdo gelene dek. Xalê Evdo, döndüğünde yirmi yılını çocuklarıyla geçirdiği damı yıkıntılar içinde gördü. Dirsekleri yıpranmış kahverengi ceketinin asılı olduğu duvar çökmüştü. Tek bir eşya dahi sağlam kalmamıştı. Penceresinden toz toprak içinde bir yorgan sarkıyordu. Tanıdık duvarlara, eşyalara baktı uzun uzun. Karşısına oturup ağladı, anlattı ağladı. Xalê Evdo, yoksul damların derdine ortak oldu.

Damların bir kısmı Kobanê savaşının belleği olarak açık hava müzesine dönüştürüldü.

Geçen yıllara rağmen Xalê Evdo, her fırsat bulduğunda damını ziyaret ediyor. Yoksul damların ortasına oturup dertlerini dinliyor. Yıkıntıların içinde neden oturduğunu soranlara, şöyle cevap veriyor: "Onların gördüklerini hiçbirimiz görmedik. Korkarım ki hep-sini dinlemeye ömrüm yetmeyecek. "

Mıştenur'un ateşleri

21 Ocak

Derler ki, saymakla hafızaya sığmayacak kadar çok eski zamanlarda Mıştenur tepesi ışıklar içindeydi. Işığı tepeden taşar, çok uzaklardan bile parlardı. Bu yüzden ona Mıştenur adı verildi, yani ışıkla dopdolu! Işığıyla besledi eteğinde evini kuranları, onların koruyucu tanrısı gibi oldu. Kim gelip geçtiyse eteklerinden, onlardan geriye kalanları toprağının derinliklerine sakladı.

Eteğinde yaşayanlar, her sabah kalktığında Mıştenur'a bakar, şükrederlerdi toprağa, suya ve ateşe... Sevinç ve üzüntülerinde,

aşk ve ayrılıklarında Miştenur'dan şehre bakarlardı. Miştenur huzurdu, yaz sıcağında serin rüzgardı, yalnızlığın arkadaşıydı. Yazın gölgesi düşerdi kente, kışın sıcak gövdesi.

Bu yüzden Miştenur'un eteğinde yaşayanlara zarar vermek isteyen herkes, önce tepeye yöneldi. Miştenur'un ışığını eksiltmek istedi.

Miştenur, binlerce yıllık ateşlerin mekanıydı. Gelenek haline gelmişti, her yılın mart ayında Newroz ateşleri yakılırdı Miştenur'da. Bahar kutlamaları yapılırdı; çiçeklere, filizlere, kuşlara hoş geldin denirdi. Ateşler yanınca kent kızıl bir perdeye bürünürdü. Kıvılcımlar, sınırı geçerek kuzeyin ovalarına ulaşırdı.

Suriye devleti, Newroz ateşlerini yasaklayınca, Kobanêliler için yeni bir mücadele başladı: Miştenur'da ateş yakmak! Her Newroz gecesi gizlice birileri ateşi çaldı ve Miştenur tepesine ulaştırdı. Kaç insan bu ateş için dört duvar arasında yıllarını geçirmek, işkencelere dayanmak zorunda kaldı. Çetelesi tutulmadı. Uzun yıllar sürdü mücadele ve Kobanêliler kazandı, Newroz ateşleri özgürce yakıldı.

DAİŞ saldırısında hedef yine Miştenur'du. Tepenin ele geçmesi için onlarca savaşçı yaşamını yitirdi. Sipere dönüşen her taşının ardında bir savaşçının anısı kaldı, toprağında ise düşenlerin bedenlerini sakladı. Ateşin söndüğü o aylar boyunca Kobanêlilerin gözü Miştenur tepesindeydi. Ölesiye sevenler onun için canını verdi. Herkesin bir özlemi, bir hayali oldu tepeye dair: Özgür halay çekmeyi, Gıvara büyük bir ateş yakmayı, Arın özgür Kobanê'yi seyretmeyi, Paramaz tepenin altındaki tarihe dokunmayı hayal etti.

Miştenur'un ateşlerini yeniden yakmak için aylarca sürdü savaş. Parça parça sökülüp atıldı DAİŞ. O gece tepenin etrafında elli noktada çatıştı savaşçılar. Sabaha kadar sürdü çatışma ve yine Miştenur'un çocukları kazandı.

21 Ocak sabahı derin bir nefes aldı Miştenur, artık özgürdü. Yeniden yakıldı Miştenur'un ateşleri, etrafında halaya durdu savaşçılar. Sabaha kadar tepede çatışan Viyan, halayın halkasından bağırdı: "Newroz'a kadar sönmeyecek bu ateş."

İkinci silah

22 Ocak

Cûdî, Kobanê savaşı boyunca iki silah taşıdı. Birincinin kurşunları öldürücüydü. Ama en çok ikinci silahından korktular. Cûdî de en çok ikinci silahını kullandı. Bu silah öldürmüyordu, DAİŞ'lilerin sinirlerine işliyordu. Onun sesini her duyduklarında günaha girdiklerini düşünüyorlardı ve duymamak için kulaklarını kapatıyorlardı. O sesin geldiği mevziye yaklaşmıyorlardı.

O gün mevzisindeki arkadaşları yaşamını yitirince saatlerce savaştı Cûdî. Birinci silahının mermileri bittiğinde göğsünden yaralandı. Telsizden arkadaşlarına yaralı olduğunu söyledi.

Arkadaşları “Cûdî heval cephanen var mı? Biraz dayan geliyoruz” dediler.

“Benim cephanem asla bitmez heval” diye cevapladı Cûdî ve her şeye rağmen gülümsedi.

Duvara yaslandı. Kurşunu biten kalaşnikofu ve telsizini yanına bıraktı. Kurşunu hiç bitmeyen silahını, yani Halep'ten gelirken yanında getirdiği erbanesini aldı. Bir tarafını kalbine dayadı ve çalmaya başladı. Erbanede parmakların değdiği orta noktadan kenarlara doğru yayılan ışık hüzmeleri vardı. Cûdî'nin her hızlı vuruşunda ışık hüzmeleri yayıldı. Işık ile düşmanına karşı savaştı. DAİŞ'liler ilerleyemedi.

Gücü azalınca erbaneyi göğsünün üzerine yaydı, çenesiyle sağlamlaştırdı. Zayıfladı vuruşları, soldu. Güçlülükle son bir kez daha kaldırdı elini, parmakları erbaneye değince gözlerini yumdu. Arkadaşları ulaştığında kana bulanmış erbane hâlâ göğsündeydi. Üzerindeki ışık hüzmeleri şarkıyla savaşanların şehrine yayılıyordu.

Anıların sesi

23 Ocak

Berxwedan, aylarca çatıştığı Kobanê sokaklarında ilk defa silahı olmadan yürüdü. Yıkıntılarla dolu sokaklardan geçerken fısıltılı konuşmalar geldi kulağına. Adımlarını hızlandırınca sesler de belirginleşmeye başladı. Yıkıntılarda birilerinin olduğunu düşündü, sağına soluna bakındı. Seslendi ama cevap gelmedi.

Delirmiş olmaktan korktu. Koştı, koştukça sesler de arkasından geldi. Kendilerini anlatmak, hatırlatmak ister gibi ardından uzuyorlardı. Yanından yürüyor, koşuyor, üzerinden uçuyorlardı.

İçinden bir ses, “Onlar senin anıların” dedi. “Onca savaşta bu kadar koşmadın, onlar zaten yorgun, dur ve dinle!” O zaman yavaş yavaş sakinleşti Berxwedan. Yıkık bir evin yanında durdu, ardından koşmaktan yorulmuş anılara kulak verdi. Onları duyuyor ve görüyordu. Hepsinin bir rengi, şekli vardı. Berxwedan onları duydukça sesler de sakinleşti.

Anıların, dinledikçe sıkıştıkları yıkıntılardan kurtularak, buhar misali havaya dağıldıklarını gördü. Korkusunu yendi. Sokaklardan, evlerden, kuytuluklardan seslenen anıları dinledi tek tek. Yıkıntılara dokunarak onları hissetti.

“Bak saatlerce çatıştığın mevzi burası, burada yaralandın. Şu duvarda kanından izler duruyor hâlâ.”

“Bu tankı hatırladın mı, Cûdî’nin bedenini toplarına siper ederek durdurduğu tank, anlat herkese.”

“Beritan burada yaralandı, sen koşun ama yetişemedin. Son nefesini verişini gördün.”

“Yaralanan o genç savaşçıyı ayağından tutup çekmeseydin, kara giysili adamların eline düşecekti...”

Kobanê savaşı, Berxwedan’ın anılarında yeniden vücut buldu. Şehrin göğü anılardan bir hale ile örüldü.

Kobanê direnişinin dengbêji

24 Ocak

Viyan Peyman ya da Gülistan Tali Cinganlo...

Maku kayalıklarının masallarını, çiçek kokularının birbirine karıştığı dağların ve ovaların dengbêjlerini dinleyerek büyüdü. Belleği kalbiydi. Orada sakladı kayalara işlenen zamanın duraklarını. Yol görüldüğünde adımladı. Genç yaşında dağların kuytuluklarında duyulmayı bekleyen hikayelerin ardına düştü. Yükseklerle çıktıkça kalbinin derinliklerine indi.

Kobanê saldırısı başladığında Kürdistan'ın dağlarında, nehirlerin, taşların, kuşların, ağaçların sesini topluyordu. Yaşananları söze, ezgiye kavuşturarak anlatan kadim bir geleneğin taşıyıcısıydı artık. Her sesi yüreğinde harmanlayıp kılamlara işliyordu. Canlı cansız her şeye ruh kazandırıyor. Kara gözlerinin değdiği, ruhunun kanatlandığı yerde kılamlar doğuyordu.

Viyan, Kobanê'ye gelirken dağlardan biriktirdiği sesler de onunlardı. Direnişi, dilden dile taşınan bir destana dönüştüreceğim, dedi.

Kobanê'de şarkı söyleyerek savaştı. Kobanê direnişinin dengbêji oldu. Kobanê direnişi onun şarkılarıyla sınırları aştı. Bir kadim zaman anlatıcısıydı.

Sesi, savaş boyunca Kobanê sokaklarını dolaştı. Kobanê'nin yaralı göğüne haykırdı şarkılarını.

Viyan'ın sesinde Kobanê dile geldi: Kobanê'nin direnişçileri, annelerin gözyaşları, çocukların çığlıkları, yıkılan evler, göğe yükselen dumanlar, topların çıldırtan sesi, barutun kokusu, suretini yitiren sokaklar, parçalanan taşlar...

Kobanê'de yaşanan her şeyi ikinci kez yüreğinde yaşadı Viyan. Gördükleri, yaşadıkları onun yüreğinde derin yankılara, duygulara yol açtı. Ruhunda anlama kavuşup kelama, sonra nehirler misali ezgilerle aktı.

Kobanê'nin özgürlüğünü gördü Viyan. Yıkılmış şehrin sokaklarını dolaşarak, ağıtlar yaktı.

O, kendi ağıdıyla uğurlanan bir dengbêjdi.

*“Dê ezê îro berxwedana Kobanê bikim helbesta ser zimanan
û bigerînim nava hemû alema insanan
Ax li minê, wey li min ê, wey li min ê, wey li min ê
Wele îro xeml û xeyalên Gelhatan xwe dipêçe
bejn û bala Bahoz an
Diqêrîne û dibêje, ev der ne geliyê Zilan e
Ne meydana Çarçira ye
Ne jî Helepçe ye
De ev e Kobana rengîne ku bûye sembola hemû
berxwedanên li cîhan ê
Wele ezê rabim û dîna xwe bidimê Kobana rengîne ku
xwe ber bi azadiyê ve dihejîne
De wezê dîsan di nava dilê xwe de binalim û bibêjim
Ax li minê, wey li min ê, wey li min ê,
wey li min ê li min ê dayê...”*

*(Kobanê direnişini dillerde şîr yapacağım
ve dolaştıracağım dünya alemin içinde
Ah bana, vah bana, vahlar bana!
Bugün Gelhatların düşleri kuşanıyor
Bahozların selvi bedenlerini
Haykırıp söylüyor; burası ne Zilan Deresi
Ne Çarçira Meydanı
Ne de Halepçe’dir.
Burası Kobanê,
Tüm dünya direnişinin sembolü
Şimdi kalkıp özgürlüğe doğru dans eden
Kobanê’ye vereceğim yüzümü,
Yine yüreğimde inleyip söyleyeceğim,
Ah bana, vah bana, vahlar bana,
Ah bana anne)*

Son nokta

25 Ocak

Kobanê savaşçıları, o gün DAİŞ'in dört ay önce şehre girdiği ilk noktaya doğru yürüdü. İlk noktaya varış şehirdeki son çatışmayla olacaktı. Şehrin pınarı Kaniya Kurda'dan Kobanê'nin özgür olduğunu tüm dünyaya duyuracaklardı.

Komutan Selahattin, "Dört sokak sonra son darbeyi vuracağız" deyince savaşçılar harekete geçti. Özgürlüğe varmak için kalplerin attığı dört sokak aşılacaktı. Dört sokak bir ülke, kan ile topraktan zamanın tünelleri... Pusulanın dört yönünden gelip toprağa dağılanların sonbahar öyküsü. Kurşun sesleri arasında toprağa karışan genç bedenlerin baharı özlediği kış masalı.

Savaşçıların ulaştığı birinci sokakta, yerden parıltılar yükselirken Zernişan yıldızları topluyordu hâlâ.

Cizreli Yerivan dönecek çocuklar için kalbini saklıyordu ikinci sokaktaki yıkıntıların arasına.

Üçüncü sokakta Kandilli Cûdî, gelecek savaşçıları bekliyordu. Onlar farketmeden katıldı aralarına.

Kobanêli Siyabend, dördüncü sokağın sonunda çocukluğunun oyun yeri Kaniya Kurda'nın pınarlarını sayıyordu.

Dört sokağı aştıktan sonra tepeye tırmandı savaşçılar. Üzerinde beyaz yazıların olduğu kara bayrak sökülüp atıldı. Dört ay önce Taybet ile Jiyan'ın ölümüne çatıştığı mezzinin üzerine sarı bayrak dikildi. O gün DAİŞ için son nokta oldu.

Işık zamanının başlangıcı

26 Ocak

Yüz otuz dört gün sonra genç bir savaşçı, güleç yüzüyle tüm dünyaya seslendi: “Bugün 26 Ocak 2015, saat 14:50, Kobanê artık özgür!”

Kobanê’nin topraklarını kaplayan karanlık yarıldı, top top ışık yükseldi. Gök aydınlandı, yerden göğe yükselen tüm yıldızlardan özgürlük yolu örüldü. Zernişan’ın yedi gece saydığı tüm yıldızlar yollara serildi. Yeraltında bahara hazırlanan her tohum bu ışıktan emdi.

Herkes oradaydı, düşenler ve onların silahıyla devam edenler, sonsuzluktan bakanlar ve onların ardından ağlayanlar, savaşanlar ve bir parçasını yitirenler, analar ve babalar ve çocuklar ve kardeşler, anne kucağında bombaların sesiyle ürperen yeni doğmuşlar, göğe yakaranlar ve karanlığa lanet okuyanlar, ölenlerle birlikte kalbini toprağa gömenler herkes oradaydı; gençler, yaşlılar, çocuklar, kadınlar ve erkekler; Kobanêliler, Kürdistanlılar, her kıtadan insanlar, dünyalılar, herkes oradaydı. Karanlığı yenenlerin ışıklı yurdunda hâlâ karanlık içindeki çöle bakıyorlardı. El ele tutuşmuş gelen zamanı kutluyorlardı. Ellerinde sevgiden örülmüş bayraklarla, gözlerinde geçmiş zamanın yenilgileriyle ve toprağın aşkıyla...

Yaşlı Zerdeşt, ışığa bandı kuru ekmeğini ve, “Ekmeğin ülkesinde buğday tarlaları yeniden yeşerecek” dedi. “En kadim takvimimiz söyledi, ışık zamanı başlıyor. Cesur yürekli kadınların ve erkeklerin çölün karanlık adamlarına karşı savaşı kazandığı an başladı. Kalbinizi açın ışığa. Yüzünüzü ışığa, zamanın başladığı bu kente dönün. En çok sevgiye inanın. Sevmek budur” diye devam etti, elleriyle toprak tümsekleri gösteriyordu.

Sara, iki bacağına yitirmiş Deştî’ye bakarak, “İşte sevgi! Toprağı ve insanı ve yeryüzünü çok sevdi o. İki bacağına verecek kadar çok. Işık zamanıdır bu” diye bağırdı.

Göksu, Pirsûs’taki bir hastane odasında bu başlangıç için di-
rendi. Biri kulağına Kobanê’nin kurtarıldığını fısıldadı. Göksu, o

anı bekliyormuş gibi gözlerini açtı, gülümseyerek son nefesini huzur içinde verdi.

Kır çiçekleri renginde fistanlarıyla kadınlar sıralandı özgürlüğü anlatmak, müjdelemek ve yaşatmak için... Fistanlarından çiçeklerle getirdiler baharı, çiçek çiçek oldu sokaklar, binbir koku yayıldı. Sirtında çocukları, ellerinde meşalelerle koştular.

Yıkıntılara bakıp ağlayanların yaralarına dokundular; “Üzülmeyin, gözyaşı dökmeyin” diyerek, çamurlu ellerini gösterdiler. “Bakin, sihir ellerimizdeki çamurda. Yeniden bir ülke kuracağız, yeryüzüne yeni bir yaşamı öğreteceğiz. Sakın üzülmeyin.”

Adlê zılgıt atarak koştu, koştu yıkılmış Kobanê sokaklarında. Wenda, onun zılgıtını yıkıntıların altından duydu, topraktan duydu Bênav. Savaşçıların kanıyla sulanan ağaçlar, Bekir’in yıkıntılarda kalan tek ayakkabısı duydu. Rêvana’nın ve Arîn’in ve Baran’ın ve Zozan ile Erîş’in dağılan her parçası duydu. Gelhat, Cûdî dağından duydu zılgıtı; Rojvan, Meşhed’in Binalud yaylalarından, Gîvara, Halepçe’nin nar bahçelerinden...

Adlê zılgıt zılgıt dolaştı yıkıntıları, yıkıntıların her parçası duydu, tek ayağını yitirmiş yaralı güvercin uçu Kobanê göklerinde. Sozdar’ın zılgıtı direnmenin çığlığı, Adlê’nin zılgıtı özgürlüğün çığlığı...

Direnîşte yaşamını yitiren Seydo’nun eşi Nedua, zılgıtı devraldı. Nedua, dört çocuğuyla birlikte Seydo’nun mezarının başında oturdu. Seydo’nun son sözünü hatırladı: “Biliyorum ben görmeyeceğim ama çocuklarımız özgür topraklarda büyüyecek.” Mezarın toprağını avuçladı. Gözlerinden yaşlar dökülürken, “Kobanê artık özgür Seydo, Kobanê artık özgür” dedi ve zılgıt atarak tüm savaşçıların mezarlarını tek tek dolaştı. Özgürlüğün müjdesini taşıdı onlara.

Kobanê’yi hiç terketmeyen Nebo Mexraç, “Bugünü ölünceye dek unutmayın. Bugün en karanlık anlarınızda kalbinizdeki umut olacak. Her akşam çocuklarınıza destan diye anlatın Kobanê’yi. Anlatın ki yıkıntıların altındaki kalpler hep yaşasın, sonsuza dek. Işık zamanı boyunca...”

Yeryüzünü karanlığa hapsedmek isteyen DAİŞ’in yenildiği yer olarak tarihe geçti. Kobanê dünyanın iyi insanların zaferiydi.

Dünyanın her yerinde Kobanê'nin özgürlüğü kutlanırken, Miştenur tepesine, sınırın ötesinde aylarca şehir için nöbet tutanlar da görsün diye yetmiş altı metrelik sarı-kırmızı-yeşil bayrak asıldı.

Bir grup savaşı, Özgürlük Meydanı'nda kanatlanan kartalın çevresinde halka oluşturup halay çekti. Savaşçılardan Ronî, her tarafından yaralanan kartala "Diriliş günün kutlu olsun yaralı kartal" diye bağırdı. Kartal havalandı, Kobanê'nin üzerinde döndü, Miştenur tepesinde dalgalanan bayrağa kondu.

Direnişin dengbêji Viyan'ın sesi yıkılmış evlerin arasında do-laştı, zamanın unutkanlığına, suskunluğuna yaktığı ağdının en uzaktakiler bile duydu:

"Karanlıktan medet umanlar bu defa sizin için inliyor içim / Kobanê'nin çocukları ağladığında bir el uzatmayanlar / Ah nasıl bir zamana tutsak ettiniz kendinizi / Dağılan parçalarımızla söküp aldık düşlerimizi / Karanlıktan, fırtınadan, içinde fermanlar yazdığınız camdan kulelerinizden / Bu savaşlarınızla kirlettiğiniz yaşamı yaratan bizdik / Yeni bir çağ başlattık ışıkla..."

Ve Fırat ışıktan bir nehir olup aktı; Girê Spî, Ayn İssa, Tapqa, Raqqa, Deyrzor çöllerine dek her yeri aydınlatana dek aktı.

Bu hep yaşayan, kanatlanan, ışıktan ve sevgiden halelerle örülmüş hikayeleri unutmayın!

Bize kendini paramparça ederek rahat uykumuzu, rüyalarımızı veren o küçük şehri unutmayın!

Işık zamanının başlangıcındayız unutmayın!

Özgürlük bir düş değil, Simurgların yedi vadisi Kobanê'de aşıldı!

Karanlıkta yalnız kaldığınızda, umutsuz olduğunuzda, sevgiyi özlediğinizde, hakikati ve adaleti aradığınızda, yenildiğinizde, Kobanê'yi hatırlayın!

Bir parça ışık yüreğinize dolacaktır...

O şehre yolunuz düşerse eğer gönül gözünüzle bakın, size hiç bilmediğiniz, duymadığınız hikayeleri anlatacak toprağının her zerresi...